

ΕΡΜΗΣ Ο ΚΕΡΔΩΟΣ

Η Τ Ο Ι

ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ

Σ Τ Γ Γ Ρ Α Φ Ε Ι Σ Α Π Α Ρ Α

ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

ΔΙΑ ΠΡΟΤΡΟΠΗΣ ΚΑΙ ΔΑΠΑΝΗΣ

ΤΟΥ ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ ΤΙΜΙΟΥ ΚΑΙ ΦΙΛΟΓΕΝΟΥΣ
ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΜΕΓΑΛΕΜΠΟΡΩΝ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ ΚΑΙ ΩΦΕΛΕΙΑΝ ΑΥΤΩΝ

ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΠΑΝΤΑΧΟΥ ΟΜΟΓΕΝΩΝ.

ΕΠΙΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΔΙΟΡΘΩΣΕΙ Σ. Β.

Ε Ν Β Ε Ν Ε Τ Ι Α

ΠΑΡΑ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΓΑΤΚΕΙ ΤΟΥ ΕΞ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ.

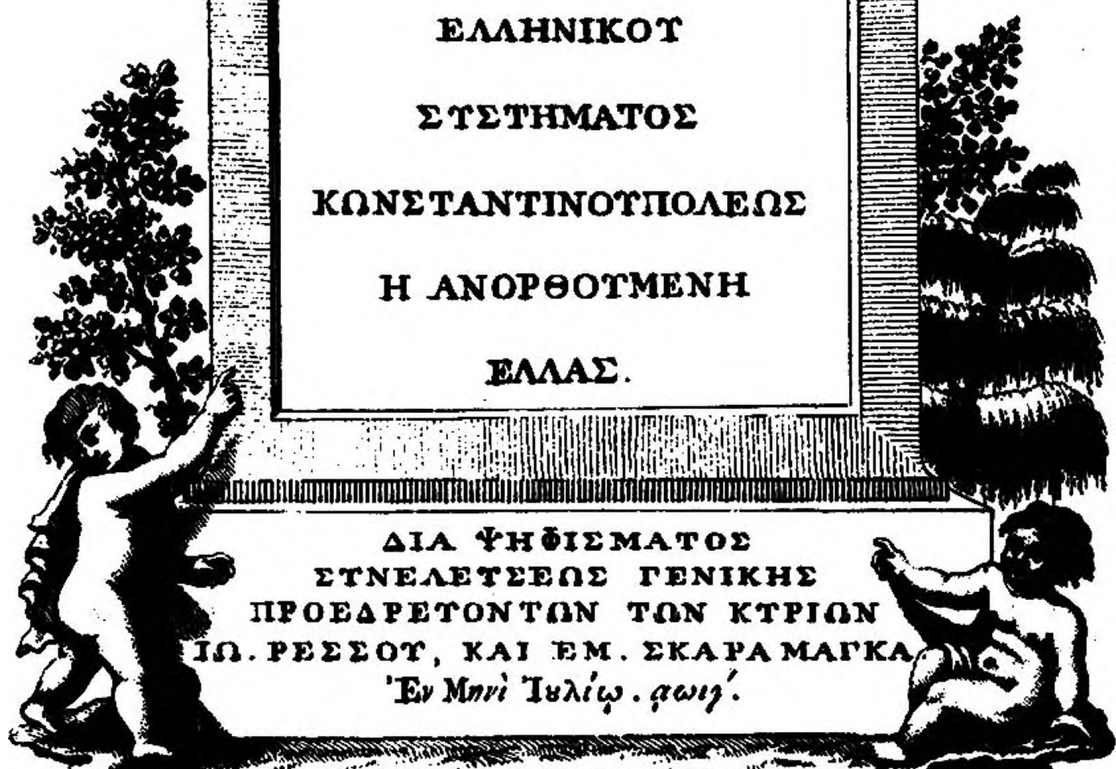
1 8 1 5.

Μετὰ τὸ
 πεπραγμένον ἀγῶταμαί
 καὶ ἐκ τῆ ὀλισημάτος ἰσχυροτέρα.

ΑΓΑΘῆ ΤΤΧῆ
 Τῆ ΓΕΝΝΑΙΑ ΟΜΗΓΤΡΕΙ
 ΤΟΥ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ
 ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ
 ΣΤΕΤΗΜΑΤΟΣ
 ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ
 Η ΑΝΟΡΘΟΤΜΕΝΗ
 ΕΛΛΑΣ.

ΔΙΑ ΨΗΦΙΣΜΑΤΟΣ
 ΣΤΝΕΛΕΤΕΣΕΣ ΓΕΝΙΚΗΣ
 ΠΡΟΕΔΡΕΤΟΝΤΩΝ ΤΩΝ ΚΤΡΙΩΝ
 ΙΩ. ΡΕΣΣΟΥ, ΚΑΙ ΕΜ. ΣΚΑΡΑ ΜΑΓΚΑ
 'Εν Μηνί Ἰουλίῳ . αὐγῆ'.

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ.

Τί ἄρα εἶναι ἐκεῖνο, ὃ φίλτατόν μοι Πανελλήνιον, τὸ θεόδοτον αἴτιον, τὸ ὁποῖον κατὰ τὴν ἐσχάτην τῆς χρόνου, μετὰ θαυμασίαν δραστηριότητα ἀνεψύχωσε τὴν ἀπανταχῆ Ἑλλάδα, καὶ ἀνεζωπύρησε τὸν φύσει ἐναποκείμενον εἰς τὰς Ἑλληνικὰς πρῶτοντι καρδίας σπινθῆρα, καὶ διήγειρε τὴν πρὸς τὰ καλά, καὶ ἐνδοξα τῶν ὁμογενῶν ὁρμὴν; Ποῖον εἶναι τὸ μέσον, τὸ ὁποῖον ἡ θεία Πρόνοια μετεχειρίσθη διὰ τὴν ἀνεγείρη τὸ Γένος, προσκαλῶσα τὰς Μῆσας εἰς τὸν πάτριον αὐτῶν Ἑλικῶνα, καὶ ἀποδεικνύουσα τὴν Ἑλλάδα ἀξίαν διὰ τὴν ἀναλάβη, καὶ ὅπως τὴν ἀρχαίαν δόξαν μεταξὺ τῶν ἐπαγγελομένων τὴν φιλοσοφίαν καὶ τὰς ἐλευθέρως Τέχνας Ἑθνῶν, ἐν ᾗ ἐλευθέρως αὕτη κατάκειται δεδουλωμένη, ἀπροστάτευτος ἀπὸ ἀρχοντας, καὶ ἡγεμόνας, καὶ χηρεύουσα ἀπὸ προνόμια, καὶ εἰσοδήματα Στῶν, Ἀκαδημίων, Λυκείων, Περιπάτων, καὶ ὅσα τοιαῦτα κοινωφελῆ διδασκῆρια ἐφώτιζον, καὶ ἐδόξαζον πάλαι ποτὲ τὴν φίλτατὴν μας ταύτην Πατρίδα; Αὐτὰ τὰ πράγματα μᾶς πληροφοροῦσιν, ὅτι εἶναι τὸ ΕΜΠΟΡΙΟΝ.

* *

Τοῦ-

Τοῦτο τὸ τίμιον, καὶ ἐλεύθερον ἐπάγγελμα ἐπιχειροῦντες ἀπλῶς διὰ τὰ κερδήσωμεν, τὰ ἀπαντήσωμεν τὰς χρείας μας, καὶ πληθήσαντες τὰ καλοζήτωμεν, μᾶς ἠνάγκασε τὰ λάβωμεν κοινωνίαν μετὰ διὰ τῶν Προγόνων μας φωτισθέντα Εὐρωπαϊκὰ Ἔθνη, τὰ μάθωμεν τὰς γλώσσας, καὶ διαλέκτους αὐτῶν, τὰ πλησιάσωμεν, καὶ κατὰ τὸ δυνατόν τὰ ἐμφολοχωρήσωμεν εἰς τὰς ἰδίας τῶν Ἀκαδημίας, καὶ Σχολεία, ἢ ἡμεῖς, ἢ ὑπότροφοι νέοι ὁμογενεῖς, τὰ τοὺς μιμηθῶμεν, καὶ τὰ ἐνθυμηθῶμεν, ὅτι ὡς ἀληθεῖς Ἕλληνες, καὶ γνήσιοι ἀπόγονοι τῶν εὐκλεῶν ἐκείνων Προπατόρων μας, εἶναι ἀπρεπέστατον τὰ μείνωμεν ἀμαθεῖς εἰς τὰ καλὰ καὶ ἀνάγωγοι.

Ὅθεν μετὰ τὸ ἡμισυ τῆς παρελθούσης Ἐκατονταετηρίδος (ὅτε μὲ δίκαιον λόγον πρέπει τὰ καταμετρηθῆναι ἢ Ἐποχὴ τῆς Ἑλλαδικῆς Ἀναγεννήσεως) πλήθην νέων Ἑλλήνων προσδραμόντες εἰς Ἰταλικὰς, Γερμανικὰς, καὶ Γαλλικὰς Ἀκαδημίας, καὶ διδάχθῆντες οἱ μὲν ἐπέστρεψαν εἰς τὴν ἰδίαν πατρίδα διδάσκοντες τὰ τέχνη τῆς, οἱ δὲ καὶ μακρὰν ἀποδημῶντες ἐφρόντισαν, καὶ φροντίζουν διὰ τὴν ἀνόρθωσιν τοῦ Γένους, συγγράφοντες ὅσα χρήσιμα, καὶ συντείνοντα εἰς τῆτον τὸν ἀξιώπαινον σκοπόντων, καὶ διὰ τῶν εὐδοκιμησάντων εἰς πλῆθον ἐμπόρων συμβοηθούμενοι, ἐκδίδουσιν εἰς τὸ κοινὸν τοῦ Γένους τὰ ἐπωφελέστατα συγγράμματα τῶν.

Ἄλλοι δὲ ἐκ τῶν εὐδοκιμησάντων εἰς τὸ ἐμπόριον, μεταχειριζόμενοι ὡς καλοὶ οἰκονόμοι τὸ παρὰ τῆ πλεονοδωρῆ Θεῶ ἐμπιστευθῆν αὐτοῖς τὰ λαντον εἰς ἀνεγερσιν, καὶ προικισμὸν Σχολείων τῆς πατρίδος, καὶ τροφοδοσίας ἐνδείων μαθητῶν, ἀναγράφονται δικάως εἰς τὸν χρυσοῦν Κατάλογον τῶν Εὐεργετῶν τῆς

Εἰλ.

ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ.

Ἑλλάδος. Οἱ Καραϊώανται, οἱ Μαρούτζαι, οἱ Ζωσιμαῖοι, οἱ Καπλάναι, οἱ Κυδωνεῖς, οἱ Χίοι, οἱ Σμυρναῖοι, καὶ πόσοι ἄλλοι, ὅσοι συνέδραμον, καὶ συντρέχουσιν εἰς τὸν φωτισμὸν τῆς Ἑλλάδος, ὅλοι ἦσαν, καὶ εἶναι Ἐμποροί.

Ἐκτοτε, καὶ διὰ τῶν τοιούτων καὶ ἡ ἀρμονικωτάτη μας γλῶσσα ἐκαλλωπίσθη, καὶ μὲ παντοῖα βιβλία ἐπλετίσθη, καὶ οἱ νέοι Ἕλληνας εὐγενῶς καὶ εὐαγῶγως εἰς ἐπισήμας, καὶ ξένας γλῶσσας μαθητεύονταί, καὶ ἄπειρα καλὰ ἀπεκτήσαμεν. Ἐκτοτε τὸ Γένος μας διακρίνεται παρὰ τῶν φωτισμένων Ἐθνῶν (ἀν δὲν τυφλώτῃ, ἢ ἐφελοκακῇ γλωσσαλγῶν ἀνάξιός τις περιηγητῆς ἐξ αὐτῶν) ἀπὸ τῆς συνδέσεώς μας· ἔκτοτε ἔχομεν ἀξίους ὁμογενεῖς μας διφένσορας, καὶ ὑπερασπιστάς κατὰ τῶν θελούντων ἡμᾶς ἐξουθενῆσαι ἢ εἰς τὸ πανσέβαστον καὶ ὀρθοδοξότατον Δόγμα, ἢ εἰς τὴν κομψότητα τῆς Γλώσσης, ἢ εἰς τὰ ἥθη, καὶ ἔθιμά μας· ἔκτοτε καὶ ἡ θαυμασιωσύνη τῆς ὀρθοδοξῆς Ἐκκλησίας μας Ἱεραρχία συναριθμῆι εἰς τὴν σεβασμωτάτην αὐτῆς Σύνοδον, μέλη πολλὰ παντομάθως πεπαιδευμένα, καὶ ἡ ἀρχοντικὴ ὀμήγυρις εὐμαθῆ καὶ πολύγλωσσα· καὶ διὰ τὰ εἶπω συντόμως ἔκτοτε, ἀφ' ἧς δηλαδὴ τὸ Ἐμπόριον ἔγινεν ἔργον τῶν ὁμογενῶν μας, ὅλον τὸ Γένος ἀνατρέχει μὲ γηγαντιαῖα βήματα εἰς τὴν προκοπὴν καὶ πολυμάθειαν, καὶ γίνονται ἀξίον νὰ συναριθμηθῇ μὲ τὰ λοιπὰ ἐξευγενισμένα Ἔθνη, ἀπολαμβάνοντες ἀπὸ μόνου τοῦ Ἐμπόριου ἐκείνα τὰ μίσα, καὶ τρόπος, τὲς ὁποῖες τὰ ρηθέντα εὐπόρῃσι κατὰ παντοῖα αἷτια.

Ἄδικον λοιπὸν εἶναι, ἀφ' ἧς διὰ τῆς Ἐμπορίας οἱ Γραμματικοί, οἱ Ἱστορικοί, οἱ Φιλολόγοι, οἱ Λογικευόμενοι, οἱ Μαθηματικοί, οἱ Φυσικοί, οἱ Μεταφυσικοί, οἱ Χυ-

ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ.

μικοί, καὶ οἱ Ἀστρονόμοι, ἀπήλαυσαν, καὶ ἔχον εἰς τὴν γλωσσάνμας παντοειδῆ βιβλία πρὸς φωτισμὸν καὶ ὀδηγίαιτων· τὸ Ἐμπόριον αὐτὸ, τὸ αἴτιον δηλαδὴ τῶν τοσούτων καὶ τοιούτων μας καλῶν νὰ ὑστερῆται μεθοδικῷ βιβλίῳ πρὸς ὀδηγίαν τῶν ἐμπόρων, καὶ νὰ προστρέχη εἰς τὰ ἀλλόγλωσσα, διὰ νὰ διευθετήσῃ τὰς ἐπιχειρήσεις, καὶ λογαριασμούς τε.

Μὴ ὑποφέρων τὴν τοιαύτην ἀδικίαν, καὶ γνωρίζων ἀπ' ἐμαυτοῦ τὴν ἀνάγκην τῶν ὁμογενῶν μου ἐμπόρων εἰς τὸ νὰ ἔχουν εἰς τὴν γλωσσάνμας μεθοδικὸν βιβλίον, ἐμπεριέχον καὶ διδάσκον ὅσα πρέπει νὰ ἱξεύρη ὅποιος ἐμπορεύεται· μάλιστα δὲ παρακινούμενος καὶ ἐμψυχόμενος ἀπὸ πολλοὺς ἐγκρίτους, καὶ φιλογενεῖς συναδελφῆς τέτε τε ἐμπορικῆ τῶν ὁμογενῶν Συστήματος, οἱ ὁποῖοι μὲ εὐγενῆ, καὶ γενναίαν προαίρεσιν σχεδὸν μὲ ἐβίασαν, ἀπεφάσισα νὰ δοκιμάσω ἂν ἤμπορῶ νὰ συγγράψω τοιοῦτο βιβλίον, κλέπτων ἐμαυτὸν ἀπὸ τὰς καθημερινὰς μου ἐμπορικὰς ἐνασχολήσεις, καὶ ἀφιερώνωντας τὰς ὀλίγας στιγμὰς τῆς ἀναπαύσεώς μου εἰς ὠφέλειαν τῶν ὁμογενῶν μου συμπεπόρων.

Σὰς βεβαιῶν, ὡς Ὁμογενεῖς, ὅτι τὸ ἐπιχείρημά μου τοιοῦτο εἶναι τολμηρότατον, παραβαλλόμενον μὲ τὰς ὀλίγας μου δυνάμεις, τὰς ἀναγκαίας μου πολλὰς ἐνασχολήσεις· τὴν ἔλλειψιν πολλῶν βιβλίων, τὰ ὁποῖα εἰς αἰὲς πλεονεξίας τῆς Εὐρώπης Βιβλιοθήκας εὐρισκόμενα, μόνον ἂν συμπαρέζων ἐκεῖ, ἤθελον μοι εὐκολύνη τὸ ἔργον, καὶ κάμποσα ἄλλα ἐμπόδια, καὶ δυσκολίας, μάλιστα ἀφ' ἧς ἐφιλοτιμήθη νὰ μὴ μεταφράσω καμὲν ἐφ' ὅσα Ἰταλικά, καὶ Γαλλικά τοιαῦτα βιβλία εἶδον ἕως τώρα, ἐπειδὴ τὰ στοχάζομαι ὡς ἐλλιπῆ καὶ ἑαυτὰ, ἀλλὰ χρήσιμα μόνον εἰς τὸ νὰ συναρ-

νισθῶ τὴν ἀναγκαίαν ὕλην, καὶ νὰ ἀπαρτίσω τὸ, σὺν Θεῷ, ἐπιχειρούμενον τὸτο βιβλίον.

Ἡ τόλμη μὲς, τὸ ὁμολογῶ, εἶναι μεγάλη· ἀλλὰ καλῆ τύχῃ εἶμαι καὶ Ἕλλην, καὶ ἐμπορικῶς ἀνατετραμμένος, ἤτοι καὶ φύσει, καὶ ἐπιτηδεύματι μεγαλόκαρδος, καὶ ἐπιχειρηματίας, καὶ ἐλπίζω νὰ δυνηθῶ νὰ ὑπερπηθῶ ὅλας τὰς δυσκολίας, καὶ νὰ ὠφελήσω, καὶ εὐχαριστήσω τὰς εἰρημένους παρακινητάς, καὶ φιλοτίμους Συνδρομητάς μου, ἐργαζόμενος ὑπὸ τὰ μμάτια τῶν, καὶ ἀκούων τὰς ἐπικρίσεις τῶν εἰδημονεστέρων τῶν, πρὸ τοῦ νὰ τυπωθῇ τὸ βιβλίον. Διὰ δὲ τὴν ἐπικρίσιν τῶν λοιπῶν ἀνθρώπων, οὔτε φροντίζω, προσκαλῶν αὐτὰς νὰ συγγράψω εἰς τοιαύτην ὕλην καλῆτερα, ἂν ἤμπορῶν· εἶδὲ μὴ, ἂς σιωπῶν, καὶ αὐτὴ ἂς ἦναι πρὸς τέτυς ἢ μόνη μὲς ἀπολογία.

Ἐπειδὴ δὲ διὰ νὰ γένη πληρὴς καὶ ἀνελλιπὴς τὸ Σύγγραμμα κατὰ τὸν προτεθέντα σκοπόν μὲς, πρέπει νὰ ἐμπεριέχῃ ὅσα ἀνήκω εἰς τὸ ἐμπόριον τῆς ὑδρογείου μὲς ὅλης Σφαίρας· ἤτοι ἐμπορικὰς πόλεις, λιμένας, προϊόντα φυσικὰ, καὶ τεχνητὰ, μέτρα, ζυγία, νομίσματα, τὰ κεφαλαιωδέστερα τῶν συναλλαγματικῶν ἐθίμων, καὶ νόμων, ναυπηγίαν, ἢ ναυπλοίαν ἐκάστης Ἐπικρατείας, τρόπους ἀριθμητικὰς, καὶ κατὰστρωσιν ἐντελῶν διπλῶν καταστίχων, καὶ ὅσα τοιαῦτα ἀποκαθιστῶσι τὸν ἀληθῶς ἐμπορον, ὀδηγούμενον ὄχι μόνον ἀπὸ τὴν τυφλὴν τύχην, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὸν Ἑρμῆν τὸν μετὰ λόγου Κερδῶν, ἐνέκρινα τὴν ἀκόλυθον μέθοδον.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΤΟΥ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΟΣ.

Διὰ τὰ προγυμνασθῆ ὁ ἀναγνώστης εἰς τὴν θεωρίαν τῆ Ἐμπορίας, καὶ πληροφορηθῆ ὅτι εἶναι ἐπιτηδευμα ἀναγκαῖον εἰς τὸν ἀνθρώπινον βίον, καὶ ἀρμόζον εἰς ἀνθρώπους ἐλευθέρους, καὶ εὐγενῶς ἀνατετραμμένους, καὶ κατὰ ἀρχὴν καὶ πρόοδον αὐτῶ ἀπὸ τῆς γνησῆς ἀρχαιότητος ἕως τῆς σημερινῆς συνοπτικῶς, καὶ κατὰ ἔθνος, ἐξετίθη κατ' ἀρχαίς εἰς εἶδος Προδιατριβῶν ἢ ἐμπορικῆς σπουδῆς, εἰς τὴν ὁποίαν διαγράφονται ὅλα τὰ ἀνωτέρω, διηρημένα εἰς Κεφάλαια, καὶ θέλων χρησιμεύσει εἰς μελέτην ἐκείνων ἀπὸ τοὺς ἐμπόρους, οἱ ὁποῖοι ἀγαπῶσι καὶ ἀποκτήσῃν καὶ μεθοδικὴν θεωρίαν τῆ ἐπαγγέλματός των. Ἐπομένως ἀκολουθεῖ τὸ κατ' αὐτὸ Σύγγραμμα, διαριζόμενον κατὰ τὴν ὕλην εἰς τρία ταῦτα τὰ Λεξικά.

Α' Λεξικὸν τῆς ὕλης τῆ Ἐμπορίας, δηλαδὴ ἐμπειρίχον κατὰ λέξιν ὅλα τὰ προϊόντα ἀπὸ τὰ τρία Βασίλεια τῆς Φύσεως· ἢ Ἀπλᾶ, ὡς βαμβάκι, καννάβι, λινάρι, καπνὸς, πιπέρι, κιννάμωμον (κανέλλα) ἀδάμαντας, καὶ λοιπὰ πετραῖα, χρυσὸν, ἄργυρον, σίδηρον, μαλλία, δέρματα, ἄλειμμα, βέτυρον, κ. τ. λ. ἢ Τεχνητὰ, ὡς πανία, νῆμα, ῥῆχα, συρίτια, βαναυσουργήματα, καὶ τὰ παρόμοια.

Εἰς αὐτὸ ὁ ἔμπορος εὐρίσκει ὅλον τὸ ὑποκείμενον τῆ ἐπιτηδεύματός τε, ποῦ γίνεται, ἢ κατασκευάζεται, καὶ ποῖον εἶναι τὸ καλὸν εἰς τὸ εἶδος του, διὰ καὶ μὴ ἀπατᾶται ἀπὸ τὸν πωλητὴν, καὶ καὶ μὴ λαμβάνῃ ἄλλο ἀντ' ἄλλου μὲ ζηνίαντε, καὶ διὰ καὶ ἰξεύρη ἀπὸ τῆ κατ' ἀρχαίς πηγάζει, διὰ καὶ ἠμπορῆ ἀν

ἦναι δυνατόν νὰ τὸ ἀγοράζῃ ἀπὸ τὰ πρῶτα χέρια, καὶ νὰ τὸ ἔχῃ εὐδυνώτερον.

Β'. Τὸ Γεωγραφικὸν ἔμπορικὸν Λεξικὸν, ἦτοι τοῦ τόπου, καὶ τῶν μερῶν· διὰ τῷ ὁποίου διδάσκειται ὁ ἔμπορος τὰς πόλεις, μὲ τὴν γεωγραφικὴν αὐτῶν θέσιν, καὶ ἀριθμὸν, καὶ ἐπιτηδειότητα τῶν κατοίκων αὐτῶν, τὰς λιμένας, τὰς θαλάσσας, τὰς ὁδούς, τὰ ζυγία, τὰ μέτρα, τὰ νομίσματα, καὶ τὰ ἴδιμα εἰς τὰς συναλλαγὰς ἐκάστου τόπου.

Ὅτι δὲ τῆτο εἶναι ἀναγκασιότατον, εἰς ὅλους εἶναι φανερώτατον· διότι μὲ τὴν ὁδηγίαν αὐτῷ θέλει γνωρίζῃ πόσον ἀπέχει ἢ μία ἀπὸ τὴν ἄλλην πόλιν, καὶ ὁ ἕνας ἀπὸ τὸν ἄλλον λιμένα· ποίας συνηθείας εἰς τὰς πωλήσεις, ἀγοράς, καὶ πληρωμαῖς ἔχει ἐκάστος τόπος, καὶ ἀπὸ ποίου δρόμου ἢμπορεῖ νὰ φέρῃ, ἢ νὰ στείλῃ εὐκολώτερα, καὶ εὐδυνώτερα τὰς πραγματείας τε, καὶ τόσα ἄλλα, διὰ τὰ ὁποῖα πολλάκις ἀπορεῖ, ἢ τὰ μανθάνει κατὰ λάθος, μὲ ζημίαντες.

Γ'. Λεξικὸν τῶν ἔμπορικῶν τρόπων καὶ κανόνων· ὅπε θέλει διδάχθῃ τὰ περὶ λογαριασμῶν, καταστίχων, συμφωνητικῶν, ὁμολογιῶν, ἀβαριῶν, παραιτήσεων, ἀσφαλειῶν, συναλλαγμάτων, κ. τ. λ. καὶ τὰς νόμους, συνηθείας, καὶ κανόνας, οἱ ὁποῖοι ἔχουσιν κῦρος καὶ ἰσχὺν εἰς τὴν διεύθυνσιν καὶ ἀπόφασιν εἰς αὐτά.

Ὅτι δὲ τῆτο εἶναι χρησιμώτατον, τὸ γνωρίζει καὶ ὁ παραμικρὸς ἔμπορος, ὅταν συλλογισθῇ, ὅτι ὅταν συμπέσῃ νὰ λάβῃ πραγματείας μὲ καράβι, τὸ ὁποῖον ἔκαμεν ἀβαρίαν, καὶ ἔχῃ, ἢ δὲν ἔχῃ κινδυνασφαιλισμένον τὸ πρᾶγμα τε· ὅταν συμφωνῇ συσταίνων συντροφίαν, ὅταν διαφέρηται διὰ καταμαρτυρικὸν συναλλαγματικῷ γραμματίου (καμβιάλας)

καὶ

ι. ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ.

καὶ τόσα ἄλλα τοιαῦτα, εἰς τὰ ὅποια πρέπει νὰ τὸν ὀδηγήσῃ ὁ νόμος, (τὸν ὅποιον θέλει εὐρῆ ἐνταῦθα) διὰ νὰ μὴ σφάλῃ προσωρινὰ δι' ἀμάθειαν, ἢ λάθος, καὶ χάσῃ παντστεινὰ τὸ ἐδικόν τε, καθὼς πολλοὶ τὸ παθαίνου διὰ αὐτὰ τὰ αἷτια.

Ἐδῶ ἀναγινώσκων τὴν Λέξιν Καταμαρτυρία (Προτέστον) θέλει μάθῃ πότε, καὶ πῶς πρέπει νὰ τὴν κάμνῃ. Καὶ τὴν Ἄβαρία, θέλει διδαχθῆ τί πρέπει νὰ πράξῃ· καθὼς καὶ εἰς τὴν Ἀσφάλεια, παραίτησιν, ἄφεισιν (Cessione) καὶ τὰς λοιπὰς. Ἐδῶ μανθάνει τὰ χρέη τῆς ἐπιστολικῆς ἀνταποκρίσεως, καὶ τῶν παραγγελιῶν (κομμισιόνων) καὶ τῶν ἐπιτροπιῶν· καὶ ἐνεργῶν κατὰ τὰ γεγραμμένα, δὲν σφάλλει, τὸ ὅποιον θέλει νὰ εἴπῃ, δὲν ζημιούται· καὶ τῆτο εἶναι ὁ σκοπὸς τῆ Βιβλίου.

Ὅλοι ὅσοι συνέγραψαν περὶ τῆς ἐμπορικῆς ταύτης ὕλης, καὶ ὑποθέσεως εἰς τὰ Εὐρωπαϊκὰ Ἔθνη, ἐπροτίμησαν τὴν ἀναλυτικὴν ταύτην μέθοδον Λεξικογραφικῶς, διὰ τὸ ὠφελιμώτερον, καὶ προχειρότερον εἰς καὶ εὐα, ὅποταν θελήσῃ ἢ ἄρθρον πραγματείας, ἢ πόλιν τινα, ἢ νόμον, ἢ συνήθειαν νὰ ζητήσῃ· διὰ τῆτο καὶ ἐγὼ ἠκολούθησα τὸ αὐτὸ παράδειγμα, τὸ ὅποιον μοὶ ἔφερε πολλὰς δυσκολίας, ἐπειδὴ πρῶτος ἐχρειάσθη νὰ κατατάξω εἰς τὸ ἐδικόν μας Ἀλφάβητον τοσαύτας λέξεις. Ἀλλὰ πόσους κόπους δὲν πρέπει νὰ θυσιάσῃ τις διὰ νὰ ὠφελήσῃ τὸ Γένος τε;

Ἡ διδακτικὴ μέθοδος ἤθελεν εἶναι εὐκολωτέρα, καὶ τερπνοτέρα, μάλιστα δείχνει καὶ πολυμάθειαν εἰς τὸν Συγγραφέα, ὅταν προχωρῇ ἀπὸ τὰ γένη εἰς τὰ εἶδη, καὶ ἐκ τῆτων εἰς τὰ άτομα· ἀλλὰ τότε λείπει παντελῶς τὸ πρόχειρον εἰς τὸ νὰ εὐρῆ ὁ ἔμ-

πορος τὸ ζητούμενον· καὶ τὸ βιβλίον ἤθελεν ἦναι ἐπιδεικτικὸν διὰ τὸν συγγραφεῖα, ἀλλ' ὀλίγον ὠφέλιμον διὰ τὸν ἀναγνώστην, πρὸς τὴν μαθήτευσιν τῶ ὁποίῳ εἶναι χρεῖος νὰ ἀποβλέπη ὁ συγγραφεὺς. Ἄλλὰ ταῦτα μὲν περὶ τῆς μεθόδου, τὴν ὁποίαν ἀκολουθήσας δὲν ἐλπίζω νὰ εὔρω τιμὰ ἀντιλέγοντα, ἢ κατήγορον.

ΤΥΦΟΣ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ.

Περὶ δὲ τῆς λέξεως, καὶ τῶν φράσεων εἰς ταύτην μας τὴν καθομιλουμένην γλῶσσαν, ὑποπτεύω ὅτι θελεῖ εὔρεθῆν τινὲς νὰ δυσαρσηθῆν. Ἄλλὰ τὰς παρακαλῶ, πρὸ τῆ νὰ μὴ κατακρίνουν, νὰ στοχασθῶν ὅτι εἶμαι, καθὼς προεῖπον, ὄχι ἀπλῶς συγγραφεὺς ἀφροντίς, καὶ ἔργον μόνον ἔχων τὸ βιβλίον τοῦτο· ἀλλὰ περικυκλωμένος ἀπὸ πολλὰς ἄλλας ἀναγκαίας ἐνασχολήσεις τοῦ ἐπαγγέλματός μου, καὶ βυθισμένος εἰς μυρίας φροντίδας, αἱ ὁποῖαι δὲν μοὶ δίδουν τὸν ἀρκετὸν καιρὸν διὰ νὰ ζητήσω, καὶ νὰ εὔρω προσφευγέστεραν λέξιν ἀπὸ αὐτὴν, τὴν ὁποίαν μετεχειρίσθη εἰς τὰ πράγματα. Ἄλλ' ἔτε ἔχω ἐκεῖνα τὰ βιβλία, τὰ ὁποῖα ἤθελε πλετῆ ἄλλος, ἀν συνέγραφεν εἰς μίαν τῶν Εὐρωπαϊκῶν Μεγαλοπόλεων. Ἡ Κωνσταντινούπολις πτωχεύει ἀκόμη ἀπὸ Βιβλιοθήκην κοινὴν, πρᾶγμα ἀναγκαῖον διὰ τὰς συγγράφοντας· ἀλλὰ μ' ὅλον τοῦτο καὶ εἰς αὐτὴν πρέπει νὰ συγγράφου ὅσοι ἐπιθυμῶν τῆ Γένους τὴν ἀνόρθωσιν.

Εἰς τὴν δυσκολίαν ταύτην τῆς στενότητος τῆς καθομιλουμένης μας γλώσσης, διὰ τὴν ὁποίαν ὑπερέμεθα Λέξιων, μεταχειριζόμενοι ξένας καὶ βαρβάρους, προερχομένην εἰς μὲν τὰ ἀπλὰ πράγματα ἀπὸ τὴν εὔρε-

ιβ'. ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ.

σιν τῆς Ἀμερικῆς, καὶ τὴν ἀνακάλυψιν πολλῶν ἄλλων μερῶν τῆ κόσμου, βορειοτέρων, καὶ νοτιωτέρων, (τὰ ὅποια εἰς τὸς λαμπροὺς αἰῶνας τῶν Προγόνων μας ἦσαν ἄγνωστα, καὶ ἐνομίζοντο ἀκατοίκητα)· εἰς δὲ τὰ τεχνητὰ ὁμοίως, ἀπὸ τὴν τελειοποίησιν καὶ πολλαπλασιασμόν τῶν τεχνῶν· διὰ νὰ προσαρμόσω τὰς ὀνομασίας τῶν πραγματειῶν μὲ τὴν ἑναρμόνιον φύσιν τῆς γλώσσης μας, ἐφύλαξα κατὰ τὸ δυνατόν τὸς ἐξῆς Κανόνας.

α'. Τὸ νὰ πολιτογραφήσω τὰ νεόγνωστα χόρτα, καὶ φυτὰ, καὶ ζῶα, μὲ τὰ ὀνόματα, τὰ ὅποια ἔτυχεν νὰ λάβην ἀπὸ τὸς γνωρίσαντας αὐτὰ, καθὼς ἔκαμαν καὶ οἱ Πρόγονοί μας εἰς τὸ πέπερι, σίνηπι, καὶ ὅσα τοιαῦτα γνωρίζονται βαρβαρικὰ ὀνόματα.

β'. Ὅσαι τέχναι καὶ ἐμπορικαὶ χρήσεις ἐφευρέθησαν μετὰ ταῦτα, καὶ ὠνομάσθησαν εἰς τὴν γλώσσαν τῶν ἐφευρετῶν, νὰ τὰς μεταγλωττίσω κατὰ τὴν σημασίαν τῆς Λέξεως, ὡς Ἐκκαθαρτὴν, τὸν Raffinatore, Κατασταλάκτην, τὸν Distillatore, καὶ τὰ παρόμοια, προσθέντων διὰ τὸ εὐληπτον καὶ τὴν Ἰταλογαλλικὴν ὀνομασίαν.

γ'. Ὅσοι τρόποι ἐμπορικοὶ κατὰ τὸ παρὸν ἐφευρέθεντες ἐμβῆκαν εἰς τὴν κοινὴν χρῆσιν, ἢ καὶ τὴν νομοθεσίαν, ὁμοίως· οἷον Κινδυνασφάλεια, ἢ ἀπλῶς, Ἀσφάλεια, Sicurtà. Παραίτησις, Abbandono, Ἀφεισις, Cessione. Συναλλαγματικὸν γραμματίον, Cambiale, κατὰ τὸ, Lettre de change, κ. τ. λ.

Εἰς δὲ τὴν φράσιν παρετήρησα πάντοτε τὰ δύο ταῦτα, καὶ ξένας νὰ μὴ μεταχειρισθῶ, μεταφράζων ἀπὸ τὰ συνηρηζόμενα βιβλία κατὰ λέξιν, καθὼς τὸ ἔπαθον μερικοὶ, καὶ νὰ ἤμαι ὅσον τὸ δυνατόν εὐληπτος.

Τῆτο τὸ ὕστερον φαίνεται δύσκολον εἰς ὄσους συγγραφεύς, καθὼς καὶ τῶνόντι εἶναι, διὰ τῆτο καὶ πολλὰς κατηγόρησάν τινες διὰ τὶ τάχα δὲν ἔγραψαν μετὰς τὰς πεκατημένας φράσεις, καὶ συνηθείας τῆ κοινῆ ὄχλη· ἀλλὰ μήπως καὶ μετὰ αὐτὰς τὰς φράσεις ἤδελε καταλάβη ὁ χαλκεύς, καὶ ὁ ἀλλαντοπώλης περισσότερον; ἢ μήπως ἐδυνήθη τινὰς εἰς ὁποῖαν διάλεκτον καὶ ἂν ἦναι (ἐκτὸς κωμικῆς τινος διαλόγου) νὰ συγγράψῃ μετὰ τοιαύτην τῆ συρφετώδους ὄχλη ἐκφρασίῳ;

Διὰ νὰ καταλάβῃ τινὰς σύγγραμμα ὁποιοῦδήποτε, πρέπει νὰ ἀποκτήσῃ τὰς ἰδέας, καὶ αὐταὶ συγεννῶνται μετὰ τὰς λέξεις· ὁ κοινὸς λαὸς ὕστερεῖται ἀπὸ ὅλας τὰς ἀφηρημένας ἰδέας, καθὼς ὁ Φιλόσοφος δὲν ἰξεύρει τὰς ὀνομασίας τῶν ἐργαλείων τῆ χαλκεύς, τῆ ὑελεψῆ, καὶ τῶν ὁμοίων· μετὰ τοιαύτην διαφορὰν, ὅτι ἔτος ἐμβαίνωντας εἰς τὸ ἐργαστήριον εἰνὸς, ἢ καὶ πολλῶν ἀπὸ αὐτῆς, τὰ μανθάνει, διότι τὰ πιάνει, καὶ τὰ βλέπει, καὶ τὰ γράφει· ὁ δὲ κοινὸς λαὸς δὲν ἠμπορεῖ νὰ ἐμβῇ εἰς τὸ ἐργαστήριον τῆ Φιλοσόφου, ἢτοι τὸν νῦν τε, ὅπου αἱ ἀφηρημέναι ἰδέαι, καὶ αἱ περὶ τῆτων ἐκφράσεις γεννῶνται, καὶ συνυφαίνονται. Πῶς λοιπὸν ζητεῖς νὰ τὰς μάθῃ, καὶ πῶς νὰ γένη εὐληπτος ὁ συγγραφεύς περὶ πραγμάτων εἰς αὐτὸν ἀγνώστων;

Φράσις ἀπλῆ, ἀλλ' ὄχι βάρβαρος, ζητεῖται ἀπὸ τὸν συγγραφεύς· καὶ μελέτη μετὰ προσοχῆς ἀπὸ τὸν ἀναγνώστην διὰ τὴν ἀποκτήσῃ ἐνταυτῶ καὶ τὰς ἰδέας, μανθάνων ὅ,τι δὲν ἰξεύρει, καὶ νὰ διορθώσῃ τὴν γλῶσσάν τε, τὸ ὁποῖον δὲν πρέπει νὰ ἦναι πάρεργος σκοπὸς δι' ὄσους συγγραφεύς εἰς τὸν καιρὸν μας.

Ἐγὼ σοχάζομαι ὅτι καθὼς εἰς τὴν Γαλλικὴν καὶ

Ἀγγλικὴν τὰς γλώσσας, αἱ ὁποῖαι καθημερινῶς πλατίζονται, πολιτογραφῶσαι ξένας λέξεις, καὶ φράσεις, δὲν εἶναι συγχωρημένον εἰς τὴν Γλῶσσαν μας, ἢ ὁποῖα ἔχουσα τὴν ζήλωτὴν, καὶ εὐγενῆ, καὶ πλεσίαν μητέρα τῆς, ἢμπορεῖ ἀπὸ αὐτὴν μόνην νὰ δανείζηται τὰ ἀναγκαῖα, καὶ νὰ μὴ παρεκτρέπεται ἀπὸ τὴς κανόνας τῶν φράσεών τῆς χωρὶς ἀνάγκης, διὰ νὰ μὴ ἀπομακρυνθῇ πλέον νοθευομένη, καθὼς εἶχε καταντήση πρὸ τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος.

Ἡ Γαλλικὴ καὶ Ἀγγλικὴ εἶναι διάλεκτοι ἐξ αὐτῆς ἀρχῆς σύμμικτοι ἀπὸ πολλὰς γλώσσας, ὅθεν ἂν καὶ τῶρα ἐπισωρεύουσι ἀκλίτως καὶ ἄλλας ξένας λέξεις, καὶ μιμῶνται φράσεις, δὲν εἶναι παράξενον. Ἡ γλῶσσα ὅμως, τὴν ὁποῖαν λαλοῦμεν, ἐφύλαξε τὸν χαρακτῆρα τῆς παλαιᾶς Ἑλληνικῆς, μὲ τὰ ἄρθρα, κλίσιμ, καὶ σχηματισμὸν· ποῖαν χρεῖαν ἔχει λοιπὸν ἀπὸ ξένου ἰδιωτισμῶς, καὶ λέξεως;

Εἶναι βέβαιον ὅτι συμμιγέντες μὲ τὰ ξένα Ἔθνη συνειδίσαμεν λέξεις καὶ φράσεις αὐτῶν, καὶ κατήνησε διαφορετικὴ τῶν Νησιωτῶν ἢ γλῶσσα, ἀπὸ τῶν κατοικούντων εἰς τὴν Ἡπειρον, καὶ ἢ τῶν ἐμπόρων, ἀπὸ τὴν συνεδιζομένην παρὰ τῶν ἀρχόντων. Οὗτοι καταχρώμενοι τῶς Τερκισμῶς, καὶ ἐκεῖνοι τῶς Ἰταλισμῶς, κατήνησαν νὰ μὴ καταλαμβάνωνται μεταξῦ τῶν, ὡς νὰ ἐλαλοῦσαν ξένας διαλέκτους· ἀλλὰ διὰ τῆτο πρέπει τὰ βιβλία νὰ συγγράφονται εἰς καθαράν ἀπλοελληνικὴν καὶ λέξιν, καὶ φράσιν, διὰ νὰ καθαρῶσθῃ ἡ γλῶσσα, καὶ νὰ γένη μία, καὶ καθαρὰ εἰς ὅλους. Ἀντὶ τῆς βακρυμανδάρῳ τῆς Νησιώτης, καὶ τῆς κάμνω ἰντισάπι, τῆς Κωνσταντινουπολίτης, καλλήτερον εἶναι τὸ, συσταίω, τῆς συγγράφοντος Ἑλληνοσ. Διὰ τί κάλσα, ἢ τζεράπι, καὶ ὅ-

χι περισφύριον; ἀλλ' αὐτὴ, θέλεις μοι ἀποκριθῆ, εἶναι λέξεις ἐδικήσου, καὶ ἐγὼ δὲν τὴν ἐννοῶ. Σύμφημι· ἀλλ' ἐγὼ διὰ τοῦτο σοὶ τὴν ἐξηγῶ διὰ τὰ τὴν μάθης, τὰ τὴν συνεδίσσης, τὰ τὴν λαλήης, καὶ τὰ τὴν μάθην τὰ τέκνα σου, καὶ κατ' ὀλίγον ὅλοι, καὶ τὰ καθαρισθῆ ἢ γλώσσα, τὸ ὁποῖον εἶναι ὁ σκοπός μας.

Ἀδελφοὶ Ἕλληνες, ὅσοι ἢ συγγράφετε, ἢ μεταφράζετε πρὸς ἀναγέννησιν τῆς Ἑλλάδος, ἐπιμεληθῆτε τὰ διορθώσωμεν μὲ τῆτον τὸν μόνον τρόπον τὴν γλώσσάν μας, μάλιστα ὅσοι ἐκδίδετε Λεξικά, τὰ ὁποῖα εἶναι κανόνες τῆς γλώσσης· καὶ σεῖς γενικῶς, ὡς ἀπόγονοι τῶν γλαφυρῶν Ἑλλήνων, μὴ καταδέχεσθε τὰ βαρβαρίζητε μῆτε εἰς αὐτὴν τὴν ἐπιστολογραφικὴν ἀνταπόκρισίν σας, μῆτε εἰς τὴν συνομιλίαν σας ἰταλίζοντες, καὶ τουρκίζοντες, ὡς τάχα εὐγενῶς ἢ πολυμαθέστερα ἐκφραζόμενοι. Διότι δὲν εἶναι, ἔτε θέλει γένη εὐγενεστέρα, ἐμφαντικωτέρα, καὶ ἀρμονικωτέρα γλώσσα ἀπὸ ταύτην, τὴν ὁποῖαν ἐκληρονομήσαμεν ἀπὸ τῆς περιλλεῖς Προπάτοράς μας. Εἶδε τὰ καθαρισθῆ ποτε, καὶ τὰ πλουτισθῆ μὲ Λεξικά καὶ ἄλλα Συγγράμματα, καὶ θέλει ἀναφανῆ ζηλωτὴ εἰς ὅλα τὰ ἐξευγενισμένα Ἔθνη!

Εἰς τὸ ἐξῆς ὁ Ἐμπορος δὲν εἶναι βιασμένος τὰ γράψῃ κανέλλα, ἢ καλάγι, κ. τ. λ. διότι γράφων κιννάμωμον, καὶ κασσίτερον, δὲν φοβεῖται μήπως δὲν τὸν καταλάβῃ ὁ ἀναγνώστης τῆ γράμματός του, ὁ ὁποῖος ἔχωντας τὸ Λεξικὸν τῆτο, φθάνει τὰ τὸ ἀνοίξῃ, καὶ εὐρίσκει τὴν σημασίαν τε. Γράφων λοιπὸν καὶ ἀναγινώσκων ἔτω, ποῖος ἀμφιβάλλει, ὅτι ἢ γλώσσα διορθοῦται, ἀποκτᾶ λέξεις καθ' ἑαυτὸ Ἑλληνικάς, καὶ ἀποπτύει τὴν ἐμφιλοχωρήσασαν μίξοβαρβαρότητα;

Ἐπροτεστάρισα τὴν καμβιάλε, καὶ σὺ ῥακομαν-
 δάρω τὸ ἰντερέσσον μου, εἶναι φράσις ξένη, ἄγνωστος
 εἰς ὅλον τὸ Γένος, ἐκτὸς τῶν ἐμπόρων· ἀλλὰ συνη-
 θίζεται, ἕως νὰ μάθωμεν ἀπὸ τὸ ἀνά χειρας Λε-
 ξικόν, ὅτι πρέπει νὰ γράφωμεν, Κατεμαρτύρησα τὸ
 συναλλαγματικὸν γραμματίον, καὶ Συσταίνω εἰς τὴν
 φροντίδα σε τὸ ὄφελός μου· καὶ πόσα τοιαῦτα εὐρί-
 σκονται εἰς τὰς ἐμπορικὰς ἀνταποκρίσεις; Ὅλα αὐτὰ
 διὰ νὰ ἐξοστρακισθοῦν ἀπὸ τὴν γλώσσάν μου, ἐ-
 χρειάσθη νὰ μὴ φανῆ τόσο εὐληπτον τὸ βιβλίον
 τῆτο εἰς τὴν πρώτην ὀμματίαν· ἀλλὰ τὸ ὄφελος αὐ-
 τῆς τῆς δυσκολίας εἶναι τόσο πολὺ, ὥστε ἀμφι-
 βάλλω αὐ εὐρεθῆ φρόνιμος, καὶ φιλότιμος φιλογενῆς
 καὶ ἕνας, ὃ ἵπποιος νὰ μὴ ἐπαινέσῃ τὸν τοιῦτόν μου
 σκοπὸν, καὶ ἐπιχείρημα. Ἀφήνω λοιπὸν τὴν ἐπίκρι-
 σιν εἰς τὸν καιρὸν περὶ τῆτο τοῦ δυσκόλου προβλή-
 ματος, καὶ ἀκολουθῶ τὸν στοχασμόν μου.

ΕΡΜΑΘΗΝΗ

ΗΤΟΙ

ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΣΠΟΤΔΗ

ΠΕΡΙΕΧΟΥΣΑ ΣΤΥΝΟΠΤΙΚΩΣ

ΜΕΛΕΤΑΣ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑΝ
ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΟΔΟΥ ΤΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ

ΣΤΥΓΓΡΑΜΜΑ

ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

Δι' ἐξαιτήσεως, καὶ δαπάνης, τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει

ΦΙΛΟΓΕΝΟΥΣ ΚΑΙ ΓΕΝΝΑΙΟΥ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΟΡΡΩΜΑΙΩΝ

ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ.

ΕΠΙΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ. Β.

ΕΝ ΒΕΝΕΤΙΑ.

ΠΑΡΑ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΓΑΤΚΕΙ ΤΩ ΕΞ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ.

1815.

Πᾶντα ὑπέταξας ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτοῦ πρόβα-
τα, καὶ βόας ἀπάσας, ἔτι δὲ καὶ τὰ κτήνη τῆ πε-
δίου, τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ τοὺς ἰχθύας τῆς
θαλάσσης.

Δαβὶδ Ψαλ. ἡ.

Ἐν γὰρ τῷ ὑποτάξει αὐτῷ πάντα, οὐδὲν ἀφῆκεν αὐτῷ
ἀνυπότακτοι.

Παῦλος πρὸς Ἐβρ. Κεφ. β'.

ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΣΠΟΥΔΗ.

Τ Μ Η Μ Α Α΄.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Α΄.

Όρισμός, καὶ Διαίρεσις τῆ Ἐμπορίας,
καὶ τῆ περὶ αὐτό.

ΕΜΠΟΡΙΟΝ ὀνομάζω ἐπιτηδεύμα συναλλαγματικὸν ἀνθρώπων τιμῶν εἰς ὅλα τὰ ὑλικά πράγματα, σκοπὸν ἔχόντων τίμιον κέρδος. Διαίρεται δὲ κυρίως εἰς ἐσωτερικὸν, τὸ ὁποῖον σημαίνει τὴν συναλλαγὴν τῶν πραγματειῶν, καὶ προϊόντων Ἐπικρατείας τινὸς εἰς τὴν περιοχὴν τῶν συνόρων τῆς· καὶ ἔξωτερικὸν, τὸ ὁποῖον ἐκτείνεται διὰ ξηρᾶς, καὶ θαλάσσης, καὶ εἰς αὐτὰ τὰ ἀπώτατα μέρη τῆς ὑδρογείου σφαίρας. Οἱ τὸ πρῶτον ἐργαζόμενοι ὀνομάζονται Ἐμποροί, καὶ οἱ τὸ δεύτερον Μεγαλέμποροι ὀνομασθήτωσαν.

Οἱ ἄνθρωποι ὅσον περισσότερον πολιτεύονται, καὶ γνωρίζουν ξένα Ἔθνη, ἄλλο τόσον μαιθάνοντες τὰ ἥθη, καὶ ἔθιμα, καὶ τρυφὰς τῶν ἀλλογενῶν ἀυξάνουσι τὰς ὀρέξεις των, καὶ μεγαλώνει τὸ Ἐμπόριον, τὸ ὁποῖον εἰς τὴν νηπιότητα τῆ ἀνθρωπίνου γένους περιωρίζετο εἰς μικρὰ πράγματα· ἐπειδὴ ὁ ἄγριος, καὶ ἀπολίτευτος ἄνθρωπος μὴ γνωρίζων τὴν πολυτέλειαν, μήτε τὴν τρυφὴν, καὶ εὐχαριστῆμενος εἰς τὴν γεωργικὴν

τε ζῶν, ἢ τὴν θηρευτικὴν, ὀλίγην ἀνάγκην εἶχε, διὰ τὰ μὴ εἶπω κάρμμιαν, ἀπὸ τὰ ἀρώματα, τὰ πολυτιλῆ δέρματα, τὰ χρυσᾶ, καὶ μεταξωτὰ ἐνδύματα, καὶ τὰ παρόμοια. Ὅλον λοιπὸν τὸ Ἐμπόριον συνίστατο τότε εἰς τὸ νὰ δώσῃ ὁ γεωργὸς τὸν καρπὸν τῆς γῆς, ἢ τὰ δένδρα τε, καὶ νὰ λάβῃ ἀπὸ τὸν κυνηγὸν κρέας, ἢ δέρμα τε ζῶν δια νὰ φάγῃ, ἢ νὰ ἐνδυθῇ.

Προϊόντος ὁμως τῆ χρόνῳ, πολλαπλασιασθέντες οἱ ἄνθρωποι, ἔλαβον μεγαλητέρας χρείας· καὶ ἐπειδὴ ἡ συναλλαγή πράγματος με πρᾶγμα ἦτον δύσκολον νὰ γένη, ἢ διότι ὁ πωλῶν δὲν εἶχε χρείαν ἀπὸ τὸ πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον ἐδίδεν ὁ ἀγοραστῆς, ἢ διότι ἐδυσκολεύετο εἰς τὴν συναλλαγὴν ἀπὸ τὴν ἀνισον ἀναλογίαν τῆ διδομένου καὶ λαμβανομένου πράγματος· διὰ τῆτο ἐφευρέθη τὸ κοινὸν μέτρον τῶν πραγμάτων, τὸ Νόμισμα δηλαδή, ἀπὸ τὰ σπανιώτερα, ἢ χρησιμώτερα μέταλλα, εἰς ποσότητα προσδιωρισμένην, καὶ χαραγμένον με νόμιμα σημεῖα, καὶ γράμματα, ὅθεν καὶ Νόμισμα ὠνομάσθη.

Διὰ τὴν ποικιλότητα λοιπὸν τῶν πραγμάτων, πολυειδῶς μεταχειρίζονται καὶ οἱ ἄνθρωποι τὸν τρόπον τῆ νὰ κερδίσωσιν, ἢτοι νὰ ἐμπορευθῶν· κεφαλαιωδέσθερα ὁμως ἤμπορῶν νὰ διαιρεθῶν εἰς τὰ ἀκόλυθα, ὅσοι ἐνασχολῶνται εἰς ἀπόκτησιν νομίμου κέρδους, κατὰ τὴν ὕλην τῆς μεταχειρήσεώς των.

Α'. Εἰς Νομίματα, τὰ ὁποῖα εἶναι τὰ κοινὰ μέτρα ὅλης τῆς λεψοδοσίας τῶν πολιτευομένων ἀνθρώπων· ὠνομάζονται δὲ Τραπεζίται οἱ τῆτο ἐργαζόμενοι, τῆς ὁποῖας καὶ Ἀβακίερς, ὡς παρὰ τῶν Εὐρωπαϊῶν Βαγκιέρς καλεμένους, ἀπὸ τῆ Βάγκα (Banca) παραγομένους ἀπὸ τῆ Ἑλληνικῆ Ἀβακος, τῆς γραφικῆς τρα-

πέξης, ἢμπορῶ νὰ ὀνομάσω, καὶ εἶναι ὅσοι συναλλάττων νόμισμα πρὸς νόμισμα μεταξύ τῆς Ἐπικρατείας, εἰς τὴν ὁποίαν κατοικῶσιν· ἢ ἄλλης ἐξωτερικῆς, διὰ τῶν λεγομένων συναλλαγματικῶν Γραμματίων, τὰς ὁποίας Πόλιτζας οἱ Ἴταλοι, ἀπὸ τῆς πολιτείας γνωρίζουσιν· ἢ καὶ ὑλικῶς δίδοντες ἐν καὶ λαμβάνοντες ἄλλο νόμισμα κατὰ τὰς χρείας των (α). Εἰς τὴν τάξιν τούτων ἀνάγονται καὶ οἱ Τοχισταί, ὅσοι δηλαδὴ δανείζουσι ποσότητα ῥητὴν νομισμάτων, μὲ τόκον συμπεφωνημένον ξηραῦς, ἢ θαλάσσης, ὃ ὁποῖος εἶναι τὸ κέρδος τῶν δανειστῶν.

Β'. Εἰς Πραγματείας ἐτοίμους· καὶ ἔτοι διαιρῶνται εἰς πολλὰς κλάσεις, ὡς αἱ μετὰ προνομίων Ἐταιρεῖαι· ὅσαι παρὰ τῆς Διοικήσεως λαβῆσαι προνόμιον, ἐμπορεῦνται διὰ μονοπωλείς εἰς μέρος τι γῆς, ἢ καὶ εἰς εἶδός τι πραγματείας.

1. **Οἱ Μεγαλέμποροι·** ὅσοι ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Ἐπικρατείας ἐμπορεῦνται χονδρικῶς διὰ λογαριασμὸν αὐτῶν ἴδιον, ἢ καὶ ξένον κατὰ παραγγελίαν ἀνθελῶσι· καὶ αὕτη εἶναι ἡ πρώτη τάξις τῶν ἐμπόρων, ἢ ὁποία εἰς τὰ ἐμπορικὰ βασίλεια ἀπολαμβάνει καὶ προνόμια τιμῆς, καὶ ὑπολήψεως.

2. **Ἐμποροὶ ἀπλῶς** ὅσοι κατὰ δεύτερον λόγον ἀπὸ τῆς πρώτης εἰς μικρότερας ποσότητας, καὶ σταθμῶς ἐκτὸς τῆς Ἐπικρατείας ἐμπορεῦνται.

3. **Παραγγελματῖαι (κομμισσιονάριοι)** ὅσοι διὰ λογαριασμὸν καὶ μὲ παραγγελίαν ἄλλων ἐμπορεῦνται,
λαμ-

(α) Οἱ πλείστασι ἔτοι ὀρθότεροι ἢμπορῶν νὰ ὀνομαδῶν Κομυβισαί, καθὼς ὑπεγίμδα εἰς τὸ ὑπερώτερον Κεφάλαιον πᾶσαν τῆς ἐμπορικῶν Προγυμνασμάτων.

λαμβάνοντες διὰ κέρδος μίσθωμα εκατοστόντι, τὸ ὁποῖον Προβλεπτήριο, ἀπὸ τὸ παρα τοῖς Ἰταλοῖς Provisione, ὅχι ἀνάμυστα ἠμπορεῖ νὰ ὀνομασθῆ.

4. Πράκτορες (Fattori, ο Agenti) ὅσοι ἀποκαταστηθέντες παρ' ἄλλων ἐμπόρων εἰς τόπον τινα, ἐμπορεύονται διὰ λογαριασμὸν ἐκείνων, λαμβάνοντες ἢ μισθὸν, ἢ μετοχὴν τινα εἰς τὰ κέρδη τῶν ἐπιχειρήσεών των.

5. Μεταπράται, ὅσοι ἀγοράζοντες χονδρικῶς πραγματείας, τὰς μεταπωλῶσιν ὁμοίως εἰς τὴν ἰδίαν πόλιν, οἱ ὁποῖοι καὶ Σπεκυλατῶροι ἀκῶσιν εἰς τὰς Εὐρωπαϊκὰς διαλέκτους.

6. Ἐργαστηριᾶριοι, ὅσοι καθήμενοι εἰς τὰ ἐργαστηρίων λιανοπωλῶσι πραγματείας, ἢ ἀγορασμένας ἀπὸ ἐμπόρων ἀποθήκας, ἢ καὶ κατασκευαζόμενας παρὰ τῶν ἰδίων.

7. Πραγματευταὶ περιοδευταί, ὅσοι περιοδεύοντες εἰς τὰς ἀγορὰς, καὶ δρόμους, πωλῶσι λιανικῶς πραγματείας.

Γ'. Εἰς Πραγματείας ἐτοιμαζόμενας παρ' αὐτῶν, καὶ ὀνομάζονται·

1. Τεχνῖται, ὅσοι ἐνασχολῶνται εἰς τὰς ὠραίας, καὶ τὰς ἐλευθέρας τέχνας, ὡς ζωγράφοι, λιθοξόοι, ὠρολογιοποιοί, καὶ ὅμοιοι· ἢ ἐργοχειρῶντες χειρῶνακτες (Manifattori) ὡς ὑφανταί, κατασταλακταί (Distillatori) ξυλουργοί, κτίσται, καὶ ἄλλοι· ἢ βάνουσοι, ὡς ὅλοι ὅσοι τὰ μέταλλα εἰς τὰς καμίνας ἐργάζονται.

2. Βοσκοί, καὶ Ποιμένες ἡμέρων ζώων, οἱ ὁποῖοι προτφέρνυ εἰς τὸ ἐμπόριον ζῶα, μαλλία, δέρματα, αἰλείμματα, κρέατα, βύτυρα, τυρία.

3. Κυνηγοὶ ἀγρίων ζώων, καὶ πτηνῶν, καὶ ἀλιεῖς, ὅσοι

ὅσοι κυνηγῶν εἰς τὰ νερά τὰ ἔνυδρα ζῶα, ἤτοι ὀψάρια, καὶ τὰ κοράλλια, καὶ μαργαριτάρια.

4. Γεωργοί, ὅσοι τὴν γῆν ἐργάζονται κατὰ τὴν ἐπιφάνειάν της· καὶ Μεταλλεργοί, ὅσοι ἀπὸ τὴν γῆν ἐξορύττουσιν τὰ μέταλλα, καὶ αὐτὰ τὰ μάρμαρα καὶ λίθους, οἱ ὅποιοι γενικώτερον Ὀρυκταὶ ὀνομασθῆτωσαν.

Δ'. Εἰς τὰς περὶ τὰ πράγματα, ὅσοι δηλαδὴ κερδίζουσιν μετακομίζοντες τὰς πραγματείας, ὅποιοι εἶναι οἱ ἀκόλουθοι.

1. Ναῦται, οἱ διὰ ποταμῶν καὶ θαλασσῶν, καὶ γενικῶς ὅσοι διὰ τῶν ὑδάτων μεταβιβάζουσιν τὰς πραγματείας ἀπὸ ἑνα εἰς ἄλλον τόπον κατὰ τὰς χρείας.

2. Ἀγωγιάται, καὶ Ἀμαξηλάται, ὅσοι διὰ ξηρᾶς ἐπάνω εἰς ζῶα ἢ ἀμάξια μετακομίζουσιν τὰς πραγματείας.

3. Βαστάζοι, ὅσοι ἐπὶ τῶν ὤμων αὐτῶν τὰς μετατοπίζουσιν, ἢ διορθῶσιν τὰ σακκία, καὶ ὅλα τὰ περιέχοντα αὐτάς.

4. Ζυγισταὶ, καὶ Μετρηταὶ, ὅσοι μετρῶν, ἢ ζυγίζουσιν αὐτάς.

Ε'. Εἰς τὰς διὰ τὰς πραγματείας, ἤτοι ὅσοι χρησιμεύουσιν εἰς τὰς ἐμπόρους, καὶ τραπεζίτας πρὸς ἐκτέλεισιν τῶν ὑποθέσεών των, ὅποιοι εἶναι·

1. Ἀσφαλισταὶ (Assicuratorii) ὅσοι ἀναδέχονται ἐπὶ μισθώματι τῷ λεγομένῳ βραβείῳ (Premio) τὸν κίνδυνον τῶν ξένων πραγματειῶν εἰς τὰς δρόμους τῆς μετακομίσεως, καὶ διαπλευσέων των.

2. Μεσιῖται, ὅσοι παρευρισκόμενοι εἰς τὰς ἀγορὰς καὶ πωλήσεις, καὶ γενικῶς εἰς τὰς τῶν ἐμπόρων συμφωνίας, λαμβάνουσιν ἑκατοστόν τι μίσθωμα, τὸ ὅποιον καὶ Μεσιτικὸν ὀνομάζεται.

3. Ὑπηρεῖται τῶν εἰρημέτων· ὁποῖοι εἶναι οἱ Γραμματικοί, ἤτοι Γραφεῖς, ὑποδιαιρέμενοι εἰς τοὺς καταστιχαρίεις, τὰς καταγράφοντας τὰ κατάστιχα, καὶ λογαριασμοὺς· τὰς ἐπιστολογράφους, καὶ τὰς ἀντιγραφεῖς. Οἱ Συνάκται, ὅσοι δηλαδὴ συνάζουσιν ἔξωθεν τὰ ἀργύρια· οἱ ἐπὶ τῆς Κάψης, τὴν ὁποῖαν διὰ τὴν ἑλληνικὴν τῷ ψ, Cassa οἱ Εὐρωπαῖοι ὀνομάζουσι, περιλαμβάνοντες καὶ πληρώνοντες τὰ μετρητὰ τῶν ἐμπόρων, τραπεζιτῶν, καὶ λοιπῶν. Οἱ Ἀποθηκάριοι, ὅσοι δηλαδὴ ἐπιστατῶσιν εἰς τὰς ἀποθήκας, λαμβάνοντες καὶ δίδοντες τὰς πραγματείας, καὶ ἐπιμελόμενοι διὰ τὴν καλὴν κατάστασιν αὐτῶν· καὶ οἱ λοιποὶ ὑπηρεῖται χρήσιμοι εἰς τοὺς Μεγαλεμπόρους μὲ διαφοροὺς ὀνομασίας.

Οἱ ῥηθέντες ὅλοι θέλει εὐρεῖν εἰς τὸ παρὸν Σύγραμμα τοὺς πρέποντας κανόνας, καὶ μαθήσεις διὰ νὰ ἐνεργῶν καθὼς πρέπει τὸ ἔργον τῶν· καὶ ἐκ τούτων ἢμπορεῖ νὰ συμπεράνῃ ἕκαστος, ὅτι τὸ Ἐμπόριον εἶναι τέχνη πάνδημος, ἐναγκαλιζομένη ὅλα τὰ πράγματα, καὶ ὠφελῶσα ὅλας τὰς τάξεις τῶν ἀνθρώπων· τέχνη ἐλευθέρη, διότι τὴν μεταχειρίζονται εἰς τὰ πεπολισμένα Ἔθνη καὶ αὐτοὶ οἱ εὐγενεῖς, καὶ τελευταῖον τέχνη ἀναγκαία, διότι χωρὶς αὐτῆς μήτε ὁ Στρατιώτης, μήτε ὁ Πολιτικός, μήτε ὁ Ἐκκλησιαστικός, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἀποπληρώσῃ τὰς χρεῖας τῶν.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Β.

Πότερον ὠφελεῖ τὸ Ἐμπόριον εἰς τὸν ἀνθρώπινον βίον, ἢ βλάπτει;

Τὸ πρόβλημα τῆτο δὲν ἔπρεπε νὰ εὐρῆ ἀντίτασιν· διότι ἡ ὠφέλεια ἢ προερχομένη ἀπὸ τὸ Ἐμπόριον εἰς τὸν κοινωνικὸν βίον εἶναι τόσο μεγάλη, καὶ τόσο φανερά, ὥστε παραδόξον εἶναι τὸ νὰ ἀμφιβάλληται παντελῶς· ἀλλ' ἐκεῖνοι οἱ λεγόμενοι ἰσχυρογνώμονες, ἢ δυνατοὶ νόες, ἔχοντες καύχημα καὶ προτέρημα τὸ νὰ ἐπιχειρῶν νὰ ἀντιλέγῃν κῆ εἰς τὰς φανεράς ἀληθείας, ἄλλοτε πολεμῶν αὐτὰ τὰ παναληθῆ τῆς Ὁρησκείας Δόγματα, (α) ἄλλοτε τὰς ἀναντιρρήτους Δείας Γραφαίς, (β) ἄλλοτε σπευδάζῃν νὰ ἀποδείξῃν, ὅτι ἡ εὐτυχესτέρα ζωὴ συνίσταται εἰς τὸ νὰ περιπατῶν οἱ ἄνθρωποι κεκυφότες κατὰ γῆς, ὡς τὰ τετράποδα ζῶα, (γ) ἄλλοτε τὸ νὰ συνδιαγῶν μὲ τὰ θηρία ἐπαυῶν καὶ ἐκθειάζῃν (δ), ὅτι τὰ γράμματα εἶναι ἐπιβλαβῆ, ὅτι αἱ ἐπιστῆμαι εἶναι κενόσπεδία, καὶ ἐν ἐνὶ λόγῳ ὅλα ὅσα εἶναι εἰς τὸν κόσμον κοινῶς ἐπαινετὰ, καὶ ὠφέλιμα, ὅλα εὐρῆκαν ἀντιλέγοντες· καὶ ποίους; ἀνθρώπους κοσμημένους μὲ τὸ σεπτὸν τῆς Φιλοσοφίας ὄνομα, καὶ ἀνατεθραμμένους εἰς Ἀκαδημίας,

(α) Δυτικῆς κῆ Σπινόζας.

(β) Βολταίρος.

(γ) Ῥωσῶς.

(δ) Πλάτων κῆ Νευτέρων.

μίας, ὅπως ἡ Ὀρησκεία, ἡ καλὴ Ἡθική, καὶ ἡ Φιλοσοφία ἐκθειάζονται.

Ποῖος τὸ ἤθελε πιστεύσῃ ὅτι εἰς τὴν Μασσηλίαν τόλιμ τῆς Γαλλίας μεγάλην, καὶ πολυάνθρωπον, ἀνδρῶσαν εἰς τὸ Ἐμπόριον, καὶ εὐδοκιμῶσαν εἰς αὐτὸ, ὀλόκληρον σῶμα φιλολόγων καὶ φιλεπιστημῶν Ἀκαδημικῶν σπευδαζόντων εἰς τὸ νὰ διαδώσῃ τὸν φωτισμὸν τῆς Φιλοσοφίας εἰς ὅλην τὴν Γαλλίαν, καὶ ἀνταποκρινομένων μετὰ τῶν ἐγκριτοτέρων τῆς σοφῆς Εὐρώπης φιλοσοφικῶν συστημάτων, κατὰ τὸ 1777 εἰς τὸ πρόβλημα περὶ τῆς, ὅποια ἐχρημάτισε πάντοτε ἡ ἐπίρροια τοῦ Ἐμπορίου εἰς τὸ πνεῦμα καὶ τὰ ἤθη τῶν Ἑθνῶν; ἐτίμησε μὲ στέφανον τὸν γνωμοδοτήσαντα, ὅτι τὸ Ἐμπόριον ἐμέθυσε πάντοτε τὸ πνεῦμα, καὶ διέφθειρε τὰ ἤθη, καὶ ὅτι, καὶ κατὰ τὴν φύσιν, καὶ κατὰ τὰ ἀποτελέσματα τὰ εἶναι ἀλόκοτον, καὶ ἀσυμβίβαστον μὲ τὰς μεγάλας ἀρετάς;

Ἄλλ' αἱ τοιαῦται φιλοσοφικαὶ τερθρίαὶ ἐνικήθησαν, καὶ καταφρονεῦνται πάντοτε ἀπὸ τὴν γενικὴν τῶν ἀνθρώπων φρόνησιν, καὶ μῆτε ἄθρησκοὶ ἐγιναν, μῆτε τετραποδικῶς ἐπεριπάτησαν, μῆτε ἀμφιβάλλουν εἰς τὰς ψαυστὰς ἀληθείας κατὰ τῶν Σκεπτικῶν τὰ δόγματα, μῆτε τὸ Ἐμπόριον περιεφρονήθη διὰ τὸ δόγμα τῆς Μασσηλιακῆς Ἀκαδημίας, ἀλλὰ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἐπνύξησεν, ὥστε ἠμπορῶμεν νὰ συλλογισθῶμεν, καὶ νὰ συμπεράνωμεν μὲ πιθανότητα, ὅτι ὅταν τὸ ἀνθρώπινον ἐπιτηδεύμα καταπολεμῆται ἀπὸ τοιαῦτα προβλήματα, εἶναι ἄξιον ἐπαίνου· καὶ ὁ ἰδιογνώμων ἀντιλέγων φιλοτιμεῖται νὰ καταπολεμήσῃ τὸ ἀκαταπολέμητον, πρὸς ἐνδειξιν τάχα προκοπῆς.

Μὲ ὅλον τῆτο ἐπειδὴ ὁ σκοπός μας ἀποβλέπει εἰς
τὸ

τὸ νὰ διδάξωμεν τὰς ὁμογενεῖς νέες τὸ Ἐμπόριον, ἐπάγγελμα τίμιον, καὶ εἰς ἀνθρώπους ἐλευθέρους πρέπον· ἐπιτηδεύμα ὄχι μόνον σύμφωνον, κ' συναδὸν μὲ τὰς ἀρετὰς, ἀλλὰ καὶ ἐπαυξητικὸν αὐτῶν, καὶ ὠραΐσμα· τέχνην ἐναγκαλιζομένην καὶ ζωογονῆσαν ὅλας τὰς λοιπὰς τέχνας, καὶ χρησιμεύσαν εἰς ὅλας τὰς ἐπιτηδήμας· ἀναγκαῖόν μοι φαίνεται νὰ ἀποδείξω εἰς ταῦτά με τὰ Προλεγόμενα, ὅτι τὸ Ἐμπόριον εἶναι ὠφελιμώτατον εἰς ὅλας τὰς τάξεις τῶν ἀνθρώπων, καὶ ἀναγκαῖον εἰς τὸν πολιτικὸν ἀνθρώπινον βίον· διότι ἂν τῆτο δὲν ἦναι ἀλήθεια φανερῶς ἀποδεδειγμένη, καὶ ἀναμφίβολος, περιττὴ ἦδ' εὐελον ἦναι ἡ Ἐμπορικὴ σπουδὴ, διὰ νὰ μὴ εἴπω καὶ ἐπιβλαβὴς, τὴν ὁποίαν πρὸς τὰς νέες προβάλλω, καὶ ματαιοπονία ὁ κόπος με διὰ νὰ συγγράψω διδακτικὰ τῆς τέχνης ταύτης.

Πρὸ τῆ ὅμως νὰ ἐμβῶ εἰς τὴν ἀνάλυσιν, καὶ ἀποδείξω τῆς ἀληθείας ταύτης, ἃς ἐκθέσω τὴν περὶ τῆ Ἐμπορίας γλαφυρωτάτην, καὶ φιλοσοφικωτάτην ἔκφρασιν τῆ περιφήμου Συγγραφέως τῶν Τυχῶν τῆ Τηλεμάχε, ἐπαινεύτος τὰς ἀρετὰς τῶν πατέρων τῆ Ἐμπορίας Φοινίκων, καὶ διηγούμενος ἑτεροπροσώπως, διὰ τῆ Ναρβάλε πρὸς τὸν Τηλέμαχον.

„Θεώρησον, ὦ Τηλέμαχε, τὴν θέσιν τῆς Τύρου εὐτυχοῦσαν διὰ τὴν θαλασσοπορίαν της. Οἱ Τύριοι ἐτόλμησαν νὰ ἐμβῶν πρῶτοι εἰς ἀδύνατον πλοῖον εἰς τὴν διάκρισιν τῶν ἀνέμων, κατεπάτησαν τὴν ἑπάρσιν τῶν κυμάτων, ἐπαρατήρησαν τὰ ἄστρα μακρὰν ἀπὸ τὴν γῆν διὰ τῆς ἀστρονομικῆς ἐπιστήμης τῶν Αἰγυπτίων, καὶ Βαβυλωνίων, καὶ ἤνωσαν τὸσαῦτα διὰ τῆς θαλάσσης διεστῶτα Ἔθνη.

Οἱ Τύριοι εἶναι ἐπιτηδῆειοι, ὑπομονητικοὶ, φιλόπονοι,

νοι, ὀλιγαρχεῖς, οἰκονόμοι, ἔχον ἀκριβῆ εὐταξίαν, καὶ εὐνομίαν, καὶ διάγινσι μὲ ἐντελεστάτην ὁμόνοιαν μεταξὺ των· πρὸς δὲ τὰς ἀλλοδαπεῖς ὑπερτερῶσιν ὅλα τὰ λοιπὰ Ἔθνη εἰς τὴν σταθερότητα, τὴν εἰλικρίνειαν, τὴν ἐμπιστοσύνην, τὴν ἀσφάλειαν, καὶ τὴν περίθαλψιν. Αὐτὰ λοιπὸν εἶναι τὰ αἷτια, χωρὶς ναῖ ἐπιζητήσωμεν ἄλλα, τὰ ὁποῖα δίδον εἰς αὐτὰς τὴν θαλασσοκρατίαν, καὶ κάμνουν ναῖ ἀνδρῶν εἰς τὰς λιμένας των ἐπικερδέστατον ἐμπόριον. Ἐκ τῶ ἐναντίου δὲ, ἐὰν ἐνεφιλοχῶρει εἰς αὐτὰς ἡ διαφωνία, καὶ ζηλοτυπία· ἐὰν ἐχαυνῶντο ἀπὸ τὰς τρυφάς, καὶ τὴν ὀκνηρίαν· ἐὰν οἱ ἀρχοντές των κατεφρόνουν τὴν ἐργασίαν, καὶ τὴν οἰκονομίαν· ἐὰν αἱ τέχναι δὲν ἐτιμῶντο εἰς τὴν πόλιν των· ἐὰν ἦσαν δύσπιστοι, καὶ ἀπαταιῶνες πρὸς τοὺς ἀλλογενεῖς· ἐὰν παραμικρὸν ἤθελον μεταβάλλῃ τὴν ἐλευθερίαν τῶ ἐμπορίου των, ἤθελον ἰδῆ ναῖ πέσῃ αὐτὴ ἡ δύναμις, τὴν ὁποίαν θαυμάζεις“. (Τηλ. Βιβ. γ'.)

Ὡστε εἶναι ἀληθέστατον, ὅτι τὸ μέγα Ἐμπόριον δὲν εἶναι παντελῶς φθοροποιὸν τῶν ἠθῶν, καὶ τῆς πολιτικῆς δυνάμεως τῶν Ἐθνῶν· καὶ τὰ γενόμενα ἐλαττώματα ἀπὸ τὴν παρ' αὐτῶ πηγάζουσιν εὐτυχίαν, εἶναι ἀσυγκρίτως μικρότατα, ὡς πρὸς τὰ μέγιστα ἀγαθὰ, τὰ ὁποῖα ὁ φρόνιμος καὶ εὐτυχῆς ἐμπορος ἀπολαμβάνει· καὶ ἄς τὸ ἐξετάσωμεν ἀναλυτικώτερον.

Ὁ ἀνθρώπος διὰ τὴν φυσικὴν αὐτῶ σύγκρασιν εἶναι ἀδύνατον ναῖ εὐχαριστηθῆ εἰς τὴν ὁποιαυδήποτε τατάστασίν τε· καὶ τὸν πτωχὸν σενοχωρεῖ ἡ καλύβη, καὶ τὸν πλέσιον τὸ παλάτιον· καὶ τὸν ἀρχοντα τὸ βάρος τῆς διοικήσεως, καὶ τὸν ἀρχόμενον ἡ ὑποταγή. τυραννῶσι καὶ τὸν ἱερωμένον ὁ στενοχωρησμένος καὶ μονότροπος βίος, καὶ τὸν λαϊκὸν ἡ οἰκιακὴ οἰκο-

νομία, συνθλίβουσι, ἢ τὸν γεωργόν, καὶ τὸν κυνηγόν, καὶ τὸν τεχνίτην, καὶ τὸν φιλόλογον, καὶ τὸν ἐπιστήμονα, ἢ παντὸς ἄλλου ἐπαγγέλματος ἀνθρώπου δὲν ἠμποροῦμεν νὰ ἰδῶμεν εὐχαριστημένον εἰς τὴν κατάστασίν τε· ἢ αὐτὴν τὴν δυσαρέσκειαν τὴν ἀποδίδουσι οἱ Χριστιανοὶ Φιλόσοφοι εἰς τὴν ἐνοικῆσαν εἰς τὸ ἀνθρώπινον σῶμα αὐλον ψυχὴν, ἢ ὅποια, ὡς τοιαύτη, εἶναι ἀδύνατον νὰ εὔρη τὴν ζητούμενην εὐδαιμονίαν τῆς εἰς τὴν ἀπόλαυσιν τῶν ὁποίωνδήποτε ὑλικῶν ἀγαθῶν· συλλογισμὸς ὀρθός, καὶ συμπέρασμα τιφανώτατον, διὰ νὰ μὴ εἶπω ἀναντίρρητον.

Ἄλλ' ἐπειδὴ ἡ ἐντελής εὐδαιμονία εἶναι ἀδύνατον νὰ δοθῇ εἰς τὸν ὑλικὸν ἄνθρωπον, ὁποίας τάξεως, καταστάσεως, ἢ ἐπαγγέλματος ἤθελεν ἦναι· ποῖος ἤθελεν ἀμφιβάλλῃ εὐλόγως, ὅτι ἐκεῖνο τὸ μέσον, τὸ ὁποῖον προβλέπει εἰς τὸν ἄνθρωπον, ἂν ὄχι ὅλα, διότι ἀδύνατον, καὶ τὰ περισσότερα ἀπὸ τὰ συντείνοντα εἰς τὴν ἀνάπαυσίν τε, ἐκεῖνο πρέπει νὰ ἦναι ἔγκριτον, καὶ περισπούδαστον; καὶ τοιοῦτο μόνον κατὰ τὴν γνώμην μῶ, εἶναι τὸ Ἐμπόριον.

Ἡ πολεμικὴ ἀνδρία διαφθείρουσα, καθυποτάσσουσα, καὶ λεαλητεύουσα τὰ νικώμενα Ἔθνη, προσφέρει εἰς τὰς νικητὰς τὴν ἀφθονίαν τῶν πραγμάτων, ἀλλὰ πρὸς καιρὸν· διότι ἀφ' ἧς γυμνωθῶν οἱ νικημένοι, ἢ οἱ νικηταὶ εὔρην τὴν μὴ περαιτέρω διὰ πολλὰ αἰτια φυτικὴν ἀντίστασιν, παύουσι αἱ πηγαί, αἱ ὁποῖαι ἔφερον τὴν ἀπόλαυσιν τῆς εὐτυχίας εἰς τὰς νικητὰς, καὶ μετ' ὀλίγον συνυποπίπτουσι καὶ νικηταὶ, καὶ νικημένοι εἰς τὴν ἰδίαν ἐνδειαν, καθὼς θέλει ἀποδειχθῆ ἱστορικῶς εἰς τὰς ἐξῆς προδιατριβαὶς ἀπὸ τὴν κατάστασιν τῶν Ῥωμαίων, Ἐθνος ὑπερπλήσαντος ὅλα τὰ λοιπὰ εἰς ταύτην τὴν πολεμικὴν ἀρετὴν.

Ἡ Κυνηγετικὴ, ἢ Ἀλιευτικὴ, εἶναι ἐπιτηδεύματα εὐκόλα εἰς τὸ νὰ ἐπινοηθῶν, καὶ νὰ ἐνεργηθῶν· ἀλλὰ μὲ πόσῃ ἐνδειαν καὶ δυστυχίαν ἠμποροῦν νὰ θρέψω τὰς κυνηγούς, ἢ ἀλιεῖς, χωρὶς νὰ ἐμφιλοχωρήσῃ τὸ Ἐμπόριον; Ὁ ἀπολίτευτος αὐτόχθων Ἀμερικανὸς, ἀφ' ἧς φάγῃ τὸ κυνήγιον, καὶ δὲν ἐπιτύχῃ νὰ φονεύσῃ ἄλλο, κατανατᾶ εἰς τὴν ἐλλειψὴν πείναν, ἢ ἀναγκάζεται νὰ φάγῃ ξηρὰς ρίζας δένδρων, ἂν εὖρη, τὸν χειμῶνα, καὶ νὰ μασσήσῃ καὶ αὐτὰ τε τὰ δάκτυλα.

Ἡ Ποιμαντικὴ τρέφει τὰς νομαδας Σκύθας, ἀλλ' ἂν ὅλα τὰ Ἐθνη ζητήσω τὴν εὐρυχωρίαν γῆς διὰ νὰ θρέψω τὰ ποίμνιά των, καὶ νὰ τρέφονται, πῶς ἠθελαν τὴν εὖρη; Κατὰ τῆτον τὸν τρόπον, μόνον τὸν λαὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἠμπορῶσε νὰ θρέψῃ ὅλη ἡ Εὐρωπαϊκὴ Τερκία, καὶ μ' ὅλον τῆτο εἰς ζῶν καταστάσεως ἀθλίως· τὰς δὲ λοιπὰς κατοίκους ἀνάγκη ἦτον νὰ ἐπινοηθῇ τρόπος νὰ τὰς σφενδονίσωμεν εἰς τὴν σελήνην.

Ἡ Γεωργικὴ ἀναμφιβόλως εἶναι πηγὴ τῶν ἀνθρωπίνων καλῶν, τροφὸς τῆς ἀνθρωπότητος, χάρισμα Θείου, καὶ πρώτη τῶν ἀναγκαίων τεχνῶν· ἀλλὰ διὰ νὰ ἀπολαύσῃ ὁ γεωργὸς τὰ ἐλλείποντα πρὸς ἀνάπαυσίν τε, ἔχει ἀνάγκην ἀπὸ πληθὸς ἀνθρώπων μὴ γεωργόντων, διὰ νὰ ἀγοράσω ἀπὸ αὐτὸν τὰς τροφαῖς των, καὶ νὰ τῷ δίδουν τὰ εἰς αὐτὸν ἀναγκαῖα ἐνδύματα, ἀρτύματα, καὶ τόσα ἄλλα, τὰ ὁποῖα ἢ κοινὴ χρῆσις ἀποκατέστησεν ἀναγκαῖα, καὶ τῆτο εἶναι τὸ Ἐμπόριον.

Αἱ τέχναι, τὰ ἐργόχειρα, ἢ βαναυσουργήματα εἶναι καλὰ, ἀλλὰ χωρὶς τὸ Ἐμπόριον μένου νεκρὰ, χωρὶς ἐπίδοσιν, ἢ χωρὶς ὠφέλειαν. Ἡ Μεταλλουργία

γία πῶς ἡμπορεῖ νὰ θρέψῃ τὰς μεταλλεργὰς χωρὶς τὴν συνδρομὴν τῆ Ἐμπορίας.

Τὸ Ἐμπόριον μόνον ἡμπορεῖ νὰ ζωογονήσῃ τὰς τέχνας· νὰ προβλέψῃ καὶ εἰς τὸν μεταλλεργὸν, καὶ εἰς τὸν ποιμένα, καὶ κυνηγὸν, τὰ γεωργικὰ προϊόντα, καὶ εἰς τὸν γεωργὸν τὰ εἰς αὐτὸν χρήσιμα, καὶ ἀναγκαῖα.

Ἀπὸ τὸ Ἐμπόριον, τὸ πρῶτον κινῶν αὐτῶν τῶν ἀναγκαιοτάτων ἐπαγγελμάτων, ἀπολαμβάνει καὶ ὁ ἱερεὺς, καὶ ὁ βασιλεὺς, καὶ ὁ στρατηγός, καὶ ὁ στρατιώτης τὰς Ἐκκλησίας, τὰ παλάτια, τὰ ὄπλα, καὶ ὅλα τὰ ἐπιπλα, τροφαί, ἐνδύματα, καὶ σολισμὸς, χωρὶς τῶν ὁποίων δὲν δύναται νὰ συστηθῇ Ἐκκλησία, καὶ πολιτικὴ διοίκησις, καὶ χωρὶς τῆτων εἶναι ἀδύνατον νὰ συγκροτηθῇ ἡμερότης ἡθῶν, καὶ εὐνομία, χωρὶς τῶν ὁποίων καὶ αἱ τέχναι, καὶ ἡ μεταλλεργία, καὶ ἡ ποιμαντικὴ, καὶ αὐτὴ ἡ γεωργία εἶναι ἀδύνατον νὰ διαρκέσῃ.

Τὸ Ἐμπόριον προβλέπει εἰς τὸν φύσει γεννώμενον ἀνήσυχον, καὶ ἀνεπαρκῆ ἄνθρωπον, ἂν ἔχῃ ὅλα, καὶ τὰ περισσότερα μέσα τῆς εὐτυχίας τῆς, καὶ τὸν παρηγορεῖ τρόπον τινὰ βαλσαμώνοντας τὴν πικρὰν πληγὴν τῆς καρδίας τῆς, τὴν ὁποίαν αἰσθάνεται εἰς ὅλον τὸν χρόνον τῆς ζωῆς τῆς, διὰ τὴν ἐξορίαν τῆς ἀπὸ τὴν τρυφὴν ἐκείνης τοῦ μακαρίου τόπου τῆς διαπλάσεώς τῆς.

Ἡμπορεῖ λοιπὸν νὰ ἀρνηθῇ τινὰς εὐλόγως ὅτι τὸ Ἐμπόριον εἶναι ὠφελιμώτατον εἰς ὅλας τὰς τάξεις τῶν ἀνθρώπων, καὶ ἀναγκαῖον εἰς τὸν πολιτικὸν ἀνθρώπινον βίον; Ὁχι βέβαια, ὄχι· διότι τὸ Ἐμπόριον ἐνασχολεῖται νὰ μοιράσῃ εἰς ὅλας τὰς τάξεις τῶν ἀνθρώπων, εἰς ὅλα γενικῶς τὰ Ἐθ-

νη, τὰ γῆινα ἀγαθὰ, καὶ νὰ ἀποκαταστήσῃ τὸ μεταξὺ τῶν ἀπογόνων τοῦ Ἀδάμ ἀδελφικὸν δικαίωμα.

Διὰ τῆ Ἐμπορίας δίδει ὁ κάτοικος τῆς ἀκάρτου, καὶ χιονοσκεπῆς Λαπωνίας τὰ ὠραῖα δέρματα τῆ κυνηγίης τε, καὶ λαμβάνει τὰ ἀναγκαῖα εἰς τὴν ζωὴν του· δι' αὐτῆ χύνει εἰς τὸν κόσμον ἡ ἀκαρπος καὶ ξηρὰ Περῆ τῆς μεταλλικῆς Θησαυρῆς της, καὶ ἐνδύει, καὶ τρέφει τῆς κατοίκους της μὲ τὰ προϊόντα, καὶ ἐργόχειρα τῶν εὐφώρων, καὶ τεχνοτρόφων τόπων· δι' αὐτῆ τῆ Ἐμπορίας, διὰ νὰ εἴπω γενικώτερον, ὁ πετραπέρατος Κόσμος διὰ ξηρῶν, καὶ θαλασσῶν διακεχωρισμένος, συνενῶται, καὶ ὅλη ἡ ὑδρόγειος σφαῖρά μας σχεδὸν ἔγινε διαβατὴ, καὶ ἀνθρωποκατοικημένη, καὶ ὅλα τὰ Ἔθνη ἐγνωρίσθησαν ἀναμεταξύτων, καὶ συζῶσιν, ὡς μία μεγάλη οἰκογένεια, δανειζομένη, καὶ προφθάνουσα εἰς τὰ τέκνα της τὰ ἀναγκαῖα, τὰ χρήσιμα, τὰ ὠραῖα, τὰ εὐώδη, τὰ περπνά, καὶ ὅλα ὅσα εἶναι θελητικὰ εἰς τὰς ὀρέξεις, προφυλακτικὰ τῆς υἰείας, καὶ ἀνακλητικὰ αὐτῆς μετὰ τὴν ἐφοδὸν τῶν ἀσθενειῶν. Δι' αὐτοῦ ἐκοινολογήθησαν τὰ γράμματα εἰς τὸν Κόσμον· εὐρῆκεν ὁ Ἡθικὸς μὲ τὴν σύγκρισιν τῶν διαφόρων Ἐθνῶν τὰς ἠθικὰς ἀρχάς· εὐδοκίμησεν ἡ Γεωγραφία· ἐπέδωκεν ἡ Φυσικὴ· λαμβάνει τὴν ὕλην ἡ Ἰατρικὴ, καὶ ἐτελειοποιήθη ἡ Ἀστρονομία.

Δι' αὐτῆ ἡ Ναυτικὴ ἔφθασεν εἰς τὴν παρῶσαν πλειότητα, καὶ μᾶς ἔκαμε γνωστὸν τὸν εἰς τοσοῦτους αἰῶνας ἄγνωστον κόσμον, τὴν Ἀμερικὴν, καὶ πολὺ μέρος τῆς Ἀφρικῆς, καὶ Ἀσίας, καὶ τὰς περὶ αὐτὰς Νήσους.

Ποῖος παρεκίνησε τὸν Χριστοφόρον Κολόμβον,
διὰ

διὰ τὰς ζήτησιν τὰς Ἀνατολικὰς, καὶ τὰς εὐρὴ τὰς Δυτικὰς Ἰνδίας; Ποῖος ἐβίασε τὸς Πορτογάλλους, τὰς θαλασσοκινδυνεύσων διὰ τὰς μᾶς κάμει γνωστὰς τόσας Νήσους, τὴν Νοτίαν Ἀφρικὴν, καὶ τὸν ἐκείθεν δρόμον πρὸς τὰς Ἰνδίας; Ποῖος ἦτον ὁ σκοπὸς τῆ περιφήμου ἐκείνου Κώκου εἰς τὰς τοσαύτας τε θαλασσοπορίας; Ποῖος συνέζησε τὴν μεγάλην Ἀμερικὴν, καὶ τόσας ἀπείρους Νήσους μετὰ τὰς ἠπείρους; Βίβαια τὸ Ἐμπόριον. Καὶ μετὰ τοσαῦτα καλά ἀποπλέγματα μένει πλέον ἀμφιβολία, ὅτι τὸ Ἐμπόριον εἶναι ὠφελιμώτατον εἰς τὸν ἀνθρώπινον βίον, καὶ ἀναγκαῖον εἰς ὅλας τῶν ἀνθρώπων τὰς τάξεις; Ἀλλὰ τὸ Ἐμπόριον (ἐγνωμοδοτήθη, ὡς εἶπαμεν, εἰς τὴν Μασσηλίαν) ἐμέθυσε τὸ πνεῦμα, καὶ ἐφθηρε τὰ ἦθη. Δὲν ἀρνούμαι τὴν μείζονα, ἀλλ' ἐπεξηγῶ, ὅτι τὸ ἐμέθυσε μέθην ἐπωφελῆ, ἢτοι τὸ ἐξύπνησε, διὰ τὰ ἐπιχειρισθῆ μεγάλα πράγματα· τὸ ἐμέθυσε, διὰ τὰ μάθη τὰς τέχνας τῶν γειτόνων, καὶ τῶν ἀπωτάτων Ἑθνῶν, τὰ μεταφύση ὅσα ἦτον δυνατὸν δένδρα, καὶ χόρτα εἰς τὴν πατρίδα του ὁ Ἐμπορος· τὰ μεταποίση, καὶ ἀναθρέψη ὅσα ζῶα, ἢ πτηνὰ ἦσαν ἐπωφελῆ· τὰ ἀνερευνήση εἰς τὸς βαθυτάτους Ὠκεανὸς, καὶ εἰς τὰ ἀπώτατα παράλια, τὰ χρησιμώτατα ὀψάρια, μαργαριτάρια, καὶ κοράλλια· τὰ ἀνορύξη, καὶ ἀνασκαλεύση εἰς τὴν πάτριον, καὶ ξένην γῆν τοὺς ἐγκρυπτομένους μεταλλικοὺς θησαυροὺς· τὰ μάθη ξένους γλώσσας, καὶ διαλέκτους, καὶ τὰ συλλαγῆ μετὰ ὅλους τὸς ἀνθρώπους. Καὶ τοιαύτη μέθη μόνον ἀπὸ φθονερῶς, καὶ ἀνοήτους ἢμπορεῖ τὰ κατηγορηθῆ, καθὼς καὶ παρὰ τῶν Ἑβραίων κατηγορήθη ἡ ὑποπτευομένη μέθη τῶν Ἀποστόλων εἰς τὴν λαμπρὰν ἐκείνην τῆς Περτηκοςῆς ἡμέραν. „ Ἐπροι δὲ χλευάζοντες ἔλεγον, ὅτι γλεύκου

μεμειωμένοι είσι“ (α) Τὴν τοιαύτην μέθην ὁ φρόνιμος ἄνθρωπος, πρέπει νὰ ὀνομάσῃ ἐξύπνησιν, καὶ διέγερσιν νοῦς, καὶ πνεύματος, καθὼς ὁ Κορυφαῖος Πέτρος „ἐπῆρε τὴν φωνὴν αὐτοῦ, καὶ ἀπεφθέγγετο“ . κ. τ. λ.

Τὰ δὲ ἤδη ὄχι μόνου δὲν τὰ ἔφθειρε τὸ Ἐμπόριον, ἀλλὰ καὶ τὰ διώρθησε, καθὼς ἀποδεικνύει εὐστοχώτατα ὁ Ἄγγλος Ροβέρτσων, (β) „ὅτι αὐτὸ τὸ μέγα καὶ ἀξιόπαινον ἐπάγγελμα ἀδυνατίζει τὴν ὁρμὴν τῶν προλήψεων, αἱ ὁποῖαι ἀναφλογίζουσι τὴν διαίρεσιν καὶ τὴν ἐχθρὰν τῶν Ἐθνῶν πρὸς ἀλλήλας ἐξημερώνει καὶ διορθώνει τὰ ἤδη τῶν ἀνθρώπων, συνδέου αὐτὸς μετὸν ἰσχυρότερον δεσμὸν τῆς πρὸς ἀλλήλων κοινωνίας, καὶ χρείας, ἐξομαλύνει τὸν πρὸς εἰρήνην τῶν Ἐθνῶν ὁδόν· ἐπειδὴ ἀμέσως ἀποκαθιστᾷ εἰς ἀμφοτέρω τὰ διαμαχόμενα μέρη μίαν τάξιν ἀνθρώπων ἐπιθυμούντων καὶ σπυδαζόντων εἰς τὸν συμβιβασμὸν τῶν διαφορῶν των, αἱ ὁποῖαι ἀφανίζουσι τὰς ἐπιχειρήσεις των· καὶ ἀφ' ἧς ὁ ἐμπορικὸς σκοπὸς ἐγκριθῆ εἰς τὸ ἔθνος, ἀμέσως θεωρῶνται ὅλα τὰ κινήματα τῆς διοικήσεως ἀποβλέποντα εἰς συμμαχίας, καὶ πραγματείας εἰρήνης, καὶ πρὸς ταῦτα μεταστρεφόμενον τὸν πόλεμον“.

Ἀνάγνωσον τὴν Ἱστορίαν τῆς Ἰταλίας, τῆς Ἀνσιατικῆς Συμμαχίας, καὶ τῶν πόλεων τῶν Γερμανικῶν Κατωτόπων, εἰς ὅλην τὴν μακρὰν περίοδον ἀπὸ τῆς ἑννάτης, ἕως τῆς δεκάτης ἑκτῆς Ἐκατονταετηρίδος,

(α) Πράξ. Κεφ. α'. 5. 13.

(β) Εἰσαγωγή εἰς τὴν Ἱστορίαν Καρόλου ὁ Τμήμα Α'.

δος, καὶ θέλεις εὐρὴ ἐναργεστάτας ἀποδείξεις τῶν εἰρημένων. Ὅσον τὸ Ἐμπόριον ἐνεφιλοχώρει εἰς τὰ Ἑθνη τῆς Εὐρώπης, ἄλλο τόσον ταῦτα ἀναλόγως, ἔστρεψαν τὴν προσοχὴν των πρὸς τὰ ἐπιχειρήματα τῶν πεπολισμένων Ἑθνῶν, καὶ ἀνέλαβον τὰ καλὰ ἡθῶν.

Θεώρησον τὴν Εὐρώπην ἀπὸ τῆς ἐπιδρομῆς τῶν βαρβάρων, ἕως τῆς εἰσχωρήσεως τῶν τεχνῶν, καὶ τοῦ Ἐμπορίου· πόση βαρβαρότης, σκληρότης, ἀμάθεια, καὶ τοιαῦτα ἐλαττώματα, δὲν ἐκυρίευσαν αὐτὸν τὸν ὠραῖον τόπον; ἢ Βενετία, καὶ ἢ Φλωρεντία, μὲ τὸ Ἐμπόριόν των μετεκάλεσαν τὰς τέχνας καὶ ἐπιστήμας εἰς τὴν Εὐρώπην, καὶ ἐξημέρωσαν ἐκεῖνα τὰ βάρβαρα ἡθῆ. Ἴδὲ αὐτὴν ταύτην τὴν Εὐρώπην μετὰ τὴν ἀπόκτησιν τοῦ Ἐμπορίου, πλουτοῦσαν ἀπὸ τέχνας, ἐπιστήμας, γλυκύτητα ἡθῶν, εὐνομίαν, εὐταξίαν, καὶ ἔχουσαν ὅλα τὰ καλὰ, ὅσα ἢ ἀνθρωπότης ἠμπορεῖ νὰ νομίση καύχημα, καὶ στολισμὸν της.

Τί ἔκαμε τὴν Πορτογαλίαν εὐτυχῆ καὶ δυστυχῆ; ἢ ἔλλειψις, ἢ ἢ ἀπόκτησις τοῦ Ἐμπορίου; Διὰ τί ἢ Ἰσπανία μετὰ τὸν τοσοῦτον πλοῦτον τῶν ἀποικίων της δὲν ἐξημέρωσε τὰ ἡθῆ της; διότι τὸ ἀμελὲς καὶ ἀνέμπορον τοῦ Ἑθνους δὲν ἐπέτρεψε νὰ μιμηθῆ τὴν γειτονεύουσαν Γαλίαν.

Τί ἔδωκεν εἰς ταύτην τὰς ἐπιστήμας, καὶ τέχνας, καὶ τὴν ἀποκατέστησε παράδειγμα ἡθικῆς ἰλαρότητος; τὸ Ἐμπόριον. Τί ἔκαμε τὸ μικρὸν Ἑθνος τῶν Ὀλλανδῶν νὰ εὐρὴ ὅλα τε τὰ ἀναγκαῖα ἐπάνω εἰς τὰς ἄμμυς, καὶ ἔλη τῶν ἐκεῖ ἐκχυνομένων ποταμῶν, καὶ νὰ κατοικηθῆ ἢ ἀκαρπος ἐκείνη στενοτοπία, περισσότερον ἀπὸ τὰ εὐφορώτερα τῆς Εὐρώπης κλίματα, νὰ ἀντισταθῆ εἰς τόσας θαλασσίας,

σίας, καὶ ἠπειρωτικαῖς δυνάμεις, ὑπὲρ τὰς οὖν ἡμιτυ Ἐκατονταετηρίδας, καὶ νὰ εὐδοκιμήσῃ εἰς μαθήσεις, καὶ τέχνας; τὸ Ἐμπόριον.

Εἰς τί στηρίζεται ἡ δύναμις, αἱ τέχναι, αἱ ἐπιστήμαι, καὶ ὁ πλοῦτος τῆς Ἀγγλίας; ἀναμφιβόλως εἰς τὸ Ἐμπόριον, καὶ ἂν τὰ καταριθμημένα ταῦτα Ε΄θνη, διὰ τὸ Ἐμπόριον ἔγιναν κανόνες τῆς ἠθικῆς ἡμερότητας, καὶ εὐκοσμίας, τὸ νὰ στοχασθῆ τινὰς, καὶ νὰ ἀποφασίσῃ, ὅτι τὸ Ἐμπόριον διαφθείρει τὰ ἦθη, δὲν εἶναι σημεῖον φανερὸν τῆς διαφθορᾶς τοῦ ροῦς, καὶ τελείας τε ἀνοησίας;

Ὅσον πρὸς ἡμᾶς, ὡ Ἕλληνας ἀναγνώστα, δὲν εἶναι χρεία νὰ πολυλογήσω· διότι καθὼς εἰς τὰ πρὸ τέττε συντόμως ἐξέδεσα, εἰς τὸ Ἐμπόριον μόνον χρεωστῶμεν τὴν καλητέρευσιν τῆ γένους μας, καὶ εἰς αὐτὸ κατὰ τὸ παρὸν ἐλπίζομεν νὰ ἀναλάβωμεν τὴν ἀρχαίαν, καὶ πατρογονικὴν μας εὐκοσμίαν, καὶ φιλοσοφικὸν πλοῦτον· αὐτὸ θέλει μᾶς δώσει καὶ τὰς τέχνας, καὶ τὰς ἐπιστήμας, εἰς τὰς ὁποίας καυχῶνται ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι δὲν ἠμποροῦν νὰ ἀρνηθῶν, ὅτι ἀπὸ ἡμᾶς τὰς ἔλαβον· καὶ αὐτὸ ἄς σπουδάσωμεν νὰ μάθωμεν μεθοδικῶς, καὶ νὰ ἐνεργῶμεν κατὰ κανόνας, καθὼς ἐγὼ σὲ προσκαλῶ, καὶ σὲ ὀδηγῶ διὰ τῆ παρόντος Ἐμπορικῆ Συγγραμματος.

Οἱ ἰσχυρογνώμονες ἐκεῖνοι θέλοντες νὰ ἀποδείξουν ἐπιβλαβὲς τὸ Ἐμπόριον δημιουργῶσιν ἐδικῆς τῶν ἀνθρώπων, τῆς μορφῶσιν, ὡς θέλουν, καὶ τοὺς διδάσκουν, ὡς τὴν πολιτείαν τῆ Πλάτωνος, ἀμιγεῖς, καὶ παντελῶς χωρισμένους ἀπὸ τὰς λοιπὰς τῶν ἀνθρώπων φυλάς, καὶ μὲ τοῦτον τὸν τρόπον συνδογματίζουσι μὲ ἐκεῖνον τὸν παλαιὸν Φιλόσοφον, ὅτι βλάπτει τὸ Ἐμπόριον· διότι ἂν οἱ παρ' αὐτῶν μορφωθέντες συμμιγοῦν

μέ τὰ λοιπὰ Ἐθνη, μανθάνουν τὰ ἠθῶν, ἀποκτοῦσ τὰς ὀρέξεις των, καὶ ἀναγκαιῶς βιάζονται ν' ἀπολουθῆσουν τὸ Ἐμπόριον.

Ἄλλ' ἀμφιβάλλει τινὰς, ὅτι ἡ τοιαύτη τοῦ Πλάτωνος, καὶ τῶν τοιοῦτων Νεωτέρων Δημοκρατία, εἶναι ἀδύνατον νὰ συστηθῆ; Ἡμεῖς διδασκόμεθα παρὰ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας ὅτι εἰς τὸ Πηλοῦσιον Ὀρος τῆς Αἰγύπτου, καὶ τὴν Θηβαΐδα, καὶ περὶ τοὺς Ἁγίους τόπους τῆς Ἱερουσαλήμ συνέδραμόν ποτε πλῆθος Ἀσκητῶν ἀφιερωσάντων ἑαυτοὺς τῷ Θεῷ, καὶ ἔζησαν χωρὶς τοῦ Ἐμπορίου, καὶ χωρὶς ἀνάγκης Διοικήσεως, καὶ ἐξουσιαστῶν· ἀλλ' ἦσαν ὅλοι ἀναχωρηταὶ καὶ τῷ ὄντι ἐρημίται, ἀποξενωμένοι ἀπὸ τὸν Κόσμον, καὶ ἀρηθέντες τὰς τρυφὰς αὐτοῦ· οἱ τοιοῦτοι ἄνθρωποι βέβαια ἔζησαν, καὶ ἀπίθανον πολιτιθέντες κατὰ τὸ πολιτικὸν σύστημα τοῦ Πλάτωνος· ἀλλὰ χωρὶς γυναῖκας, χωρὶς τέκνα, καὶ χωρὶς ὑπάρχοντα, διὰ τοῦτο καὶ χωρὶς ὀρέξεις καὶ χωρὶς Ἐμπόριον. Εἶναι ἀδύνατον ὅμως, ἴσως δὲ καὶ τῇ Θεῷ βουλῇ ἐναντίον, νὰ γένουν ὅλοι οἱ κάτοικοι τῆς Οἰκουμένης ἀναχωρηταί, διὰ νὰ ἀποδείξουν τρακταίαν τὴν Πλάτωνος πολιτείαν, καὶ δυνατὴν τὴν ζῶν χωρὶς Ἐμπόριον.

Ὅταν ὁ Πένσος ἐκείνος μὲ τοὺς συνοπαδοὺς του Κουακέρους διέβη ἀπὸ τῆς Ἀγγλίας εἰς τὴν Ἀμερικὴν, εὗρηκε ἔρημον, ἀλλὰ καρποφόρον γῆν, ἀνήγειρε τὴν Πενσυλβανίαν (α) Πόλιν, ἐκαλλιέργησε τὴν γῆν, καὶ ἔζη μὲ ἀδελφικὴν ἰσοτιμίαν κοινοβιακῶς, κατὰ τὰ
δὸγ.

(α) Ἡ Πενσυλβανία, ἢ Πενσεδρυμνία, διότι Sylva Λατινιστὶ ὁ δρυμὸς, π. δάσος·

δόγματα τῆς αἰρέσεώς τε, με τοὺς ὀπαδοὺς τε· (α) ἀλλ' ἀφ' οὗ μετ' ὀλίγον μετώκισαν ἐκεῖ, καὶ ἄλλα πλήθη ἀνθρώπων, οἱ Κουάκεροι ἐκεῖνοι εὐρέθησαν στενευμένοι ἢ νὰ πιάσουν τὰ ὄπλα διὰ τὴν ὑπεράσπισιν τῆς πατρίδος των, καὶ ἐπομένως τὸ Ἐμπόριον, ἢ νὰ ὑποταχθῶν εἰς τοὺς ἐνωπλισμένους γείτονας των. Τὸ πρῶτον δὲν τὸ ἐδέχθησαν ὄντες ῥητῶς ἐμπαδισμένοι ἀπὸ τὸ δόγματων, καὶ νὰ φονεύσουν, καὶ νὰ ὀρκισθῶσιν· ἀλλ' ἐπειδὴ ἔπρεπε νὰ πληρώσουν τοὺς αὐτ' αὐτῶν στρατολογηθέντας, ἐνηγκαλίσθησαν τὸ Ἐμπόριον, καὶ τὸ ἀκολουθῶν.

Οἱ παλαιοὶ Αἰγύπτιοι ἐμπόδιζαν τὸ Ἐμπόριον, ἀλλ' εὐκολα καταλαμβάνομεν τὴν αἰτίαν, ὅταν συλλογισθῶμεν, ὅτι τὸ τριτημόριον τῆς εὐφόρου γῆς των ἔτρεφε τοὺς ἱερεῖς των, γεωργούμενον ἀπὸ τὸν λαόν. Ἄρα δεῦ συνέφερεν εἰς τοὺς ὀκνηροὺς ἐκείνους ἱερεῖς νὰ συνεμπορευθῇ ὁ λαὸς μετὰ τὰ ἄλλα Ἔθνη διὰ τοῦ Ἐμπορίου, καὶ νὰ μάθῃ νὰ συλλογισθῇ τὴν ἀδικίαν ταύτην.

Ὅταν δὲ οἱ Αἰγύπτιοι ἐλευθερωθέντες παρὰ τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου ἀπὸ τὸν τοιαῦτον ζυγόν, ἐπίασαν τὸ Ἐμπόριον, καὶ μετὰ τὴν προστασίαν τῶν Ἑλλήνων βασιλέων των Πτολεμαίων τὸ ἠύξησαν διὰ ξηραῖς, καὶ διὰ θαλάσσης, ἀπῆλθον καὶ πλοῦτον, καὶ δόξαν, καὶ ἐπιστήμας, καὶ ἔγιναν περιώνυμον ἔθνος. Τὸ Ἐμπόριον διώρθησε, καὶ δὲν διέφθειρε τὰ ἦθη ἐκείνου τοῦ ἔθνους.

Οἱ

(α) Τὸ ἐπισῶδες δόγμα τῶν Κουακέρων εἶναι πλεῖστα ἀδελφότης, καὶ κοινοβιακὴ ζωὴ εὐρὸς πρὸς πρὸς ὁμοδρομήσας. Ὅταν σὺν Θεῷ, ἐκδοθῇ ἡ Γεωγραφία μὲν δέλιος τὸ μάθη πλατύματα.

Οἱ Ἀρχαῖοι Ῥωμαῖοι κατεφρόνουν τὸ Ἐμπόριον, καὶ μόλις τὸς Μεγαλεμπόρους ἐνόμιζον τιμίς κατὰ τὸν Κικέρωνα (α). ἀλλ' αὐτὸ τὸ ἀνδρεῖον Ἔθνος ἀφ' οὗ ἐπαυσεν ἀπὸ τῆς νᾶ καταπορθεῖν, καὶ νᾶ εὐρίσκη Ληλασίας, εἶδε προφανῶς, ὅτι τὸ μόνον ἰατρικὸν εἰς τὰς γρείας του, καὶ ὑποστήριγμα τοῦ θρόνου τς, ἦτον τὸ Ἐμπόριον, τὸ περιεποιήθη, τὸ ἐπροστάτευσε, καὶ ὠφελήθη.

Καὶ τί ζητῶ παλαιὰ παραδείγματα ἔχοντας ἀνὰ χεῖρας νέον, καὶ κοινῶς ἐγνωτμένον; Οἱ Βασιλεῖς τοῦ εὐρυχώρου Βασιλείς τῶν Ῥώσων ἕως τῆς Μεγάλου Πέτρου, κατὰ παλαιὸν Νόμον, ἴδιον εἰς πολλάς Ἀσιατικὰς αὐτοδεσπότους Ἐπικρατείας, δὲν συνεχώρουσαν εἰς τὸ Ἔθνος των νᾶ ἀποδημῆ, καὶ νᾶ συγκοινωνῆ μὲ τὰ λοιπὰ Ἔθνη, ὑποπτευόμενοι μήπως χάσῃ τὴν ἀπόλυτον ἐξουσίαν των: ἀλλ' ὅποια ἦσαν τὰ ἦθη τῆς Ἐθνοῦς! βάρβαρα, καὶ παντελῶς ἀκαλλιέργητα.

Ὁ Μέγας ἐκεῖνος τῆς Ῥωσσίας Πατὴρ, καὶ μορφωτῆς, καταβάς πρὸς καιρὸν ἀπὸ τὸν Αὐτοκρατορικόν του θρόνον, ἐπῆγε καὶ ἔστησε τὴν καλύβην του εἰς τὸ ναυπηγεῖον τοῦ τότε ἐμπορικωτέρου Ἔθνος, καὶ ἐδιδάχθη τὴν Ναυτικὴν, τὴν ψυχὴν τοῦ Ἐμπορίου· καὶ ἐπιστρέψας εἰς τὴν πατρίδα τς, ἀνέλαβε τὸς οἰκίας τῆς Διοικήσεως, καὶ πρῶτος ἐδίδαξε τὸ Ἔθνος του, καὶ τὰ ὀνόματα αὐτὰ τῆς Ναυτικῆς, καὶ τοῦ Ἐμπορίου, καὶ ὅχι μόνον ἐπέτρεψεν, ἀλλὰ καὶ ἐβίασε τοὺς ὑπηκόους του νᾶ συνεμπορευθῶν μὲ τὰ λοιπὰ

(α) Εὐσελὲς ὑπολαμβάνεται τὸ μικρὸν Ἐμπόριον· τὸ δὲ μέγα καὶ πρὸς φέρον καὶ εἰς πολλὰς ταῦτα γὰρ εἰς ἐπάρσεως διανεμῶν, οὐκ ἀν εἰς ἕσπον τινὰ ἐπίφορον. Πιερί Καθηκόντων, Βιβλ. α.

καὶ Ἐθνη. Σύγκρινον τώρα τὰ ἤθη, καὶ τὸ πολίτευμα τῶν Ῥώσων μὲ τὰ πρότερα ἐκεῖνα, καὶ μάθε ἂν τὸ Ἐμπόριον φθείρῃ τὰ ἤθη, ἢ αἱ τέχναι βλάπτουν τὰ Ἐθνη.

Ἄλλ' ἀκόω νά μοι ἀποκρίνηται κανεῖς γέρον ὁμογενῆς, ὅτι πολλοὶ νέοι ἔδικοί μας ἀποδημήσαντες εἰς τὴν Εὐρώπην διὰ τὸ Ἐμπόριον, ἔφθειραν τὰ ἠθῶν, διότι ἔχασαν τὸ πρὸς τὴν Ὀρησκείαν χρεωστούμενον σέβας, καὶ ἔπειτα, καὶ πίπτουν ἀναισχύτως εἰς τὰ σαρκικά πάθη. Σύμφημι· εὐρίσκονται τοιοῦτοι ἀνόητοι, ἀλλὰ δὲν ἔσφαλε τὸ Ἐμπόριον· διότι αὐτὸ ζητεῖ οἰκονομίαν, ταπεινότην, καὶ φιλοπονίαν. Τὸ σφάλμα εἶναι τῶν γονέων καὶ συγγενῶν, οἱ ὁποῖοι τοὺς ἀνέθρεψαν χωρὶς ἐπιμέλειαν· δὲν τοὺς ἐδίδαξαν καθὼς πρέπει τὸ χρεωστούμενον σέβας πρὸς τὴν Ὀρησκείαν, μήτε τοῖς ἐζωγράρισαν μὲ τὰ πρέποντα βδελυρὰ χρώματα τὴν αἰσχύρην τῆς ἀκρασίας των.

Τὸ Ἐμπόριον, καθὼς καὶ ὁ ἐξ αὐτῆ γινόμενος πλεῖτος, καὶ αἱ ἐπιστῆμαι αὐταί, εἶναι ὄργανα χρήσιμα εἰς τὸν ἄνθρωπον, καθὼς ἢ μάχαιρα καὶ τὰ ὄπλα, τὰ ὅποια ὅταν τινὰς τὰ μεταχειρισθῇ, καθὼς πρέπει, πρὸς ὑπηρεσίαν, ἢ ὑπεράσπισιν ἑαυτῆ, καὶ τῆς πατρίδος, εἶναι ἐπαινετά· ὅταν δὲ πρὸς ἀνδροφονίαν, καὶ τυραννίαν, εἶναι ἐπίμεπτα. Ὅταν ὁ ἐπιστήμων, καὶ ὁ πλεῖσιος μεταχειρίζωνται τὴν προκοπὴν των πρὸς ὠφέλειάν των, καὶ τοῦ πλησίου, εἶναι καὶ ἡ προκοπῆτων ἀξίεπαινος· ὅταν δὲ ὁ μὲν γράφῃ καὶ διδάσκῃ κατὰ Ὀρησκείας, καὶ πολιτεύματος, καὶ τῶν καλῶν ἠθῶν, ὁ δὲ πλεονεκτῇ καὶ αἰσχροκερδῇ κατὰ τοῦ πλησίου, ἢ ζῇ ἀσώτως καὶ αἰσχροῦς, τί πταίουσι αἱ ἐπιστῆμαι; ἢ τί σφάλλει ὁ πλοῦτος; τὰ καθ' ἑαυ-

ἑαυτὰ πρὸς κακίαν, ἢ ἀρετὴν οὐδέτερα, καθὼς καὶ τὸ Ἐμπόριον;

Ὁμολογῶ ὁμῶς μὲ τοὺς ὑπερασπιζομένους τὴν ἀπλοσσύτητα τῆς ζωῆς, ὅτι ἡμεῖς διὰ τοῦ Ἐμπορίου μεταχειρίζομεθα πολλά ἄχρηστα πράγματα, ὡς Πετράδια, Καφὲν, Θεῖ, καὶ ἄλλα τοιαῦτα ποτὰ, κόνιν νικοτιανὴν, ἢ καὶ καπνὸν αὐτῆς, σαλικά, μεταξωτὰ, πολυτίμους διφθέρας, ἀρώματα, καὶ ἐν ἐνὶ λόγῳ, ὅσα εἶναι τῆς πολυτελείας, καὶ τῆς τρυφῆς ὕλη. Ἄλλ' εἶναι δυνατόν τάχα νὰ ἐμποδισθῶν οἱ ἄνθρωποι ἀπὸ τῶ νὰ τὰ μεταχειρίζονται; Ἡ Ἱστορία μᾶς ἐφύλαξε μυρία παραδείγματα, ὅτι πολλοὶ Βασιλεῖς, καὶ Νομοθέται ἐθέσπισαν, διέταξαν, καὶ ἐβίασαν τοὺς ὑπηκόους των εἰς διαφόρους ἐποχὰς, καὶ Ἔθνη νὰ ἀπέχων ἀπὸ μερικὰ τέτων· ἀλλ' ἢ πρὸς ὀλίγον, ἢ παντελῶς δὲν εἰσηκούσθησαν.

Ὁ ἄνθρωπος διὰ τὴν προρρηθεῖσαν αἰτίαν τῆς ἀνευχαριστήσεώς του εἰς τοῦτον τὸν Κόσμον, πάσχει ἀπὸ εἶδος μανίας, ζητῶν εἰς τὰ μέταλλα, εἰς τὰς πέτρας, εἰς τὰ δέρματα, εἰς τὰ ἀρώματα ἐκείνη τὴν εὐδαιμονίαν, τὴν ὁποίαν, ἀφ' ἧ ἔχασεν εἰς τὴν Ἐδέμ, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ τὴν εὕρῃ ἐν ὅσῳ ζῆ μὲ τοῦτο τὸ ὑλικὸν σῶμα· καὶ ἂν ἐμποδισθῆ ἀπὸ τὸν Νόμον διὰ νὰ μὴ μεταχειρισθῆ τι, τότε ἀνάπτει ἢ ἐπιθυμιάτου περισσότερον, καὶ τὸ ζητῆ μὲ ἀκράτητον ὀρμὴν· ὥστε. ἂν δὲν ἦναι δυνατόν νὰ ἐμποδισθῆ ἢ μεταχειρίσις αὐτῶν, συμφερότερον εἶναι νὰ μετακομίζωνται ἀπὸ ὁμογενεῖς Ἐμπόρους, διὰ νὰ μὴ φορολογώμεθα ἀπὸ ξένα Ἔθνη, καὶ ἀφανίζομεθα.

Διὰ τοῦτο τὰ εὐνομούμενα Εὐρωπαϊκὰ Βασίλεια ἐδόθησαν εἰς τὰς Τέχνας, καὶ τὸ Ἐμπόριον· ἀφ' οὗ δηλαδὴ ἐπληροφόρηθησαν ἱμπράκτως, ὅτι εἶναι ἀδύ-

νατον να ἐμποδισθοῦν οἱ ἄνθρωποι ἀπὸ τοῦ να ζη-
τοῦν, καὶ να ἀγοράζεν με ἄλλην τόσην ἐπιθυμίαν
ὅσον εἶναι σπάνια τὰ πράγματα, Μὲ τὸ ἴδιον Ἐμ-
πόριον κάμνεν να μένη εἰς τὸν τόπον, καὶ τὸν λαόν
των, τὸ κέρδος τῶν ξένων Ἐμπόρων εἰς πραγματείας,
αἱ ὁποῖαι ἢ διὰ τὴν ὕλην, ἢ διὰ κάποιον τρόπον κα-
τασκευῆς, διωρίσθησαν παρὰ τῆς φύσεως εἰς ξένα
κλίματα, καὶ με τὴν προστασίαν εἰς τὰς τέχνας
ἀποκτοῦν ἴδια ἐργόχειρα, καὶ βαναυσουργήματα πρὸς
χρῆσιν τῶν ἐντοπίων, καὶ πρὸς ἀλλαγὴν ἂν ἦναι
δυνατὸν τῶν ἔξωθεν εἰσκομιζομένων πραγματειῶν, ὡς
ἀνωτέρω.

Ταῦτα διασχεψάμενον πρὸ ὀλίγων ἡδὴ ἐτῶν καὶ
τὸ κηδεμονέστατον, καὶ ἐλεημονητικώτατον τοῦτο Ὀ-
θωμανικὸν Κράτος ἐπὶ τοῦ αἰοδῆμος ἐκείνου Σουλτὰν
Σελίμ τῷ Τρίτῳ, διὰ μεσιτείας, καὶ προβλήματος
πολλῶν ἐγκρίτων τῷ Γένει, ἐξέδοτο Ἀυτοκρατορικὸν
Θέσπισμα, καὶ ὑψηλά διατάγματα, ἵνα οἱ τῇ αὐτῇ
Μεγαλειότητι ὑποκείμενοι Μεγαλέμποροι τῆς Εὐρώ-
πης, καὶ τῶν Ἰνδιῶν, ἀπολαμβάνωσιν ἀνελλιπῶς, καὶ
πληρέστατα, τὰ προνόμια, καὶ περιθάλψεις, ὅσας
ἀπολαμβάνουσι τὰ ἐπιδημῶντα φιλικὰ ξένα Ἐθνη, καὶ
να συστηθῇ Σῶμα Ἐμπορικὸν με δύο ἐτησίους προε-
στῶτας Ἐμπόρους καὶ συναδελφούς, ψηφίζομένους πα-
ρὰ τῶν ἰδίων Συνεμπόρων, καὶ ἐπικυρωμένους διὰ Βα-
σιλικῷ Ὑψηλοῦ Διατάγματος, καὶ ἄλλα, ὡς εἰς
τὸ Ἄρθρον Σύστημα τῷ Γ'. Βιβλίςθελω διαγράψει
εἰς πλάτος, ἂν ζήσω.

Τὰ προνόμια ταῦτα ἐπεκυρώθησαν, καὶ ἐπεθεπί-
σθησαν μετὰ προσθήκης παρὰ τῷ νῦν εὐτυχῶς Βα-
σιλεύοντος Κραταιοτάτου, καὶ Εὐμενεστάτου ἡμῶν
Ἀνακτος, καὶ Ἀυτοκράτορος (οὗ ἡ δόξα εἶη διαιω-
νί-

νίζουσα) και τὸ Ὑψηλὸν Δεβλέτι τὰ διαφυλάττει ἀπαραμειώτως, καὶ οἱ κατὰ καιρὸν περίβλεπτοι, καὶ ἐκλαμπρένδοχοι Μεγάλοι Διερμηνεῖς τῆς Κραταιᾶς Βασιλείας, ὡς ὁμογενεῖς, ἔτι μᾶλλον, καὶ μᾶλλον φιλοτιμύμενοι, τὰ ὑπερασπίζονται· καὶ τὸ Ἐμπόριον, τῷ ὁποίῳ τὸ ὄφελος ἀπεδείξαμεν ὠφελιμώτατον εἰς ὅλας τὰς τάξεις τῶν ἀνθρώπων, καὶ εἰς τὸ Γένος μας ἀναγκαιότατον διὰ τὴν ἔλλειψιν ἄλλων προσόδων, καὶ ἐλευθερίων ἐπιχειρημάτων, μεγαλύνεται, τιμάται, προστατεύεται, καὶ εὐδοκίμει μὲ τῷ Θεῷ τὴν Βοήθειαν, καὶ τὴν Βασιλικὴν ὑπεράσπισιν,

Τί μένει λοιπὸν πρὸς ἐπαύξησιν καὶ στερέωσιν αὐτοῦ τοῦ ὠφελιμωτάτου καὶ ἀναγκαιοτάτου ἐπαγγέλματος εἰς τὸ Γένος μας, εἰμὴ μόνη ἡ πρέπουσα σπουδὴ καὶ μάθησις; Ὅτι δὲ αὕτη εἶναι ἀναγκαιότητα, καιρὸς εἶναι νὰ τὸ ἀποδείξω, διὰ νὰ πληροφορηθῇ ἕκαστος ὅτι ματαίως δὲν ἀγωνίζομαι γράφων Ἐμπορικὸν Σύγγραμμα· ἀλλὰ πεπληροφορημένος ὅτι οἱ ὁμογενεῖς Ἐμποροὶ ἔχον ἀνάγκην ἀπὸ αὐτοῦ, καὶ ἀπὸ ἄλλα Προγυμνάσματα, καὶ τρόπους, καθὼς εἰς τὰ ἐξῆς θέλου διδάχθῃ, ἀκολουθῶ τὸ ἐπιχειρημά μου τοῦτο.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Γ'.

"Οτι ἀναγκαία ἡ Ἐμπορικὴ Σπουδὴ.

Διὰ τῶν ἀνωτέρω εἰρημένων ἀπέδειχθη, ὅτι τὸ Ἐμπόριον εἶναι ἀναμφιβόλως ὠφέλιμον εἰς τὸν πολιτικὸν, καὶ κοινωνικὸν βίον, καὶ ὅτι ὄχι μόνον δὲν βλάπτει τὰ ἥθη, ἀλλὰ καὶ ὠφελεῖ καὶ τὰ διορθώνει· ἡ συνέπεια τῶ λόγου μὲ προσκαλεῖ τώρα νὰ ἀποδείξω, ὅτι ἡ Ἐμπορικὴ Σπουδὴ εἶναι ἀναγκαία εἰς ὅσους θέλουσιν ἐνεργῆσαι τὰς ὑποθέσεις των, ὄχι καθὼς ὁδηγηθῶσιν ἀπὸ τὴν τυφλὴν τύχην, καὶ ἀλογον πράξωσιν, ἀλλὰ καθὼς τὸς διδάσκει ἡ φρόνησις, καὶ ἡ μετὰ λόγου καὶ σκέψεως θεωρία· διότι οὗτοι κυρίως πρέπει νὰ ὀνομάζωνται Ἐμποροὶ, καὶ Μεγαλέμποροὶ, ὅσοι δηλαδὴ γνωρίζουσιν καθὼς πρέπει ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἐνεργῶσιν, καὶ εἰς τὸ ὁποῖον ἐνασχολούμενοι ἐλπίζουσιν τὸ κέρδος, ἤτοι συζητοῦντες τὸν Ἑρμῆν, μὲ τὴν Ἀθηνᾶν, τὸ κέρδος δηλαδὴ μὲ τὴν φρόνησιν.

Ἡ Ἐμπορικὴ Τέχνη ἐνασχολουμένη εἰς τὸ νὰ μεταβιβάσῃ διὰ τῆς ἀγορᾶς καὶ τῆς πωλήσεως ὅλα τὰ προϊόντα τῶν τριῶν τῆς φύσεως Βασιλείων, ἤτοι Φυτικά, Ζωτικά, καὶ Ὀρυκτά· ἢ ἀπλᾶ, καὶ ἀκατασκευάστα, ἢ διὰ τῆς τέχνης ἐργοχειρημένα, καὶ βαυασυργημένα, εἰς τὴν ἐπιφάνειαν ὅλης τῆς Οἰκουμένης, καὶ νὰ ἰσοσταθμῆσῃ τὴν ὑλικὴν τιμὴν, καὶ νὰ μὴ πλανᾶται ἀπὸ τὴν κατονομασμένην εἰς τὰ νομίσματα ὅλων τῶν Βασιλείων, καὶ Πολιτοκρατιῶν· μὲ αὐτὴν ταύτην τὴν μεγάλην, ἐκτεταμένην, πολυει-

δῆ,

δῆ, καὶ πολύτροπον ἑνασχόλησίν της μᾶς διδάσκει, ὅτι εἶναι μεγαλύτερα, καὶ πολυποικιλωτέρα ἀπὸ ὅ-
 λας τὰς λοιπὰς τέχνας· ὥστε εὐλόγως χρειάζεται
 περισσοτέραν ἀπὸ ὅλας αὐτὰς σπουδὴν μεθοδικήν,
 καὶ εἰς τὴν πράξιν καὶ εἰς τὴν θεωρίαν, ἢ νὰ εἶπω
 ἑμπεριληπτικώτερον, χρειάζεται νὰ ἰξεύρῃ ὅπως
 τὰ ἀποτελέσματα, καὶ ἔργα ὄλων, διὰ νὰ ὠφελῇ
 τῆ ἀπὸ ὅλας.

Ὁ ἀληθῶς Μεγαλέμπορος χρειάζεται νὰ ἰξεύρῃ
 καὶ τὴν πρώτην πηγὴν τῶν πραγματειῶν ἀπλῶν τε,
 καὶ τεχνητῶν, ἤτοι τοὺς τόπους ἀπὸ τοὺς ὁποίους
 προέρχονται, ἢ κατασκευάζονται, καὶ τὰ νομίσμα-
 τα, καὶ μέτρα καὶ σταθμοὺς, μὲ τὰ ὁποῖα λογα-
 ριάζονται εἰς τὴν πώλησίν των, καὶ τοὺς τρόπους διὰ
 τῶν ὁποίων μεταφέρονται διὰ ξηρᾶς ἢ θαλάσσης, ἢ-
 τοι τὰ ἔθιμα καὶ νόμους ἐμπορικοὺς ἐκάστης Ἐπι-
 κρατείας, διὰ νὰ διευθύνῃ μὲ λόγον τὰς ἐπιχειρή-
 σεις του, καὶ νὰ ἀπαντήσῃ ὅσον τὸ δυνατόν τὰς ἐ-
 ναντίας προσβολὰς τῶν περιστάσεων, εἰς τὰς ὁποίας
 ὑπόκειται ἡ ἐργασία του, ἀσυγκρίτως περισσότερον
 ἀπὸ ὅποιανδήποτε ἄλλην τέχνην, καὶ ἀπὸ ὅλας τὰς
 λοιπὰς συμπεριλαμβανομένας.

Ὁ γεωργὸς ἐπιμελεῖται μετὰ τὸν θεισμὸν τῶν
 γεννημάτων, νὰ μὴ σαπίσῃ, ἢ φθειριάσῃ· ὁ ἀγε-
 λοτρόφος νὰ φυλάξῃ τὰ δέρματα, βούτυρα, αἰλίμ-
 ματα, καὶ τυρία του διὰ νὰ μὴ χαλάσῃ· ὁ χει-
 ρῶναξ νὰ πωλήσῃ τὰ ἐργόχειρά του, χωρὶς νὰ φθα-
 ροῦν ἀπὸ τὴν πολυκαιρίαν εἰς τὸ ὕφασμα, ἢ τὸ χρῶ-
 μά των, καὶ ὁ βάνουτος νὰ προλάβῃ ἀπὸ τὸν ἰὸν
 (σκωρίαν) τὰ μεταλλικά του ἔργα· ἀλλ' ὁ Ἐμ-
 πορος ἀναδέχεται ὅλας αὐτὰς τὰς φροντίδας μετὰ
 τὸν γεωργόν, ἀγελοτρόφον, καὶ κυνηγόν, τὸν χει-
 ρῶ-

ρώνακτα, και τὸν βάνανσον, ἤτοι ἐν ᾧ αἱ πραγματεῖαι αὐται, και διὰ τὸν περισσότερον καιρὸν ἕως τῆς μεταπωλήσεως, και διὰ τὴν μεταβολὴν τῶν κλιμάτων, και τῶν περιστάσεων τῶν διαφόρων τρόπων και δρόμων τῆς μετακομίσεως, και χρειάζεται σπουδὴν περισσοτέραν ἀπὸ ὅλης ἐκείνου, διὰ νὰ μὴ βλαβοῦν εἰς τὰς χεῖράς του αἱ πραγματεῖαι, και ζῆμιωθῇ.

Ὁ ἀγωγιάτης, και ὁ ναύτης φροντίζουν νὰ ἐκτελέσουν τὸν δρόμον των εἰς τὴν μετακόμισιν τῶν πραγματειῶν, και εἰς τὰς περιστάσεις νὰ κάμουν τὸ νόμιμον χρεῖσ των, διὰ νὰ προφυλάξουν ἑαυτοὺς ἀπὸ τὰς ἀγωγὰς τῶν Ἐμπόρων και ὁ Ἐμπορος πρέπει τάχα νὰ μὴ γνωρίζῃ τί πρέπει νὰ πράξῃ διὰ νὰ ὑπερασπισθῇ ἀπὸ τοὺς Νόμους εἰς τὰς ἀβαρίας, ἢ και τελείους χαμοῦς, και κινδύνους θαλασσῶν, και ληστῶν, και πειρατῶν;

Ὁ ναύτης, και ὁ ἀγωγιάτης πρέπει νὰ ἰξεύρουν τοὺς νόμους τῆς πατρίδος των, ὁ δὲ Ἐμπορος και τούτους, και τοὺς ἰδίους του, και τῶν κινδυνασφαλιστῶν (Συκουρατῶρων) μεταξύ τῶν ὁποίων, και τῆ ναύτου, και ἀγωγιάτου εὐρίσκεται τεθειμένος, και χωρὶς νὰ ἐλευθερώσῃ τὸν ἑνα, ἐπιμελεῖται νὰ προφυλαχθῇ ἀπὸ τὸν ἄλλον.

Ὡ πόσον συμπεπλεγμένη εἶναι ἡ Ἐμπορικὴ Τέχνη! και πόσῃ ἀναλόγως χρειάζεται τὴν σπουδὴν, και μάθησιν! Διὰ τοῦτο εἰς τὰ Εὐρωπαϊκὰ ἔμπορικὰ Γένη εὐρίσκονται πλῆθος βιβλίων διδακτικῶν τῆς μεγάλης, και πολυποικίλου ταύτης τέχνης, και ἀδιακόπως συγγράφονται, και παρὰ τῶν Ἐμπόρων μὲ ἐπιθυμίαν ἀγοράζονται.

Ἰάκωβος Σαβαρῆς ἔφορος τῶν ἐργοχειρῶν εἰς τὸ Τελώνιον τῶν Παρισίων διὰ τῆς συνδρομῆς και προ-

στασίας τοῦ Κυρίου Ἀργένσωρος Ἀστυνόμου ταύτης τῆς Μητροπόλεως, συγγράφων τῷ 1716, τὸ μέγα Ἐμπορικὸν Λεξικόν, ἀπέθανε πρὸ τοῦ νὰ τὸ τελειώσῃ. Ὁ αὐτὰδελφος αὐτοῦ Λουδοβίκος, ἐπιχειρήσας τὸ ἐτελείωσῃ, καὶ ἐξέδωκε Σύγγραμμα τῶντι ἄξιον τοῦ αἰῶνος τοῦ Λουδοβίκου ΙΔ'.

Ὁ πατὴρ τῶν ἀδελφῶν τούτων εἶχεν ἐκδώσει τὸ ἐπιγραφόμενον, Ἐντελής Ἐμπορος, ἐξαιρετον Σύγγραμμα, καὶ μεταγλωττισμένον εἰς ὅλας τὰς Εὐρωπαϊκὰς διαλέκτους, καθὼς καὶ τὸ εἰρημένον Λεξικόν.

Οἱ Ἀγγλοὶ Προσπλεθάνιτος, Ρόλτος, καὶ Μορτίμερος συνέγραψαν ἕκαστος πολύτομα τοιαῦτα Ἐμπορικὰ Λεξικά.

Ὁ ρητορικώτατος Συγγραφεὺς τῆς Ἱστορίας τοῦ Καρόλου Ε' συνέγραψε Δοκίμιον περὶ τοῦ πόσου ἐγνώρισαν οἱ Εὐρωπαῖοι τὴν Ἰνδίαν μετὰ τὴν Ἐποχὴν τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, ἕως τῆς ΙΕ'. Ἐκατονταετηρίδος.

Ὁ κύρ Ἀνδάρσων, ἄλλος Ἀγγλος, ἐπλούτισε τὸ Ἐμπόριον μὲ τὸ ἐπτεταμένον τοῦ Σύγγραμμα Ἐκθεσις Ἱστορικὴ, καὶ Χρονολογικὴ τῆς ἀρχῆς καὶ προῦδου τοῦ Ἐμπορίου, τυπωθὲν εἰς Λόνδραν τῷ 1764.

Ἄλλα διὰ νὰ ἐπαριθμῶ τὸ πλῆθος τῶν τοιούτων ἐμπορικῶν Συγγραμμάτων μεταξὺ τῶν Ἀγγλων, καὶ Γάλλων, ἤθελα αὐξήσῃ ὑπερβολικῶς αὐτὸ τὸ Κεφάλαιον. Ἀρκεῖ νὰ προσθέσω ὅτι μετὰ τὸ ἐμπεριεχόμενον Ἐμπορικὸν Λεξικόν εἰς τὴν Μεθοδικὴν Ἐγκυκλοπαιδεῖαν, συνιστάμενον εἰς δύο μεγάλους Τόμους εἰς 4. ἐξεδόθη εἰς φῶς τὸ Ἐμπορικὸν Λεξικόν τῆς ἐμπορικῆς Γεωγραφίας εἰς πέντε μεγάλους Τόμους

μους εἰς μέγα 4. καὶ αὐτὸ Γαλλιστὶ τυπωθὲν εἰς τὰ Παρίσια τῷ ἐβδόμῳ Δημοκρατικῷ ἔτει, ἦτοι περὶ τὸ 1800, καὶ αὐτὸ εἶναι τὸ τελευταῖον γνωστὸν εἰς ἡμεῖς.

Αὐτὰ εἶναι ἀρκετὰ νὰ μᾶς πληροφορήσουν ὅτι ἐκεῖνα τὰ Ἔθνη, τὰ ὁποῖα ἔκαμαν μεγάλας ἐπιδόσεις εἰς τὸ Ἐμπόριον, ἐγνώρισαν ὅτι εἶναι ἀναγκαῖα ἢ ἔμπορικὴ Σπουδὴ, καὶ τόσον πολὺ, ὥστε διὰ τὸ πολυειδές καὶ πολύτροπον τοῦ ἐπαγγέλματος, συνέγραψαν, κατὰ διαφόρους τρόπους καὶ μεθόδους, διδακτικὰ βιβλία ἐκεῖνα τὰ εὐτυχισμένα Ἔθνη!

Μετὰ δὲ τὰς τοιαύτας φυσικὰς, καὶ ἱστορικὰς ἀποδείξεις τῆς ἀναγκαῖας σπουδῆς τῶν Ἐμπορίων, ἤμπορεῖ τάχα νὰ εὔρεθῇ κανεὶς ὁμογενῆς νὰ ἀμφιβάλλῃ ἢ ἤμπορεῖ νὰ μοι προβάλλῃ τάχα, ὅτι μόνη ἢ πράξις εἶναι ἀρκετὴ διὰ νὰ ἀποκαταστήσῃ τὸν ἐντελὲς Ἐμπορον; Ἄς μοι δείξῃ ἕνα ὁμογενῆ Ἕλληνα εὐτυχῆσαντα μὲ τὸ πρακτικόν, καὶ χωρὶς θεωρίας Ἐμπόριον, ὁποῖοι εἶναι ὅσοι ἕως τῶρα ἐπλούτισαν, ἐξ ἀνάγκης διὰ τὴν ἔλλειψιν τοιούτων Σχολείων, καὶ βιβλίων εἰς τὸ γένος μας· ἄς μοὶ τὸν δείξῃ ἀποδεικνύμενον τὴν εὐχαρίστησίν του εἰς τὴν ἀμάθειαν, μὲ τὴν ἀμέλειαν εἰς τὸ νὰ ἀναθρέψῃ τὸν υἱὸν του καλλήτερα, ἐφ' ὅσον ἀνεδράσῃ ὁ ἴδιος, καὶ ἐγὼ συμφηφίζω, ὅτι ἡ ἔμπορικὴ Σπουδὴ δὲν εἶναι ἀναγκαῖα· ἀλλὰ τοιοῦτος Ἕλληνας ὁμογενῆς καὶ φιλόστοργος εἶναι ἀδύνατον νὰ εὔρεθῇ, διὰ τὴν φιλοτιμίαν τῆς φύσεως εἰς τὸ νὰ μὴ εἶναι φειδωλὴ διὰ νὰ χαρίζῃ εἰς τὸ γένος μας εἰδός τι ἐμαύτου ἀγχινοίας, καὶ φιλομαθείας εἰς ὅλα τὰ καλά, καὶ ὠφέλιμα ἐπιχειρήματα, ὁποῖον ἀποδεδειγμένως εἶναι τὸ Ἐμπόριον. Ἀναγκαῖα λοιπὸν, καὶ πολὺ ἀναγκαῖα, εἶναι

ἡ Ἐμπορικὴ Σπουδὴ, καὶ χωρὶς αὐτῆς δὲν ἠμπορεῖ νὰ εὐδοκιμήσῃ τὸ Ἐμπόριον.

Διὰ περισσοτέραν ἀπόδειξιν ὅτι εἶναι ἀναγκαῖα ἡ Σπουδὴ τοῦ Ἐμπορίου· παρατήρητον δὺν Ἐμπόρους τῆς ἰδίας καταστάσεως, καὶ ὁμοίων ἐπιχειρημάτων· ἀλλὰ τὸν μὲν ἱξεύροντα Εὐρωπαϊκὰς γλῶσσας, καὶ ἐσπουδασμένον· τὸν δὲ ἀσπουδαστον, ἀλλὰ μόνην τὴν ἰδίαν μας γλῶσσαν ἱξεύροντα, δὲν λέγω παντελῶς ἀμαθῆ, καὶ εἰς αὐτὴν, διότι τότε μῆτε εἰς σύγκρισιν δὲν ἐμβαίνει τὸ πρᾶγμα.

Ὁ πρῶτος εἰς τὰς ἐμπιπτούσας αὐτῷ ὑποθέσεις ὀλιγώτερον σφάλλει, καὶ εἰς τὰς περιστάσεις ὀλιγώτερον ζημιούται· διότι γνωρίζει τί πρέπει νὰ κάμῃ, καὶ ἀμέσως τρέχει, τὸ ἐνεργεῖ, καὶ προφθάνει, ἂν ἦναι δυνατόν, τὴν μεγαλητέραν τῶν ζημίαν.

Ὁ δὲ ἀσπουδαστος δεύτερος, μὴ γνωρίζων μῆτε νόμους, μῆτε ἔθιμα, καὶ εἰς τὰς μικρὰς, καὶ μεγάλας περιστάσεις τρέχει πρὸς τοὺς εἰδημονεστέρους, παρακαλεῖ, καὶ πολλάκις ὑποχρεοῦται δουλοπρεπῶς εἰς παλλὰ μικροτέρους του, καὶ μ' ὅλον τοῦτο ζημιῶται πάντοτε ἀπὸ τὰς περιστάσεις περισσώτερον ἀπὸ τὸν πρῶτον.

Ποῖος λοιπὸν εἶναι ἐγκριτότερος, ὁ παρακαλῶν, ἢ ὁ παρακαλλόμενος; ἐκεῖνος ὅς τις τελειώνει μόνος του τὴν ὑπόθεσίν του, ἢ ὁ προσπίπτων εἰς τοὺς πόδας τοῦ ἄλλου; Ἀναμφίβολον ἄρα εἶναι ὅτι πρέπει τινὰς νὰ σπουδάσῃ, ἢ νὰ μάθῃ τὸ Ἐμπόριον, διὰ νὰ ἱξεύρῃ αὐτὸς ἀφ' ἑαυτοῦ τὸ πρακτέον εἰς τὰς ἐμπιπτούσας ὑποθέσεις του, καὶ νὰ τὰς ἐκτελῇ μὲ ταχύτητα, καὶ τὴν ἐν ἑαυτῷ πληροφορίαν, χωρὶς νὰ ἔχῃ χρεῖαν ἀπὸ τὴν ἐπισφαλῆ τῶν ἄλλων διδασκαλίαν.

ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΣΠΟΥΔΗ.

Τ Μ Η Μ Α Β΄.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Α΄.

Περὶ Ἀρχῆς, καὶ Προόδου τοῦ ἐξωτερικοῦ Ἐμπορίου.

Η ἀρχαιότης τοῦ Ἐμπορίου ἠμπορεῖ δικαίως νὰ χρονολογηθῇ μὲ αὐτὴν τὴν κοσμογονίαν, καὶ ἡ αὐξήσις αὐτοῦ μὲ τὸν πολλαπλασιασμόν τῶν ἀνθρώπων· διότι ἀφ' ἧς μετὰ τὴν ἐν Βαβυλῶνι σύγχυσις διεσπάρησαν οἱ ἀνθρώποι, ἄλλοι πρὸς τὴν κατεψυγμένην, ἄλλοι πρὸς τὴν διακεκαυμένην, καὶ ἄλλοι εἰς τὴν εὐκρατου ζώον, ἠθέλον διαμεῖναι εἰς αἰῶνας ἀσχετοὶ καὶ ἀκοινωνήτοι πρὸς ἀλλήλους, ἀν δὲν συνεδέοντο μὲ τὸν μόνον σύνδεσμον τοῦ Ἐμπορίου, τὸ ὁποῖον ἠύξανεν, ὅσον ἡ πλανωμένη ἀνθρωπότης ἀπεμακρύνετο ἀπὸ τὴν κοινὴν πατρίδα τῆς Βαβυλωνίας Γῆς, καὶ ἀνεγνώριζε νέα πράγματα, τὰ ὁποῖα ἠλάσσειεν, ἦτοι ἐμπορεύετο μὲ ὅσα ἀφῆνεν εἰς τοὺς τύπους, ἀφ' ὧν ἀπεδήμει.

Ἡ καλλιέργεια τῆς εὐκράτου γῆς, τὰ ἀρώματα τῶν θερμῶν τύπων, τὰ ἀπαλά, καὶ θερμοφόρα δέρματα τῶν τρεφομένων ζώων εἰς τὰς ψυχροτέρους, καὶ τὰ ποικίλα προϊόντα τῶν διαφόρων γαιῶν, καὶ θαλασσῶν, ἔδιδον ὕλην εἰς αὐξήσιν τοῦ Ἐμπορίου, καὶ

ἔφε-

ἐφεξῆς μετὰ τὰς ἀναγκαίας τέχνας ἐμφιλοχωρήσα-
σα εἰς τὰ δυνατώτερα, καὶ πλουσιώτερα Ἔθνη, ἢ
πολυτέλεια ἀποκατέστησε πάνδημον τὸ Ἐμπόριον.

Ἡ μελέτη τῆς Ἱστορίας τῶν Ἐθνῶν μᾶς πληρο-
φορεῖ ὅτι καὶ τὰ πολεμικώτερα Ἔθνη συνηύξησαν με-
τὰς ἀποκτήσεις τῶν τῶν Ἐμπόριον· διότι μετὰ τὴν
νίκην αὐξάνει ὁ πλοῦτος τοῦ νικητοῦ, γεννᾶται ἢ
τρυφή, καὶ γίνεται ἀναγκαῖον τὸ Ἐμπόριον διὰ τὴν
εὐχαριστήσιν τὰς ὀρέξεις, καὶ ὁρμὰς ταύτης τῆς νέας
δεσποίνης τῶν καταπορθητῶν· καὶ ἂν οὗτοι δὲν ἤθε-
λον μεταχαλκεύσῃ τὴν σπάθηντων εἰς δρέπανον, κα-
τὰ τὴν γραφικὴν ἔκφρασιν, καὶ δὲν ἤθελον καλλιερ-
γήσῃ τὴν γῆν, καὶ τὰς τέχνας, δηλαδὴ τὸ Ἐμπό-
ριον, ἤθελον συναπολεσθῆ με τοὺς νικημένους εἰς αὐ-
τὸν τὸν καιρὸν τῆς ἡσυχίας, καὶ εἰρήνης· καὶ εἰς
ἀπόδειξιν τούτων τῶν τριῶν ἀληθειῶν· α'. τῆς ἀρ-
χαιότητος τῆ Ἐμπορίας· β'. τῆς συναυξήσεως αὐτῆ με
τὴν αἴξῃσιν τῶν Ἐθνῶν· γ'. ὅτι ὅσα Ἔθνη ἐρύλα-
ξαν, καὶ φυλάττουσιν τὴν δόξαν των, καὶ ζῶσιν ἐξευ-
γενισμένα, καὶ με ἀνεσιν εἰς καιρὸν εἰρήνης, καὶ εἶ-
ναι ἐπίφοβα εἰς τοὺς ἐχθροὺς εἰς καιρὸν πολέμου,
περιποιῶνται τὸ Ἐμπόριον, θέλω διέλθῃ συνοπτικῶς,
τὴν ὠφέλειαν καὶ τὴν ὑπεροχὴν τοῦ Ἐμπορίου ἀπὸ
τὴν παλαιότητα ἀρχαιότητα, ἕως τῆς εὐρέσεως τῆς
Ἀμερικῆς, εἰς τὴν ὁποίαν ἐμπεριορίζεται ἡ ἐποχὴ τῆ
παλαιῶ Ἐμπορίου, καὶ ἀρχεται ἡ τοῦ νέου, τὴν ὁ-
ποίαν θέλω ἐγκαταγράψῃ κατὰ πλάτος εἰς τὰ
Ἀρθρα ἐκάστης Ἐπικρατείας, καὶ ἐπισήμῃ Πόλεως,
διὰ τὴν ἀποφύγω ὅσον τὸ δυνατόν τὴν πολυλογίαν·
ἀλλὰ καὶ συνοπτικώτερον ἐνταῦθα διὰ προγυμνα-
στικὴν μελέτην.

Εἰς τὴν Ἀσίαν, ὅπου ἔλαβον καὶ τὴν ἀρχὴν τῆς
δη-

δημιουργίας, και την ως από κέντρο προς την περιφέρειαν διασποράν οι άνθρωποι, έλαβε και την αρχήν και την αύξησίν τε τὸ Ἐμπόριον. Αἱ Ἰνδίαί, τόπος ἀρκετὰ ἐκτεταμένος, και ἐν ταύτῳ εὐφορος διὰ τοὺς ποταμούς, και τὸ πότισμα τῶν γαιῶν των, και πλούσιος εἰς πολλὰ, και παντοῖα προϊόντα, φαίνεται νὰ ἔδωκεν ἀρχήν εἰς τὸ νὰ προσκαλοῦν τὰ γειτονεύοντα Ἐθνη, νὰ δίδουν ἐκεῖ τὰς θησαυρῆσ των, ἢ νὰ λαμβάνουν πράγματα, ἢ ἀναγκαῖα, ἢ χρήσιμα διὰ τροφήν, και τρυφήν των, καθὼς ἀκολουθεῖ ἕως τὴν σήμερον.

Τὰ σωζόμενα ἀρχαιότερα Συγκράμματα μᾶς διδάσκουσιν, ὅτι και αἱ τέχναι και ἐπιστῆμαι εἰς τὴν Ἀσίαν ἔλαβον τὴν ἀρχήν των, και ὅτι ἐχρηάσθησαν πολλαὶ χιλιάδες ἐτῶν διὰ νὰ μετακομισθῶν εἰς τὴν Εὐρώπην, ὅπε βέβαια ἐτελειοποιήθησαν αἱ δεύτεραι· ἀλλὰ μὲ ὅλον τῦτο πολλαὶ ἀπὸ τὰς πρώτας, ὡς τὸ ὕφασμα τῶν Πανικῶν, και τῶν Σαλικῶν ἀκόμη εἰς τὰς Ἰνδίας, και Σίναν ἐργοχειρῶνται κατ' ἐξοχήν, και μετοχτετεύουσιν ἐκεῖ ἀπὸ τὰ λοιπὰ μέρη τοῦ κόσμου τὸν χρυσόν, και ἄργυρον, ὅπε και ἐγκαταθάπτονται αὐτὰ τὰ περιπόθητα μέταλλα.

Ἄλλ' ἐπειδὴ ἡ αὕξισ τῦ Ἐμπορίου ἔχει χρεῖαν ἀπὸ τὴν εὐκολίαν τῆς μετακομίσεως τῶν πραγματειῶν, και ἡ Ναυτικὴ δὲν ἦτον δυνατὸν νὰ εὐρεθῇ κατ' ἀρχάς, ἠναγκάσθησαν οἱ ἄνθρωποι νὰ μεταχειρισθῶν τὰ ὑποζύγια ζῶα· και ἡ προνοητικὴ φύσις ἔδωκεν εἰς αὐτὴν τὴν Ἀσίαν τὴν κάμηλον, ζῶον ἡμερον, ὑπομονητικόν, ἀχθοφόρον, και ἐνταύτῳ ὀλιγοφάγον, και μὲ τρόπον ἐξαισίον συμπεριφέρου και τὸ νερόν τῆς ὀλίγης ἀνάγκης τε διὰ πολλὰς ἡμέ-

μέρας· ὥστε δικαίως ὀνομάζεται μεταφορικῶς παρὰ τῶν Ἀσιατικῶν πλοῖον τῆς Ξηρᾶς· διὰ τὴν τῆς ζῶης ἠμπορεύσαν οἱ ἄνθρωποι νὰ διαβῶν τὰς Ξηρᾶς περὶ τὸν Εὐφράτην ἐρήμους, καὶ συνοδοιπορῶντες, νὰ πηγαινοέρχωνται εἰς τὰς Ἰνδίας, καὶ νὰ ἀποτελῶν τὸ Ἐμπόριόν των ἕως τῆς Αἰγύπτου· καθὼς βεβαιήμεθα ἀπὸ τὴν παλαιὰν Γραφήν· (Γεν. Κεφ. λζ'.) ὅτι οἱ ἀγοράσαντες τὸν Ἰωσήφ ἀπὸ τοὺς ἀδελφούς του ἦσαν Ἐμποροὶ, καὶ μετεκόμιζον διὰ τῶν καμήλων τὰςπραγματείας των.

Ἐρεθιζόμενοι οἱ πρῶτοι ἄνθρωποι ἀπὸ τὴν γλυκύτητα τοῦ κέρδους, καὶ συνερεθίζοντες καὶ ἄλλους συγγενεῖς, καὶ πατριώτας, ἢ καὶ ἀλλοδαπεῖς ἀντιζήλους των, ἐσύστησαν τὰς συνοδοιπορίας (παραβάγια), διὰ νὰ προφυλάττωνται εἰς τοὺς δρόμους ἀπὸ τοὺς ληστὰς, καὶ διώρισαν ἀναγκαίως κανόνας τινὰς τῆς συνοδοιπορικῆς ζωῆς των, πληρώνοντες καὶ τέλη εἰς τοὺς ἄρχοντας τῶν τόπων τῆς διαβάσεώς των διὰ τὴν τροφήν τῶν ζώωντων, καὶ διὰ τὴν φροντίδα τῆς διοικήσεως περὶ τῆς ἀσφαλείας των· τὰ ὅποια τέλη πωλούμενα εἰς Ἐπιστάτας, ἐσύστησαν κατὰ τὴν λέξιν τὰ Τελώνια.

Ὅτι δὲ ὁ τρόπος αὗτος τῆς διὰ Ξηρᾶς μετακομίσεως τῶν πραγματειῶν εἶναι κοπιαστικώτερος, πολυεξοδώτερος, καὶ κατὰ πάντα τρόπον δυσκολώτερος ἀπὸ τὸν διὰ θαλάσσης, εἶναι φανερώτατον. Διὰ τῆτο ἀναγκαίως ἠμπορεῖ τινὰς νὰ στοχασθῆ, ὅτι ἡ Ναυτικὴ εἶναι ἡ ψυχὴ τοῦ Ἐμπορίου, καὶ ὅσον ἡ πρώτη τελειοποιεῖται, ἄλλο τόσον τὸ δεύτερον αὐξάνει, καὶ ὅπου ἐκείνη εὐρίσκεται εἰς ἔκτασιν, καὶ πολλαπλασιασμόν, παρομοίως εἶναι ἐκτεταμένον καὶ μέγα τοῦτο· ὥστε τὴν πρό τῆς εὐρέσεως τῆς Ναυ-

τικῆς ἠμποροῦμεν νὰ ὀνομάσωμεν ἐποχὴν τῆς νηπιότητος τοῦ Ἐμπορίου.

Ἄλλ' ἐπειδὴ ἡ ναυπηγία, καὶ ναυπλοία, εἰς τὰ ὁποῖα συνίσταται ἡ Ναυτική, εἶναι τέχναι πολλὰ συμπεπλεγμέναι, καὶ ἔχουν ἀνάγκην ἀπὸ τὴν ἐφεύρεσιν πολλῶν ἄλλων τεχνῶν διὰ νὰ βληθοῦν εἰς πρᾶξιν, ἐχρειάσθησαν πολλοὶ αἰῶνες διὰ νὰ ἐπινοηθοῦν, καὶ ἄλλοι τόσοι νὰ τελειοποιηθοῦν εἰς τὴν ἀκμὴν, τὴν ὁποίαν τώρα εὐρίσκονται. Ἀπὸ τὴν σχεδίαν, ἢ τὸ ἀπλῆν μονόξυλον, τὸ ὁποῖον κατεσκευάσεν ὁ πρῶτος ἀγροῖκος ἄνθρωπος διὰ νὰ διαβῆ τὸν πρὸ ποδῶν του ποταμὸν, καὶ νὰ κάμῃ τὸ κυνηγί του, ἕως τῆς κατασκευῆς νηὸς, καὶ πλοίου χωρητικῶν πολλῶν ἐπιβατῶν, καὶ βαρέος φορτίου, εἶναι ἄπειρος ἡ διαφορὰ τῆς τέχνης, καὶ ἐπομένως χρειάζεται πολὺς καιρὸς, διὰ νὰ συνεθισθῇ ὁ ἄνθρωπος τὴν μεγάλην τόλμην, τοῦ νὰ ἐμπιστευθῇ τὸν ἑαυτὸν του μὲ τὸ πλοῖόν του εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης, καὶ νὰ διαβῆ ἀπὸ ἓνα εἰς ἄλλον αἰγιαλὸν, κατὰ τὴν διάκρισιν τῶν ἀκαταστάτων ἀνέμων· ἀλλ' ὁ πολὺς καιρὸς, καὶ ἡ ἀνθρωπίνη ἀγχινοια, καὶ τολμηρότης τὸ κατώρθωσαν.

Κατὰ τὴν γνώμην τῶν Παλαιῶν μας Ἱστορικῶν ἡ πρώτη θαλασσοπλοία ἔγινεν εἰς τὴν Ἐρυθρὰν, καὶ τὴν Μεσόγειον θάλασσαν· διότι μὲ τὸ μέσον αὐτῶν συνεμπορεύονται τὰ τότε μόνον γνωστὰ τρία τῆς γῆς μέρη, Ἄσια, Ἄφρική, καὶ Εὐρώπη.

Ἡ Ἀραβία περιβρεχομένη κατὰ τὰς δύο πλευρὰς τῆς τριγωνοειδοῦς σχήματός της ἀπὸ τὸν Ἀραβικὸν κόλπον (τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν) καὶ τὸν Περσικὸν, ἔχουσα ἔμπροσθέν της τὸν Ὠκεανὸν, καὶ γειτονεύουσα μὲ τὰς Ἰνδίας, καὶ χωριζομένη διὰ τῆς

τῆς μακρᾶς, καὶ ἀμμώδους ἐρήμου ἀπὸ τὴν συνεχομένην αὐτῇ Ἀσίαν, ἔπρεπε νὰ μεταχειρισθῇ τὴν Θαλασσοπλοίαν· ἀλλ' ἡ εὐκαρπία τῆς εὐδαίμονος γῆς ἐκείνης δίδουσα εἰς τοὺς κατοίκους τῆς τὰ ἀναγκαῖα, δέν τοὺς ἠνάγκαζε νὰ Θαλασσοκινδυνεύσουν μακρὰν τῶν αἰγιαλῶν τῶν· ἢ καὶ ἂν τὸ ἔκαμαν, εἶναι ἄγνωστον εἰς ἡμᾶς, καθὼς καὶ ἡ παλαιὰ Ἱστορία ἐκείνου τοῦ Ἔθνους.

Ἡ Αἴγυπτος πρὸ τῆς κυριεύσεώς της ἀπὸ τὰ Μακεδονικὰ ὄπλα, εὐχαριστουμένη εἰς τὰ προϊόντα τῆς εὐφόρου τόπου τῆς, ὅχι μόνον δέν ἐφρόντισε διὰ τὴν Ναυτικὴν, ἀλλὰ καὶ διὰ παράλογον δεισιδαιμονίαν τὴν ἐβδελύσσετο, νομίζουσα ἀτίμους ὄσους ἠθέλον διαπλεύσῃ τὴν Θάλασσαν, καὶ ὀχυρώνουσα τὰ παράλιά της, διὰ νὰ ἐμποδίσῃ τὰς ἐπίδρομάς τῶν πειρατῶν· καὶ ἂν ἀληθεύῃ, ὅτι ὁ Βασιλεὺς Σίσωσπις νικῶμενος ἀπὸ τὴν κενοδοξίαν, καὶ νικήσας τὴν δεισιδαιμονικὴν ἀποστροφὴν τῆς Ἐθνους του εἰς τὸ νὰ Θαλασσοπλεύσῃ, κατεσκεύασε στόλον μέγαν εἰς τὸν Ἀραβικὸν κόλπον, καὶ διέπλευσαν ἕως τῶν Ἰνδιῶν, καθὼς καὶ τὸ, ὅτι ἐξεστράτευεν ἕως ἐκεῖ, μὲ τὰ πολυάριθμά τε στρατεύματα διὰ ξηρᾶς· μὲ ὅλον τοῦτο οἱ Αἰγύπτιοι δέν πρέπει νὰ ὀνομασθῶν ἐφευρεταὶ τῆς Ναυτικῆς, ἐπειδὴ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ καταπορθητοῦ τούτου, πάλιν οἱ Αἰγύπτιοι εὐχαριστήθησαν εἰς τὰ ὄρια τῆς γῆς τῶν, καὶ κατεφρόνησαν τὸ πλεύσιμον τῆς Θαλάσσης, καθὼς πρὸ αὐτῶν οἱ Ἰνδοὶ, οἱ Πέρσαι, οἱ Σῖναι, καὶ ὅσα ἄλλα Ἐθνη εἶχον ἀρκετὴν γῆν νὰ κατοικήσουν, καὶ τόπον εὐκαρπὸν νὰ ἔχουν ἀναγκαῖα προϊόντα.

Οἱ Φοῖνικες, οἱ ὅποιοι καὶ Τύριοι διὰ τὴν Μητρόπολιν τῶν Τύρον ἐπονομάζονται, ἐπέχουσι τὸν πρῶτον

τον τύπον μεταξύ τῶν ἀρχαίων Ἑθνῶν εἰς τὴν Ναυτικὴν, καὶ τὸ Ἐμπόριον· διότι κατοικῶντες γῆν ἀκαρπον, μὲ ὀλίγην ἔκτασιν, ἀλλὰ μὲ καλοὺς καὶ πολλοὺς λιμένας, ἠναγκάσθησαν νὰ θαλασσοπλεύσουν, καὶ ἐναγκαλιζόμενοι τὸ Ἐμπόριον, ἐφθάσαν εἰς ὑψηλὸν βαθμὸν δόξης, πλούτου, καὶ προκοπῆς. Εἰς αὐτοὺς χρεωστοῦσιν οἱ Ἕλληνες, ἢ μετ' αὐτοὺς ὅλη ἡ νῦν φωτισμένη Εὐρώπη, τὴν ἐφεύρεσιν τῶν γραμμάτων, τὸ πρῶτον καὶ ἀναγκαῖον ὄργανον κἀδε προκοπῆς, καὶ χωρὶς τοῦ ὁποίου ὅλα τὰ γένη εἶναι βάρβαρα· καὶ ἀπεκατέστησαν ταύτην τὴν ἀκαρπον, καὶ μικρὰν πατρίδα των πλουσιωτάτην, καὶ πολυανθρωποτάτην· ἐπειδὴ προβλέποντες καλὴν ξυλικὴν ἀπὸ τὸν εὐκεδρον Λίβανον, καὶ τὰλλα πλησιόχωρα βουνα, σκεπάζοντες τὴν θάλασσαν μὲ μεγάλους ἐμπορικοὺς σόλους, καὶ διαπλέοντες ὅλους τοὺς αἰγιαλὸς τῆς Μεσογείας, καὶ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης, ἐπετώρευον εἰς τὴν πατρίδα των πλοῦτον πολὺν, καὶ ἀλλοδαπεῖς ἀνθρώπους ἐπιθυμοῦντας νὰ πολιτογραφηθοῦν εἰς τοιοῦτο πλούσιον ἔθνος, ἢ νὰ πλουτήσωσιν· ὥστε διὰ τὸ στενόχωρον τοῦ τόπου, καὶ διὰ τὴν ἔκτασιν τοῦ Ἐμπορίου των ἠναγκάσθησαν νὰ κάμουν πολλὰς ἀποικίας, ἀπὸ τὰς ὁποίας ἐπισημοτέρα ἐχρημάτισεν ἡ Καρθαγένη, ἡ Καρχηδών.

Ἐάν μόνον οἱ Ἑθνικοὶ ἢ μακρῶν Ἱστορικοὶ μᾶς ἠθέλον διηγῆσθαι τὸν ἄκρον βαθμὸν τῆς δόξης, δυνάμειος ἢ πλῆτε τῆς Τύρας, καὶ εἰάν τοιαῦτα παραδείγματα δὲν ἠθέλαμεν ἔχει ὑπὸ τὰς ὀφθαλμοὺς μας εἰς διαφόρους νεωτέρας Ἐμπορικᾶς Δημοκρατίας τῆς Εὐρώπης, βέβαια ἠθέλαμεν ἀμφιβάλλη· ἀλλὰ καὶ ταῦτα, καὶ ὁ Προφήτης Ἰεζεκίηλ μάρτυς ἀξιοπισ-

τος καὶ ὡς Προφήτης, καὶ ὡς γείτων τῆς πόλεως ταύτης, μᾶς πληροφοροῦσιν εἰς τὴν ἀλήθειαν.

„ Ἡ Τύρος (λέγει ὁ Προφήτης οὗτος) εἶναι ναῦς
 „ ὑπερήφανος κατεσκευασμένη ἀπὸ τὰ τίμια ξύλα
 „ δρυὸς τῆ Σανίρ. Τὰ δένδρα τῆ Λιβάνου τῆ δί-
 „ δουσι τὰ κατάρτια, καὶ οἱ δρυμοὶ τῆς Βασάν τὰ
 „ κωπία· μετὰ τοὺς ἐλεφαντόδοντας τῆς Ἰνδίας συν-
 „ θέτονται τὰ καδίσματα τῶν κωπηλατῶν τῆς, καὶ
 „ ἀπὸ λινάρι τῆς Αἰγύπτου ὑφαίνονται ποικιλόχρσα
 „ τὰ πανιάτης. Τακύνθινος καὶ πορφυρὰ εἶναι ἡ ση-
 „ μαίατης. Οἱ κυβερνήται, στρατιῶται, καὶ ναῦ-
 „ ται, οἱ κυβερνοῦντες τὴν Φαυμασίαν ταύτην ναῦν,
 „ ἐκλέγονται μετὰ τῶν ἐνδόξων· διότι οἱ κάτοικοι
 „ τῆς Σιδόνος, καὶ τῆς Ἀραῶ εἶναι κωπηλάται τῆς·
 „ οἱ Πέρσαι, Λυδοὶ, καὶ Λίβυες, εἶναι στρατιῶται
 „ τῆς· καὶ κυβερνήται τῆς εἶναι οἱ σοφώτεροι, καὶ
 „ ἀξιώτεροι πολῖται αὐτῆς τῆς ἰδίας Τύρης“. Καὶ
 „ πάλιν κατωτέρω ὁ ἴδιος Προφήτης ἱστορικώτερον λέ-
 „ γει, ὅτι ὅλης τῆς Οἰκουμένης οἱ Ἐμποροὶ, καὶ αἱ
 „ πραγματεῖαι, συναθροισόμενοι εἰς τὴν Τύρον, ἀπεδεί-
 „ κνύον ὑποτελῆ μᾶλλον εἰς αὐτὴν, ἢ συμμαχικὰ, καὶ
 „ φίλα τὰ λοιπὰ Ἔθνη. Καὶ κατὰ τὸν μεγαλοφωνό-
 „ τατον Ἡσαΐαν ἡ Τύρος ἦτον Πόλις κοινὴ ὅλων τῶν
 „ Ἐθνῶν, καὶ κέντρον σχεδὸν ὅλου τοῦ Ἐμπορίου,
 „ καὶ εἰς ἓνα λόγον, ἡ Βασίλισσα τῶν Πόλεων, ἔ-
 „ χουσα Ἡγεμόνας Ἐμπόρους, καὶ τοὺς ἐνδοξοτέρους
 „ τῆς γῆς πραγματευτάς.

Οἱ Τύριοι πρῶτοι γνωρίζοντες τὸ μέγα ὄφελος τῆ
 Ἐμπορίας ἐπλευσαν διὰ θαλάσσης εἰς τὰς Ἰνδίας, κυ-
 ριεύσαντες κατὰ τῶν Ἰουμαίων μερικὸς λιμένας
 τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης, ναυπηγήσαντες, καὶ ἀπο-
 πλεύσαντες εὐτυχῶς ἐκεῖθεν, καὶ ἐπειδὴ ἡ διὰ ξη-
 ρᾶς

ῥᾶς μετακόμισις τῶν πραγματειῶν ἀπὸ τῆς λιμένας τούτους εἰς τὴν Τύρον ἦτον καὶ πολυέξοδος, καὶ κοπιαστικὴ, ἀπέκτησαν εἰς τὴν Μεσόγειον τὰ Ῥηνοκούλουρα, ὅπου τὸ διὰ ξηρᾶς διάστημα ἦτον ὀλίγον, καὶ ἐκεῖθεν πάλιν διὰ θαλάσσης μετεβίβαζον τὰς πραγματείας εἰς τὴν πατρίδατων, καὶ ἐντεῦθεν τὰς διεμέριζον μὲ μεγάλα κέρδητων εἰς τὴν Οἰκουμένην.

Ἡ εὐτυχία τῶν Φοινίκων διήγειρεν εἰς ἄμιλλαν τὸ Ἐθνος τῶν Ἑβραίων, τὸ ὁποῖον ὅταν κατέτρόπωσε τῆς πλησιοχώρους ἀλλοφύλους ἐχθρούς του ἐπὶ τῆς Βασιλείας τῆ Προφητάνακτος Δαβὶδ, καὶ ἠτύχασεν εὐτυχῶς ἐπὶ τοῦ διαδόχου αὐτοῦ Σολομῶντος, δὲν ἠμποροῦσε νὰ ἰδῆ μὲ ἀδιάφορον ὄμμα τοὺς Φοινίκας εὐδοκιμοῦντας εἰς τὰ παραθαλάσσια τῆς Παλαιστίνης, καὶ νὰ μὴ ἐπιβάλλῃ εἰς τὸ Ἐμπόριον τὴν πηγὴν τῶν ἀγαθῶν τῆς Τύρου. Ἐξουτιάσαντες λοιπὸν ἐπὶ τῆς γῆς Ἐδωμαίων τοὺς λιμένας Ἐλάθ, καὶ Ἐσιογκαβέρ ἐπὶ τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν, ἀπέκτησαν διὰ τῆς φιλίας τοῦ Ἰράμ Βασιλέως τῆς Τύρου ἐπίσημον στόλον, ὁ ὁποῖος κυβερνώμενος ἀπὸ τοὺς Φοινίκας, καὶ ἀποπλεύσας εἰς Θαρσεῖς, καὶ τὴν μεταλλοφόρον Ὀφείρ, ἔφερεν εἰς τοὺς ῥηθέντας Βασιλεῖς τῶν Ἑβραίων μεγάλας ποσότητας χρυσοῦ, καὶ ἀργυρίου, ἀρωμάτων, καὶ ἄλλων πολυτίμων πραγματειῶν· μετὰ δὲ τὸν Σολομῶντα διαιρεθεῖσα ἡ Βασιλεία τῶν Ἑβραίων, καὶ ἀδυνατήσασα διὰ τοὺς ἐμφυλίους πολέμους, καὶ τὴν ὑπεροχὴν τῶν γειτονεούντων αὐτοῖς ἀλλοφύλων, ἐστερήθη τὴν ναυπλοῖαν τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης, καὶ τοῦ Ἐμπορίου.

Ναβουχοδονόσορ ὁ Βασιλεὺς τῆς Βαβυλώνας κατακυριεύσας τὴν Συρίαν καὶ τὴν Παλαιστίνην, καὶ

αἰχμαλωτίτας τὸν Ἑβραϊκὸν λαόν, ἐπέπεσεν εἰς τὴν παλαιὰν Τύρον μὲ ὄλας τοῦ τὰς δυνάμεις, καὶ μετὰ 17. ἐτῶν πολιορκίαν, τὴν κατέσκαψε, κατὰ τὴν Προφητείαν τοῦ Ἰεζεκιήλ· ἀλλ' οἱ Τύριοι ὠφελούμενοι ἀπὸ τὸν στόλου των, διέσωσαν ἑαυτὰς, καὶ τὰ ὑπάρχοντα, καὶ τὰς ἀποθήκας των εἰς τὸ πλησιόχωρον Νησίον, ὅπου ἀνεγείραντες τὴν νέαν Τύρον, ἠύξησαν τὸ Ἐμπόριον, τὴν δόξαν, καὶ τὸν πλοῦτόν των ἕως τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, παρὰ τοῦ ὁποίου καταπορθηθέντες, ἔχασαν διὰ πάντα, ἢ πατρίδα, καὶ Ἐμπόριον· τὸ ὁποῖον διὰ τοὺς μεγάλους σκοποὺς τοῦ Ἡρώος ἐκείνους μετηνέχθη εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, καθὼς θέλομεν διηγηθῆ κατωτέρω.

Ἡ Καρχηδῶν, ὡς ἀποικία τῶν Τυρίων γνωρίζουσα καλῶς τὸ Ἐμπόριον, καὶ τὰ κέρδη, καὶ εὐκαιροῦσα διὰ τὰς ἐπιδρομὰς καὶ ταραχὰς τῆς Μητροπόλεώς της, ὡς εἴρηται, ἐγέμωσε τὴν θάλασσαν μὲ πλοῖά της, καὶ περιπλεύουσα ὄλους τοὺς αἰγιαλὸς τῆς Μεσογείου θαλάσσης, διεπέρασε καὶ τὸν πορθμὸν τῶν Γαδεύρων, καὶ ὑπεδέλωτε τὸν Ἀτλαντικὸν Ὠκεανόν· ὥστε πολλοὶ δοξάζουσιν ὅτι ἐγνώρισε καὶ αὐτὴν τὴν Ἀμερικὴν, τῆς ὁποίας ἡ μετὰ τοσούτους αἰῶνας ἀναγνώρισις ἔδωκεν ἀθάνατον δόξαν εἰς τὸν Κολόμβον, καὶ ἀπείρους θησαυροὺς εἰς τὴν Ἰσπανίαν. Ἀλλ' ἐπισωρεύσασα ἡ Καρχηδῶν τὸν πλοῦτον ὄλων τῶν Ἑθνῶν εἰς τοὺς κόλπους της, ἢ καταμετροῦσα ἑπτακοσίας περίπου χιλιάδας κατοίκων εἰς μόνην τὴν πόλιν της, ἐφαντάσθη τὴν Οἰκουμενικὴν Μοναρχίαν, ἀντιπαραταχθεῖσα εἰς τὴν Ῥώμην, τὴν ὁποίαν ἔκαμε νὰ τρομάξῃ διὰ τῆ περιφήμου στρατηγοῦ της Ἀνίβα· ἐξάπλωσε τὴν ἐξουσίαν της εἰς τὴν Σαρδηνίαν, Σικελίαν, Ἰσπανίαν, καὶ τὴν ἰδίαν Ἰ-

ταλίαν, ἐπιστηριζομένη εἰς μόνον τὸ μέγα της Ἐμπορίου, ἕως οὗ τέλος πάντων μετὰ πευτηκονταετηῆ πόλεμον, ἠφανίσθη κατακράτος ἀπὸ τοὺς καταποροφητὰς Ῥωμαίους.

Ἀλέξανδρος ὁ Μέγας, καὶ διὰ τοὺς μεγάλους θριάμβους του, καὶ διὰ τὴν μεγάλην του φιλοτιμίαν εἰς τὸ νὰ μεγαλώσῃ τὸ Ἐμπόριον εἰς τὴν εὐρυχωροτάτην του Ἐπικράτειαν, ὑπερασπιζόμενος αὐτὸ μὲ ὄλην του τὴν βασιλικὴν πρόνοιαν, καὶ προστασίαν, ἠρτᾶγη πολλὰ νέος ἀπὸ τὸν θάνατον, καὶ δὲν ἐπρόφθασε νὰ ἰδῆ τὸς καρπὸς τῶν μεγάλων ἐμπορικῶν τε σκοπῶν. Ὁ περίπλους τοῦ στόλου του εἰς τὸν Ἰνδικὸν Ὠκεανόν, ἡ ἀκριβὴς ἔρευνα τῶν λιμένων, καὶ αἰγιαλῶν, ἡ ἀνέγερσις πολλῶν παραλίω ἐμπορικῶν πόλεων, καὶ μάλιστα τῆς ἐν Αἰγύπτῳ Ἀλεξανδρείας, ἀποδεικνύσιν, ὅτι ἐκεῖνος ὁ Ἡρῶς μαθητῆς τοῦ Ἀριστοτέλους εἶχε μεγίστην ἐπιθυμίαν νὰ εὐτυχίσῃ τοὺς ὑπηκόους του μὲ τὸ Ἐμπόριον.

Πτολεμαῖοι οἱ διαδόχοι τοῦ Ἡρῶς ἐκεῖνε εἰς τὸ Βασίλειον τῆς Αἰγύπτου, καὶ μιμηταὶ εἰς τὸς Ἐμπορικούς του σκοπὸς, προστατεύσαντες τὸ Ἐμπόριον, ἀπέδειξαν τὴν Ἀλεξανδρείαν ἐμπορικωτάτην, καὶ ἐπομένως πλουσιωτάτην, πολυανθρωποτάτην, καὶ σοφωτάτην, ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην ἀρχαιοτέραν, ἢ καὶ σύγχρονον αὐτῆς. Ἡ Ἀσία, ἡ Ἀφρική, ἡ Εὐρώπη τὴν ἐγνώριζαν κέντρον τῶ Ἐμπορίου των. Ἡ εὐστοχωτάτη τοποθεσία της τὴν ἔκαμνε νὰ ἀπαντῆ τὸς θησαυρὸς τῆς Οἰκουμένης διὰ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης, διὰ τοῦ Νείλου, καὶ διὰ τοῦ Ἀρχιπελάγους. Ὁ εὐρυχωρότατος λιμὴν της ἦτον πάντοτε σκεπασμένος ἀπὸ τὰ εἰσπλέοντα, καὶ ἀποπλέοντα κάραβια· καὶ αἱ πλατεῖαί της ἦσαν τὸ μονοπωλεῖον

τοῦ παγκοσμίου Ἐμπορίου. Εἰς τὸ διάστημα τῶν δύο περίπου αἰώνων τῆς διαρκείας τῶν ἐν Αἰγύπτῳ Μακεδόνων Βασιλείων, ὅλοι οἱ θησαυροὶ τῆς Οἰκουμένης ἐπεσωρεύθησαν ἐκεῖ· ὥστε μὲ ὅλην τὴν μετριότητα τῶν Πτολεμαίων εἰς τὰς φορολογίας, μόνον τὸ τελώνιον τῆς Ἀλεξανδρείας ἀπέδιδεν ἑτησίως 30. μυριάδια γρόσια, καὶ μὲ τὴν βοήθειαν τῆ πολλοῦ πλούτου τῆς μόνῃ ἢ Αἰγυπτῶ ἀντεπολέμησε περὶ τὰ ἑκατὸν ἔτη μετὰ τὸν κοσμοκράτορα Ῥωμαῖον, ἀλλὰ τέλος πάντων ἐνίκηθη ἀπὸ τοιοῦτες ἀκαταπολεμήτους ἐχθρούς.

Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι, νικῶντες καὶ λεηλατῶντες ἕως τῆς ἐν Ἀκτίῳ μάχης τὴν Οἰκουμένην, καὶ πλουτοῦντες διὰ τῶν πολεμικῶν ἀρπαγῶν, ὄχι μόνον δὲν μετεχειρίζοντο τὸ Ἐμπόριον, ἀλλὰ καὶ τὸ ἐβδελύσσοντο. Ἐκτοτε ὅμως μεταβληθέντες συγχρόνως εἰς Μοναρχικὴν διοίκησιν, καὶ μὴ εὐρίσκοντες Ἐθνη νὰ γυμνώσωσι, καὶ ἔχοντες ἀνάγκην νὰ ἐξοδεύωσι μεγάλους θησαυροὺς, διὰ νὰ φυλάξουν τὴν ἐκτεταμένην Ἐπικράτειάν των, ἠναγκάσθησαν νὰ προστατεύσουν τὸ Ἐμπόριον. Αὐγούστος λοιπὸν ὁ Καῖσαρ, ὑπατάξας τὴν Αἴγυπτον, τὴν ἀπεκατέστησε Ῥωμαϊκὴν Ἐπαρχίαν, καὶ τὴν διέταξεν εἰς τὴν ἀμεσον Ἀυτοκρατορικὴν ἐξουσίαν, προνοῶν διὰ τῆ προβλεπτικῆς χαρακτῆρός τε, πόσον ἀναγκαῖα, καὶ πόσον οὐσιωδῶς μεγάλη ἦτον αὐτὴ ἡ ἐμπορικωτάτη Ἐπαρχία εἰς τὴν εὐρυχωροτάτην Ῥωμαϊκὴν Ἐπικράτειαν.

Ἡ Αἴγυπτος ὑπὸ τῆς Ῥωμαῖας Ἀυτοκράτορας ἀντι νὰ ἐλαττώσῃ, ἠύξησεν ἀκόμη τὸ Ἐμπόριόν της, καὶ ἡ Ἀλεξανδρεία, Μητρόπολις τῆς Αἰγύπτου, ἦτον μεγίστη τροφὸς, καὶ ἀναγκαιότατη διὰ τὰ ἐμπορικὰ της προϊόντα εἰς τὴν Μητρόπολιν τῆς γνωστῆς Οἰ-

κουμένης. Διότι ἡ Ῥώμη βασιλεύσα τῆς μεγαλητέρας· Αὐτοκρατορίας, ἀφ' ὅσας ποτὲ συνεστήθησαν εἰς τὴν Εὐρώπην, ἢ κατοικημένη ἀπὸ πολίτας ἐνασχολημένους μόνον εἰς τὸ νὰ εὕρην τρόπον νὰ ἐξοδεύσουν τοὺς ἀπείρους θησαυροὺς συναχθέντας ἀπὸ τὰς ἀνδρείους, ἢ κοσμοληλάτας προγόνους των, εἶχεν ἀνάγκην νὰ ἐπινοῇ νέας τρυφάς, καὶ νὰ ἀγοράζῃ ὅ, τι σπάνιον, ἐκλεκτὸν, καὶ ἀκριβὸν εὕρισκετο εἰς τὰ ἀπώτερα τῆς γῆς μέρη. Καὶ ἐπειδὴ ὅλα αὐτὰ ἔπρεπε νὰ τὰ ἀγοράζῃ ἀπὸ τὴν Ἀλεξάνδρειαν, οἱ Αἰγύπτιοι διὰ τὴν φυσικὴν ἐπιθυμίαν τῆς πλούτου, ἐσπεύδασαν τόσον εἰς τὸ νὰ αὐξήσουν τὸ Ἐμπόριόν των μὲ τὰς Ἰνδίας, καὶ τὰ λοιπὰ ἀρωματοφόρα, καὶ ἐργοχειροῦντα μέρη, ὥστε ἀπίστευτον ἠθέληεν ἦναι τὸ μέγεθος τοῦ Ἐμπορίου, τῆς ἀν δένμας ἐβιβαιῆτο ἀπὸ τοὺς ἀξιοπιστοτέρους Ἱστορικοὺς, καὶ ἀπὸ αὐτὰ τὰ πράγματα, καὶ μ' ὅλον τῆτο δέν ἐξήρκει ἡ Αἴγυπτος εἰς τὴν Ῥωμαϊκὴν ἀσωτίαν, ἀν δέν συνέτρεχε καὶ ἄλλος δρόμος Ἐμπορίου μὲ τὰ Ἀνατολικὰ μέρη.

Εἶναι πιθανὸν ὅτι ἀπὸ καιρὸς ἀμνημονεύτους εὕρισκετο κοινωρία μεταξὺ τῶν κατοίκων τῆς Μεσοποταμίας, καὶ τῶν τῆς Συρίας, καὶ Παλαιστίνης, πλητταζόντων εἰς τὴν Μεσόγειον Θάλασσαν. Ἡ μετοίκησις τῆς Ἀβραάμ ἀπὸ τὴν ἐν Μεσοποταμίᾳ Οὐρ, καὶ τῶν Χαλδαίων διὰ τὴν Συχέμ τῆς Χαναanaίας, μᾶς τὸ ἀποδεικνύει. Μεταξὺ τῶν εἰρημένων τόπων εἶναι ἔρημος ἀμμῶδης, ἀνυδρος, καὶ ἐκτεταμένη, ἀλλὰ κατὰ καλὴν τύχην, εἰς τὸ μέσον αὐτῆς εὕρισκεται τόπος ἐνυδρος, μὲ ὀλίγην ἑκτασιν, ὅπως ὁ Βασιλεὺς τῆς Ἰουδαίας Σολομὼν, φιλοτιμύμενος διὰ νὰ ἀποκτήσῃ τὸ ἔθνος τῆς Ἐμπορίου, ὡς προείπομεν, ἐκ-

τισε πόλιν περιτειχισμένην, ὀνομαζομένην Συριστί Ταδμῶρ, καὶ Ῥωμαίιστί Παλμύραν (α), διὰ τὰς ἐν αὐτῇ φυτευόμενας πάλμας, ἥτοι φοίνικας. Αὐτὸς ὁ ἔ-
τω Σαυμασίως ὑδροφόρος, καὶ κατάφυτος τόπος ὁ ἐν
μέσῳ ἀνύδρου, καὶ ἀκάρπου, ἀμμώδους ἐρήμου, ἀπέ-
χων περί τὰ 60 μίλλια ἀπὸ τὰς ὄχθας τῆς Εὐφρά-
της, καὶ περί τὰ 200. ἀπὸ τὸν αἰγιαλὸν τῆς Μεσο-
γείας Θαλάσσης, ἔγινεν εὐχρηστότατος διὰ μεσαπο-
θήκην εἰς τὰς πραγματείας τῆς Ἰνδίας, ὅσαι μετα-
φερόμεναι διὰ ξηρᾶς ἀπὸ τῆς Περσικῆς κόλπου διὰ τὸ
πολύτιμόν των, ὑπέφερον τὰ ἔξοδα τῆς μετακομί-
σεως εἰς τὰ παράλια.

Οἱ Σελευκίδαι, διάδοχοι τῆς Μεγάλου Ἀλεξάνδρου
εἰς τὸ Βασιλεῖον τῆς Συρίας, λαμβάνοντες ἀπὸ
τῆν Παλμύραν τὰ Ἰνδικὰ προϊόντα, συνήργησαν εἰς
τὸ νὰ φθάσῃ καὶ αὐτὴ ἡ ἐμπορικὴ πόλις εἰς ὑ-
ψηλὸν βαθμὸν πλούτου, καὶ πολυανθρωπότητος, καὶ
μετὰ τὴν καταπόρθησιν τοῦ Βασιλείου τούτου τῆς
Συρίας παρὰ τῶν Ῥωμαίων, ὡς μαρτυρεῖ Ἀππιανὸς
ὁ ἀξιόπιστος Ἱστορικὸς, ἡ Παλμύρα φυλάττεσα
τὴν ἑλευθερίαν, καὶ τὸν πλετόν της, καὶ διοικουμέ-
νη δημοκρατικῶς, περιεποιεῖτο ἀπὸ τῆς ἀντιζήλης Ῥω-
μαίους, καὶ Πάρθας, καὶ διεσώζετο αὐξάνουσα εἰς
πλοῦτον, καὶ δόξαν, ὥστε διακόσια ἔτη μετὰ τὴν
ρήθεισαν πτώσιν τῆς Συριακῆς Βασιλείας, Ὁδηνάτος ὁ
Ἡγεμὼν τῆς Παλμύρας, καὶ μετὰ τὸν θάνατον αὐ-
τῆς, Ζηνοβία, ἡ γενναϊόκαρδος σύζυγός τε, ἀναδυσάμε-
νοι

(α) Παλμύρα ἠμπορεῖ νὰ θεκληθῆ Φοινίκια, ὅτι Πάλμα Λα-
τινισί ὁ Φοῖνιξ ἢ δένδρον.

νοι τὴν Αὐτοκρατορικὴν πορφύραν, ἐφιλονεύκησαν περὶ τῆς Ἀσιατικῆς Αὐτοκρατορίας μὲ τὰς Ῥωμαίους, ἐπὶ Αὐρηλιανῷ τῷ ἀνδρειότερῳ Αὐτοκράτορος τῶν Ῥωμαίων, παρὰ τῷ ὁποίῳ νικηθεῖσα ἡ Ζηνοβία, καὶ αἰχμαλωτισθεῖσα, κατεσκάφη μὲ παντελῆ ἀφανισμόν ἡ Παλμύρα, καὶ ἐκόπη ἔκτοτε αὐτὸς ὁ δρόμος τῆς Ἐμπορίας τῶν Ἰνδιῶν. Τὰ μεγαλοπρεπῆ ἐρείπια τῆς πόλεως ταύτης ἀποδεικνύουν ἐκείνο, τὸ ὁποῖον οἱ Ἱστορικοὶ τῶν παλαιῶν αἰῶνων πολυλογεῦντες εἰς τὰς αἰματοχυσίας τῶν Ἐθνῶν, καὶ ἀχρειότητας πολλῶν τυράννων, καὶ ἄλλα ἄχρηστα, καὶ ἀνάξια διὰ ἐνθύμησις πράγματα, δὲν ἐφρόντισαν νὰ σημειώσῃ, ἤτοι τὸ μέγεθος τῆς Ἐμπορίας, τὸν πολισμόν, τὴν διοίκησιν, τὴν εὐνομίαν, καὶ ὅσα τοιαῦτα ἀξίειπαινα, καὶ ἀξιολίμητα παραδείγματα.

Ὅσον ἠύξησε πρὸς τὰ τέλη τῆς Δημοκρατίας, καὶ περὶ τὰς τρεῖς πρώτους αἰῶνας τῆς Μοναρχικῆς Αὐτοκρατορίας ἡ Ῥωμαϊκὴ Ἐπικράτεια, ἄλλο τόσον ἐμεγάλωσε τὸ Ἐμπόριον τῆς Ἀλεξανδρείας, καὶ τῆς Παλμύρας, μάλιστα τῆς πρώτης, καὶ ἡ ἐποχὴ αὐτῆ ἠμπορεῖ εὐλόγως νὰ ὀνομασθῇ αἰκμὴ τῆς προόδου τῆς παλαιῆς Ἐμπορίας. Ὁ ἔρος τῆς κέρδους ἔκαμε δραστηκωτάτους τοὺς Ἐμπόρους, καὶ τολμηροτέρους τοὺς ναυπλοῦντας· ὥστε οἱ Ἕλληνες, καὶ αὐτόχθονες κάτοικοι τῆς Αἰγύπτου, καὶ κυβερνῆται τῶν παραβίων τῆς Ἐρυθρᾶς Θαλάσσης, τότε πρῶτον παρατηρήσαντες τοὺς τακτικῶς περιοδικούς ἀνέμους τῆς μεταξὺ τῶν τροπικῶν ζώνης, ἐμελέτησαν νὰ ἀφήσῃ τὸν δύσκολον καὶ πολυχρόνιον περίπλου τῶν αἰγιαλῶν, καὶ νὰ εὐθυδρομήσῃ διὰ τὰς Ἰνδίας.

Ἦταλος κυβερνήτης ὑπὸς ἐμπορικῆς, πρῶτος κατὰ τὸ ὀγδοηκοστὸν ἔτος μετὰ τὴν κυρίευσιν τῆς Αἰγύπτου

πτου παρὰ τῶν Ῥωμαίων παρατηρήσας τοὺς περιοδικὰς ἐτησίαις ἀνέμους ἀπέπλευσε ἀπὸ τὸν πορθμὸν τῆς ἐρυθρᾶς θαλάσσης (α), καὶ διευθυνόμενος ἀνοικτὰ ἀπὸ τὸν Ὠκεανὸν, εἰσωρμίσθη κατ' εὐθείαν εἰς τὴν Μύστυριν, λιμένα κείμενον εἰς τὸν νῦν ὀνομαζόμενον αἰγιαλὸν τοῦ Μαλαβάρου (Coite de Malabar) καὶ μεταχειριζόμενον τότε διὰ πρῶτον ἀπόπλου προπορητήριον τῶν Ἰνδικῶν μερῶν.

Ἡ τοιαύτη θαλασσοπορία ἐπροξένησε τόσον θαυμασμόν, ὥστε ὁ ἀνεμος ἐκεῖνος ἐπωνομάσθη Ἰπάλος εἰς αἰωνίαν μνήμην τοῦ εὐτυχῆς ἐκείνου Ναυκλήρου, ὁ ὁποῖος μετὰ τέσσαρας σχεδὸν Ἐκατονταετηρίδας ἐφεῦρε τὸν τρόπον νὰ ἐλευθερώσῃ τοὺς συμπατριώτας τε, καὶ συμπλέοντας ἀπὸ τὸν πολυχρόνιον περιπέλου, τὸν ὁποῖον ἕως τότε ἔκαμον, ἐξοδεύοντες ὀλόκληρον ἔτος, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τῆ Πληνίου, εἰς τὸ νὰ ταξιδεύσων ἀπὸ τὴν Ἀλεξάνδρειαν διὰ τὴν Μύστυριν, ἐν ᾧ κατὰ τὸν διάπλου τοῦ Ἰπάλου ἐγένετο εἰς ἐννεήκοντα τέσσαρας ἡμέρας, καὶ μετὰ τὴν εὐρεσιν τῆς ναυτικῆς πυξίδος, καὶ τὴν τελειοποίησιν τῆς Ναυτικῆς, τῶρα ἡμποροῦν νὰ ἐξαρκεῖεν ἐ. ἡμέραι· ἰδὲ πόσῃν τελειοποίησιν ἔλαβεν ἡ Ναυτική!

Διὰ νὰ δοθῇ ἰδέα ἐντελής τῆς εἰρημένης αὐξήσεως τῆ Ἐμπορίας τῶν Ἰνδικῶν προϊόντων εἰς τὴν εἰρημένην ἐποχὴν τῆς ἀκμῆς τῶν αἰώνων πρέπει νὰ

πα-

(α) Βαβυλωνίαι, ἢ πρὸς τὴν πύλῃν ὡς λῦσις ἐνομαζέται παρὰ τῶν παραλίων Ἀράβων ὁ πορθμὸς ἐκεῖνος, ὃν ὡν κινδύων τῶν πρὸς ἐκπλοῦσιν, ἢ ὀλίγον ἐξώτερος ὡς εἶναι λιμὴν ὀνομαζόμενος ΜΕΤΗ, ἢ πρὸς θαλάσσης, ἢ πλησίον τῶν ἀκρωτηρίων ΓΑΡΔΑΖΑΝ, ἢ πρὸς τῶν ὀρεινῶν. Τί βρομῆρὰ ὀνόματα οὗτ' αἰετῆρες ναύτας!

παρατηρηθῆ ἐν συντόμῳ ἢ ζήτησις, καὶ τὸ ἐξοδεύ-
μα εἰς τὴν Ῥώμην τῶν τριῶν τέτων ἀρθρων. α. τῶν
ἀρωμάτων. β. τὸν πετραδίων, καὶ μαργαριταρίων.
γ. τῆς μετᾶξης· καὶ περὶ τὸ τέλος τῆς Κεφαλαίου
τούτου θέλομεν διέλθῃ συνοπτικῶς τὸν τρόπον τῶν
ναυτικῶν φορτίων.

α. Ἀρώματα ἐδαπανῶντο παρὰ τῶν πολυθέων ὁ-
λων Ἑθνῶν πολλὰ, διὰ τὸ πλῆθος τῶν Θεῶντων,
ἀλλ' οἱ Ῥωμαῖοι, οἱ ὅποιοι καὶ ἀρχῆθεν ἦσαν πολύ-
θεοι, καὶ κατὰ σύστημα πολιτικὸν ὠκειποιοῦντο καὶ
τοὺς Θεοὺς τῶν κυριευομένων παρ' αὐτῶν Ἑθνῶν (α),
κατήντησαν νὰ ἔχουν ἀπειρίαν Θεῶν, πολλῶν κλά-
σεων, ἐχρειαζόντο καὶ πλῆθος θυμιαμάτων πρὸς
θεραπείαντων· ἐπομένως δὲ πλουτήσαντες μὲ ὑπερβο-
λήν, ἐφιλοτιμῶντο νὰ καίωσι τὰ λείψανα τῶν ἐν-
δόξων συγγενῶντων μὲ πολύτιμα ἀρώματα τῶν
Ἰνδιῶν. Εἰς τὸν ἐνταφιασμὸν τοῦ Δικτάτωρος Σύλ-
λα κατεκλήσαν διακόσια δέκα φορτώματα ἀρωμά-
των· καὶ εἰς τὸν τῆς Κοπρίας, ὁ ἄσωτος Νέρων κα-
τέκαυσε περισσοτέραν κασσίαν, καὶ κιννάμωμον, ἐφ' ὅ-
σα συνάζονται ἐτησίως εἰς τὴν καρποφορῦντας ταῦ-
τα τόπους· καὶ ἡ τοιαύτη ματαία καὶ πολυτελεσά-
τη δαπάνη ἐγένετο ἀδιακόπως εἰς τὴν κοσμοκράτο-
ρα Ῥώμην.

β. Τὰ πετραδία (εἰς τὰ ὅποια συναριθμῶμεν καὶ
τὰ μαργαριτάρια) καμιν τὴν Ῥωμαίους νὰ ἐξο-
δεύουν

(α) Διὰ πολιτικῶντινα φρόνησιν οἱ Ῥωμαῖοι οὐκ νὰ ἐκλύσουν
πῶς ἀγάπῃ καὶ κατὰπορθευμένων, καὶ ὑποδουλωμένων Ἑθνῶν ἐπο-
λιωγράφῃ πῶς Θεόςτων, ἀρχέμνοι μόνον εἰς τὸ νὰ ἔχεν ἀντιπῶν
ἐξάρτων, καὶ Μέγιστον Θεόν, Deum Optimum Maximum, καὶ μὲ
πῶς ἀπειρίαντων, ὅτι καὶ πῶς Θεός τῆς ὑπαγεμένων ὑπερπερῶσι.

δεύον θησαυρὸς μετὰ τὰ ἀρώματα· καὶ ἐπειδὴ καὶ ταῦτα, καθὼς καὶ ἐκεῖνα, ἐφέροντο ἀπὸ τὴν Ἀσίαν, καὶ ἔσιωδῶς ἢ χρῆσις των μὴ ἔσα ἀναγκαῖα, ἢ τιμῆ των προσδιορίζεται ἀναλογικῶς μὲ τὸν πλεῖτον τῶν μεταχειριζομένων αὐτὰ κατὰ τὴν λαμπρότητα, καὶ τὴν σπανιότητά των, καὶ τὴν κενοδοξίαν τῶν στολιζομένων, μάλιστα, ὅταν τὰ μεταχειρίζονται εἰς ἐπίδειξιν ἀξιώματος, ἢ πολυτελείας, τότε καὶ ἢ τιμῆ των ἀναβαίνει εἰς τὸν ὑψηλότερον βαθμόν. Οἱ ἀδάμαντες δὲν ἐδουλεύοντο μὲ τὴν τωρινὴν ἐπιτηδειότητα, καὶ δὲν εἶχον τὴν προτίμησιν, τὴν ὁποῖαν ἡμεῖς τῶρα δίδομεν εἰς αὐτὸς· ἀλλ' ὅς τις μελετήσῃ τὸν φυσιολόγον Πλίνιον, ἀκριβῆ εἰς τὴν περιγραφὴν τῶν εὐχρηστων πετραδίων εἰς τὸν καιρόν του, θέλει κάμη νὰ φρίξῃ καὶ ὁ ἐγκριτότερος πετραδιοπώλης, καὶ γλύπτης τῆ καιρῆ μας εἰς τὴν Ῥωμαϊκὴν ματαιότητα.

Εὐχρηστότερα ὅμως, καὶ ἀναλόγως πολυτιμότερα ἦσαν τὰ μαργαριτάρια, διότι ὅλοι εἶχον τὴν μανίαν νὰ τὰ φορῶσιν ἕως καὶ κεντημένα εἰς τὰ ἐνδύματά των, καὶ οἱ ἄρχοντες, μάλιστα αἱ γυναῖκες, καὶ παλλακαίων, ἦσαν μεγαλοστολίστοι. Γέλιος ὁ Καῖσαρ ἐχάρισε τῇ Σεργιλίᾳ μητρί τοῦ δολοφονήσαντος αὐτὸν, καὶ ὑπολαμβανομένῃ νόθου υἱοῦ του, Βρούτου, ἐν μαργαριτάρι ἠγορασμένου διὰ 1,100,000 γρόσσια τῆ καιρῆ μας· καὶ τὰ ἐνώτια τῆς Κλειοπάτρας, ἐτιμῶντο 3,800,000 γρόσσια.

Βέβαια οἱ σωροὶ τῶν τόσων πετραδίων δὲν μετεκομίζοντο ὅλοι ἀπὸ τὰς Ἰνδίας, ἀλλ' ἐκεῖθεν ἦσαν τὰ περισσότερα· καὶ ἢ μανία τῆς πολιτείας τῶν Ῥωμαίων δὲν ἄφηνεν, ὅσα καὶ ἂν ἐφέροντο εἰς τὴν Ῥώμην χωρὶς νὰ τα ἀγοράσῃ. Ἀλλοίμοιον, εἰς τί ἐξο-

δεύετο ὁ μιτθὸς τόσης χύσεως αἱμάτων, καὶ ὁ καρπὸς τῶν τόσων λεηλασιῶν, καὶ ἀρπαγῶν!

γ'. Όταν στοχασθῆτινας ἀπὸ τὰ εἰρημένα, καὶ ἀπὸ ὅσα μανθάνομεν διὰ τῆς Ἱστορίας, τὴν κενοδοξίαν, καὶ τὴν ὑπερβολικωτάτην πολυτέλειαν τῶν Ῥωμαίων, καὶ τὴν χρῆσιν τῆς μετάξης εἰς ὅλα τὰ πολυτελέστερα ἐνδύματα, καὶ ἄλλως οἰκιακῆ ἐπιπλα, εὐκολα συμπεραίνει, ὅτι καὶ αὐτὸ τὸ Ἄρθρον τῆ Ἰνδικῆ Ἐμπορίας ἐρρόφῃσε θησαυροὺς ἀπὸ τὴν πανδαμάτορα Ῥώμην, ὥστε μέχρι τοῦ αἰσώτου Αὐτοκράτορος Ἡλιογαβάου, ἡ χρῆσις τῆς ἦτον ἀπηγορευμένη διὰ τὸς ἄνδρας· ἀλλὰ μήπως μόναι αἱ ἀρχόντισσαι δὲν ἦσαν ἀρκεταὶ νὰ πτωχύνουν τὸς Ῥωμαίους, στολιζόμεναι μὲ τὰ μεταξωτά; Ἡ τιμὴ αὐτοῦ τῆ εἶδος ἐβαστάχθη μὲ ὅλον τῆτο πάντοτε εἰς τὸ ἴδιον, καὶ ἡ ἰσοστάθμησις τε μὲ τὸ χρυσίον, ἦτον ἡ προσδιορισμένη ἀγορασίαι τε, ἕως ὅτε ἐφίρθη ὁ σκώληξ ἐκεῖνος ἀπὸ τῆς Σίνας εἰς τὴν Ῥωμαϊκὴν Ἐπικράτειαν, ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ τοῦ Α'.

Κατὰ τὸν ἀρχαῖον τρόπον τῆς Θαλασσοπορίας τῶν Αἰγυπτίων, τὰ ἀποπλέοντα καράβια ἀπὸ τοὺς λιμένας τῆς ἐρυθρᾶς Θαλάσσης εἰσωρμύσαν εἰς τὰ Πάταλα (τὴν νῦν Τάβαν) Πόλιν μὲ λιμένα εἰς τὰς ἐκβολαῖς τοῦ Ἰνδοῦ· ἐπήγαιναν ῤῃχα ψιλὰ, λιναρὶ δαλευμένον, ὀλίγα πετράδια, καὶ ἀρώματα εἰς τὰς Ἰνδίας, κοράλλιον, στύρακα, ἀγγεῖα διάφορα ὑέλινα, χρυσᾶ, καὶ ἀργυρᾶ πρᾶγματα, καὶ κρᾶσία· ἐλαμβανον δὲ ἀρώματα διάφορα, σαπφείρια, καὶ ἄλλα πετράδια, μεταξωτά, καὶ νῆμα μετάξης, πανία βαμβάκερα, καὶ πιπίρι μαῦρον.

Ἄλλες λιμὴν ἐγκριτότερος ἦτον ἡ Βαρυγάζα, ἡ νῦν ὀνομαζομένη Βαρακία, ἐπὶ τὸν μέγαν ποταμὸν

Νερβαδδᾶν, ὅπου μετεκομίζοντο αἱ πραγματεῖαι ἀπὸ τὴν Μεγαλόπολιν Ταγάραν (Δουλταβαδὸν)· πρὸς τὰς εἰρημένας πραγματείας τῆς εἰσόδου ἐφέροντο καὶ χαλκός, κασσίτερος, μόλυβδος, ζῶναι καλοῦ-φασμένοι, ἀρσενίκιον, καὶ νομίσματα εἰς ἀποπλήρωσιν· καὶ πρὸς τὰς ἀνω ρηθείσας τῆς ἐξόδου ἐλάμβανον καὶ ὄνυχας, ἐλεφαντόδοντας, σμύρναν, καὶ ποικίλα πανία. Τὰ αὐτὰ εἰσεκομίζοντο, καὶ ἐξεκομίζοντο καὶ ἀπὸ τὴν Μύσενριν τὴν νῦν Μερζάν κειμένην εἰς τὸν Μαλαβαρικὸν αἰγιαλὸν, ὡς προεῖπον· προσθετίον ὅμως εἰς τὴν ἐξοδὸν πολλὰ καὶ μεγάλα μαργαριτάρια, πολλὰ μεταξωτὰ, ὄστρακα χελωνῶν, κόγχες, πολλὰ διαφανῆ πιτράδια, ἀδάμαντας, καὶ τὸ καλῆτερον πιπέρι (α).

Δὲν εἶναι ἀμφιβολία ὅτι εἰς τὸ Ἐμπόριον αὐτὸ ἐλάμβανον μέρος καὶ αἱ παράλιοι Πόλεις τῆ Ἀρχιπελάγους, ἢ πολλὰ Νησιά· ἢ Ἑλλάς, αἱ Ἀθῆναι, καὶ πολλαὶ Πόλεις τῆς μικρᾶς Ἀσίας, Ἀποικίαι Ἑλλήνων, πρέπει νὰ ἐπραγματεύοντο εἰς τὰ Ἰνδικὰ προϊόντα, μάλιστα ἢ Ῥόδος, ἢ ὅποια εὐτύχησεν εἰς τὸ νὰ συστήσῃ καὶ ναυτικὸν Κώδικα Νόμων, ἐγκριθέντα καὶ ἐπικυρωθέντα καὶ παρ' αὐτῶν τῶν Ῥωμαίων· ἀλλ' ὅλων αὐτῶν τὸ Ἐμπόριον ἦτον, ὄχι κατὰ πρῶτον λόγον, ἀλλὰ μεταπρατικόν, καὶ ἀναγόμενον εἰς τὰ ἀνω ρηθέντα τῶν Φοινίκων, καὶ ἐπομένως τῆς Ἀλεξανδρείας, καὶ Παλμύρας.

Κ Ε.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Β'.

Ἐξακολουθήσῃς περὶ Καταστάσεως τοῦ Ἐμπορίου μετὰ τὴν παρακμὴν τῆς Ῥωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας.

Απὸ τὴν σύντομον Ἱστορικὴν ἔκθεσιν τῆς Α'. Κεφαλαίῳ ἀποδεικνύεται πόσον συνέχεται τὸ Ἐμπόριον μετὰ τὴν εὐτυχίαν τῶν Ἑθνῶν, καὶ πόσον συναυξάνει μετὰ τὴν αὐξησίν των· διὰ τῶν ἐξῆς κατὰ συνέχειαν ἱστορικὴν ἐκτεθητομένων, θέλομεν μάθῃ καὶ τὴν ἐλάττωσίν τε, μετὰ τὴν ἔκπτωσιν τῶν Ἑθνῶν· καὶ πρὸς τούτοις, ὅτι μετὰ τὴν ὑστέρησιν τῆς Ἐμπορίου συνεπιφέρεται καὶ ἡ φθορὰ τῶν Ἑθνῶν.

Ἡ Ῥωμαϊκὴ Ἐπικράτεια, καὶ διὰ τὴν μεγάλην τῆς ἔκτασιν, καὶ διὰ τὸν ὑγκῶδη πλοῦτον, καὶ ἀκραν κενοδοξίαν μερικῶν πατρικίων, καὶ ἀρχιστρατηγῶν τῆς, μὴ δυναμένη νὰ διατηρηθῇ εἰς Δημοκρατικὴν διοίκησιν, καὶ μεταβληθεῖσα δυναστικῶς εἰς Μοναρχίαν παρὰ τῶν Καισάρων, ἔγινεν ἔρμαιον τῆς δυνατωτέρου, ὥστε μετὰ τῶν διαδόχων αὐτῶν, ἀναλαμβάνοντες τὰ σκῆπτρα ἄνθρωποι κατὰ πάντα ἀνάξιοι, τύραννοι, ἀσελγεῖς, ἄσωτοι, αἰμοβόροι, καὶ γεμάτοι ἀπὸ ὅλα τὰ ἐλαττώματα, εἰς διάστημα τριῶν Ἐκατονταετηρίδων διεσπαράχθη ἀπὸ αὐτοῦς τοὺς ἰδίους ἡγεμόνας τῆς· ἂν ἐξαιρεθῶν πέντε, ἢ ἐξ ἑνὸς ἕως τῆς Μοναρχήσεως τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου, ἕως τοῦ ὁποίου ἡ Ῥώμη ἐκείνη, ἢ καθεδρὰ τῆς τρυφῆς, καὶ τῆς πολυτελείας ἐπλημμυρῶσεν ἀπὸ τοὺς ρύακας τῶν αἱμάτων τῶν προγραφομένων ἀξιώτερων κατοίκων τῆς, καὶ ἦτον τὸ θέατρον

τρον τῆς ἀρπαγῆς, τῆς ἀδικίας, καὶ τῆς αἰσχροτή-
τος, καὶ ἐπομένως τῆς σμικρύνσεως τοῦ Ἐμπορίου,
καὶ τῆς πτωχίας.

Κωνσταντῖνος ὁ Μέγας, ἐναγκαλισθεὶς τὴν Χρι-
στιαρικὴν Θρησκείαν, καὶ δυσαρεστηθεὶς ἀπὸ τὴν
εἰδωλολατροῦσαν Γερουσίαν, ἴσως δὲ καὶ δι' ἄλλα
πολιτικά αἷτια, ὅποια ἠθέλον ἦναι, τὸ νὰ συστή-
σῃ τὴν Βασιλεύουσαν εἰς τὸ κέντρον τῆς μεγίστης
Ἐπικρατείας τῆς, καὶ ἄλλα, τὰ ὅποια δὲν εἶναι τοῦ
προκειμένου μοι σκοποῦ νὰ ἐξετάσω (α), ἀνήγειρε
τὴν Κωνσταντινούπολιν εἰς τὸν ὠραιότερον, καὶ ἀρ-
μοδιώτερον διὰ τὸ Ἐμπόριον τόπον τῆς Οἰκουμένης,
καὶ τὴν ἐπρόιχτε μὲ ὄλα τὰ προνόμια, ὅσα εἶ-
χεν ἡ παλαιὰ Ῥώμη, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἦτον καὶ
ἡ σιτοδοσία τῆς Ἀλεξανδρείας πρὸς τροφήν τῶν κα-
τοίκων· ὥστε τὸ Ἐμπόριον τῆς Ἀλεξανδρείας ἔπρε-
πεν ἀναγκαίως νὰ διαιρεθῇ εἰς τὲς δύο τούτῃς κλό-
ρους πρὸς ἀμφοτέρας τὰς Ῥώμας· καὶ κατ' ἀρχὰς
νὰ ἐπαυξήσῃ, ἀλλὰ μετὰ ταῦτα νὰ ἐλαττωθῇ,
διὰ

(α) Ἡ ἀνέγερσις τῆς Κωνσταντινουπόλεως εἰς Αὐτοκρατορικὸν
θρόνον εἶναι πρώτη βᾶσις τῶν μεμφομένων ἀνακιδῶς τὸν Μέγαν Κων-
σταντῖνον, ἀντιγαραρομένη ἐπὶ τὰς μισοχρίστους, καὶ ψευδολόγους
Ἱστορίας τῶν ἀνκισχυόντων ὑπερασπιστῶν τῆς εἰδωλολατρίας Εὐ-
ναπίου, καὶ Ζωσίμου· ἀλλ' ὁ πολιτικὸς ὀρθὸς λόγος δικαιολογεῖ
πρᾶνῶτα τὸν ἥρωα ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος θεωρῶν ἐπικειμένους τοὺς
Πέρσας εἰς τοὺς Ἀσιατικούς Ῥωμαϊκοὺς τόπους, κατὰ μίμησιν
τοῦ προβασιλεύσαντος Διοκλητιανῆ, ἐκρινεν ἀνγκαιῶν νὰ ἐγκατοι-
χῆσθαι πλησιέστερον, καὶ εἰς ἀρμοδιώτερον θᾶτιν ἐναντίον τῶν Περ-
σῶν, καὶ τῶν Σκυθῶν. Ἡ Παλαιὰ Ῥώμη ἔλαβε καὶ μετὰ ταῦτα
Αὐτοκράτορας, ἀλλ' ἡ διαφθορὰ τῶν ἡδῶν τοῦ λαοῦ τῆς τὴν καδυ-
πέβαλιν εἰς Ἔθνη πολὺ ἀδυνατώτερα, ἀφ' ὅσα κατεπολέμουσι τὴν
Κωνσταντινούπολιν, τῆς ὁποίας ἡ ἐλευθερία διήρκεισε περὶ τὰ 1000
ἔτη μετὰ τὴν ἀλωσιν τῆς Ῥώμης.

διὰ τὴν ἀδυναμίαν τῶν διαδόχων ἐκείνου τοῦ Χριστιανικωτάτου Αὐτοκράτορος, καὶ τὴν ἐπιδρομὴν τῶν βαρβάρων πανταχόθεν.

Οἱ Ἐθνικοὶ Ἱστορικοὶ Εὐνάπιος, καὶ Ζώσιμος, καὶ μερικοὶ τῶν Νεωτέρων δυσσεβῶν, φιλοτιμοῦνται εἰς τὸ νὰ ἐγκωμιάζουσι τὸν ἀποστάτην Ἰουλιανὸν ἀνεψιὸν, καὶ ὑποδιάδοχον ἐκείνου τοῦ Χριστιανικοῦ Ἡρώου· ἀλλ' ἡ ἀδιάφορος ἱστορικὴ κρίσις ἀποδείχθει, ὅτι ἡ ἐκτρατεία κατὰ τῶν Περσῶν τῷ Ἰουλιανῷ, καὶ ὁ θάνατός του εἰς τὴν ἀθλιωτέραν κατάστασιν τῶν στρατευμάτων του, ἀπέβη ὀλεθριωτάτη διὰ τὴν Ῥωμαϊκὴν Ἐπικράτειαν, καὶ ἔκτοτε ἠμπορεῖ νὰ χρονολογηθῇ ἡ πτώσις αὐτοῦ τοῦ Μεγάλου Κολοσσῷ, ὁ ὁποῖος μόνον διὰ τὸ ὑπερβολικόν του μέγεθος ἠμπόρεσε νὰ διαρκέσῃ διὰ πολλὰς Ἐκατονταετηρίδας μετὰ ταῦτα εἰς τὰ Ἀνατολικὰ μέρη. Ἡ παλαιὰ Ῥώμη ὅμως ὑπεδουλώθη καὶ ἐληλάτηθη περὶ τὸ μίτον τῆς πέμπτης Ἐκατονταετηρίδος, καὶ τὸ ἐμπόριον τῆς Ἀλεξανδρείας ἀναλογικῶς ἐσμικρύνθη.

Κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν ἐπὶ Ἰουστινιανῷ τῷ Αὐτοκράτορος ὑπερισχύοντες οἱ Πέρσαι κατὰ τῶν Ῥωμαίων, καὶ φιλοτιμηθέντες εἰς τὸ νὰ οἰκιοποιηθοῦν τὸ ἐπικερδέστατον Ἐμπόριον τῆς Ἰνδίας, ἠνοιξαν τὰς λιμένας των, κατεσκευάσαν στόλους φορτηγούς, καὶ μετακομίζοντες εἰς τὸν Περσικὸν κόλπον τὰ Ἰνδικὰ προϊόντα διὰ τοῦ Εὐφράτου καὶ Τίγρητος τῶν ποταμῶν, τὰ διέδιδον εἰς τὴν ἐπτεταμένην Ἐπικρατείαν των, καὶ τὸ Ἐμπόριον τῆς Ἀλεξανδρείας, καὶ ὡς ἀπώτερον κατὰ τὴν θέσιν πρὸς τὰς Ἰνδίας, καὶ ὡς ἐμποδιζόμενον ἀπὸ τοὺς ἐχθρὰς Πέρσας, ἀπαντοῦσεν ὅλας τὰς δυσκολίας, κατὰ
τὴν

τὴν μαρτυρίαν τοῦ ἀξιοπιστοτέρου συγχρόνου Συγγραφέως Κοσμᾶ τοῦ Ἰνδικοπλεύστου (α). Οἱ συνεχεῖς καὶ σχεδὸν ἀδιάκοποι πόλεμοι μεταξύ Περσῶν καὶ Ῥωμαίων ἐμποδίζοντες τὴν ἐλευθέραν κοινωσίαν μεταξύ τῶν δύο μεγάλων Βασιλείων, ὑστεροῦσαν τοὺς δευτέρους ἀπὸ τὰ προϊόντα τῆς Ἰνδίας, ἢ τὰ ἐπωλοῦσαν εἰς τιμὰς ὑπερβολικὰς κατὰ τὸ δικαίωμα τοῦ Μονοπωλείου, τὸ ὁποῖον διὰ τὴν Δέσιντων, καὶ τὴν ὑπερίσχυσίντων εἶχον ἀποκτήσει οἱ Πέρσαι. Οἱ Κωνσταντινοπολίται συνεδίσαντες εἰς τὰ μεταξωτά, καὶ μὴ εὐρίσκοντές τα, εἰμὴ μὲ ἀφανισμόντων, εἰς χεῖρας τῶν Περσῶν, ἐσπουδαζον νὰ τὰ μετακομίσουν ἀπὸ τὴν Σίναν διὰ τῶν βορειοτέρων μερῶν, ἤτοι διὰ ξηρᾶς ἐρήμου εἰς τὸν Ὄξον, τὴν Κασπίαν, τὸν Κύρον, καὶ πάλιν διὰ πενθημέρου ξηρᾶς εἰς τὸν Φάστιν, καὶ τὴν Μαύρην Θάλασσαν· ἀλλ' ὁ μακρύτερος οὗτος, καὶ κινδυνώδεστος δρόμος τὰ ἐκαταντοῦσεν ἀκριβώτατα. Ἔως οὗ διὰ δύο Χριστιανῶν Μοναχῶν μετεκομίσθη ὁ σκῶληξ ἐκεῖνος κρυφίως, ἀπὸ τὴν Σίναν εἰς τὴν Κωνσταντινῆπολιν, καὶ μεταδοθεὶς ἐπολλαπλασιάσθη, καθὼς θέλω τὸ διαγράψει πλατύτερον εἰς τὸ ἴδιον Ἄρθρον (β).

Ὅγ-

(α) Ὁ Κοσμᾶς οὗτος ἔζη ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ τοῦ Μεγάλου εἰς τὴν Αἴγυτον ἐμπορευόμενος μὲ τὰς Ἰνδίας, ὅθεν καὶ Ἰνδικοπλεύστης ἐπωνομάσθη· μετὰ δὲ ταῦτα κατὰ τὸν ἐπικρατοῦντα τότε ἰνδουσιασμόν παραιτηθεὶς ἀπὸ τὰ ἐγκόσμια, καὶ γινόμενος Μοναχὸς συνέγραψε πολλά, ἀλλὰ σώζεται μόνον τὸ, ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΑ, ἐπιγραφόμενον Σύγγραμμάτι, εἰς τὸ ὁποῖον ἐξιστορεῖ ὅσα ἢ εἶδεν, ἢ ἤκουσε μὲ μέγα σέβας πρὸς τὴν ἀλήθειαν.

(β) Ἀξίταιναι εἶναι τὸ κατόρθωμα τῶν Μοναχῶν τούτων,

καὶ

Ὁγδοήκοντα ἔτη μετὰ τὸν Ἰουστινιανὸν, κατὰ τὸ 622 ἔτος, ἤρχισε τὴν Βασιλείαν τοῦ ὁ Ἀράβ Μωάμεθ, ἄνθρωπος ἀνδρείος, ἐπιχειρηματίας, καὶ εὐγλωττος, ὁ ὁποῖος γνωρίζων καλὰ τὸ ἄκρως φιλελεύθερον τῶν ὁμογενῶν τοῦ Ἀράβων, καὶ τὸ φίλαυτον, καὶ ἀνυπότακτόν των, ἐμεθοδεύθη νὰ τοὺς καθυποτάξῃ εἰς τὰς θελήσεις του μὲ τὴν διακλήρυσιν νέας θρησκείας, τῆς ὁποίας ἔλεγεν, ὅτι ἔλαβε τὰς ἀρχὰς παρὰ τοῦ Θεοῦ δι' Ἀγγέλου, καὶ ἐπιστεύθη παρ' αὐτῶν ὡς Προφήτης, καὶ ἠκολούθηθη ἀγγελιδὸν ἀπὸ τοὺς ἀγρίους ἐκείνους Ἐρημίτας εἰς τὰς ὀρημητικὰς ἐκστρατείας του, τῶν ὁποίων αἱ ἐκβάσεις ἀνεφάνησαν ὀλέθριαι εἰς τὸ Ῥωμαϊκόν, καὶ τὸ Περσικὸν Βασίλειον. Μία ἀπὸ τὰς πρῶτας ἀποκτήσεις τῶν διαδόχων τοῦ Μωάμεθ ἐστάθη ἡ Αἴγυπτος, καὶ ὁ ἀφανισμὸς τῆς ἐμπορικωτάτης Ἀλεξανδρείας, τῆς ὁποίας ὁ λιμὴν ἐκλείσθη διὰ τοὺς Ῥωμαίους, καὶ ἐχάθη ὁ δρόμος τοῦ Ἐμπορίου. Ὁλὴ ἡ Περσία ὑπέπεσεν εἰς τὸ σκῆπτρον, καὶ τὸ θρήσκευμα τῶν Μωαμεθανῶν ἐπὶ τοῦ ἰδίου Ὀμαρτῆ καταπορθητῆ τῆς Αἰγύπτου, ὁ ὁποῖος φροντίζων νὰ φυλάξῃ τὰς ἐμπορικὰς σχέσεις αὐτῶν τῶν νέων ὑπηκόων τε, καὶ προσηλύτων, μὲ τὴν Ἰνδίαν, ἐκτίσεν εἰς εὐστοχον τοποθεσίαν τὴν Βάστραν, ἐπὶ τὴν δυτικὴν ἕχθην τῶν συρρέοντων Ἐυφράτε, καὶ Τίγρητος ποταμῶν, ἡ ὁποία ἐφθασε νὰ συγκριθῇ εἰς τὴν ἐμπορικὴν ἀκμὴν μὲ τὴν πεσοῦσαν Ἀλεξανδρείαν.

Οἱ Ἑλληνορῶμαῖοι λοιπὸν ἠναγκάζοντο νὰ λαμβά-

καὶ δικαίως εὖτοι ἔπρεπε νὰ προκριθῶν εἰς τὸ σεβάσιμον Τάγμα των· διότι ἐφάνησαν φιλόανθρωποι, καὶ κοινωφελεῖς ἀριταὶ σπανικαὶ εἰς τοὺς ὁμίους των κατὰ τὴν κοινὴν δόξαν!

Βάνουν τὰς Ἰνδικὰς πραγματείας ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς νέους νικητὰς, καὶ γείτονάς των, ἐκτὸς τῶν μεταφερομένων ὀλίγων διὰ τοῦ εἰρημένου ὑπερβορείου δρόμου· καὶ ἡ Κωνσταντινούπολις ἦτον τὸ κέντρον τῆς Ἐμπορίου εἰς ὅλα αὐτὰ τὰ εἶδη, καὶ ἔκτοτε ἄρχισε νὰ εὐδοκίμῃ εἰς τὰ ὑφαντὰ, καὶ ἄλλα ἐργόχειρα πρὸς χρῆσιν τῶν κατοίκων, καὶ τῶν ὑπηκόων της, καὶ τῆς γείτονος Εὐρώπης, ὥστε ἐφθασε νὰ ἦναι τὸ μονοπωλεῖον ὅλης τῆς Εὐρώπης, νὰ πλατῆσῃ, καὶ νὰ ὠφεληθῇ ἀπὸ τὸν ἐμπορικὸν τοῦτον πλοῦτον, εἰς τὸ νὰ ἀντισταθῇ εἰς τοὺς πανταχόθεν πολεμοῦντας αὐτὴν βαρβάρους εἰς τὸ μακρὸν διάστημα ὀκτακοσίων περίπου ἐτῶν, μὲ ὅλην τὴν ἀχρείαν καὶ ἀκατάστατον διοίκησιν τῶν Αὐτοκρατορῶν της. Οἱ Ἱστορικοὶ τῆς Βυζαντίδος, (πολὺ ἐγκριτότεροι ἀπὸ τοὺς συγχρόνους των Εὐρωπαίους) ἀκολουθοῦντες φλύαρον, καὶ ξηράντινα χρονολογίαν συμβεβηκότων πολεμικῶν, καὶ καλογηρικῶν, μᾶς ἀφῆκαν εἰς σκότος περὶ τῆς ἐμπορικῆς εὐτυχίας, καὶ καταστάσεως αὐτῆς τῆς Μεγαλοπόλεως, καθὼς καὶ ὅλων τῶν λοιπῶν.

Τὸ τῆς Κωνσταντινουπόλεως μονοπωλεῖον εἰς τὰς πραγματείας τῆς Ἀσίας, διήρκεσεν ἕως τῆς ὀγδόης Ἐκατονταετηρίδος, ὅτε συνέβη ἡ τὸ δυστυχὲς σχίσμα τῶν Ἐκκλησιῶν, καὶ ἐφυτρωσεν ἡ προσκειμένη διχόνοια μεταξὺ τῶν Χριστιανῶν τῆς Ἰταλίας, καὶ τῶν ὑποκειμένων εἰς τὸν Αὐτοκρατορικὸν θρόνον τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἀπὸ τὸ μόνον προκαταρκτικὸν αἴτιον τῆς ἀλαζονείας, καὶ ἔλαβεν, ὡς πρόσχημα τὸ μέγα Μυστήριον, καὶ ἀκατάληπτον τῆς Ἱπερουσίου Τριάδος, ἦτοι τῆς τοῦ Παναγίου Πνεύματος Δείαν, καὶ ἀκατανόητον ἐκπόρευσιν.

Ἄττιλας ὁ τρομερὸς Βασιλεὺς τῶν Οὐρῶν, ἡ ἕρως νία μιάστιξ, κατὰ τὴν ἔκφρασιν τῶν συγχρόνων Ἱστορικῶν, καταστρέψας τὴν Δυτικὴν Αὐτοκρατορίαν περὶ τὸ μέσον τῆς πέμπτης Ἐκατονταετηρίδος, καὶ λεηλατήσας τὴν παλαιὰν Ῥώμην, καὶ ὅλην τὴν Ἰταλίαν σχεδόν, ἠνάγκασε τοὺς κατοίκους τῆς Ἀκυληΐας νὰ κατοικήθωσι διὰ νὰ σωθοῦν εἰς 72 Νησίᾳ τοῦ μυχοῦ τοῦ Ἀδριατικοῦ Κόλπου· οὗτοι μείναντες ἐκεῖ αὐτόνομοι, καὶ μὴ ἔχοντες γῆν νὰ ἐργάζωνται διὰ νὰ τραφοῦν, ἐπιχειρίσθησαν τὸ Ἐμπόριον μὲ τοὺς γείτονας τῶν, καὶ εὐδοκίμησαντες ἠύξησαν, καὶ συνενωθέντες ὑπὸ μίαν Ἀριστοκρατικὴν Διήκηνσιν κατὰ τὴν ῥηθεῖσαν ἐποχὴν τῆς ὀγδῆς Ἐκατονταετηρίδος, διέπλευσαν τὸ Ἀρχιπέλαγος, καὶ ἐζητοῦσαν εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, καὶ τοὺς λιμένας τῆς Συρίας τὴν ἀρχαίαν μετοχέτευσιν τῶν προϊόντων τῆς Ἰνδίας, τὰ ὁποῖα ἠμποροῦσαν νὰ πωλήσων μὲ κέρδος μέγα εἰς τὴν Ἰταλίαν, ὡς συνειδισμένης εἰς τὴν μεταχειρίσίντων, καὶ τὸ κατώρθωσαν ἀποδεχόμενοι διὰ τὴν ὑποκλιῆ ταπεινώσίντων ἀπὸ τοὺς Μωαμεθανοὺς Σουλτάνους τῆς Αἰγύπτου, καὶ ἰδοὺ πῶς οὗτοι οἱ Ἑνετοί, ἢ Βενετοί, ἔλαβαν τὴν ἀρχὴν καὶ τὴν ἐμπορικὴν αὐτῶν κλίσιν, ἡ ὁποία τοὺς ἀνέδειξε πλουσίους, καὶ δυνατοὺς.

Τοὺς Ἑνετοὺς ἐμιμήθησαν συγχρόνως οἱ κάτοικοι τῆς Ἀμαλφίης Πόλεως ποτὲ λαμπρᾶς, κειμένης εἰς τὸν Κόλπον τῆς Σαλέρνης, ὑπὸ τὴν Νεαπολιτικὴν Ἐπικράτειαν, καὶ οἱ Γενουήνσιοι, οἱ ὅτιοι καὶ εὐδοκίμησαν σχεδόν ὡς οἱ Ἑνετοί, καὶ ἐχρημάτισαν διὰ πολὺν καιρὸν ἀντίζηλοί των.

Αἱ μεταξὺ τῶν Αὐτοκρατόρων τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καὶ τῶν Μωαμεθανῶν Βασιλέων διχόνοισαι, καὶ

καὶ συνεχεῖς πόλεμοι, διακύπτουτες τὴν σειράν τῆς ἐμπορικῆς ἀνταποκρίσεως, συνήργουν εἰς τὸ νὰ μεγαλώσουν τὸ Ἐμπόριον τῶν Ἑνετῶν, καὶ Γενουησίων, οἱ ὅποιοι, ὡς ἀνύποκτοι διὰ τὸ ὀλιγοδύναμόν των, ἐπροχώρουν εἰς τὰ παράλια τῆς Συρίας, καὶ τὴν Ἀλεξανδρείαν, καὶ ἀπελάμβανον τὰ κέρδη τοῦ Ἐμπορίου, ὥστε εἰς διάστημα ὀλίγου καιροῦ ἔφθασαν εἰς ὑψηλὸν βαθμὸν πλούτου, καὶ δυνάμεως, μάλιστα οἱ Ἑνετοὶ, οἱ ὅποιοι ἐξήπλωσαν τὴν ἐξουσίαν των, καὶ εἰς τὴν πρὸς αὐτοὺς παράλιον Ἰταλίαν, καὶ ἐπομένως εἰς πολλὰ Νησιά τοῦ Ἀρχιπελάγους, καὶ ἐσύστησαν τὰ Βασίλεια τῆς Κρήτης, καὶ Κύπρου, ἠγόρασαν τὴν Θεσσαλονίκην, ἐκυρίευσαν τὴν Πελοπόννησον, καὶ ἔγιναν τρομεροὶ καὶ ἐναντίον τῶν τότε ἀνικῆτων Ὀθωμανῶν· οἱ δὲ Γενεήνσιοι καὶ αὐτοὶ λαβόντες τὴν Χίον, καὶ ἄλλα μερικὰ Νησιά, ἐσύστησαν Ἐμπόριον εἰς τὸν παρ' αὐτῶν κτισθέντα Γαλατᾶν πέραν τῆς Κωνσταντινουπόλεως· ἐπροχώρησαν εἰς τὴν Θεοδοσίαν τῆς Ταυρικῆς Χερσονήσου, καὶ ἔλαβον μετοχὴν τοῦ διὰ τῆς Κολχίδος προρρήθέντος δρόμου τοῦ Κωνσταντινουπολιτικοῦ Ἐμπορίου (α).

Διὰ τῶν δύο τούτων Ἀριστοκρατιῶν ἀρνομένη ἡ Ἰταλία τὰ προϊόντα τῆς Ἰνδίας, καὶ μετοχετεύεσθαι αὐτὰ εἰς πολλὰς Πόλεις ἰδίας, καὶ τῶν πλησιοχώρων

(α) Οἱ Γενουήνσιοι, καθὼς ἐξιστορεῖ ὁ ἀυτόπτης Γρηγορᾶς, φαντάζονται τὴν ἰδιοκτησίαν τοῦ Ἐμπορίου τῆς Μαιώτιδος, τῆς Ταυρικῆς Χερσονήσου, τῶν ἐκβολῶν τοῦ Δουναβίου, καὶ ὅλου τοῦ Εὐξείνου Πόντου, καὶ δὲν ἐπιτρέπουν μῆτε εἰς τοὺς Ἑλληνορῶμαίους, μῆτε εἰς τοὺς ἰδίους Ἑνετοὺς, τὸ νὰ ἐμπορευθῶν εἰς αὐτὰ τὰ μέρη χωρὶς τῆς ἀδείας των. Βιβλ. ιη. Κεφ. 2.

ρων της μερῶν τῆς Γαλλίας, καὶ Γερμανίας, ἠρέθισε τοὺς πολίτας ἐκείνους νὰ συστήσουν τὴν ὀνομασθεῖσαν συμμαχίαν τῶν Ἀυσεατικῶν Πόλεων, καθὼς θέλω τὸ διαγράψει εἰς τὸ ἴδιον Ἄρθρον.

Εἰς τοῦτο τὸ μεταξὺ οἱ Εὐρωπαϊοὶ Χριστιανοὶ ἀποδεχόμενοι ἰλαρῶς ἀπὸ τοὺς Ἀραβας Χαλίφας τῆς Συρίας, ἐπήγαινον εἰς προσκύνησιν τῶν Ἁγίων Τόπων τῆς Ἱερουσαλήμ, καὶ ἐνταυτῷ ἐνεπορευόντο μὲ ὄχι μικρὸν ὄφελος καὶ αὐτῶν, καὶ τῶν ρηθέντων ἐξουσιαστῶν τῆς Συρίας· ἀλλ' ἐπειδὴ περὶ τὴν ἰ.α. Ἐκατονταετηρίδα ἡ ἐξουσία ἐκείνων τῶν μερῶν ἐπέρασεν εἰς ἄλλο Γένος σκληροτέρων Μωαμεθανῶν, οἱ ὅποιοι ἐνεπόδιζον ἐκείνους τοὺς Ἐμπόρους προσκυνητὰς, καὶ ἀπὸ τὴν θρησκευτικὴν εὐλάβειάν των, καὶ ἀπὸ τὴν ἐμπορικὴν ὠφέλειαν, συνέβη ἡ ὄρμη τῆς Σταυροφορικῆς Ἐκστρατείας τῶν Εὐρωπαϊῶν πρὸς ἀπόκτησιν τῶν Ἁγίων Τόπων, καὶ διήρκεσε περὶ τὰς δύο Ἐκατονταετηρίδας, μὲ φθορὰν ἀνωφελῆ πολλῶν χιλιάδων Χριστιανῶν, καὶ καιρίαν πληγὴν τοῦ Κωνσταντινουπόλεως θρόνου, τὸν ὅποιον καὶ ἐκυρίευσαν περὶ τὰ 57 ἔτη, ψηφίσαντες Ἀυτοκράτορα τὸν Βαλδουῖνον, καὶ συμμεθέξαντες οἱ ἔνετοὶ ὄχι ὀλίγον εἰς λάφυρα, καὶ μάθησιν εἰς τὰ ἐμπορικὰ ἐργόχειρα, τὰ ὅποια τότε ἐδῶ μόνον ἠκμαζον.

Μετὰ τὴν προρρηθεῖσαν ἐπιδρομὴν τῶν ὑπερβορείων Βαρβαρίων εἰς τὴν Δυτικὴν τῶν Ῥωμαίων Ἀυτοκρατορίαν, τὸν ἀφανισμόν αὐτῆς, καὶ τὴν ἐγκατοίκησιν ἐκείνων εἰς τὰ ὠραῖα κλίματα τῆς μεσαίας, καὶ μεσημβρινῆς Εὐρώπης, τὸς συχνοὺς καὶ ὀλεθρίους πολέμους τῶν πρὸς ἀλλήλους, καὶ τὰς παντοτεινὰς διχονοίας των, ἔχασαν ὅλοι ἐκεῖνοι οἱ

ῥαῖοι τόποι ἕως καὶ αὐτὰ τὰ γράμματα, τὴν ψυχὴν τῶν ἐμπορικῶν ἐπιχειρήσεων.

Οἱ σταυροφόροι Σύμμαχοι λοιπὸν ἐκυρίευσαν τὴν Κωνσταντινῆ πόλιν μὲ ὄφελος μόνων τῶν Ἑνετῶν, οἱ ὁποῖοι ὡς Ἐμποροὶ προκομμενέστεροι εἰς τὸ ἀληθῶς ὠφέλιμον ἀπὸ τοὺς λοιπὸς σταυροφόρους, ἐκράτησαν διὰ τὸ δικαίωμα τοῦ τεταρτημορίου (τὸ ὁποῖον τοῖς εἶχε συμφωνηθῆ διὰ τὰ δῶσεν τὸν στόλον των πρὸς μετακόμισιν τῶν σταυροφορικῶν ἀποσκευῶν, καὶ στρατευμάτων) τὰς ἐμπορικὰς πηγὰς, ὡς τὴν μεταξοφόρον Πελοπόννησον, καὶ τὰ ῥηθέντα ἄλλα μέρη τοῦ Ἀρχιπελάγους.

Οἱ δὲ Γενουήνσιοι, ὡς φωτισμένοι Ἐμποροὶ, γνωρίζοντες τὰ κέρδη τῶν Ἑνετῶν, συνεβοήθησαν τοὺς διαδόχους τῶν Ἑλληνορῶμαίων Αὐτοκρατόρων διὰ τὰ ἀναλάβουν τὸν Αὐτοκρατορικὸν θρόνον τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἀπεδίωξαν τοὺς Λατίνους συμμαχίσαντες, καὶ ἔλαβον μὲ δικαίωμα συμμαχῶν τὸν Γαλατῶν, καὶ ὅλα τὰ Ἐμπορικὰ προνόμια εἰς τὸν Εὐξείνου Πόντου, ἀποκαταστηθέντες κύριοι τῆ δι' ἐκεῖ γινομένου Ἐμπορίου τῶν Ἀσιατικῶν προϊόντων, καὶ ἐπλούτησαν, ὥστε ἐθαλασσοκράτησαν εἰς ἐκεῖνον τὸν Πόντον, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ συγχρόνου Ἱστορικοῦ Γρηγοῦρα.

Οἱ Ἑνετοὶ ἀποκλεισθέντες ἀπὸ τὴν πηγὴν ταύτην, διευθύνθησαν πάλιν εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, ὅπου καὶ ἀποδεχθέντες παρὰ τῶν Βασιλευόντων Μαμλούκων (α) ἕκαμαν μὲ αὐτοὺς τοὺς ἀσεβεῖς
ἐμ-

(α) Ἡ Μάμλῆκος Ἀραβικὴ λέξις παραγομένη ἀπὸ τὴν Μῦλκ, ἀπόκτημα, σημαίνει κατὰ παθητικὴν μετοχὴν τὸ ἀποκτημῖνον

ἐμπορικὰς συνθήκας, καὶ ὑπερυψώθησαν εἰς τὸν ὑψηλότερον βαθμὸν τοῦ πλούτου, καὶ τῆς δυνάμεως· ὥστε κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Μουρατώρου, (Ἱστορία τῆς Ἰταλίας Τόμ. κβ.) οἱ Ἐνετοὶ εἶχον κατὰ τὸ 1420 φορτηγὰ πλοῖα διαφόρου μεγέθους 3,000, μὲ 17,000 νάυτας, καὶ 300 μεγαλήτερα, καὶ δυνατώτερα, μὲ 8,000 ἐπιβάτας, καὶ 45 Γαλέρας πολεμικὰς ἐκστρατευούσας μὲ 11,000 ἀνθρώπους· 6,000 ναυπηγοὶ ἐδύλευον ἀκατάπαυστα εἰς τὰ ναυπηγεῖά των· οἱ Γενουήσιοι εἶχον νικηθῆ παρ' αὐτῶν, καὶ ἡ θαλασσοκρατία τοῦ Ἀρχιπελάγους ἦτον εἰς τὰς χεῖράς των.

Ἡ Δημοκρατία τῆς Φλωρεντίας, μὴ ἔχουσα λιμένα παραθαλάσσιον, ἐπεμελήθη νὰ εὐδοκιμήσῃ εἰς τὰ ἐργόχειρα διὰ νὰ αὐξήσῃ τὸ Ἐμπόριόν της, καὶ τὸ κατώρῳσε· τὰ μεταξωτὰ, καὶ ῥῆχα ὑφαίνοντο ἐκεῖ, καὶ καθ' ἡμέραν οἱ κάτοικοί της ἐπλουτοῦσαν. Κοσμάς τῶν Μεδίκων ἄσημος πολίτης, ἀλλ' ἐπιμελής, καὶ εὐτυχὴς Ἐμπορος, ἀνέβη εἰς τὰ πρῶτα ἀξιώματα τῆς πατρίδος του, ἡ ὁποία κυριεύσασα τὴν παράλιον Πίσαν συνεφώνησε τὰς ἰδίας συνθήκας μὲ τοὺς Ἐνετοὺς εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν τῆς Αἰγύπτου, καὶ ἐπροχώρησεν εἰς τὸ Ἐμπόριον τῶν Ἰνδικῶν προϊόντων. Πολλοὶ Ἑλληνορῶμαῖοι διὰ τὴν ἐλλειπὴν κατάπτωσιν τῆς Κωνσταντινουπολιτικῆς Αυτοκρατορίας προσφυγόντες εἰς αὐτὴν, τὴν ἐδίδαξαν,
καὶ

πράγμα, ἢτοι ὑποχείριον, ἀνδράποδον, καὶ τοιοῦτοι εἶναι γενικῶς οἱ κυριώσαντες τὴν Αἰγύπτου μετὰ τῆς Ἀραβικῆς Σουλτανίτου, καὶ οἱ τωρινοὶ ἄρχοντες, ἢτοι Βεγίδες, τοὺς ὁποίους Μαμαλοῦκος, ὡς πᾶσα εὐπρόφερτον οἱ Ἑυρωπαῖοι λέγουσι.

καὶ ἐπιστήμας, καὶ τέχνας, ὥστε συναριθμῆται εἰς τὰς πρώτας πηγὰς τοῦ φωτισμοῦ τῆς Εὐρώπης.

Ἡ Ἰταλία λοιπὸν δίδουσα εἰς τὴν Εὐρώπην τὰ Ἀσιατικὰ προϊόντα (εἰς τὰ ὁποῖα, καὶ οἱ ἐπιστρέψαντες σταυροφόροι, καὶ οἱ συμπατριῶταί των συνεδίσαντες, δὲν ἤμποροῦσαν νὰ ζήσουν χωρὶς αὐτὰ) ἐπλούτησε, καὶ ἐπρόκοπτεν εἰς τὰ ἀναγκαῖα μαθήματα, ἀποτελέσματα φυσικὰ τοῦ Ἐμπορίου, καθὼς τὸ βλέπομεν εἰς τὸ Γένος μας, ἀφ' οὗ ἐπρωχώρησαμεν εἰς τὸ Ἐμπόριον· καὶ ὅπου οἱ Ἰταλοὶ ἐπήγαινον καὶ ἑκατοίκουν συσταίνοντες ἐμπορικὰς συντροφίας, ἐκεῖ ἐσυνάζετο ὁ πλοῦτος, καὶ ἐπρόκοπτον οἱ ἄνθρωποι, καθὼς θέλομεν τὸ παρατηρήσει εἰς τὸ Γεωγραφικὸν Ἐμπορικὸν Λεξικὸν εἰς τὰς ὀνομασίας πολλῶν Κελτικῶν καὶ Γερμανικῶν Πόλεων, καὶ αὐτῆς τῆς Λόνδρας. Τῷ 1301 αἱ Βρῦγαι ἐπλημμύρησαν ἀπὸ τὸν ἐμπορικὸν πλοῦτον, διὰ τῶν Ἑνετικῶν συστημάτων; καὶ πλῆθος ἄλλων πολλῶν, ἐπονομαζομένων Ἀντεατικῶν Πόλεων.

Περὶ τὴν 1453. Ἐκατονταετηρίδα ἀναφανείσα ἡ Ὄθωμανικὴ ἐξουσία μὲ φθορὰν τοῦ θρόνου τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὁ ὁποῖος ἐξωλοθρεύθη ριζηδὸν κατὰ τὸ 1453, κατεδίωξε τοὺς Γενουητῖους ἀπὸ τὸν Γαλατᾶν, καὶ Εὐξείνου Πόντον, καὶ ἐμποδίσασα ἐκεῖνον τὸν δρόμον τοῦ Ἀσιατικοῦ Ἐμπορίου, συνήργησεν εἰς τὸ νὰ ὑπεραυξήσῃ ἡ Ἑνετία μὲ τὸ Μονοπωλεῖον τῶν προϊόντων τῆς Ἀσίας, τὰ ὁποῖα μετακομίζουσα ἀπὸ τὴν Ἀλεξάνδρειαν, ἐθησαύριζε τὸν πλοῦτον εἰς ἑαυτὴν, καὶ ἀντεστέκετο γενναίως εἰς τὰς Ὄθωμανικὰς ἐκστρατείας μὲ μόνην τὴν βοήθειαν τοῦ Ἐμπορίου της, ἐπονομασθεῖσα προπύργιον τῆς Εὐρώπης, Argine dell' Europa.

Ἡ ἐφεύρεσις τῆς ναυτικῆς πυξίδος, καὶ τελειοποίησις τῆς Ναυτικῆς, αἱ πρῶται θαλασσοπλοῖαι τῶν Πορτογάλλων, καὶ ἐπομένως ἡ περικληθῆς εὐρεσις τῆς Ἀμερικῆς παρὰ τοῦ Χριστοφóρου Κολόμβου, περὶ τὰ τέλη αὐτῆς τῆς 15. Ἐκατονταετηρίδος· αἱ δυσκολίαι καὶ τὰ βαρύτερα τελώνια, τὰ ὁποῖα ἐπέβαλλον εἰς τὸ Ἐμπόριον τῶν Ἑνετῶν οἱ ἐχθροὶ τῶν Ὀθωμανοί· αἱ εὐκολίαι, καὶ τὸ ὀλιγοῦξοδον τῆς διὰ τοῦ ἐλευθέρου Ὀκεανοῦ μετακομίσεως τῶν Ἀσιατικῶν προϊόντων εἰς τὴν Εὐρώπην, καὶ ἡ ἐπιθυμία, καὶ φιλοτιμία παντὸς Ἑθνους εἰς τὸ νὰ οικειοποιηθῇ τὸ Ἐμπόριον, καὶ τὸν πλοῦτον· ἠνοιξε τὸν νέον δρόμον διὰ τοῦ Μεγάλου Ὀκεανοῦ πρὸς τὰ παράλια τῆς Ἀφρικῆς, Ἀσίας, καὶ Ἀμερικῆς, καὶ ἔπαυσε τὸ πρῶτον Ἐμπόριον μὲ ἐκπαισμόν τῆς Ἑνετίας, καὶ τῶν λοιπῶν ἐμπορικῶν μερῶν, τὸν ὑποῖον ὡς τρίτην, καὶ νέαν ἐποχὴν τοῦ Ἐμπορίου, θέλομεν τὴν ἐκθέσει συνοπτικῶς εἰς τὸ ἐξῆς, καὶ εἰς τὰ Ἄρθρα Πορτογαλλία, Ἰσπανία, Ἀγγλία, κ. τ. λ. ὅσα τῶρα ἐμπορεύονται, τοῦ Β'. Γεωγραφικοῦ Βιβλίου ἀκόμη πλατύτερον.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Γ'.

Σύνοψις Ἱστορικῆ τῆς Ἀρχῆς, καὶ Ἀποκαταστάσεως τοῦ Νέου Ἐμπορίου.

Οτι, καθὼς προεῖπον, ἡ τελειοποίησις τῆς Ναυτικῆς εἶναι ἀναγκαία διὰ τὴν αὐξήσιν τοῦ Ἐμπορίου, καὶ ὅτι ἡ Ναυτικὴ διὰ νὰ τελειοποιηθῇ χρειάζεται νὰ ἀκμάζωσι πολλαὶ ἄλλαι, καὶ τέχναι, καὶ ἐπιστῆμαι εἶναι ἀναμφίβολον.

Ἀπὸ τοῦ καιροῦ τῶν Ἀρχαίων Φοινίκων ἕως τῆς
ιδ'. Ἐκατονταετηρίδος, εἶδομεν πόσον ἠύξησε, καὶ πό-
σους δρόμους ἠκολούθησε τὸ Ἐμπόριον, καὶ πόσον
ἔτελειοποιήθη ἡ Ναυτική· διότι στόλοι πολλοὶ μὲ
πλοῖα διαφόρου μεγέθους διέπλεον τὴν Θάλασσαν,
καὶ διὰ τὰς ἐμπορικὰς, καὶ διὰ τὰς πολεμικὰς
χρείας· ἀλλὰ μὲ ὅλα ταῦτα, ἐπειδὴ καὶ εἰς τὴν
σκοτεινὴν νύκτα, καὶ εἰς τὸ ἀπομάκρυσμα ἀπὸ τῆν
Ξηρὰν ἔχαναν τὸν δρόμοντων, καὶ ἐκινδύνευον, διὰ
τοῦτο ἦσαν ἀναγκασμένοι οἱ κυβερνήται νὰ περι-
πλέουν ἐπιμόχθως, καὶ μὲ μεγάλην ἀργοπορίαν
ἀπὸ αἰγιαλὸν εἰς αἰγιαλὸν, χωρὶς νὰ εὐθυδρομή-
σουν διὰ τοῦ πλατυτάτου Ὠκεανοῦ, ἢ ἄλλης εὐρυ-
χώρου θαλάσσης. Ἀνάγκην λοιπὸν εἶχον ἀπὸ ἄλ-
λοτι ἀμετακίνητον πολικὸν ἄστρον, τὸ ὁποῖον ἕως
τότε τοὺς ὠδήγει, καὶ τοῦτο νὰ μὴ τὸ σκεπάζη,
μήτε σύννεφον, μήτε ἄλλοτι, ἀλλὰ πάντοτε νὰ
τὸ ἔχουν ὀδηγόντων, καὶ τοιαύτη εἶναι ἡ λεγομένη
Ναυτικὴ Πυξίς, ἡ παρὰ τῶν Εὐρωπαϊκῶν Γενῶν
Βούσσολα, περὶ τῆς ὁποίας καθιστοροῦνται τὰ ἀ-
κόλουθα. Μάρκος Παῦλος εὐγενὴς Ἑνετὸς, ὁ πε-
ριηγησάμενος τὰ Ἀσιατικὰ μέρη, καὶ εἰσχωρήσας
εἰς τὴν Σίναν, ἐπέστρεψεν εἰς τὴν πατρίδα τῶ
1260 ἔτει, φέρων διὰ καλῆτερον καρπὸν τῶν περιη-
γήσεών τε τὴν παρατήρησιν ὅτι ἡ μαγνητικὴ βελῶνη
ἐπικειμένη εἰς ἄχυρα, ἢ ῥάκη, ἢ ἐπιπλέουσα εἰς τὸ
νερὸν, στρέφει ἀδιακόπως πρὸς τὸν πόλον, ἀλλὰ
τοῦτο δὲν ἦτον ναυτικὴ πυξίς· αἱ συνεχεῖς δοκιμαί
ὅμως πολλῶν ἄλλων ἔδωκαν ἀρκετὰς ἰδέας εἰς τὸν
Φλάυϊον Μέλφην Ἰταλὸν ἀπὸ τῆς Νεαπόλεως, νὰ
τὴν ἐκτελέσῃ εἰς τὸν εὐχρηστότερον τρόπον, καὶ νὰ
τὴν δώσῃ ὀδηγὸν εἰς τοὺς πλείοντας περὶ τὰ τέλη

τῆς ιδ'. Ἐκατονταετηρίδος· αὕτη φαίνεται πιθανωτέρα γνώμη περὶ τῆς εὐρέσεώς της.

Οἱ ναυσιπόροι λοιπὸν ἐπιτυχόντες τοιούτου ὁδηγοῦ ἠμποροῦσαν εὐκολὰ νὰ πλέουν εἰς τὸν εὐρύχωρον Ὠκεανὸν, καὶ νὰ μὴ χάνουν τὸν δρόμουντων, γνωρίζοντες τὸν Ἀρκτικὸν πόλον, τὸν ὁποῖον πάντοτε τοῖς δείχνει ἡ μαγνητικὴ βελόνη.

Ὁ ἐμπορικὸς πλοῦτος τῶν Ἑνετῶν, καὶ τῶν Ἀνσεατικῶν Πόλεων ἐρεθίζων τὴν ζηλοτυπίαν τῶν λοιπῶν Εὐρωπαίων, οἱ ὁποῖοι δὲν ἠμποροῦσαν νὰ πραγματοποιθῶν ἐλευθέρως εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν διὰ τὴν ὑπεροχὴν τῶν Ἑνετῶν εἰς ἐκεῖνα τὰ μέρη, τοὺς ἠνάγκαζε νὰ φροντίζον νὰ εὑρουν νέον δρόμον διὰ τὰς Ἰνδίας.

Χριστοφόρος ὁ Κολόμβος κατὰ τὸ 1480 συλλογιζόμενος, ὅτι κατὰ τὴν περιγραφὴν τοῦ εἰρημένε περιηγητοῦ Μάρκx Παύλx, ἡ Ἰνδία κατέβαινε πολὺ νοτιώτερον, ἀφ' ὅσον ἐστοχάζοντο οἱ παλαιοὶ Ἕλληνας, καὶ Ῥωμαῖοι, ἐπρόβαλλε νὰ ἀποπλεύσῃ κατ' εὐθείαν πρὸς δυσμὰς ἀπὸ τὴν Εὐρώπην, καὶ νὰ εὑρῇ ἐκεῖνα τὰ πλούσια καὶ ἀρωματοφόρα μέρη. Οἱ πατριῶταί του Γενουήνσιοι δὲν ἐδέχθησαν αὐτὸ τὸ φαινόμενον τολμηρότατον πρόβλημα, ἀλλ' οὔτε ὁ Βασιλεὺς τῆς Πορτογαλλίας, εἰς τὸν ὁποῖον προσέτρεξεν· ἀλλ' ὁ Κολόμβος νικώμενος ἀπὸ τὸν ἔρωτα τῆς δόξης, καὶ κατὰ τὰς κοσμογραφικὰς ιδέας του ἐλπίζων νὰ ἐπιτύχῃ, προσέφυγεν εἰς τὴν Ἰσπανίαν, ὅπου μετὰ τριετῆς ἀγῶνας, κατέπεισε τοὺς Βασιλεῖς τῆς Ἀνδαλουσίας Φερδινάνδον, καὶ Ἰσαβέλλαν, καὶ λαβὼν τρία μικρὰ καράβια, ἐμίσεισε τῇ 3 Αὐγούστου 1492, καὶ ἀντὶ τῆς Ἀνατολικῆς Ἰνδίας, εὗρηκε τὴν Ἀμερικὴν μὲ πολὺ ὄφελος

λος τῶν Ἰσπανῶν εἰς γῆν καὶ πλῆτον, ἀλλὰ μὲ δυσαρέσκειαν ἐδικήν τε· διότι δὲν ἐπέτυχε τὰς σκοπευομένας Ἀνατολικὰς Ἰνδίας· διὰ τοῦτο καὶ ἐπωνομάσθησαν Δυτικαὶ Ἰνδίαὶ οἱ τόποι, εἰς τοὺς ἑποίους προσηρμίσθη ἐκεῖνος ὁ περίδοξος Ὠκεανὸς πλεύσσης.

Οἱ Πορτογάλλοι μελετήσαντες καλῆτερα περὶ τοῦ δρόμου πρὸς τὰς Ἀνατολικὰς Ἰνδίας, ἐστοχάσθησαν νὰ περιπλεύσεν τὴν Μεσημβρινὴν Ἀφρικὴν, καὶ νὰ διαβῶν εἰς τὴν Ἀσίαν. Οὐάσκος ὁ Γάμα, εὐγενὴς καὶ ἀξιωματικὸς τοῦ Βασιλείου τῆτου, ἀνδρωπος μεγαλόκαρδος, καὶ ἀξίος διὰ νὰ ἐπιχειρησθῆ τοῦτο τὸ ἐπιχείρημα, λαβὼν μικρὸν στόλον ὑπὸ τὴν ὀδηγίαν του, ἐμίσεισεν ἀπὸ τὴν Λισβῶναν τῇ 9. Ἰουλίου 1497, καὶ πολεμῶν μὲ τοὺς ἐναντίους ἀνέμους, διέπλευσε πρὸς Νότον, διέβη πρῶτος τὸ ὀνομασθὲν παρ' αὐτῆ Ἀκρωτήριον τῆς Καλῆς Ἑλπίδος, εἶδεν ἐναντίου τῆς δόξης τοῦ Πτολεμαίου, καὶ ὕλων τῶν παλαιῶν Γεωγράφων, ὅτι καὶ ἡ διακεκαυμένη ζώνη ἦτον κατοικημένη, καὶ στρέψας πρὸς Ἀνατολὰς εὐδῶθη τῇ 22 Μαΐου 1498 εἰς τὴν Καλικούταν τοῦ Μαλαβαρικοῦ αἰγιαλοῦ.

Ὁ Σαμορίνος, ἦτοι ὁ Μονάρχης ἐκείνων τῶν μερῶν, θαυμάσας διὰ τὰ ὄπλα, καὶ τὰ φορέματα αὐτῶν τῶν νεήλυδων, ὡς ἀλλόκοτα καὶ διαφορετικὰ ἀπὸ τοὺς ἔως τότε ἐκεῖ εἰσπλέοντας, ἐμηχαρεύθη παντοίως νὰ μὴ τοὺς ἀφήσῃ νὰ μισεύσουν· ἀλλ' ὁ ἀνδρεῖος ἐκεῖνος Ναυάρχης ὑπερικήσας ὅλα τὰ ἐμπόδια, ἐπέστρεψεν εἰς τὴν πατρίδα τε μὲ πραγματείας, καὶ ἄλλον Ἰνδικὸν πλοῦτον, καὶ ὑπεδέχθη ἐντίμως παρὰ τῶν πατριωτῶν τε. Ἐκθαμβηθεῖσα ἡ Εὐρώπη εἰς ταύτας τὰς δύο ἐφευρέσεις, τὴν μὲν, διό-

διότι ἐγνώριζε Νέον Κόσμον (τὴν Ἀμερικὴν) καὶ λαμβάνουσα σωστὴν Γεωγραφικὴν πληροφορίαν τῆς ὑδρογείου σφαίρας, καὶ εὕρισκσα πλῆθος χρυσοῦ, καὶ ἀργύρου, ἐφαντάζετο μεγάλας μεταβολαῖς εἰς τὴν πολιτικὴν τῆς Εὐρώπης διὰ τούτων τῶν μεγαλοδυναμῶν μετάλλων· τὴν δὲ, διότι ἐστοχάζετο ὅτι καθὼς οἱ Φοίνικες, οἱ Ἀλεξανδρεῖς, οἱ Κωνσταντινουπολιταί, καὶ τελευταῖον αἱ Ἰταλικαὶ Δημαρχαίαι ὑπερευτύχησαν διὰ τοῦ Ἐμπορίου τῶν Ἰνδιῶν, παρομοίως θέλουσιν εὐτυχήσει καὶ οἱ Πορτογάλλοι, μεταχειριζόμενοι αὐτὸν τὸν νέον δρόμον. Ὅλα λοιπὸν τὰ παρωκεάνια Εὐρωπαϊκὰ Ἔθνη ἠλεκτρίσθησαν εἰς αὐτὴν τὴν ἀμιλλαν, καὶ ὁ φιλεπιστήμων ἄνθρωπος χρεωστῆι μεγάλας τὰς χάριτας εἰς τὸ Ἐμπόριον, τὸ ὁποῖον ἐγένεν αἰτία τοιούτων εὐρέσεων ἐπιφελεστάτων, καὶ περιεργοτάτων.

Οἱ Ἰσπανοὶ καὶ Πορτογάλλοι γνωρίζοντες τὴν μεγάλην ὠφέλειαν αὐτῶν τῶν τόπων, προσέτρεξαν εἰς τὸν Πάπαν, καὶ ἔλαβον ἀνὰ μίαν Βούλλαν, ἣτοι Ἐκκλησιαστικὴν ἀπόφασιν, ἐπικυροῦσαν εἰς αὐτοὺς κατὰ τὸ δικαίωμα τοῦ πρώτου κατασχόντος, τὴν ἀπόλυτον ἐξουσίαν εἰς τὰ εὐρεθέντα μέρη· ὥστε κατὰ τὴν διήγησιν τοῦ Ἱστορικοῦ Ἀκκλουίτου, κατὰ ζήτησιν Ἰωάννου Β'. Βασιλέως τῆς Πορτογαλίας, ἐνωπλισμένου μὲ Παπικὴν Βούλλαν ἰδιοκτησίας, ὁ Ἐδουάρδος Δ'. Βασιλεὺς τῆς Ἀγγλίας, ἀπηγόρευσεν εἰς τὰς ὑπηκόους του νὰπραγματεύωνται μὲ τὴν Γενεάν εἰς τὰ παράλια τῆς Ἀφρικῆς.

Οἱ Ἑνετοὶ, ὡς προνοητικοὶ Ἐμποροὶ, ἐγνώρισαν ἀμέσως, ὅτι ὁ ἀνακαλυφθεὶς οὗτος δρόμος διὰ τοῦ Σέκιανου ἔμελλε νὰ ἀφανίσῃ τὸ Ἐμπόριόν των, ἣτοι τὴν δόξαν, καὶ τὸν πλοῦτόν των· ἀλλὰ καὶ

οι Πορτογάλλοι μὴ ἐπιθυμῶντες ἄλλο ἀπὸ τὸ Μονοπωλεῖον ἐκείνων τῶν πλουσίων, καὶ ἐπικερδεστάτων προϊόντων τῆς Ἀσίας, ἔκαμαν ὅλα τὰ δυνατά των νὰ τὸ ἀποκτήσουν. Ἐμμανουὴλ ὁ ἀξίως τότε βασιλεύων εἰς τὴν Πορτογαλίαν, ἐπιτυχῶν εἰς τὸ νὰ ἐκλέξῃ ὑποκείμενα ἄξια διὰ νὰ κυβερνήσουν ἐκεῖνα τὰ Ἀσιατικὰ μέρη, εἰς διάστημα 14 ἐτῶν μετὰ τὸν ῥηθέντα πλοῦν τοῦ Γάμα, ἐκυρίευσεν τὴν πόλιν Μαλάκην, ἔχουσεν τὰς ἀποθήκας ὄλων τῶν Ἀσιατικῶν προϊόντων, μὲ λιμένα κείμενον εἰς τὸ μέσον τοῦ Ἀνατολικοῦ, καὶ Δυτικοῦ ἄκρου ἐκείνων τῶν μερῶν, καὶ κυριεύουσεν τὸν πορθμὸν τῆς τούτων κοινωρίας. Οἱ ἐμπορευόμενοι τὴν Σίναν, τὴν Γαπωνίαν, καὶ τὰς λοιπὰς ἠπείρους, τὰς Μολούκας καὶ ὅλας τὰς Νήτους τοῦ ἐκεῖ Ἀρχιπελάγους ἐξ Ἀνατολῶν, καὶ τὸ Μαλαβάρων, τὴν Σεϊλάν, καὶ τὸ Κορομανδέλον, καὶ Βεγκάλην ἀπὸ δυσμῶν, ἐγνώριζαν τὴν ὑπερίσχυσιν τῶν Πορτογάλων, οἱ ὅποιοι κυριεύοντες τὴν Γόαν, καὶ Δίαν εἰς τὸν Μαλαβαρικὸν Αἰγιαλὸν, ἔδιδον μεγάλα ἐμπόδια εἰς τοὺς μεταχειριζομένους τὸν παλαιὸν δρόμον τῆς Ἐρυθρᾶς Θαλάσσης. Οἱ στόλοι των ἐθαλασσοκρατοῦσαν ἀπὸ τὸ Ἀκρωτήριο τῆς Καλῆς Ἑλπίδος, ἕως τῆς Καντῶνος, δηλαδὴ 4,000 λευγῶν αἰγιαλῶν· καὶ ἡ ἐξουσία των ἐπεστηρίζετο μὲ πολλὰ παράλια φρούρια, καὶ ἐμπόρια (Comptoirs), ὥστε ὅλον τὸ Ἐμπόριον ἐπέρασεν εἰς τὴν ἐξουσίαν των εἰς τόσον ὀλίγον διάστημα, καὶ ἡ Δισβῶνα ἀποκατέστη τὸ Μονοπωλεῖον ὄλων τῶν Ἰνδικῶν πραγμάτων.

Ἐγκαρδιωθέντες οἱ Πορτογάλλοι ἀπὸ τοιαύτην ἐπιτυχίῃ ἐκβασίω, ἀπεφάσισαν νὰ κλείθω, καὶ τὸν

Ἄρα-

Ἀραβικὸν, καὶ Περσικὸν Κόλπον, καὶ νὰ ὑπερῆσαν ἐξ ὀλοκλήρου τὴν εἰσοδὸν τῶν Ἰνδικῶν προϊόντων ἀπὸ τὴν Ἀσίαν, καὶ τὴν Αἴγυπτον, καὶ ἐπὶ τῆς ἀπέστειλαν μὲ δυνάμεις ἀρκετὰς Ἀλφόνσον Ἀλβυκέρην τὸν ἐπισημότερόν των ἀρχιστράτηγον, ὁ ὁποῖος κυριεύσας τὸν Ὀρμον, Νησίον κείμενον εἰς τὸν Περσικὸν κόλπον, ἀπέκλεισε τὴν Περσίαν ἀπὸ τὸ Ἐμπόριον τῆς Ἰνδίας, τὸ ὁποῖον ἔκαμνε διὰ τῆς Βάσρας, ὡς προείπομεν, καὶ οἱ Πέρσαι ἠναγκάζοντο νὰ πληρώσεν ὅσα ἐζήτην οἱ Πορτογάλλοι διὰ τὴν ἀγοράζεν τὰς πραγματείας· εἰς δὲ τὴν Ἐρυθρὰν Θάλασσαν δὲν ἐδυνήθη νὰ εὐτυχῆσῃ διὰ τῆς σκοπέλης, καὶ τὸ δύσπλευστον αὐτῆς τῆς Θαλάσσης, αἱ ὁποῖαι ἐπροξένησαν φθορὰν εἰς τὸν στόλον των, καὶ διὰ τὴν ἀντίστασιν τῶν παραλίω Ἀράβων, καὶ τῶν Αἰγυπτίων Σουλτάνων.

Οἱ Ἐνετοὶ ἔκαμνον ὅλα τὰ δυνάτα των νὰ φυλάξεν τὸ Ἐμπόριον τῆς Αἰγύπτου μὲ τὰς Ἰνδίας· παρεκίνησαν τὸν Σουλτάνον νὰ γράψῃ πρὸς τὸν Πάπαν Ἰούλιον β'. καὶ τὸν Ἐμμανουήλ Βασιλέα τῆς Πορτογαλλίας, ὅτι ἂν δὲν παύσεν ἀπὸ τῆς νὰ ἐμπορεύωνται εἰς τὰς Ἰνδίας, ἀφίνοντες τὰ πράγματα νὰ τρέχουν, ὡς πρότερον, αὐτὸς θέλει σφάζει ὅλους τοὺς Χριστιανὸς τῆς Αἰγύπτου, καὶ Συρίας, καὶ θέλει καύσει τὰς Ἐκκλησίας ὅλας, καὶ αὐτὸν τὸν Ἅγιον Τάφον· ἀλλ' ὁ φοβερισμὸς οὗτος, ὁ ὁποῖος πρὸ μιᾶς Ἐκατονταετηρίδος ἤθελε τρομάξῃ τὸν Πάπαν, τότε κατεφρονήθη μὲ ἀδιαφορίαν, τὴν ὁποῖαν ἀκούσας ὁ Σουλτάνος, καὶ βοηθούμενος ἀπὸ τοὺς Ἐνετοὺς μὲ ξυλικὴν τῆς Δαλματίας, κατεσκεύασε στόλον εἰς τὸν Ἀραβικὸν Κόλπον, διὰ νὰ πολεμήσῃ τὴν βίαν, μὲ βίαν, ἀλλ' ὀλίγον ἐδυνήθη,

θη, καὶ τὰ πράγματα ἔμενον κοινὰ μετὰ τῶν Πορτογάλλων.

Συμβάσα μετ' ὀλίγον ἡ κυρίευσίς τῆς Αἰγύπτου παρὰ Σελίμ τῷ Α'. Ὁθωμανῶ Βασιλέως (α), παρεκίνησε τὴν Ἐνετὴν νὰ μεταχειρισθῆν τὴν ἰσχύϊν του κατὰ τῶν Πορτογάλλων, ἀποδεικνύοντες εἰς ἐκεῖνον, τὸ ὄφελος τῷ Ἐμπορίῳ. Ἐθέσπισεν ἔστος ὁ Αὐτοκράτωρ, ὅτι εἰς τὴν ἐκτεταμένην Ἐπικράτειάν τε νὰ διαπερῆν ἀσύδοτοι αἱ πραγματεῖαι τῆς Ἀλεξανδρείας, καὶ νὰ πληρώνουν βαρῆα τελῶνια αἱ διὰ τῆς Πορτογαλλίας ἐρχόμεναι· ἀλλὰ μικρὸν ἱατρικὸν ἦτον τοῦτο διὰ τῆς Ἐνετῆς, οἱ ὅποιοι κατατρεχόμενοι ἀπὸ τὴν περίφημον συμμαχίαν τῆς Καμβραίας, ἐκινδύνευσαν νὰ ἐξολοθρευθῆν, καὶ ἔχασαν σχεδὸν ὅλον τὸ Ἐμπόριον, τὸ ὁποῖον ἐβάστασαν περὶ τὰς ζ'. Ἐκατονταετηρίδας, μὲ δόξαν, καὶ εὐτυχίαν των.

Ἄκραν εὐτυχίαν ἔφερεν εἰς τὴν Πορτογαλλίαν τὸ Ἀσιατικὸν Ἐμπόριον ἕως τοῦ 1580. ὅτε τὰ Ἰσπανικὰ ὄπλα κυριεύσαντα τὴν Λισβώναν, καὶ κρατήσαντα αὐτὴν ἕως τοῦ 1640. τὴν ἐγύμνωσαν ἀπὸ τὸν πλετόντης, καὶ τὴν ἀδυνατίσαν· διότι κατὰ τὴν μαρτυρίαν τῶν Ἱστορικῶν εἰς διάστημα 42. ἐτῶν μόνων, οἱ Ἰσπανοὶ ἐφορολόγησαν εἰς μετρίτῃ τὸ μικρὸν αὐτὸ Βασίλειον μὲ 200 μυριάδια σκουῖδα χρυσᾶ, τὰ ὁποῖα ἀποτιμῶνται περὶ τὰ 2,000,000,000 γρόσσια τελάχιστον· αἱ ἀποθῆκαι τῆς ἐγυμνώθησαν, καὶ οἱ ἐμπορικοὶ στόλοι τῆς ἠλαττώθησαν, ὥστε δὲν ἤμπορῆτε πλέον νὰ φυλάξῃ

ε-

(α) Τῷ 1517, ἡ ἔκτοτε ἡ Αἰγύπτος μένει ὑπὸ τῆς ἐξουσίας τοῦ Ὁθωμανιδῶν.

ἐκείνην τὴν ὑπεροχὴν εἰς τὰς Ἰνδίας, καὶ ὀλίγον κατ'ὀλίγον ἐσμικρύνθη, καὶ μετὰ τὴν ἀνόρθωσιν τοῦ θρόνου της.

Οἱ Ὀλλανδοὶ, πρῶτοι κατεπολέμησαν τὰς Πορτογάλλους εἰς τὰς Ἰνδίας, ὡς ὑποκειμένους εἰς τὴν Ἰσπανικὴν Μοναρχίαν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν τότε ἀπέστησαν. Ἐκυρίευσαν τὴν Σεϊλάν, Τερνάτην, Τιδώραν, καὶ αὐτὴν τὴν Μαλάκην· καὶ ἔτσι, ὡς γένος οἰκονόμου, φιλόπουον, καὶ ἐπιμελητικόν, καὶ ἐνταῦτῳ ὑστερημένον ἀπὸ κάθε εἰσόδημα διὰ τὸ ἀκαρπυ τῆς γῆς του, ἐδόθησαν εἰς τὸ Ἐμπόριον, καὶ εὐδοκίμησαν ὡς ἄλλη Τύρος.

Μετὰ ταῦτα συνέτρεξαν μὲ μεγάλην ἐπίδοσιν οἱ νῦν θαλασσοκράται Ἄγγλοι, καὶ ὑπὲρ ἅπαντας, καὶ παλαιῆς, καὶ νέους εὐδοκίμησαν. Οἱ Γάλλοι ἔλαβον καὶ αὐτοὶ τὸ μέρος των, καὶ ἄλλοι ὀλίγον· ἀλλ' ὅλα ταῦτα θέλουν ἐκτεθῆ εἰς τὰ Ἄρθρα τῶν Ἐπικρατειῶν αὐτῶν· καθὼς καὶ τὸ νέον Ἐμπόριον τῆς νεοευρημένης Ἀμερικῆς, τὸ ὁποῖον ἐπλέτισε τὸ παλαιὸν μὲ πολλὰ εἶδη, καὶ προϊόντα, ἄγνωστα εἰς τοὺς παλαιούς, ὡς Ζάχαρι, Κακάον, Κίαν, καὶ πλῆθος ἰατρικῶν βοτανῶν, καὶ ξύλων βασικῶν.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Δ'.

Περὶ τοῦ διὰ Ξηρᾶς Ἐμπορίου τῶν προϊόντων
τῆς Ἰνδίας.

Αφ' ἧ δια τῶν προτέρων τέτων Κεφαλαίων διεγράφησαν μὲ συντομίαν οἱ διάφοροι δρόμοι, τοὺς ὁποίους μετεχειρίσθησαν διὰ θαλάσσης οἱ ἄνθρωποι ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους χρόνους, καὶ ἕως σήμερον, διὰ τὸ ἐπωφελές Ἐμπόριον τῶν Ἀσιατικῶν τόπων, μάλιστα τῶν Ἰνδιῶν ἐστχάσθη ἀναγκαῖον νὰ ἐξιστορήσω, καὶ τοὺς διὰ Ξηρᾶς δρόμους τῶν συνοδοιοριῶν, τὰς ὁποίας καραβάνια, ἢ κερβάνια Τυρκικώτερον γνωρίζομεν· διότι καὶ μὲ τὸν τρόπον τοῦτον γίνεται μίγα Ἐμπόριον εἰς ὅλην τὴν Ἀσίαν, καὶ ἕως εἰς αὐτὴν τὴν βασιλεύουσαν Κωνσταντινούπολιν, τὴν γείτονα, καὶ ἐποπτεύουσαν τὴν μικρὰν Ἀσίαν.

Παρατηρῶντας τινὰς τὸν Γεωγραφικὸν Πίνακα τῆς Ἀσίας καταλαμβάνει ὅτι ἡ μεγίστη αὕτη Ἡπειρος διὰ νὰ συγκαινωνήσῃ ἐμπορικῶς μὲ τὰς κειμένους τόπους πρὸς δυσμὰς τῆς Σίνας, καὶ τῆς Ἰνδίας δὲν ἔχει ἄλλο πλωϊμὸν μέρος ἀπὸ τοὺς ποταμοὺς Τίγριν, καὶ Εὐφράτην, πρὸς δυσμὰς, καὶ πρὸς βορρᾶν τὴν Κασπίαν Θάλασσαν, καὶ τὸν Εὐξείνιον Πόντον, καὶ τὰς εἰσρέοντας εἰς τὴν πρώτην Ὄξιν, καὶ Κύρον ποταμὸς, καὶ τὸν Φάσιν εἰς τὴν δευτέραν· ὅλαι αἱ λοιπαὶ ἐσωτερικαὶ πολλαί, καὶ μεγάλαι Ἐπαρχίαι τῆς ἔχουσιν ἀνάγκην ἀπὸ τὰς συνοδοιορίας, καὶ τὸ περισσότερο διότι οἱ πρῶτοι δύο ποταμοὶ ὅ-
λί-

λίγον εἶναι πλευστοὶ εἰς τὴν πρὸς τὴν Ἀσίαν ἑκτασίτων· καὶ οἱ λοιποὶ, καθὼς καὶ αἱ σημειωθείσαι θάλασσαι, περιεκατοικοῦντο ἀπὸ Ἑθνη Βάρβαρα, ληστρικά, καὶ ἀπόλιδας· προσθετέον ὅτι ὁ δρόμος διὰ Ξηρᾶς εἶναι φυσικώτερος καὶ εὐκολώτερος εἰς τὸν ἀνθρώπου· καὶ ὁ διὰ τῶν ὑδάτων πλοῦς δύσκολος, καὶ δυσεπινόητος.

Τὸ ἴδιον ἀκολουθεῖ καὶ εἰς τὴν Λιβύαν, ἢ Ἀφρικὴν εἰς τῆς ὁποίας τὴν ἐπιφάνειαν μόνος πλευστὸς ποταμὸς εὐρίσκεται ὁ Νεῖλος. Βέβαια δὲν γνωρίζομεν αὐτῆς τῆς μεγάλης Ἠπειρὸς τὸ ἐσωτερικὸν διὰ τὴν ἀποφασίσωμεν μὲ ἀκρίβειαν περὶ τῆς ἐσωτερικοῦ Ἐμπορίου τῶν ἀπολιτεῦτων κατοίκων τῆς· ἀλλὰ μὲ ὅλον τοῦτο δὲν ἀμφιβάλλομεν ὅτι ἀπὸ αὐτῶν τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους ὁ χρυσὸς, οἱ ἐλεφαντόδοντες, καὶ τὰ ἀρώματά τῆς διὰ συνοδοιποριῶν μετεκομίζοντο, καθὼς καὶ τῶρα εἰς τὰ παράλια τῆς Ἐρυθρᾶς, καὶ τῆς Μεσογείου θαλάσσης, καὶ εἰς αὐτὴν τὴν Αἴγυπτον, ὅπου ἀλλάζονται μὲ ἄλλα προϊόντα, καὶ μετακομίζονται πάλιν ὁμοίως.

Παρατηρήσαμεν (Κεφ. α.) ὅτι τὸ Ἐμπόριον τῶν πρώτων ἀνθρώπων ἐγένετο διὰ Ξηρᾶς διὰ τῶν καμηλῶν, αἱ ὁποῖαι ὡς ἀναγκαῖαι ἐδόθησαν παρὰ τῆς Θεῆας Προνοίας εἰς τὰς ἀποτάμους, καὶ ἀμμῶδεις γαίας τῆς Ἀσίας, καὶ Ἀφρικῆς, καὶ συμβάλλουσιν, ὡς καράβια τῆς ἐρήμου, καθὼς καὶ ἐπονομάζονται παρὰ τῶν καμηλοτρόφων Ἀράβων· χωρὶς αὐτῶν τῶν ζώων πολλὰ μέρη τῆς Ἀσίας, καὶ Ἀφρικῆς ἠθελον μείνῃ ἀκοινῶνητα, ὡς πρὸς τὰ λοιπὰ, καὶ τὸ Ἐμπόριον νεκρὸν.

Μία ἀπὸ τὰς αἰτίας, αἱ ὁποῖαι ἠΰξησαν τὸ διὰ Ξηρᾶς Ἐμπόριον εἶναι ἡ διαταγὴ τῆς Μωάμεθ πρὸς

τους ὀπαδούς τε) ὑποχρεῦσα αὐτοὺς νὰ πηγαίνουν καὶ ἅπαξ ἐπὶ ζωῆς των εἰς προσκύνῃσι τῆς Κεαβέ, ἦτοι τοῦ Ναῦ τῆς Μέκας· τότε διὰ αὐτοὺς σεβασμιωτάτου, καὶ πρὸς τὸν ὁποῖον πρέπει νὰ βλέπουν ὅλα τὰ ἀπανταχοῦ προσκυνήματά των. Ἡ παράδοξος ἔκτασις αὐτῆς τῆς θρησκείας εἰς ὅλην τὴν Ἀσίαν, καὶ Ἀφρικὴν, καὶ ἡ δεισιδαίμων ὑποταγὴ τῶν Μωαμεθανῶν εἰς τὴν εἰρημένην διαταγὴν, συναθροίζεν ἄπειρα πλήθη εἰς τὸν Ναὸν ἐκεῖνον ἑτησίως, ἀπὸ ὅλην τὴν Ὀθωμανικὴν, καὶ Περσικὴν Ἐπικράτειαν, καὶ ἀπὸ τὰ ἀπώτερα μέρη τῶν δύο εἰρημένων μεγάλων ἠπείρων (α). Χιλιάδες καμήλων φορτωμένοι μὲ τὰ Ἰνδικὰ, καὶ ὅλα τὰ Ἀσιατικὰ προϊόντα συνακολουθοῦν αὐτοὺς τοὺς προσκυνητὰς, οἱ ὁποῖοι εἰς τὰς ὀλίγας ἡμέρας τῆς ἐκεῖ διατριβῆς των κάμνουν μεγίστην ληψοδοσίαν, καὶ ἐκεῖθεν διαδίδονται πανταχόθεν διὰ ξηρᾶς ὄλαι αἱ πραγματεῖαι εἰς μεγάλας ποσότητας πανικῶν τῆς Ἰνδίας, Σαλίων τῆς Κασμιρίας, μεταξωτῶν τῆς Γεζράτας, πιπέρι, κιννάμωμον, μοσχοκάρυα, καρυόφυλλα, καὶ ἄπειρα ἄλλα εἶδη συναριθμούμενα εἰς αὐτὰς τὰς συνοδοιορικὰς ἐκστρατείας.

Ἐκτὸς ταύτης τῆς πανηγύρεως εἶναι καὶ ἄλλαι πολ-

(α) Κατὰ τὸ παρὸν εἶναι ἐμποδισμένη αὐτὴ ἡ πανήγυρις παρὰ τῆς ἐκεῖ ἐπιδραμόντων Βεχαβισῶν, οἱ ὁποῖοι ὄντες δεῖσαι τῆς θρησκείας, καὶ καταδρομῆς τῆς Μωαμεθανικῆς, κατέσκαψαν ὡς ναοὺς ἐκεῖνους, καὶ κυριάζουν πᾶς πότις ἕως ὅτου ἡ Ὀθωμανικὴ Διοίκησις νὰ πᾶς καταστρέψῃ· ὃ ἐπὶ καὶ ἐπέτυχεν διὰ τῆς ἐκστρατείας τοῦ Σατραπῆ τοῦ Αἰγύπτου Μωάμεθ Ἀλῆ Πασᾶ, καὶ ἤδη ὑπόκεινται ἐκεῖνοι οἱ πότις ἕως τοῦ Ὀθωμανικοῦ κράτους, καὶ ἐφέτος 1813. ὑπάγει συμμαρτία προσκυνητῶν δι' ἐκῆ.

πολλαί εἰς ἄλλα μέρη τῆς Ἀσίας, καὶ προσέτι προσδιωρισμένοι καιροὶ, εἰς τοὺς ὁποίους πηγαινοέρχονται ἀπὸ τὴν Τουρκίαν εἰς τὴν Περσίαν, καὶ ἐντεῦθεν εἰς τὰς Ἰνδίας, καὶ ἕως τῆς Σίνας, διὰ τῶν ὁποίων φυλάττεται ὁ παλαιὸς δρόμος τοῦ Ἐμπορίου, καὶ ἡ Βάσρα, καὶ τὸ Βαγδάτον ἀνδοῦσιν. Ὁλη ἡ Ἀφρικὴ διὰ τῶν συνοδοιοριῶν τούτων κοινωνεῖ καὶ ἐμπορεύεται μὲ τὴν Αἴγυπτον· καὶ αὐτὸ τὸ προειρημένον Ἐμπόριον τῶν βορειανατολικῶν μερῶν τῆς Ἀσίας μὲ τὴν Σίναν διατηρεῖται ἀκόμη ἕως τῆς σήμερον.

Τὸ διὰ ξηρᾶς Ἐμπόριον τῆς Ῥωσσίας μὲ τὴν Σίναν, καὶ τὰ Ἰνδικὰ μέρη, ἤμπορεῖ νὰ συναριθμηθῇ εἰς τὰ πρῶτα τέττα τοῦ εἶδους. Μετὰ τὰ κατορθώματα Πέτρου ἐκείνου τοῦ Μεγάλου Ἀυτοκράτορος, καὶ τὰς ἀποκτήσεις του πρὸς τὰ Ἀσιατικὰ μέρη, ἡ μεγίστη ἀπόστασις μεταξὺ Πετροπόλεως, καὶ Πεκίνου ἐγινε συνοδοιορευτή· καὶ ἐπὶ Αἰκατερίνης τῆς Β'. τῆς κατὰ πάντα ἀξίας διαδόχου ἐκείνου τοῦ Ῥώσου Ἡρώος, τὸ Ἐμπόριον τοῦτο μὲ τὴν Σίναν ἀναβαίνει ἐτησίως εἰς 16,000,000 γρόσια περίπου, καθὼς θέλομεν τὸ παρατηρήσει εἰς τὸ ἴδιον Ἄρθρον, καὶ εἰς ἕκαστον ἄλλης Ἐπικρατείας τὸ ἴδιον, χωρὶς νὰ πολυλογήσωμεν ἐδῶ γράφοντες καταλεπτῶς τὰ καθ' ἕκαστα.

Κατὰ τὴν βορεινὴν θέσιν, καὶ τὸν πολιισμόν ἐκείνων τῶν μερῶν τῆς Ῥωσσίας, ἀν οἱ Πορτογάλλοι δὲν ἤθελον εὐρῆ, καὶ ἄλλοι μετ' ἐκείνους δὲν ἤθελον ἀνιχνεύσει, τὸ διὰ τοῦ Ὠκεανοῦ Ἐμπόριον τῶν Ἰνδιῶν, διὰ τὴν ἀκατάστατον τῆς Αἰγύπτου κατάστασιν, καὶ ἄλλα πολλὰ αἴτια, ἡ Ῥωσσία ἤθελεν οἰκειοποιηθῆ τὸ Ἐμπόριον ἐκεῖνο· καὶ εἰς ἐν

μ.έ-

μέρος τῶν ἐρήμων τῆς ἠΐθεν ἀνεγερθῆ ἔμπορικῆ Πόλις, καὶ νὰ φθάσῃ τὴν δόξαν, καὶ πλῆτον τῆς εἰς τὴν ἔρημον τῆς Χαλδαίας προνομασθείσης Παλμύρας, καὶ τὸ συνοδοιπορικὸν διὰ ξηρᾶς Ἐμπόριον, ἠΐθεν ὑπερβῆ τὸ διὰ θαλάσσης· ἀλλὰ ταῦτα ἔγιναν ὡς αἱ περιστάσεις ἠθέλησαν, καὶ θείλου φυλαχθῆ πάλιν, καθὼς αὐταὶ ἐπιτρέψουσιν· εἰς ἡμᾶς ἀρκεῖ νὰ τὰ ἐξιστορήσωμεν, καὶ μανθάνοντες, νὰ ὠφεληθῶμεν εἰς τὰς ἐργασίας μας, τὸ ὁποῖον εἶναι ὁ σκοπός μας.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Ε'.

Ἐπιθεωρία, ἥτοι Ἀνακεφαλαίωσις τῶν ρηθέντων.

Η προκειμένη θεωρία, καὶ σύγκρισις τοῦ ἀρχαίου καὶ τοῦ νέου Ἐμπορίου προξενεῖ καὶ τέρψιν, καὶ ὠφέλιαν εἰς τοὺς μελετῶντας, μάλιστα τοὺς Ἐμπόρους, διὰ τοὺς ὁποίους ἐγὼ ἀγωνίζομαι, καὶ συγγράφω· διότι τί τερπνότερον ἀπὸ τοῦ νὰ θεωρῶμεν τὰ δυνατώτερα, καὶ εὐγενέστερα Ἐθνη νὰ στοχάζωνται ἐσιῶδη ὑποστηριγμὸν τῆς πολιτικῆς των δυνάμεως τὸ ἔντιμον ἐπάγγελμά μας; ἢ τί ἐπωφελέστερον ἀπὸ τοῦ νὰ συγκρίνωμεν πρὸς ἀλλήλα τὰ ἐπιχειρήματα τῶν διαφόρων Ἐθνῶν εἰς τὸ νὰ οἰκειοποιηθῶν, καὶ νὰ τελειοποιήσουν τὴν τέχνην μας, καὶ τοὺς τρόπους, τοὺς ὁποίους μετεχειρίσθησαν, καὶ οὕτω νὰ γνωρίσωμεν τὸν καλλήτερον;

Οἱ Φοίνικες, καὶ μετ' αὐτῆς οἱ Ἕλληνες, οἱ ὁποῖοι πρῶτοι, ὡς ἐξιστορήσαμεν, μετεχειρίσθησαν τὸ τῆς

Ἰνδίας Μεγαλεμπορίον, ἐνδέχεται νὰ ἐγνώρισαν τὸ ἐπωφελέστερον τοῦ νέου ἐμπορικοῦ δρόμου διὰ τοῦ Ὠκεανοῦ· ἀλλὰ μῆτε ἡ ἀτελής Ναυτικήτων, μῆτε ἡ θέσις τῆς Τύρου, καὶ τῆς Ἀλεξανδρείας, αἱ ὁποῖαι τοὺς ἠθέλου ἀναγκάσῃ νὰ περιπλεύσουν ὀλόκληρον τὴν Ἀφρικὴν, τοὺς ἐσυγχωροῦσαν νὰ τὸ ἐπιχειρισθῶν. Ἡ Πορτογαλλία, Ἰσπανία, Ὀλλανδία, Ἀγγλία, καὶ ὅσα ἄλλα μέρη κατὰ τὸ παρὸν ἐμπορεύονται μὲ τὴν Ἰνδίαν, ὄντα παράλια τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ, ἀναγκάίως διαπλέουσι διὰ τοῦ Εὐέλπιδος Ἀκρωτηρίου, καὶ εὐκόλως ἀποτελοῦν τὸ Ἐμπόριόν των· ἀλλ' ἡ Τύρος, ἡ Καρχηδὼν, ἡ Ἀλεξάνδρεια, ἡ Βηρυτὸς, ἡ Ρόδος, αἱ Ἀθῆναι, ἡ Κόρινθος, ἡ Κωνσταντινούπολις, καὶ ὅλαι αἱ Ἰταλικαὶ Πόλεις, κείμεναι εἰς τὴν Μεσόγειον θάλασσαν, εὐχαριστοῦντο νὰ πλέουν πρὸς ἐκεῖνα τὰ Ἀσιατικὰ μέρη διὰ τοῦ Ἀραβικοῦ Κόλπου, καὶ νὰ στογαζῶνται τὰ Γάδειρα, τὰς περιφήμους τῆς Ἡρακλέους στήλας, ὄρον μὴ περαιτέρω τοῦ ἐγνωσμένου Κόσμου· καὶ τὰ πρὸς Ἀνατολὰς ταξειδίαι των ἕως τοῦ Μαλαβαρικοῦ Αἰγιαλοῦ, καὶ τῆς Ταπροβάνης, ἤτοι Κεῖλαν, τῆς Νήσου· ὅπου μετακομιζόμεναι διὰ τῶν παραλίων, καὶ μεσογείων ἐντοπίων, τὰ ἐργόχειρα, καὶ προϊόντα των, ἠγοράζοντο παρὰ τῶν Ἐμπόρων τοῦ Ἀραβικοῦ Κόλπου, καὶ ἐφέροντο εἰς τὰ Ρινοκούλουρα, ἢ τὴν Ἀλεξάνδρειαν· ὥστε καὶ τὸ νὰ ζητῶν ἄλλον δρόμον καλήτερον δι' αὐτοὺς δὲν ἦτον δυνατὸν. Μόνος ὁ περίπλους τῆς Ἀφρικῆς διὰ τοῦ Καρχηδονίου Ἄννωνος ἱστορεῖται παρὰ τῶν Παλαιῶν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὀλίγον ἐπωφελὴς ἐφάνη εἰς τὸ Ἐμπόριον, καὶ δὲν ἠλλαξε τὸ παλαιὸν σύστημα.

Ἡ Πορτογαλλία ὁμως, ἡ Ἰσπανία, ἡ Ὀλλάνδα, καὶ ἡ Ἀγγλία κείμεναι ἐπὶ τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ ἐκτὸς τῶν Γαδεΐρων, καὶ ἐπιχειροῦσθαι τὸ Ἐμπόριον μετὰ τὴν τελειοποίησιν τῆς Ναυτικῆς, καὶ τὴν εὕρεσιν τῆς Ναυτικῆς Πυξίδος, βέβαια ἔπρεπε νὰ ζητήσῃν δρόμον διαφορετικὸν ἀπὸ τὸν παλαιὸν, καὶ τὸν εὕρηκαν, καθὼς προείπομεν, μὲ ὠφέλειάντων μεγάλην.

Εἰς τὸ διάστημα χιλίων περίπου ἐτῶν ἀπὸ τοῦ πρώτου Πτολεμαίου, ἕως τῆς κυριεύσεως τῆς Αἰγύπτου παρὰ τῶν Μωαμεθανῶν, ὅλη ἡ Εὐρώπη ἐλάμβανε τὰναγκαῖα προϊόντα τῶν Ἰνδιῶν διὰ τῆς Ἀλεξανδρείας, καὶ μῆτε οἱ πρῶτοι Ἕλληνες Κύριοι τῆς Αἰγύπτου, μῆτε οἱ μετ' αὐτοὺς Ῥωμαῖοι, μῆτε οἱ Ἐλληνοῤῥωμαῖοι τῆς Κωνσταντινουπόλεως Ἀυτοκράτορες, ἐφρόντισαν νὰ κυριεύσῃ ἢ παράλιον τόπον, ἢ πλησιόχωρον Νῆσον τῆς Ἰνδίας, καὶ ἀποκαταστήθῃντες ἐκεῖ νὰ ἐμπορεύωνται· ἀλλ' εὐχαριστοῦντο μόνον εἰς τὸ νὰ συναλλάσσῃν εἰρηρικῶς μὲ τὰς αὐτόχθονας Ἰνδοὺς.

Οἱ Πορτογάλλοι ὁμως ἔχοντες στόλους μὲ καράβια μεγαλύτερα, καὶ ἐνωπλισμένους μὲ πυροβόλα, ὅπλα κατετρόμαξαν καὶ τοὺς αὐτόχθονας, καὶ τὰ εἰσχωρήσαντα ἐκεῖ πολεμικώτερα Περσικὰ, καὶ Ἀραβικὰ Ἔθνη, ἐκυρίευσαν πολλὰ παράλια μέρη, ἔκτισαν φρούρια, ἀπέπλευσαν ἕως τῆς Ἰαπωνίας, καὶ ἐξήπλωσαν τὴν ἐξουσίαν των εἰς ὅλον τὸ μέγα Ἰνδικὸν Ἀρχιπέλαγος ἀπὸ τὴν Σεμάτρην, ἕως τὰς Φιλιππικὰς Νήσους. Οἱ Πτολεμαῖοι, καὶ αὐτοὶ οἱ ἐπιχειρηματικοὶ Ῥωμαῖοι διὰ τὸν ἀργοπορινὸν δρόμον τοῦ στόλου των, δὲν ἠμποροῦσαν νὰ στείλουν δυνάμεις ἀρκετὰς διὰ νὰ κυριεύσῃν τόπους τύ-

σον μακρυνούς, ὥστε διὰ θαλάσσης δὲν ἐκυριεύετο τότε ἡ Ἰνδία.

Διὰ ξηρᾶς δὲ μετὰ τὸν μέγαν Ἀλέξανδρον, ὁ ὁποῖος μόνος ἐπροχώρησεν ἕως τοῦ Ἰνδοῦ, καὶ ἔκαμε τὸν ἀξιόλογον ἐκεῖνον περίπλου· οἱ διαδόχοι αὐτοῦ Βασιλεῖς τῆς Συρίας δὲν εἶχον ἀρκετὰς δυνάμεις νὰ βαττάσουν τὰς ἀποκτήσεις ἐκεῖνου τοῦ Ἠ΄ρωος· ἀλλ' οὔτε ἡ μικρὰ διοίκησις τῶν ἐναπομεινάντων εἰς πολλὰς χρόνας Ἑλληνομακεδόνων εἰς τὴν Βακτριανὴν, ἢμποροῦσαν νὰ τὸ κατορθώσουν, οἱ δὲ Ῥωμαῖοι πάντοτε ἐμποδίσθησαν ἀπὸ τῆς Πάρθης, καὶ τοὺς Πέρσας νὰ προβοῦν ἀνατολικώτερα ἀπὸ τὴν Μεσοποταμίαν, ὥστε ἡ Ἰνδία ἔμενεν ὀλίγον γνωστὴ, ἕως τῆς εὑρέσεως τοῦ Ὀκεανιτικοῦ δρόμου.

Ἀφ' οὗ ὅμως εὑρέθη οὗτος ὁ δρόμος, καὶ οἱ Πορτογάλλοι πρῶτον, ἔπειτα οἱ Ὀλλανδοὶ, καὶ μετ' αὐτοὺς οἱ λοιποὶ Εὐρωπαῖοι, καὶ κυρίως οἱ Ἄγγλοι ἀποκατεστάθησαν εἰς τὰς Ἰνδίας, καὶ ἐκεῖ ἠγόραζον εὐδυνώτερα τὰς πραγματείας, ὁ κατ' εὐδεΐαν διὰ θαλάσσης δρόμος δὲν τὰς ἐπεφόρτιζε μὲ βαρῆα ἔξοδα, ὥστε ἂν οἱ Πορτογάλλοι ἐπωλοῦσαν εἰς τὴν ἡμίσειαν τιμὴν, ἀπὸ τὴν συνειδισμένην τῶν Ἐνετῶν, ἐκέρδιζαν σχεδὸν τὰ ἴσα, καὶ ἀναγκαιῶς ἦτον ἀδύνατον πλέον εἰς τοὺς Ἐνετοὺς νὰ ἀκολουθήσουν ἐκεῖνο τὸ Ἐμπόριον, καὶ ὁ παλαιὸς δρόμος ἔπρεπε νὰ κοπῆ ἀμέσως μὲ τὴν εὑρεσιν τοῦ νέου.

Ἐσημείωσα ἀνωτέρω τὰ κυριώτερα Ἄρθρα, τὰ ὁποῖα οἱ Ῥωμαῖοι μετεκόμιζον ἀπὸ τὰς Ἰνδίας, καὶ τὰ ἐπλήρωναν εἰς ὑψηλὰς τιμὰς διὰ τὰ ἐκεῖ ρηθέντα αἴτια· ἀλλ' ἀφ' οὗ ἡ Ῥώμη ἔπεσεν εἰς τὰς χεῖρας τῶν Σκυθῶν, καὶ λοιπῶν Βαρβάρων, καὶ ὄλον τὸ Ῥωμαϊκὸν Δυτικὸν Κράτος ἐγυμνώθη, καὶ

τὸ Ἀνατολικὸν ἐπτώχυνεν, ἀναγκαιῶς ἐσμίκρυνε καὶ τὸ Ἐμπόριον τῶν Ἰνδικῶν προϊόντων, καὶ ἐργοχειρῶν· ἐπειδὴ διὰ πολλὰς Ἐκατονταετηρίδας οἱ νέοι κύριοι, καὶ κάτοικοι τῆς Εὐρώπης φυλάττοντες τὰ παλαιὰ ἡθῶν, ἢ παντελῶς, ἢ ὀλίγον ἐμεταχειρίζοντο τὰ ἀρώματα καὶ λοιπὰ ἀρτύματα τῆς Ἀσίας· ὅταν δὲ ἤνοιξεν ὁ νέος δρόμος ὄχι μόνον τὰ παλαιὰ ἀρτύματα ἔγιναν εἰς ὅλους κοινὰ, ἀλλὰ προσετέθησαν καὶ πολλὰ, τὰ ὅποια ἦσαν ἀγνώριστα, καὶ πρὸ πάντων τὸ Θέ, καὶ ὁ Καφές, ποτὰ τόσον κοινὰ εἰς τὰς ἡμέρας μας, καὶ πρὸ τῆς 15'. Ἐκατονταετηρίδος ἀγνώριστα εἰς τὴν Εὐρώπην, καθὼς καὶ πλῆθος ἄλλων βοτανῶν, καὶ ἀρωμάτων τῶν εἰρημένων Ἀνατολικῶν, καὶ τῶν Δυτικῶν Ἰνδιῶν· ἄρα ἔκτοτε τὸ Ἐμπόριον ὑπερέδιπλωσεν ἀπὸ τὴν παλαιὰν κατάστασίν του.

Ἄλλ' εἰάν ἡ Ναυτικὴ ἐμεγάλωσε τόσον τὸ Ἐμπόριον, πόσον τοῦτο ἐμεγάλωσεν ἐκείνην, καὶ τὴν ἐτελειοποίησεν, εἶναι γνωστὸν εἰς ὅσους γνωρίζουν τὴν Ἱστορίαν, καὶ θεωροῦν τὰς πρὸ χρόνων ὀλίγων ναυτικὰς δυνάμεις τῶν Ὀλλανδῶν, καὶ τὴν ἀναντίρρητον θαλασσοκρατίαν, τὴν ὁποίαν χαίρει τώρα ἡ Ἀγγλία· ὥστε ἠμποροῦμεν νὰ συμπεράνωμεν μὲ πραγματικὰς ἀποδείξεις, ὅτι τὸ Ἐμπόριον καὶ ἡ Ναυτικὴ συναυξάνουν πρὸς ἄλληλα, καὶ ὅταν ἦναι συνευζευγμένα μὲ καλὴν διοίκησιν, δίδουν ὅλα τὰ μέσα εἰς τὰ Ἔθνη νὰ ζῶσιν ἐσωτερικῶς μὲ πλοῦτον, καὶ εὐτυχίαν, καὶ ἐξωτερικῶς νὰ σέβωνται ἀπὸ τὰ ἀντίζηλά των Ἔθνη.

Ἐάν μετὰ τὴν καταπόρθησιν τῶν Μαμλούκων Κυριῶν τῆς Αἰγύπτου, καὶ τῆς Συρίας παρὰ τοῦ Σουλτάνου Σελίμ Α'. δὲν ἤθελεν ἦναι ἀνοιχτός ὁ ὁρό-

δρόμος τῶν Πορτογάλλων, καὶ δὲν ἠκολούθει νὰ βληθῆ εἰς πρᾶξιν ἀπὸ τὰ εἰρημένα παρωκεάνια Ἐθνη τῆς Εὐρώπης, τὸ Ὄθωμανικὸν Κράτος ἐξουσιάζοντας τὸν Ἀραβικὸν, καὶ Περσικὸν Κόλπον, καὶ τὸν διὰ ξηρᾶς πρὸς τὴν Κωνσταντινούπολιν δρόμον, ἤθελεν αὐξήσῃ ἀναντιρρήτως καὶ τὸν πλοῦτον, καὶ τὰς δυνάμεις του μὲ τὸ μέσον τοῦ Ἐμπορίου, καὶ ἤθελεν ὑπερυψωθῆ εἰς ἀνώτερον δόξης βαθμὸν, καὶ δὲν ἤθελεν ἦναι παράδοξο τὸ ὑ ἀποκτήσῃ τὴν παγκόσμιον Μοναρχίαν· ἀλλ' ἡ εὕρεσις ἐκείνου τοῦ δρόμου, καὶ φιλοκερδῆς δραστηριότης τῶν εἰρημένων Ἐθνῶν μετέβαλε τὴν τάξιν τῶν πραγμάτων, καὶ τὴν ἔφερεν εἰς τὴν παροῦσαν κατάστασιν.

Ὡστε κατὰ τὸ παρὸν τὰ διαπλέοντα τὸν Ὠκεανὸν Ἐθνη εἶναι τὰ μόνα ἐμπορικώτερα· διότι καὶ ἀπὸ τὰ παράλια, καὶ Νήσους τῆς Ἀσίας, τῆς Ἀφρικῆς, καὶ τῆς Ἀμερικῆς φέρουν τὰ προϊόντα, καὶ πωλοῦντέστα εἰς ὅσα δὲν ἔχεν αὐτὴν τὴν εὐκολίαν, ἢ ἀδειαν, τρυγοῦν τὸν πλοῦτόν των· καὶ ἐπαμένως δίδοντες εἰς πληρωμὴν τῶν εἰρημένων προϊόντων ἐργόχειρα τῆς πατρίδος των, κερδίζουν καὶ ἀπὸ αὐτὰ, καὶ βαθμῆδὸν συνάξουν πλοῦτον.

Ἡ κυρίεσις πολλῶν μερῶν, καὶ Νήσων τῆς Ἀμερικῆς, τῆς Ἀσίας, καὶ τῆς Ἀφρικῆς, καὶ αἱ γενόμεναι ἀποικίαι ἀπὸ τῆς Εὐρώπης εἰς ἐκείνους τοὺς τόπους, ἐστερέωσαν τὴν σχέσιν αὐτῶν μὲ τὰς Μητροπόλεις τῶν Ἀποίκων, καὶ τὸ Ἐμπόριον ἐφαίνετο παντοτεινὸν μεταξὺ τῶν ἀποίκων, καὶ τῶν συμπατριωτῶν των· ἀλλ' ἐπειδὴ εἰς τὸν ἄστατον τοῦτου Κόσμον δὲν εἶναι πρᾶγμα στερεόν· αἱ Ἀγγλικαὶ Ἀποικίαι τῆς Βορείας Ἀμερικῆς ἀποστατήσασαι περὶ
τὸ

τὸ 1780 ἔτος, ἐκηρύχθησαν ἀνεξάρτητοι, καὶ ἐχωρίσθησαν ἀπὸ τὴν Ἀγγλίαν, μὲ ζημίαν ὄχι μικράν τοῦ Ἐμπορίου τῆς.

Ἐκ τοῦ ἐναντίου δὲ ἡ Ὀλλάνδα, καὶ ἡ Γαλλία ἐστοχάζοντο παντοτεινὸν τὸ Ἐμπόριόν των μὲ τὰς ἀποικίας των· ἀλλὰ τῶρα βλέπομεν ὅτι καὶ αὐτῶν αἱ ἐλπίδες ἐματαιώθησαν· διότι εἰς τὸν ἐνεστώτα πολυχρόνιον πόλεμον, θαλασσοκρατήματα ἡ Βρεττανία, κατεκυρίευσε τὰς ὠραιότερας Ἀποικίας τῶν εἰρημένων, καὶ ἐμποδίζει τὴν κοινωνίαν τῶν ἐναπομεινάντων μὲ τὰς Μητροπόλεις των, καὶ κατακρατεῖ, καὶ ἀπολαμβάνει ὅλον ἐκεῖνο τὸ μέγα Ἐμπόριον, ἀπολαττασταθεῖσα μονοπωλεῖον εἰς ὅλα τὰ προϊόντα τῶν ῥηθέντων τόπων, ὅσα μεταφέρονται διὰ θαλάσσης.

Ἡ ἐλπίζομένη γενικὴ εἰρήνη θέλει μᾶς ἀποδείξει πόσον, καὶ ποῦ θέλουν συμμεθέξει τὰ λοιπὰ Γεῖη εἰς ἐκεῖνο τὸ μέγα Ἐμπόριον· μὲ ὅλον τοῦτο ἡ Ἀγγλία θέλει ὑπερτερεῖ ἕως ὅτου ἐξουσιάζει τὰς Ἀνατολικὰς Ἰνδίας, καὶ τὸ κυριώτερον ἕως νᾶ εὐρεθῇ ἄλλη δύναμις μὲ ναυτικούς στόλους νᾶ τὴν καταπολεμήσῃ, τὸ ὁποῖον φαίνεται δύσκολον.

ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΣΠΟΥΔΗ.

Τ Μ Η Μ Α Γ.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Α'.

Περὶ τοῦ Ἑσωτερικοῦ Ἐμπορίου.

Διὰ τὴν ὑπεροχὴν τῆς ἐξωτερικοῦ Ἐμπορίου, καὶ τὴν ἀναγκαιοτέραν πολυμαθεῖαν εἰς τὴν ἐπιχειρήσιν του, κατὰ προτίμησιν προεπραγματεύθημεν περὶ αὐτοῦ· ἀλλ' ἐπειδὴ φυσικῶς πρῶτον εἶναι τὸ ἐσωτερικόν, καὶ ἀναγκαιοτάτον, εἶναι χρεῖα νὰ προγυμνάσωμεν τὸν ἀναγνώστην εἰς τὰ οὐσιωδέστερα ἄρθρα τούτου, μάλιστα διὰ νὰ χρησιμεύσουν, ὡς Προλεγόμενα εἰς τὸ Α'. Βιβλίον τοῦ Συγγράμματος, τὸ ὁποῖον ἐμπεριέχει τὴν ὕλην, ἥτοι τὰς πραγματείας, ὅσαι χρησιμεύουν ὡς ὑποκείμενον εἰς τὴν ἐμπορικὴν τέχνην.

Εἶπομεν ὅτι τὸ ἐξωτερικὸν Ἐμπόριον χρησιμεύει εἰς τὸ νὰ ἀποδείξῃ τὸ Ἔθνος πλούσιον, καὶ ἔνδοξον, εὐτυχές εἰς τὴν ἐσωτερικὴν του διοίκησιν, καὶ φοβερόν εἰς τοὺς ἐχθρούς του· ἀλλὰ τοῦτο μόνον, χωρὶς δηλονότι τῆς ἐσωτερικῆς εἰς τὸ νὰ ἀντισταθμίση τὴν πλάστιγκα τῆς εἰσόδου, καὶ ἐξόδου τῶν πραγματειῶν, ἢμπορεῖ φυσικῶς νὰ προξενήσῃ ὅλα τὰ ἐναντία ἀποτελέσματα, ἥτοι τὴν πτωχίαν, εἰς τὸ ἐμπορευόμενον Ἔθνος, ὅταν αὐτὸ μὴ ἔχοντας ἄλλο νὰ δώσῃ εἰς τὴν ἀγορὰν τῶν ξένων προϊόντων, ἀλλὰ

λά μετρητὰ ἀργύρια, καὶ μετακομίζοντας εἰς τὸ ἐσωτερικόν του καταδικανᾶ τὰς ξένας πραγματείας, ἐνδέχεται νὰ δίδῃ κάποιον κέρδος εἰς μερικοὺς Ἐμπόρους· ἀλλ' ἀποτελεῖ τὰ φευκτέα ἀποτελέσματα, ἥτοι τὴν ἔλλειψιν τῶν μετρητῶν, καὶ τὴν γενικὴν πτωχίαν· ὥστε διὰ νὰ ἦναι γενικῶς τὸ Ἔθνος, καὶ εὐτυχές, καὶ ἐπίδοξον διὰ τοῦ Ἐμπορίου, ἀνάγκη εἶναι νὰ εὐτυχήῃ καὶ τὸ ἐσωτερικόν Ἐμπόριον, τὸ ὁποῖον συνίσταται εἰς τὴν καλλιέργειαν τῶν τριῶν τῆς φύσεως Βασιλείων, ἥτοι τοῦ Φυτικῆς διὰ τῆς Γεωργικῆς· τοῦ Ζωτικῆς διὰ τῆς Βοσκητικῆς, καὶ Θηρευτικῆς, Κυνηγετικῆς δηλαδὴ, καὶ Ἀλιευτικῆς· καὶ τοῦ Ὀρυκτικῆς διὰ τῆς Ὀρυκτολογίας, καὶ τῆς Μεταλλουργίας. Ἀπὸ τὰ τρία ταῦτα πηγάζει ὅλη ἡ ἐμπορικὴ ἀπλῆ ὕλη, τὴν ὁποῖαν διαδέχονται αἱ τέχναι διαιρούμεναι εἰς Ἐργοχειρεῖα, λαμβάνοντα τὴν ὕλην ἀπὸ τὸ πρῶτον, καὶ δεύτερον· καὶ εἰς Βαναυσουργεῖα ἐνασχολούμενα εἰς κατασκευὴν τῶν προϊόντων ἀπὸ τὸ τρίτον, καὶ ἀπὸ ταῦτα τὰ δύο λαμβάνομεν ὅλην τὴν τεχνητὴν, ἥτοι κατασκευαστὴν ἐμπορικὴν ὕλην.

Ἡ διαίρεσις αὕτη εἰς τὰ γενικώτερα γένη ὄλων τῶν πραγματειῶν, ἥτοι τῶν ἀναγκαίων, καὶ χρησίμων πραγμάτων εἰς τὴν ἀνθρώπινον ζωὴν, καὶ τὰ ἀκόλουθα κατὰ σειρὰν εἰσάριθμα Κεφάλαια, ἀποτελοῦν τὴν διδακτικὴν Μέθοδον τοῦ Ἐμπορίου, ἡ ὁποία χρησιμεύει εἰς τὸν σπουδάζοντα ταύτην τὴν πολυειδῆ τέχνην διὰ νὰ συνάψῃ, καὶ νὰ βάλῃ εἰς τάξιν τὰς περὶ αὐτῶν ιδέας· καὶ ἐπομένως νὰ ἔχῃ εἰς πρόχειρον εὗρεσιν ἕκαστον ἀπὸ τὰ ἀπλᾶ, καὶ τεχνητὰ εἶδη εἰς τὰ συνεπόμενα Λεξικά, καὶ μὲ τὸν τρόπον τοῦτον ἀποκτᾶ καὶ θεωρίαν ἐντε-

λῆ, καὶ εἰς τὴν πράξιν δὲν εὕρισκει κῆμμίαν δυσκολίαν.

Ἡ ἐπιθυμία μου συνίσταται εἰς τὸ νὰ ἀποκαταστήσω ὅσον τὸ δυνατόν ἐντελέστερον τὸ ἔργον μου τοῦτο πρὸς κοινὴν εὐχαρίστησιν, καὶ ὠφέλειαν, διὰ τὴν ὁποίαν μὲ καλὴν μου καρδίαν χύνω τόσους ἰδρώτας.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Β'.

Περὶ Γεωργικῆς.

Γεωργικὴν ὀνομάζω, καθὼς καὶ ἀπὸ τὸ ἴδιον ὄνομα ἀποδεικνύεται, τὴν ἐργασίαν τῆς γῆς διὰ νὰ καρποφορήσῃ. Ὅτι ἡ τέχνη αὕτη εἶναι ἀναγκαιοτάτη διὰ τὴν ζωὴν τῶν πολιτευομένων Ἑθνῶν, εἶναι φανερότατον, καὶ ἡ ἴδια Γραφή μᾶς διδάσκει, ὅτι ὁ πρωτότοκος υἱὸς τοῦ πρώτου ἐκείνου ἀνθρώπου τὴν ἐπεχειρίσθη (α). Ἡ Γεωργικὴ εἶναι αἰτία τῆς ἐξημεράσεως τῶν ἀνθρώπων, καὶ τῆς πολυανθρωπότητος· διὰ τοῦτο καὶ ὅσοι τόποι εὐρέθησαν φυσικὰ ἐπίπεδοι, καὶ ποτισμένοι ἀπὸ ποταμούς, ὡς ἡ Ἰνδία, ἡ Σίνα, καὶ ἡ Αἴγυπτος, ἤτοι ἐπιτηδειότεροι διὰ τὴν Γεωργίαν, ἐκεῖνοι γνωρίζονται διὰ τῶν Παλαιῶν Ἱστοριῶν πολιτευμένοι, καὶ πολυάνθρωποι· καὶ μετὰ ταῦτα ἀκολουθεῖ τὸ ἴδιον, ὅταν ἡ ἐπιδρομαὶ βαρβάρων, ἢ ἐπιδημία θανατηφόρος δὲν ἐρημώσουν τοὺς γεωργημένους, καὶ εὐφόρους τόπους.

Εἰς

(α) Καὶν δὲ ἦν ἐργαζόμενος τὴν γῆν. Γεν.

Εἰς τὴν ἔλλειψιν τῆς Γεωργικῆς οἱ ἄνθρωποι μὴ εὐρίσκοντες τὴν ἀναγκαίαν τροφήν, καὶ περιπλανώμενοι ἐδῶ, καὶ ἐκεῖ, διὰ τὰ τραφοῦν καὶ αὐτοὶ καὶ τὰ ποιμνιάτων (ἂν ἦναι ἡμερώτεροι, καὶ ἔχουν ἡμερα ζῶα) δὲν ἠμποροῦν νὰ πολλαπλασιασθοῦν εἰς μέγα Ἔθνος, ἀλλ' ἐξ ἀνάγκης χωρίζονται. Ὁ Ἀβραάμ ἠναγκάσθη νὰ καταβῆ εἰς τὴν Αἴγυπτον, καὶ νὰ ὑποφέρῃ τὴν Φαραωνιτικὴν τυραννίαν διὰ τὴν πείναν, καὶ ἐπιστρέφων εἰς τὴν Παλαιστίνην ἠναγκάσθη νὰ χωρίσῃ ἀπὸ τὸν ἀνεψιόν του Λῶτ, ἐπειδὴ ἡ γῆ δὲν ἔτρεφεν τὰ ζῶά των· „καὶ ἐκ ἐχῶ-
 „ρει αὐτοὺς ἡ γῆ, ὅτι ἦν τὰ ὑπάρχοντα αὐτῶν
 „πολλά, καὶ οὐκ ἠδύναντο κατοικεῖν ἅμα“. Γενέσ. Κεφ. 17'. (α)

Ἡ Γεωργικὴ δίδει τὰς πρώτας ἀρχὰς εἰς τοὺς πολιτικὰς περὶ ἰδιοκτησίας Νόμους, καὶ εἰς τὰ γεωργικὰ Ἔθνη χρεωστούμεν τὴν ἀρχαίαν περὶ τούτου εὐνομίαν. Ὅταν οἱ Πελασγοὶ πρόγονοι τῶν Ἑλλήνων ἔτρωγαν βαλαῖνους, καὶ δὲν ἐγνώριζαν τὴν Γεωργικὴν, ἔζων ἀγρίως καὶ ἀπολιτεύτως, μῆτε καὶ τὴν ἱερότητα, καὶ χρηστοθήθειαν τοῦ γάμου ἐγνώριζαν· οἱ δὲ Αἰγύπτιοι εὐνομέμενοι, καὶ γεωργοῦντες, ἐχρημάτισαν διδάσκαλοι, καὶ ἐξημερωταὶ αὐτῶν τῶν μετὰ ταῦτα μεθοδικῶν διδασκάλων τῶν ἐγκριτοτέρων, καὶ εὐγενικωτέρων Ἐθνῶν τοῦ Κόσμου.

Ἡ

(α) Ὅτι δὲ τὰ ὑπάρχοντα αὐτῶν ἦσαν ποιμνία, καὶ ὄχι νομίσματα, καὶ τοιαῦτα μικρὰ, καὶ σωρευτὰ πράγματα, μάς τὸ λέγει ἡ ἴδια Γραφή ὀλίγον κατωτέρω· „εἶπε δὲ Ἀβραάμ πρὸς τὸν Λῶτ, μὴ ἴστω μάχη ἀναμέσον ἐμοῦ, καὶ σοῦ· καὶ ἀναμέσον τῶν ποιμένων μου, καὶ τῶν ποιμένων σου, λ. τ. λ.“ (ἀποθ. 13)

Ἡ Γεωργικὴ τέλος πάντων εἶναι ἡ πρώτη πηγὴ τῆς πρωτίστης ὕλης, καὶ τοῦ ἑξωτερικοῦ, καὶ τοῦ ἑσωτερικοῦ Ἐμπορίου, καὶ ὡς τοιαύτη πρέπει νὰ ἔχη τὸν πρῶτον τόπον εἰς τὴν παρούσαν Πραγματείαν· διότι ἡ τῆς γῆς ἐργασία γενικώτερον ἐκλαμβάνομένη μᾶς δίδει ὅλα ὅσα ἢ ἀπὸ χόρτα, ἢ ἀπὸ φυτὰ, εἶναι χρήσιμα, καὶ ἀναγκαῖα εἰς τὸν ἀνθρώπινον βίον· γεννήματα, καρποὺς, βοτάναις, κόμμεα, λινάρι, βαμβάκι, μετᾶξην, ἀρώματα, καὶ ἀρτύματα, ρίζας, φλοιὰς δένδρων, καὶ τὰ τοιαῦτα, τὰ ὅποια ἀποπληροῦσι τὴν περισσοτέραν ὕλην τῶν ἐμπορικῶν ἐπιχειρήσεων.

Ὁ Πλάστης ἡμῶν Θεὸς, διὰ νὰ μᾶς ἀποδείξῃ τὴν ἀναγκαιότητα τῆς Γεωργικῆς, ἅμα ἐμψυχώσας τὸν γενάρχην Ἀδὰμ, τὸν κατέταξε νὰ ἐργάζεται τὸν Παράδεισον. Οἱ Αἰγύπτιοι, τοὺς ὁποίους οἱ Παλαιοὶ μᾶς Ἱστορικοὶ ἐγνώρισαν διὰ πρῶτον πολιτευμένον ἔθνος, ἀπέδιδον εἰς τὴν Ἰσιν τὴν εὔρεσιν τῆς σιταρίου (α), καὶ τὸν Ὄσιριν (τὰς κορυφαίας Θεότητάς των) τὴν τοῦ ἀρότρου, καὶ τῆς σταφυλῆς· μὴ γνωρίζοντες τὴν δριμύτητα τοῦ χειμῶνος, μήτε τὴν ραγδαιότητα τῶν βροχῶν, καὶ χαλαζῶν· θεωροῦντες χλοηφοροῦσαν καὶ σμαραγδόχροον τὴν ἐπιφάνειαν τῆς ἐπιπέδου γῆς των κατὰ τὸν Ἰαννουάριον, καὶ Φεβρουάριον, δηλαδὴ τὸν χειμῶνα, καὶ προσμένοντες ἀπὸ τοῦ Νεῖλον, καὶ τὴν παχύτητα, καὶ τὸ πότισμα τῶν χωραφίων, καὶ κήπωντων, ἔ-

δό-

(α) Ὁ Βεῦς, τὸ χρησιμώτερον εἰς τὴν Γεωργίαν ζῶον ἀπεδείθη, καὶ ἐπροσκυνεῖτο εἰς τὴν Αἴγυπτον ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἀπιδι.

δόθησαν εἰς τὴν δι' αὐτοὺς εὐκόλον Γεωργίαν· ἀπελάμβανον ἀφθόλους τὰς τροφάς των, καὶ ἐπολλαπλασιάζετο τὸ Ἔθνος των. Οἱ ἴδιοι Βασιλεῖς των προνοοῦντες εἰς τὴν αὐξήσιν τῆς Γεωργικῆς, ἣ ὑποία ἀπέδιδε τὴν ἐπαύξησιν τῶν ὑπηκόων των, διωχέτενον τὰ Νειλῶα νερά, μὲ πλῆθος ἀυλακίων, καὶ θυμασιῶν χειροποιήτων ἁλιμῶν εἰς ὅλην σχεδὸν τὴν Ἐπικράτειάν των, καὶ μὲ τὸν τρόπον τούτου ἐμιμοῦντο τοὺς ἰδίους Θεοὺς των, ὡς ὁρατοὶ ἐπιτροκοί των.

Οἱ Ἰνδοὶ, καὶ Σῖναι, ἔχοντες σχεδὸν παρομοίαν γῆν, ἔπραττον τὰ ἴδια· ἡμεῖς ἐγνωρίσαμεν ἀργὰ αὐτὰ τὰ Ἔθνη, καὶ δὲν ἔχομεν παλαιὰς Ἱστορίας περὶ αὐτῶν· ἀλλ' ἡ τωρινὴ κατάστασις τῆς Γεωργίας των, μᾶς ἀποδεικνύουν ἀναμφίβολον τὸ συμπέρασμα, ὅτι τὴν ἐπεμελήθησαν παλαιόθεν, καὶ διὰ ταύτης ἔχουν τόσον πλῆθος κατοίκων· καὶ χωρὶς νὰ ἐμβῶ εἰς τὴν ἀνωφελῆ φιλοτιμίαν νὰ ἐξετάσω ποῖον ἀπὸ τὰ πολυάνθρωπα ταῦτα Ἔθνη εἶναι ἀρχαιότερον, καὶ ποῖον ἐδίδαξε τὸ ἄλλο τὰ γεωργικὰ μαθήματα, προσθέτω τὸν θαυμασμόν μου εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τῶν ἐγκριτοτέρων περιηγητῶν τῆς Σίνας, οἱ ὁποῖοι εἰς ὅλην τὴν εὐρύχωρον ἐπιφάνειαν τῆς Αὐτοκρατορίας ἐκείνης, δὲν εἶδον μῆτε μικρὸν μέρος γῆς ἀκαλλιέργητον, καὶ πλῆθος ἀνθρώπων κατοικούντων εἰς σχεδίας ἐπὶ τούτου κατεσκευασμένας μέσα εἰς τοὺς ποταμοὺς, καὶ διώρυγας διὰ νὰ μὴ χάσουν τὴν καρποφόρον γῆν, κτίζοντες χωρία, καὶ πόλεις, ἔχοντες ἤδη πολυάνθρωποτάτας. Διὰ τοῦτο λοιπὸν δὲν εἶναι ἀπίστευτον ἂν εἰς τὴν ἐφετηρῆν παρατήρησίν του ὁ ἐν Βιέννῃ Ἐφημεριδογράφος μᾶς ἐπαριθμῆι τοὺς κατοίκους τῆς Σίνας περὶ

τά, 200,000,000 ψυχάς (α)· όπου μία τέχνη τιμᾶται ἐκεῖ καὶ αὐξάνει. Εἰς τὴν Σίναν ὁ Αὐτοκράτωρ, μὲ ὄλην του τὴν Θεοποίησιν, ἐξέρχεται κατ' ἔτος περὶ τὰς ἀρχάς τοῦ Μαρτίου, συντροφειμένος ἀπὸ τοὺς Ἡγεμονίδας οἰκογενεῖς, τοὺς Ἱερεῖς, καὶ τοὺς Μεγιστᾶνάς του, μὲ τὴν ἐπίδοξοτέραυ παράταξιν εἰς τόπον προσδιωρισμένον διὰ Γεωργίαν· κύπτει ἐννεάκις τὴν ἐστεφανωμένην κεφαλὴν του εἰς τὸ καρποφόρον χῶμα, παρακαλεῖ τὸν Τιέν, ἤτοι τὸν Οὐτα (Θεόν) διὰ τὴν δῶσιν εὐφορίαν εἰς τὸ Βασιλείου του, καὶ μὲ τὸ βασιλικόν του χέρι κάμνει ἀρχὴν τῆς Γεωργίας· καὶ πῶς αὐτὴ νὰ μὴ ἐπιδώσῃ; πῶς ὁ Γεωργὸς νὰ μὴ καυχῆθῃ εἰς τὸ ἔργου του, ὅταν καὶ ὁ ἰδιός του Αὐτοκράτωρ τὸ τιμᾷ;

Αἱ Ἰνδίαὶ ἔχουν γῆν εὐφορον, ποτιζομένην καὶ ἀπὸ πολλοὺς ἄλλους ποταμοὺς ἐκτὸς τοῦ Ἰνδοῦ, καὶ Γάγγου, καὶ τὰ ρύζια, ἡ προτιμότερα τροφὴ ἐκείνων τῶν ἀνθρώπων, ἀποδίδουσιν ἑκατονταπλάσιον τὸ ὄφελος εἰς τὸν ὀλιγοῦξοδον Γεωργόν· ὥστε ἡ εὐθυμία οὕσα παντοτεινὴ, καὶ ἡ πολυανθρωπότης δὲν λείπει ἀπὸ τοῦ νὰ αὐξάνῃ· ἀλλ' αἱ ἐπιδρομαὶ τῶν Μογολιτῶν εἰς τὴν ἐδῶθεν τοῦ Γάγγου Χερσόνησον, καὶ ὁ τυραννικὸς δεσποτισμὸς τῶν ἐκεῖθεν τοῦ Γάγγου Βασιλέων, δὲν ἀφίνουσι τοὺς δυστυχεῖς ἐντοπίους νὰ φθάσουν τοὺς Σίνας. Ἡ Γεωργικὴ ζητεῖ εὐνομίαν, καὶ εἰρήσιν, καὶ ἐκεῖ οἱ Νόμοι

τῶ-

(α) Ὁ εἰς τὴν Σίναν χρηματίας πρέσβυς τοῦ Βασιλέως τῆς Βρετανίας, ἡ αξιόλογος περιηγητὴς ἐκείνης τῆς Ἐπικρατείας Κύριος Μακαρτνίης κατὰ τὰ 1793 καὶ 94, ἐξέδωκε κατ' Ἐπαρχίαν κατάλογον τῶν κατοίκων τῆς Σίνης, καὶ τοὺς συναριθμῆι εἰς 333,000,000 ψυχάς.

φώρα ὀλίγον ἰσχύουν· ὅταν οἱ Βασιλεῖς φανταί-
ζονται νὰ ἦναι ὑπὲρ τὰς Νόμους, καὶ ἡ εἰρήνη σχε-
δὸν ἐξέλιπεν· ἀφ' οὗ καὶ ἀπὸ τὴν μεσόγειον ὁρμούσι
τὰ Ἐθνη νὰ ἐξουσιάσουν, καὶ νὰ λεηλατήσουν· καὶ
ἀπὸ τὴν Θάλασσαν ἡ Ἀγγλικὴ φιλοκέρδεια ὁρμᾷ
νὰ ὑπερισχύσῃ, καὶ οἱ δυστυχεῖς αὐτόχθονες εἶναι
ἔρμαιον τοῦ δυνατωτέρου, πῶς ἡμπορεῖ νὰ συστη-
θῇ εὐνομία;

Ἄλλα καιρὸς εἶναι νὰ ἀφήσωμεν ἐκεῖνα τὰ Ἀ-
σιατικὰ μέρη νὰ γεωργῶν τὴν γῆντων, νὰ τρέφω-
νται, νὰ πολλαπλασιαζῶνται, καὶ νὰ πλουτῶσι μὲ
τοὺς καρποὺς, καὶ πλούτια προϊόντα τῶν εὐφόρων
τόπωντων, καὶ τῶν πλησιοχώρων μεγάλων Νησιῶν
των, τὰ ὅποια διὰ τῆς Γεωργικῆς μᾶς δίδουσι τὰ
πιπέρι, κιννάμωμον, μοσχοκάρυα, πιπερόρριζαν, καὶ
πλῆθος ἄλλων ἀρωμάτων, καὶ νὰ ἐπιστρέψωμεν
εἰς τὴν πατρίδα μας Ἑλλάδα, ἡ ὅποια διὰ τὴν ἀμί-
μητον προκοπὴν τῶν Προγόνων μας ἔχει τὸν πρῶτον
τόπον μεταξύ τῶν λοιπῶν Ἐθνῶν τῆς Εὐρώπης εἰς
ἐκείνην τὴν εὐτυχῇ ἀρχαιότητα, καὶ ἐπομένως νὰ
διαβῶμεν εἰς τὸ Ῥωμαϊκὸν ἔθνος, τὸ ὅποιον ἐτί-
μησε τὴν Γεωργικὴν, καὶ εὐτύχησεν ἕως ὅτου τὴν
εἶχεν εἰς ὑπόληψιν, διὰ νὰ ἀποδείξωμεν τὸ φανερόν
τοῦτο, ὅτι ὅπου τιμᾶται ἡ Γεωργικὴ, ἐκεῖ εἶναι εὐ-
δυνία, πολυανθρωπότης, καὶ δύναμις πολιτικὴ.

Ἐπισημότερα ἀπὸ ὅλα τὰ ἄλλα μέρη τῆς Ἑλλά-
δος, γενικῶς ἐκλαμβανομένης, ἐχρημάτισαν αἱ Ἀθῆ-
ναι, καὶ ἡ Σπάρτη· ἀλλ' ἐδῶ ὁ Νομοθέτης Λυκῆρ-
γος Θελήσας νὰ καταστήσῃ ὅλους τοὺς κατοίκους
Ἡρώας εἰς τὴν πολεμικὴν ἀσκησιν, τὰς ἔκαμε θη-
ρία καταφρονητὰ ὄλων τῶν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν,
καὶ αὐτῆς τῆς ἀναγκαίας Γεωργικῆς· διὰ τοῦτο ἔ-

μειναν και ἀπολίτευτοι, και ποτέ δὲν ἐπλήθυναν. Εἰς τὰς Ἀθήνας ὁμως, ἀφ' ἧ διατὸ Αἰγυπτίου Κέρκροπος ἐδιδάχθησαν τὴν ἡμερότητα τῶ νομίμου γάμου, και τὴν ἀνάγκην τῆς Γεωργικῆς, ἀμέσως ἐκείνο τὸ ἀγχινέστατον ἔθνος, ἀφῆκε τὴν ἀγρίαν τροφήν τῶν βαλάνων, κατώκησαν εἰς χωρία, και τὴν Πόλιν, και ἀπεκατέστη τὸ παράδειγμα τῆς πολιτικῆς Κοινωνίας, και τὸ σχολεῖον ὅλων τῶν ἐπιστημῶν και τεχνῶν, και αὐτὴ τοῦ Ἐμπορίου, και τῆς Ναυτικῆς, και ἔγινε πολυάνθρωπον.

Ἡ Ἀττικὴ γῆ ἦτον και ὀλίγη, και βουνώδης, ὅπως ἡ ὄρμη τῶν ρυάκων ἀποπλύνουσα τὸ ὀλίγον χωμα τῆς ἐπιφανείας τῆς, τὴν ἀποτελοῦσε κατὰ πάντα ἀκαρπον· τὸ πνεῦμα ὁμως τῶν κατοίκων τῆς ἔβαλεν ὅλην τὴν δυνατὴν ἐπιμέλειαν διὰ νὰ ἀλλάξῃ και αὐτὴν τὴν φύσιν τοῦ τόπου, καλλιεργῶντας ὄχι μόνον τὰς ὀλίγας κοιλάδας, ἀλλὰ και αὐτὰ τὰ βουνὰ, κτίζοντας καδίσματα, και σπεύροντας εἰς ἐκεῖνα τὰ διακεκομμένα μικρὰ ἐπίπεδα. Ὁ περίφημος Σόλων θεωρῶν ὅτι ἡ γῆ ἦτον πορωδῆς, και ὀλίγον ἐβαστοῦσε τὴν υἰγρότητα, διώρισε νὰ σκάψουν εἰς διωρισμένον βάθος πηγὰδια, και ἀλλοῦ νὰ κτίσουν δεξαμενὰς, διὰ νὰ προβλέπεν μὲ αὐτὰ τὰ μέσα τὸ συχνὸν πότισμα, και νὰ εὐφορῇ ὁ τόπος. Ὡς τί ἀπόδειξις γεωργικῆς ἀκριβείας ἐκείνους τῶ φρασιμωτάτου Νομοθέτου!

Ὁ λαὸς τῶν Ἀθηναίων πρὸ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου ἐκατοικοῦσεν εἰς τὰ χωρία, ὅπως ἐπεμελεῖτο τὴν Γεωργικὴν, και Ποιμαντικὴν, τὰς δύο ἀρχαιοτάτας τέχνας, και μόνον εἰς τὰς ἀναγκαίας περὶ τῆς πατρίδος συνελεύσεις ἐσυνάζετο εἰς τὴν Πόλιν διὰ νὰ ἀποφασίσῃ· ὥστε κατὰ τὴν μαρτυρίαν

ρίαν τοῦ Θουκυδίδη, ὅταν ἠναγκάσθησαν διὰ τὰς ἐπίδρομας τῶν ἀγρίων Σπαρτιατῶν νὰ ἐμπερικλεισθοῦν εἰς τὰ τείχη τῶν Ἀθηνῶν, ἀπέδειξαν μεγίστην δυσἀρέσκειαν. Ὅταν λοιπὸν ὁ Νομοθέτης λαὸς ἦναι Γεωργός, μένει ἀμφιβολία, ὅτι ἡ Γεωργικὴ φθάνει εἰς τὴν δυνατὴν τελειότητα; Εἰς τὴν Ἀττικὴν τότε ἦσαν οἱ ὠραιότεροι κῆποι στολισμένοι μὲ χόρτα, καὶ δενδράκια τῆς Ἀσίας, τὰ Περσικὰ, καὶ τὰ Μηδικὰ, καὶ τὰ Δαμασκηναὶ μῆλα ἐκεῖ ἐπρωτοφυτεύθησαν. Οἱ Φασιανοὶ ἐφέροντο ἀπὸ τὴν Κολχίδα, καὶ οἱ Ταῶνες ἀπὸ τὰς Ἰνδίας, διὰ νὰ συγκατοικῶν μὲ τοὺς Ἀθηναίους, καὶ κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Ἀθηναίου Ἀριστοφάνους, εἰς τὰς Ἀθήνας, ὅταν ἡ γῆ ἦτον σκεπασμένη μὲ τὰ χιόνια, ἐπώλυντο νέα ὀπωρικὰ, καὶ στέφανοι ἀπὸ χλωρὰ ἴα.

Ὅλη ἡ ἐπιφάνεια τῆς Ἀττικῆς ἐγένετο χρήσιμος μὲ τὴν γεωργικὴν ἐπιμέλειαν τῶν κατοίκων τῆς, οἱ ὁποῖοι γνωρίζοντες ὅτι δὲν ἦτον δυνατόν νὰ τραφοῦν ἐτησίως μὲ τὰ σιτάρια τοῦ τόπου τῶν, ἐπεμελοῦντο νὰ κάμουν ὅσα περισσότερα ἠμποροῦσαν· καὶ διὰ τῆς μετὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Περικλέους Θαλασσοκρατίας μετεκόμιζαν τὸ ἐλλεῖπον ἀπὸ εὐφορώτερα μέρη· ὅση γῆ ὅμως ἦτον ἄχρηστος διὰ σιτάρια, ἐκαρποφορῶσεν ἐλαίας, καὶ σταφύλια, καὶ ἄλλα ὀπωρικὰ. Ὁ ὑφάλμυρος θύμος τῶν πετρώδους Τμητῶν ἐτρέφε τὰς μελίσσας τῶν, καὶ ἐσυναζέτο τὸ νοστιμώτατον μέλι, τὸ ὁποῖον καὶ τώρα φυλάττει τὴν ἀρχαίαν ὑπόληψίν τε. Εἰς τὴν ἰσχυρὴν γῆν τῆς Διακρίας ἐτρέφοντο ποίμνια αἰγῶν, καὶ ἔδιδον τὰναγκαῖα εἰς τὰς ἐκεῖ ἐγκατοικούσας φυλάς· καὶ τὸ ἄκαρπον Σένιον ὑπεσκάπτετο ὑπὸ πλῆθος αἰχμα-

μαλώτων, διὰ τὴν δώσῃ εἰς τοὺς Ἀθηναίους τὸν ἐγκρηπτόμενον μεταλλικὸν πλοῦτον, εἰς ἄργυρον, καὶ χαλκόν. Οἱ φιλόφρωνες Ἀθηναῖοι δὲν ἦτον δυνατὸν νὰ προφθάσουν καὶ εἰς τὰς τέχνας, καὶ εἰς τὰ ἐργόχειρα μόνοντων, διὰ τὴν ὀλιγαυδίαν τοῦ τόπου, ὡς πρὸς τὰ μεγάλα τῶν ἔργα. Ἡναγκάζοντο λοιπὸν ν' ἀγοράζον ἀνδράποδα ἀπὸ τὴν Θράκην, Μακεδονίαν, Δακίαν, ἤτοι Βλαχο-Μολδαβίαν, τοὺς Γέτας, ἤτοι Βασαραβίαν, τὴν μικρὰν Σκυθίαν, καὶ τὴν Καππαδοκίαν, τὴν Μυσίαν, Φρυγίαν, καὶ τὸ περισσότερον πλῆθος ἀπὸ τὴν Συρίαν· ἀλλὰ τοὺς μετεχειρίζοντο ἡμερώτερα ἀπὸ τῆς Σπαρτιάτας, καὶ τοὺς Ῥωμαίους, καὶ ὅσοι ἀπὸ αὐτῶν εὐδοκίμοῦσαν εἰς τὰς τέχνας, ἔξω μὲν ἀνεῖσι· οἱ λοιποὶ ἐχρησίμευον εἰς τὴν Μεταλλουργίαν. Κατὰ τὴν γενομένην ἀπογραφὴν παρὰ τοῦ Δημητρίου τοῦ Φαληρέως, 307 ἔτη πρὸ Χ. Γ. εἰς τὴν Ἀττικὴν εὐρέθησαν 400,000 ἀνδράποδα· ἀριθμὸς ὑπερβολικὸς κατ' ἀναλογίαν τῶν αὐτοχθόνων, καὶ ἐλευθέρων.

Τὸ ὀνομαζόμενον πεδίου ἐκτεινόμενον 3 λεύγας (α) κατὰ μῆκος, καὶ 2 λεύγας κατὰ πλάτος, ποτιζόμενον ἀπὸ Κηφισσοῦ, Ἰλισσοῦ, καὶ Ἡριδαῶν τοὺς ρύακας, ἦτον κατάφυτον ἀπὸ ἐλαιῶνας, καὶ ἐξουσιάζετο ἀπὸ τοὺς πλαστιωτέρους πολίτας, καὶ ἀγχιουστέρης· διότι ἀπὸ τὰς φυλάς ταύ-

τας

(α) Ἡ Λεύγα, ἢ Λέγα, Lieue, εἶναι μέτρον διαστήματος γῆς Γαλλικὸν εὐχρηστον, διότι συμπίπτει νὰ ἐκτεινῆται εἰς μίαν ὥραν διάστημα περιπτου, καὶ διὰ τοῦτο, ὡς εὐληπτεον ὀφθαλμῶν, δέλω τὸ μεταχειρισθῆ κατὰ πρετίμησιν καὶ εἰς τὸ Γεωγραφικὸν Λεξικόν, καὶ ἔδω.

τας ἐβλάστησαν ὁ Σωκράτης, ὁ Σοφοκλῆς, ὁ Θουκυδίδης, ὁ Πλάτων, καὶ ὁ Ἐπίκουρος.

Ἡ Ἀττικὴ κατὰ τὴν ὀλίγην τῆς ἔκτασιν ἦτον πολυανθρωποτάτη, διότι εἰς μίαν τετραγωνικὴν λεύγαν ἐμπεριεῖχε 4,000 ψυχάς· ἐν ᾧ ἡ νῦν Γαλλία κατὰ τὸν ὑπολογισμόν τοῦ Νέκκερος δὲν ὑπερβαίνει τὰς 900 ψυχάς εἰς τὴν ἰδίαν ἔκτασιν· ἀπόδειξις φανερά τῆς ἐντελοῦς Γεωργικῆς τῶν Ἀθηναίων.

Οἱ Ἀθηναῖοι πρὸ τοῦ νὰ γνωρίσῃν τὴν Αἴγυπτον, ἠγόραζον τὰ σιτάρια τῶν ἀπὸ τὴν Σικελίαν, καὶ τὴν Ταυρικὴν Χερσόνησον, ὅπου ἐκυρίευσεν τὴν Θεοδοσίαν (Καφῶν), καὶ τὰ λιμάνια ἀπὸ τὴν Πελοπόννησον· ἀφ' ἧς ὅμως ἐπεχειρίσθησαν τὸ ἔμποριον τῆς Αἰγύπτου, ἀπεπλήρωναν ἀπὸ ἐκεῖ τὰς χρείας τῶν, καὶ ἀπὸ τὰ μέρη τῆς Θράκης.

Ὁ Σόλων διεμοίρασε τοὺς Ἀθηναίους εἰς τέσσαρας κλάσεις, καὶ ἔδωκεν εἰς τὰς τρεῖς ἰδιοκτησίαν γῆς· ἡ δὲ τετάρτη, ἡ ὁποία ἦτον καὶ περισσοτέρα κατ' ἀριθμὸν, ἐκαλλιεργᾷ τὴν ξένην, ἀπολαμβάνουσα τὸ ἐκτημόριον τοῦ καρπῆ, τὸ ὁποῖον βέβαια εἶναι ὀλίγον· ἀλλ' ὁ Ῥήτωρ Ἰσαῖος μᾶς ἐνθυμίζει, ὅτι εἰς τὴν Θρίαν, πεδίον μετὰξὺ Ἀθηναίων, καὶ Ἐλευσίνος, ἡ γῆ ἔδιδεν 8 τὰ ἑκατὸν ἐπάνω εἰς τὴν τιμὴν τῆς, ἀφαιρουμένων τῶν ἐξόδων τῆς Γεωργίας· τὸ ὁποῖον τῶρα δὲν γίνεται. Οἱ Γεωργοὶ ἔτσι ἦσαν παντελῶς ἀτυχοῦντες, καὶ οἱ ἔχοντες γῆν μόνοι, ὑπέφερον τὰ ἐξόδα τῆς Δημοκρατίας.

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῶν Ἀθηναίων, τὰ ὁποῖα ἐνοῦνται κοινὰ καὶ εἰς τοὺς λοιποὺς Ἕλληνας κατὰ τὸ μᾶλλον, καὶ ἦττον· ἄς θεωρήσωμεν δὲ τῶρα καὶ τὴν Γεωργικὴν τῶν Ῥωμαίων.

Ἄνδρες ἐγκληματῖαι, καὶ φυγάδες ἀπὸ τὰς ἰδίας

των πατρίδας, εϋρόντες ἀρχηγὸν ἀνδρῶν, καὶ ἐν ταύτῳ φρόνιμον, τὸν Ῥώμυλον, συναχθέντες εἰς τὸ Λάτιον τῆς Ἰταλίας, καὶ διὰ τὴν σωθοῦν ἀπὸ τῆς ἐκδίκησιν τῶν Νόμων, συστήσαντες ἰδίαν τῶν Διοικήσιν, ἐχειροτόνησαν Βασιλέα αὐτὸν τὸν Ῥώμυλον, καὶ κατέβαλον τὰ θεμέλια τῆς Ῥώμης ἐκείνης, τῆς ὁποίας ἡ ἐξουσία ἀποκατέστη σχεδὸν παγκόσμιος, καὶ ἔφθασεν εἰς ἐκεῖνον τὸν βαθμὸν τῆς δόξης, τὸν ὁποῖον ὀλιγώτατα Ἕθνη, καὶ ἀποκτηταὶ ἀπέκτησαν.

Ὁ Ῥώμυλος, ἢ διὰ τὸ φυσικὸν δικαίωμα τῆς ἰσοτιμίας εἰς ἀνδρώπικας τῆς ὁμοίας τύχης, ἢ διὰ πολιτικὴν πρόβλεψιν, τὸ ὁποῖον εἶναι δύσκολον νὰ καταπέσῃ τὸν ἀδιάφορον κριτικὸν, διεμοίρασεν εἰς τέσσαρας τὰς μετέωρας τῆν γῆν τῆς κατασχέσεώς των, καὶ τοὺς ἀποκατέστησεν ἐν ταύτῳ γεωργοὺς, καὶ ἰδιοκτῆτας, δηλαδὴ πατριώτας καὶ ὅλην τὴν σημασίαν τῆς λέξεως. Οἱ Ῥωμαῖοι ἐμοιράσθησαν εἰς τέσσαρας φυλάς, καὶ ἐκάστη τούτων εἰς τριάκοντα Φροντιστήρια (Curiae), καὶ ἕκαστον ἄτομον ἐκ τούτων ἔλαβε δύο στρέμματα (Jugera) γῆς, εἰς ἰδιοκτησίαν του· ὥστε οὗτος ἐμείρασε καλῆτερα τὸν Ῥωμαϊκὸν τόπον ἀπὸ τὸν Σόλωνα. Ὁ Νόμος ἔτος ἐφυλάχθη ἀπὸ τοὺς διαδόχους του, καὶ μετὰ τὴν ἐξορίαν τοῦ τελευταίου Βασιλέως Ταρκυνίου τοῦ Σουπέρεβ, ἤτοι Ὑπερηφάνου, οἱ ψηφισθέντες Ἰπατοὶ Δημοκράται Βρούτος, καὶ Οὐαλέριος, γνωρίσαντες τὸ ὠφέλιμον τῆς συστήματος, τὸ ἐφύλαξαν, μοιράσαντες πάλιν εἰς τὸν λαὸν τὰ κτήματα τῶν δραπετῶν ἀποστρατῶν· καὶ διὰ τὴν ἐπαυξήσῃ ἡ Γεωργικὴ διὰ τῆς Διοικήσεως, ἐγνωρίσθησαν, καὶ διὰ τῶν Ποιητῶν ὑμνήθησαν, Θεοὶ ἔφοροι τῆς Γεωργίας· (Οὐίργ. β'.

β'. α.) καὶ ἐκ τήτου ἀνεφύησαν τὰ ὀνόματα τῆς γεωργικῆς πολυθείας. Ρυβιγάλοι ἦσαν οἱ φύλακες Θεοὶ τῶν γεννημάτων ἀπὸ τῆς βρύχης, καὶ τὰς κακοκαιρίας. Φλωράλαι, οἱ εὐδοκῶντες εἰς τὴν ὠριμότητα τῶν καρπῶν. Οἰνάλαι (Vinales) οἱ ἔφοροι τοῦ τρυγητῆ. Ἀμβυστάλαι, οἱ λιτανευόμενοι εἰς τὴν εὐφορίαν. Τερμινάλαι, οἱ ἔφοροι τῶν συνόρων. Παγκανάλαι, οἱ ἐπικαλούμενοι εἰς πληθυσμὸν τῶν σπαρτῶν, καὶ ἐν ἐνὶ λόγῳ δὲν ἦτον κίνημα γεωργικὸν, εἰς τὸ ὁποῖον νὰ μὴ ἦτον προσδιωρισμένος Θεὸς διὰ παράκλησιν· παρομοίως διωρίσθησαν καὶ ἑορταὶ διὰ πολιτικῶν Νόμων εἰς τὰς ἀγρονομικὰς εὐκαιρίας· ὡς αἱ πανηγύρεις τῶν ἐννεαημέρων, ὅτε ἐσυναζόντο οἱ γεωργῶντες εἰς τὴν Ῥώμην νὰ κάμουν τὰς ληλοδοσίας των, καὶ ἡ Βελλή, καὶ τὰ κριτήρια ἐσχόλαζον, καὶ ἐθεωρῶσαν τὰς τῶν Γεωργῶν διαφορὰς, διὰ νὰ μὴ ἐμποδίζωνται εἰς ἄλλας ἡμέρας ἀπὸ τὴν ἐργασίαν των.

Ἡ Ῥωμαϊκὴ Νομοθεσία ἀπέβλεπεν οὐτιωδῶς εἰς τὴν εὐταξίαν τῆς Γεωργικῆς· καὶ ὅστις ἤθελε κόψῃ ξένον δένδρον, ἐπαιδεύετο, ὡς ἀνδροφόνος, ἢ ληστής· ὥστε ἀποδεικνύεται τρανώτατα, ὅτι οἱ παλαιοὶ Ῥωμαῖοι ἐπροτιμοῦσαν τὰς δύο ἀρετὰς τὴν Πολεμικὴν, καὶ τὴν Γεωργικὴν ἀπὸ ὅλας τὰς ἄλλας. Ὅχι μόνον Ὑπατοὶ, ἀλλὰ καὶ Δικτάτωρ, ἦτοι ἐπὶ ῥητῶν καιρῶν αὐτοδέσποτος Μονάρχης τῆς Ῥώμης, προσεκαλέσθη νὰ ἀναλάβῃ τοὺς οἴακας τῆς Διοικήσεως, ἐν ᾧ ἐβαστοῦσεν εἰς χεῖράς του τὸ ἄροτρον, καὶ ἐγεωργῶσε τὸ χωράφι του. Τότε λοιπὸν καὶ ὅλη ἡ γῆ τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐξοχῆς, ἢ πεδιάδος (Campagna) ἐγεωργεῖτο, καὶ τὰ ἔλη, ὡς τὸ Ἀλβανικόν, καὶ Ποντίνον ἐξηραίνοντο, καὶ ἡ ἀφθονία τοῦ πίτου,

καὶ

καὶ οἶνε ἦσαν εἰς τὴν Ῥώμην ἀπὸ τὰ περίχω-
ρά της.

Ἄλλ' αὖ οὐ περιτὰ 267 ἔτη ἀπὸ κτίσεως τῆς Ῥώμης διεγέρθη ζηλοτυπία τῶν Φυλάρχων (Τριβέ-
νων) τῷ δήμῳ κατὰ τῶν Πατρικίων, διὰ τὴν ἀποκτή-
σεν τὴν εὐνοίαν τῷ λαῷ, καὶ νὰ οικειοποιηθῶν τὰ μεγά-
λα ἀξιώματα, ἐπρόβαλλαν νέαν μοιρασίαν τῆς γῆς,
καὶ ἐβλάψαν τὴν ἰδιοκτησίαν, ἣ ὑποία εἶναι τὸ θε-
μέλιον τῆς καλῆς Γεωργικῆς· διότι ὅταν ὁ Γεωργὸς
ὑποπτεύῃ, ὅτι ὁ καλλιεργούμενος ἀγρὸς τε εἶναι ὑπο-
κείμενος εἰς τὸ νὰ ἀρπαγῇ ἀπὸ τὰς χειράς τε, καὶ
νὰ δοθῇ εἰς ἄλλον διὰ τῆς Διοικήσεως, ἀναμφιβό-
λως ὀλίγον τὸν ἐπιμελεῖται, καὶ τὸν προφυλάττει·
καὶ αὕτη ἡ ἀγρονομικὴ διαταγὴ διεργεθεῖσα πολλὰ-
κις μὲ κίνδυνον τῆς ἰδίας Ῥώμης παρὰ τῶν φιλο-
ταράχων Φυλάρχων, ἐστάθη πρώτη πληγὴ ἐναν-
τίον τῆς Γεωργικῆς.

Δευτέρα δὲ καὶ τελευταία ἡ ἀκόλουθος· ὅταν
ἡ Ῥωμαϊκὴ ἐξουσία ἐξηπλώθη εἰς τὴν Εὐρώπην,
Ἀφρικὴν, καὶ Ἀσίαν, καὶ οἱ Ῥωμαῖοι ἐφθασαν εἰς
ἐκεῖνον τὸν πλοῦτον, καὶ τρυφὴν, τῆς ὁποίας ἐδώκα-
μεν ἀρκετὰς ἐνδείξεις διὰ τῶν εἰρημένων, οἱ κυριευ-
θέντες τόποι διετάχθησαν νὰ δίδουν εἰς τὴν Ῥώ-
μην ὅλας τὰς ἀναγκαίας τροφὰς εἰς τὰς χαμηλο-
λοτέρας τιμὰς· 20 λίτραι (8 ὀκάδ.) σιτᾶρι ἐ-
τιμᾶτο 10 ἄσπρα, καὶ 1 κόγχος, ἦτοι πέντε φιά-
λαι κρασί, ἐπωλεῖτο 2 παραῖδες, ὥστε ἦταν περιτ-
τὸν πλέον νὰ γεωργῆται ἡ Ἰταλικὴ γῆ, ὅταν ἐξω-
θεν ἐλάμβανεν εἰς ταιαύτας ποταπὰς τιμὰς τοὺς
καρπύς· καὶ μὲ τοῦτον τὸν τρόπον ἠμελήθη παντε-
λῶς ἡ Γεωργία, καὶ οἱ πρότερον καρποφόροι ἀγροὶ
μετεβλήθησαν εἰς παλάτια ἐξοχῆς παμμέγιστα,
καὶ

καὶ πάμπολλα, εἰς τοὺς κήπους τῶν ὁποίων ἀντὶ δένδρων καρποφόρων, καὶ χόρτων βρωσίμων ἐκαλλιεργοῦντο ἀπὸ τὴν ἀπειρίαν τῶν Ῥωμαϊκῶν ἀνδραπόδων ἀνθὴ διάφορα, καὶ δένδρα αἰιδαλῆ, ἀλλ' ἀνωφελῆ καὶ ἄκαρπα. Ὁ πλῆθος ἔφερε τὴν τρυφήν, καὶ αὕτη τὴν ὀκνηρίαν, καὶ τὴν παντελῆ κατάργησιν τῆς Γεωργίας, καὶ αὕτη τὴν ἀδυναμίαν τῶν ἐγκατοίκων, καὶ τὸς στασιασμούς, τὴν φθορὰν τῆς Δημοκρατίας, καὶ τὴν κατ' ὀλίγον ὀλίγον πτώσιν ἐκείνου τοῦ μεγάλου Κολοσσοῦ.

Διὰ τὰ πληροφορηθῶμεν καλῆτερα εἰς τὰ ρηθέντα, δὲν εἶναι περιττὸν νὰ παρατηρήσωμεν κατὰ παράθεσιν τὴν παρούσαν τῆς Κωνσταντινουπόλεως Διοίκησιν, ἡ ὁποία λαβῶσα παρὰ τῶν Ῥωμαίων αὐτὴν τὴν συνήθειαν, καὶ διωρίσασα τὰς ὑποκειμένας Ἐπαρχίας νὰ τρέφῃ τὴν Βασιλευῦσταν μὲ τ' ἀναγκαῖα εἰς τιμὰς πολλὰ χαμηλὰς· ἕως ὅτου οἱ Σατράπαι τῶν Ἐπαρχιῶν εἶχον τὴν ταπεινὴν ὑποταγὴν, ἀπέστελλον τὰς σιτοδοσίας, καὶ κρεωδοσίας εἰς τὰς προσδιωρισμένας τιμὰς, καὶ ἡ Βασιλευῦστα ἔτρεφε τοὺς ἀγεωργήτους κατοίκους τῆς εἰς τὴν τευσὴν, καὶ πολυτέλειαν· τῶρα δὲ, ἀφ' ἧς δηλαδὴ οἱ Σατράπαι ὀλίγον ὑπακύνεσι, καὶ ὑπὸ διαφόρας προφάσεις πωλῶσιν εἰς ὑψηλὰς τιμὰς ἔξω τῆς Ἐπικρατείας τὰ γεννήματα, ἡ Διοίκησις τῆς Βασιλευῦστος ἀναγκάζεται νὰ ἀγοράζῃ ἀκριβὰ, καὶ νὰ τρέφῃ ὁμοίως ἀκριβώτερα τὸν λαόν τῆς, καὶ τὰ ἐπόμενα, πτωχία, καὶ ἀδυναμία, καὶ ὀλιγανδρία, ἀποτελέσματα τῆς ἀμελείας εἰς τὴν Γεωργικὴν φυσικώτατα.

ΕΙΔΗ ΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ.

Αί ένασχολήσεις τῆς Γεωργικῆς ἠμποροῦν να διακριθῶν εἰς γενικώτερα εἶδη τὰ ἀκόλουθα.

α. Εἰς τὰ Γεννήματα· ἦτοι σιτάρι, βρύζαν, ἀραβοσίταρον, κριθάρι, βρώμην, πισοῦς, κυάμους, φακῆν, κευχρί, ρύζι, καὶ τὰ λοιπὰ, ἀπὸ τὰ ὅποια ὄσα μαγειρεύονται, ὀνομάζονται ὑσπρια· ἀπὸ δὲ ταῦτα πάντα γίνονται ἀλευρι, ἄμυλον, ἄρτος, μερικὰ ποτὰ, μαγειρεύματα, καὶ πνεύματα, ζυμαρικὰ, καὶ ἄλλα.

β. Εἰς τὴν Ἀμπελον· ἡ σταφυλὴ εἶναι καρπὸς τοῦ κλήματος τῆς Ἀμπέλν, ἡ ὁποία πρῶτον ἐγνωρίσθη εἰς τὴν Ἀσίαν, μετεφυτεύθη εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὅθεν διεκίβασθη εἰς τὴν Ἰταλίαν, καὶ ἐκεῖθεν διεδόθη εἰς ὅλην τὴν Εὐρώπην. Ὁ χυμὸς τῆς σταφυλῆς ἐπόθη πρότερον γλεῦκος, μετὰ ταῦτα ἐγινε κρασί, καὶ ἔπειτα ἐγνωρίσθη ἡ κατασκευὴ τοῦ οἰνονάματος, οἰνοπνεύματος, καὶ ὀξειδίου. Ἡ Ἀμπελος ένασχολεῖ περισσοτέρως ἐργάτας ἀπὸ τὰ γεννήματα· ἄρα συμβάλλει περισσότερο εἰς τὴν πολυανθρωπότητα τῶν τόπων, ἀλλὰ δὲν εἶναι ἀναγκαία, ὡς ἐκεῖνα.

γ. Εἰς τοὺς Καρπούς, τοὺς ὁποίους καὶ Ὀπώρας, καὶ κοινῶς Ὀπωρικὰ λέγομεν. Τὰ καλλήτερα ὀπωρικὰ μετεφυτεύθησαν ἀπὸ τὴν Ἀσίαν, τὴν Ἑλλάδα, καὶ τὴν Ἀφρικὴν, καὶ διεδόθησαν διὰ τῆς Ἰταλίας εἰς τὴν Εὐρώπην. Τὰ βερίκοκκα εἶναι βλάστημα τῆς Ἡπείρου· τὰ καλλήτερα ἀπίδια τῆς Νυμφηίας, τῆς Ἑλλάδος, καὶ κυρίως τῆς Ἀλεξανδρείας· ἡ Μηδεῖα, Περσία, καὶ Ἀσσυρία μᾶς

ἔδωκαν τὰς λεμονιάς, καὶ κίτριάς· ἡ Περσία, τὰ Περσικά μῆλα· ἡ Καρχηδῶν τὰς συκάς, καὶ ροδιάς· ἡ Καστανία τῆς Μαγνησίας (Ζαγοράς) τὰς καστανιαίς· τὰς κερασίας ἡ Κερασῶς Πόλις τοῦ Πόντου· τὰ κοκκύμηλα ἡ Ἀρμενία, καὶ Συρία· κοινὰ δὲ ἦσαν εἰς ἡμᾶς αἱ ἐλαῖαι, ἀμυγδαλαῖ, συκαμινιαί, καὶ αἱ μηλείαι. Πρὸς τὰ βόρεια μέρη ὅσον τινὰς προχωρεῖ, ἄλλο τόπον εὐρίσκει ὀλιγώτερα τὰ ὄπωρικά. Αἱ Ἰνδίαί, καὶ ἡ Ἀμερικὴ μᾶς δίδου διὰ τῆ Ἐμπορίας πολλὰς καρπὸς χρησίμους, ὡς πιπέρι, καφὲν, καὶ τὰ ὅμοια, καὶ ὅσα χρησιμεύου εἰς τὴν Ἱατρικὴν, ὡς τὴν κασσίαν, καὶ ἄλλα.

δ'. Εἰς Ξύλα· τὰ ἄκαρπα δένδρα εἶναι περισσό-
 τερα, καὶ εὐρίσκονται εἰς πολλὰ μέρη πυκνά, καὶ
 συνεχῆ, ὀνομαζόμενα Δρυμοί, καὶ Δρυμῶνες· εἶναι
 δὲ πολλὰ ἀναγκαῖα εἰς τὴν ἀνθρώπινον ζωὴν,
 καὶ διὰ Ξυλικὴν, Οἰκοδομικὴν, καὶ Ναυπηγικὴν,
 καὶ διὰ καύσιμον, καὶ διὰ τοὺς αἰθρακας. Ἀλλὰ
 μὴ ὅλα ταῦτα μῆτε Διοίκησις καμμία, μῆτε καὶ χώρα
 μία ἔλαβε τὴν φροντίδα, ἢ νὰ φυλάξῃ τὰ τοιαῦτα
 δένδρα, ἀπὸ τὴν ματαίαν, ἢ ὀλίγον ὠφέλιμην φθο-
 ράντων παρὰ τῶν κατοίκων, ἢ νὰ μεταφυτεύσῃ ἄλ-
 λα νέα ἀντὶ τῶν κοπέντων· ὥστε πολλοὶ τόποι
 πρότερον σύνδενδροι κατήντησαν νὰ μὴ ἔχουν Ξύλα,
 καὶ αἰθρακας, καὶ νὰ ταλαιπωρῶνται, ἀφ' οὗ τά-
 χα διὰ καλλιέργειαν μικροῦ χωραφίου κατέκαυσαν
 ὀλόκληρον δρυμῶνα, δι' ὀλίγην ὠφέλειαν ἐνός, ἢ
 δύο συμπολιτῶν των. Εἰς τοῦτο τὸ εἶδος ἀνάγονται
 καὶ τὰ βαφικὰ Ξύλα τῆς Βρασιλλίας, καὶ τῶν
 Ἰνδιῶν, καὶ αἱ φλοιαί, ὡς τὸ κιννάμωμον, καὶ ἡ Πα-
 ρκιανὴ φλοιά (Κίνα) καὶ ἄλλαι ὁμοίως καὶ τὰ
 Ἰνδικὰ Ξύλα, ὡς τὸ Σάνδαλον, κ. τ. λ. καὶ τὸ
 Βρώ-

βρώσιμον αλευρόδενδρον, καὶ αἱ ράβδοι διὰ καπνοσύριγκας (τζιπέκια), καὶ ὅσαι ἐκ τούτων συμβάλλουν εἰς τὴν Ἰατρικὴν, καὶ προσέτι τὰ κόμμεια, ῥητίναι, πίσσα, νάφθα, καὶ γενικῶς ὅσα τοιαῦτα ἀπὸ ἄκαρπα ξύλα, ἢ καὶ κάρπιμα λαμβάνουν τὴν γένεσίν των, καὶ χρησιμεύουν εἰς τὸν ἀνθρώπινον βίον, καὶ ἐπομένως ἀποτελοῦν Ἐμπόριον.

έ. Εἰς Λινάρι, καὶ Καννάβι· ἡ καλλιέργεια τούτων τῶν δύο χόρτων εἶναι ἀναγκαία διὰ τὰ ἐνδύματα, καὶ ἐπιπλα τῶν ἀνθρώπων, καὶ διὰ τοὺς σπόρους αὐτῶν χρησιμεύοντα δι' ἔλαια, καὶ διὰ τροφήν πτηνῶν ὁ κανναβόσπορος· τὰ βόρεια μέρη τῆς Εὐρώπης, καὶ ὑπὲρ πᾶντα ἡ Ῥωσσία ἔχει τὰ περισσότερα.

ς'. Εἰς Καπνόν· ἡ μεγάλη χρῆσις, ἢ νὰ εἶπω καλλήτερα ἢ κατάχρησίς μας εἰς αὐτὸ τὸ φύλλον, ἢ εἰς καπνόν, ἢ εἰς κόνιν, ἢ εἰς φύλλα μασσώμενα, εἶναι τόσον πολλή, ὥστε ἔχομεν ἀνάγκην νὰ τὸ καλλιεργῶμεν μὲ ἐπιμέλειαν, καὶ νὰ τὸ τιμήσωμεν μὲ χωριστὸν Ἄρθρον.

ζ'. Εἰς Κρόκον· τὸ χόρτον τοῦτο χρησιμεύει πολὺ εἰς ἀρτύματα φαγητῶν, καὶ εἰς βαφάς, καὶ τὴν Ἰατρικὴν, καὶ δαπανᾶται πολὺ· ὁμοίως καὶ ὁ Νόθος κρόκος τῆς Αἰγύπτου, ἀλλ' ὁ πρῶτος φυτεύεται, καὶ ἔχει ἀνάγκην ἀπὸ πολλὴν ἐπιμέλειαν· ὁ δὲ δεύτερος καρποφορεῖται μόνον εἰς τὴν Αἴγυπτον ἀπὸ τὸ λεγόμενον Ψιττακόδενδρον, καὶ Τουρκιστὶ ὀνομάζεται Ἀσφοῦρι.

η'. Εἰς Ζάχαρι· περὶ τῆς πρώτης ἀρχῆς τοῦ Ζαχαροκαλάμου ἀκόμη φιλονεικοῦσιν αἱ Νῆσοι τῶν Μακάρων (Κανάρια), ἢ Ἰνδία, καὶ ἡ Αἴγυπτος, ποία τούτων τὸ εἶχε προτέρα· ἀλλὰ τὰ τοιαῦτα

πρωτοτόκια ένασχολοῦν μόνα τὰ περίεργα πνεύματα, καὶ δὲν ὠφελοῦν μῆτε εἰς τὸ Ἐμπόριον, μῆτε εἰς τὴν ζῶν μας· αἱ δὲ Δυτικαὶ Ἰνδίαι, καὶ ἡ προτεχὴς Ἀμερικὴ, ἀφ' ἧς τὸ ἔλαβον, τὸ ἐπολλαπλασίασαν, καὶ τὸ ἐκαλλιέργησαν, καὶ ἐπεμελήθησαν νὰ κάμνῃ καὶ πολὺ, καὶ καλὸν τὸ Ζάχαρι διὰ νὰ φθάσῃ εἰς τὴν ἐπιθυμίαν μας τοῦ νὰ τὸ τρώωμεν καὶ δαπανῶμεν εἰς ποτὰ, καὶ φαγητὰ μυριοτρόπως· ἀπὸ αὐτὰ διασταλάζεται πνεῦμα, τὸ Ῥῆμι, καὶ ἡ Ταφία.

Δ'. Εἰς Βαμβάκια· πολυειδῆς, καὶ μεγάλη εἶναι καὶ ἡ χρῆσις τῶν Βαμβακίων μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων, διὰ τοῦτο καὶ εἰς πολλὰ μέρη τῆς Ἀσίας, Εὐρώπης, καὶ Ἀμερικῆς πλῆθος γεωργῶν ένασχλῶνται εἰς τὴν καλλιέργειάν των· τὸ καλῆτερον γίνεται εἰς τὰς Ἰνδίας.

ι'. Εἰς Χόρτα· ἐκτὸς τῆς Βοτανικῆς, ἡ ὁποία ἐξετάζει τὴν φύσιν, καὶ ἐπιμελεῖται τὴν σύναξιν, καὶ τὴν αὔξησιν κυρίως τῶν χρησίμων εἰς τὴν Ἰατρικὴν χόρτων, ἡ Κηπευτικὴ εἶδος Γεωργίας, ἀπὸ τὴν ὁποίαν λαμβάνομεν πολυειδῆ χόρτα βρώσιμα, ὠμά, καὶ ἐψημένα, ένασχολεῖ πλῆθος πολὺ γεωπόνων, μάλιστα εἰς τὰ περίχωρα τῶν Μεγαλοπόλεων. Εἰς τὸ εἶδος τῆτο ἀνήκει καὶ ἡ ἐπιμέλεια εἰς τὴν σύναξιν τῶν ἀγρίων χόρτων, φύλλων, καρπῶν, ἢ ριζῶν αὐτῶν, ὅσων χρησιμεύουσι εἰς ἀρτύματα, Ἰατρικὴν, Βαπτικὴν, καὶ φαγί.

Περὶ τῶν εἰρημένων ὕλων ἢ ἀκριβῆς, καὶ εἰς πλάτος ἐξήγησις εὐρίσκεται κατὰ Ἄρθρον εἰς τὸ ἐξῆς Α'. Βιβλίον, καὶ διὰ τοῦτο ἐν συντόμῳ ἐξετέθησαν ἐνταῦθα· μετὸν αὐτὸν τρόπον θείλω ἐκθέσει καὶ τὰ εἶδη τῶν προτεχῶς ἀκολούθων Κεφαλαίων τοῦ

Ζωτικῷ, καὶ Ὀρυκτικῷ τῆς φύσεως Βασιλείου, διὰ τὴν ἀποφύγω, ὅσον τὸ δυνατόν, τὸ ἐλάττωμα τῆς πολυλογίας.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Γ,

Περὶ Βοσκητικῆς, καὶ Θηρευτικῆς.

Οτι ἡ Ποιμαντικὴ εἶναι σύγχρονος μὲ τὴν Γεωργικὴν, φέλουσα ἢ Θεία Γραφή τὰ μᾶς τὸ ἀποδείξει μᾶς ἐξιστορεῖ τοὺς δύο ἰσούς τοῦ Ἀδάμ, τὸν μὲν ποιμένα, τὸν δὲ γεωργόν· ἡ Ποιμαντικὴ ὅμως, ὡς φύσει ἀπλουστερα, ἐγνωρίσθη καὶ προτέρα (α), καὶ ταύτης εἰσέτι προτέρα ἡ Κυνηγετικὴ· καὶ ἐπειδὴ αὐταὶ αἱ δύο ἐνασχολοῦνται περὶ τὰ ζῶα, ἢ μὲν εἰς τὰ ἄγρια, ἢ δὲ εἰς τὰ ἡμερα, καὶ δίδου εἰς τὸ Ἐμπόριον κρέατα, ἀλείμματα, ἔλαια, δέρματα, κόκκαλα, μαλλία, πτερά, γάλατα, βέτυρα, τυρία, καὶ τὰ παρόμοια· πρέπον εἶναι τὰ εἰπωμεν καὶ περὶ αὐτῶν προγυμναστικάτινα πρὸς χρῆσιν τῶν σπουδαζόντων τὸ Ἐμπόριον.

Βοσκητικὴ εἶναι ἡ ἐπιμέλεια τῶν ἡμέρων ζώων, καὶ χρῆσις αὐτῶν· Θηρευτικὴ δὲ, τὸ φέρημα τῶν ἀγρίων ζώων, εἰς τὴν ὁποίαν ὑπάγεται καὶ τὸ κυνήγημα τῶν ἐνυδρῶν, ὀνομαζομένη κυρίως Ἀλιευτικὴ, καὶ ἀπλούστερον Ὀψάρευμα.

Ἄ-

(α) Ἡ Θεία Γραφή προχρονίζουσα τὴν Ποιμαντικὴν ἀπὸ τῆς Γεωργικῆς, λέγει· „ ἐγένετο Ἄβελ ποιμὴν προβάτων, Κάϊν δὲ ἦν ἔργαζόμενος τὴν γῆν “.

Ἀφ' οὗ ὁ Ἀδάμ ἐγνώρισε τὴν γύμνωσίν του, ἐνεδύθη χιτῶνας δερματίνους, ἦτοι ἐφόρευσε ζῶον, καὶ ἀπεκατέστη κυνηγός· οἱ ἄνθρωποι λοιπὸν ἀναγκαίως πρέπει νὰ ἔγιναν ἀπὸ αὐτὰς τὰς ἀρχὰς κυνηγοί· καὶ ἐπειδὴ εἰς τοῦτο δὲν ἤμποροῦσαν νὰ εὐδοκιμήσουν πάντοτε, μάλιστα μὴ ἔχοντες ὄπλα, καὶ τρόπους ἐπιτηδειότητος, ὅσους τῶρα αἱ τέχναι μᾶς ἐπρόβλεψαν, ἐχρειάσθη νὰ θρέψουν ἡμερα ζῶα νὰ τὰ συνεδίσουν ὑπὸ τὴν ὀδηγίαν των, καὶ νὰ τὰ ἐπιμεληθοῦν, τὸ ὁποῖον ἐσύστησε τὴν Ποιμαντικὴν, ἦτοι Βοσκητικὴν, καὶ μὲ τὸν τρόπον τοῦτον εἶχον ἔτοιμα, καὶ δέρματα νὰ ἐνδύωνται, καὶ γάλατα, καὶ κρέατα νὰ τρέφονται· τοιαύτην ζωὴν ἔζων οἱ πρῶτοι Πατριάρχαι κατὰ τὴν Γραφικὴν ἀλήθειαν.

Ὅτι δὲ εἰς τὴν Γεωργικὴν εἶναι συνεζευγμένη, καὶ ἡ Ποιμαντικὴ, δὲν εἶναι ἀμφιβολία, ὄχι μόνον διότι τὰ ζῶα τρέφονται εἰς τὴν ἰδίαν γῆν, καὶ ἡ ζωὴ τῶν γεωργῶν ὁμοιάζει μὲ τὴν τῶν ποιμένων· ἀλλὰ τὸ περισσότερο, διότι εἰς τὴν ἐργασίαν τῆς γῆς εἶναι ἀναγκαία ἡ ὑπηρεσία πολλῶν ἡμέρων ζώων, καθὼς καὶ εἰς τὸ διὰ ξηρᾶς Ἐμπόριον· πρεπόντως λοιπὸν πρέπει μετ' ἐκείνην νὰ γράψωμέν τι καὶ περὶ αὐτῆς,

Οἱ προνομασθέντες Ἰνδοί, Σῖναι, καὶ Αἰγύπτιοι, ἔχοντες διὰ τῆς Γεωργικῆς τὴν τροφήν των, καὶ μεταχειριζόμενοι τὴν γῆν των διὰ νὰ καρποφορήσῃ, δὲν ἦσαν μήτε κυνηγοί, μήτε ποιμένες· ἀλλὰ τὰ λοιπὰ Ἔθνη, δυσκολευόμενα εἰς τὸ νὰ γεωργήσουν τόπους ἀνίσχυς, καὶ ἀνωμάλους, ἔγιναν κυνηγοί, καὶ ποιμένες. Οἱ Χαλδαῖοι, κάτοικοι τῆς Μεσοποταμίας, καὶ οἱ Ἀραβες, ἦσαν νομαδες, καὶ βοσκοί, λογαριάζοντες τὸν πλοῦτόν των εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν ζώων
των·

των· και δια παράδειγμα πάλιν φέρομεν τὴν μαρτυρίαν τοῦ παλαιότερου, καὶ ἀληθεστέρου ἀπὸ τὰ σωζόμενα βιβλία, τὴν Θείαν Γραφήν. Ὁ Ἰωβ ἦτον πλούσιος ὄχι εἰς χρυτὸν, ἢ ἄργυρον, ἢ λίθους τιμίους· ἀλλ' ἦν ἄνθρωπος πλούσιος, καὶ ἀκολουθῶντας λέγει, ὅτι εἶχε πρόβατα, καμήλους, καὶ λοιπὰ ζῶα· ὁμοίως ὁ Ἀβραάμ, καὶ λοιποὶ Πατριάρχαι.

Οἱ Σκυθαί, καὶ ὅλα τὰ ὑπερβόρεια Γένη ζῶσιν ἕως τῆς σήμερον τὴν ἰδίαν ζωὴν, ζῶντες, καὶ συζῶντες μὲ τὰ κοπάδια, καὶ ἀγέλας των, καὶ εὐκολύνονται ἀπὸ τὴν εὐρυχωρίαν τῆς ἐρήμου γῆς των· διότι ἀφ' οὗ βοσκῆσουν εἰς ἓνα τόπον τὰ ποιμνιά των, μεταφέρονται ἀμαξόβιοι εἰς ἄλλο, καὶ οὕτω ζῶσι ζωὴν πλανητικὴν. Οἱ Λάπωνες, καὶ οἱ κάτοικοι τῆς Σιβηρίας, μὴ ἔχοντες γῆν ἐπιτηδεΐαν, μῦτε διὰ βοσκὴν ζῶν, μῦτε διὰ καλλιέργειαν, εἶναι ἐξ ἀνάγκης κυνηγοί, καὶ δίδουσιν εἰς τὸ Ἐμπορίον τὰ μαλακὰ, καὶ θερμὰ δέρματα τῶν ἀγρίων τῆς πατρίδος των ζῶων.

Ἡ Ἀλιευτικὴ φαίνεται ὅτι εὐρέθη μετὰ τὰς εἰρημένας· διότι οἱ ἄνθρωποι ὄντες ζῶα χερσαῖα δύσκολα, ἐτόλμησαν νὰ ζητήσουν ἀπὸ τὴν θάλατσαν, καὶ τὰ λοιπὰ νερά ὄφελος· ἀλλ' ὅσοι εὐρέθησαν, ἢ ἠναγκάσθησαν νὰ κατοικήσουν εἰς μέρη παράλια, ἔγιναν ἰχθυοφάγοι, καὶ ἐπιτηδεύθησαν νὰ κατασκευάσουν τὰ μικρὰ σκάφη μονόξυλα νὰ ὀψαρεύουν, καὶ νὰ γένων πρῶτοι ναυπηγοί· ὄργανον, τὸ ὁποῖον, καθὼς προείπομεν, εἶναι ἀναγκαιότατον διὰ τὴν ἄσκησιν τοῦ Ἐμπορίου· ὥστε ὁ τόπος, εἰς τὸν ὁποῖον κατώκησαν οἱ ἄνθρωποι κατὰ τὴν κατάστασίν του, τοὺς διήρξευ εἰς τὰς πέντε τούτους τρόπους τῆς ζωῆς.

α. Ὁ εὐρύχωρος, καὶ χλοηφόρος τύπος εἶχε τοὺς Βοσκούς. β. ὁ εὐρύχωρος ὁμοίως, καὶ ἄκαρπος, τῆς Κυνηγούς. γ. ὁ παράλιος, καὶ παραποτάμιος, τοὺς Ἀλιεῖς. δ. ὁ ἐπίπεδος, καὶ ποτιστικὸς, τοὺς Γεωργούς, καὶ ε. ὁ παράλιος, ἀλλὰ στενὸς, καὶ ἄκαρπος ἠνάγκασε τοὺς κατοίκους νὰ γέρου ἐμποροὶ, ἀλλ' ὅταν ἐκεῖ ἐβιάσθησαν νὰ κατοικήσου ἀπὸ ἐπιδρομαῖς δυνατωτέρων Ἑθνῶν.

Οἱ Παλαιοὶ Ἕλληνας, καὶ Ῥωμαῖοι ἕως τῆ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου ὕφαιναν ὅλα σχεδὸν τὰ ἐνδύματα ἀπὸ μαλλία, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐπαινοῦνται ὅτι εἶχαν τὰ καλλήτερα μαλλία, τρέφοντες ἐπὶ τούτου γένος προβάτων παρόμοιον μὲ τὸ τρεφόμενον τῶρα παρὰ τῶν Ἰσπανῶν· ὥστε ὄντα ἀγνώριστα τὰ βαμβακερὰ, μεταξωτὰ, καὶ αὐτὰ τὰ λιναῖα ἐνδύματα, ἡ Ποιμαντικὴ, ἡ ὁποία εἶδεν τὰ μαλλία ἦτον εἰς ὑποληψίαν· καὶ ἐπειδὴ τὰ τοιαῦτα ἐνδύματα εἶναι ζεστὰ, ὀλίγη χρῆσις ἐγένετο, καὶ ἀπὸ τὰς διφθέραις (γούνας) καθὼς ἀπὸ τὸ παραδειγμάτων μεταχειρίζονται καὶ οἱ τωρινοὶ Εὐρωπαῖοι.

Οἱ Θεσσαλοὶ ἐπαινοῦνται, ὡς καλοὶ ἵπποτρόφοι, καὶ οἱ Αἰγύπτιοι διὰ τὴν γεωργικὴν χρῆσίν των ἀπεδέωσαν τὸν βῆν ὑπὸ τὸ Ἄπις ὄνομα. Τὰ πετρωδὴ βουνὰ τῶν Ἀθηναίων, καὶ Κρητῶν ἔτρεφον κοπάδια αἰγῶν· ὁ ἴδιος Ζεὺς ἐβύζασεν αἶγα, καὶ τὴν ἀπεδέωσεν. Ὅλα τὰ ρηθέντα Ἑθνη (ἐκτὸς τῶν Γεωργικῶν) ἐδυσίαζον πλῆθος ζώων εἰς τοὺς Θεῶς των· αἱ ἐκατόμβαι, καὶ τὰ ἐγκαίνια τῆ Ναοῦ τοῦ Σολομῶντος μᾶς ἀποδεικνύουν, ὅτι τότε τὰ ζῶα ἦσαν περισσότερα, καὶ εἰς τὴν Ἀσίαν, καὶ εἰς τὴν Εὐρώπην, καὶ ἡ Ποιμαντικὴ ἐτεμελεῖτο μὲ ἀκρί-

Βειαν, και τὸ Ἐμπόριον εἰς ζῶα, και τὰ ἐκ τῶν ζῶων ἐγίνετο ἴσως μὲ περιττοτέραν δραστηριότητα ἀπὸ τὸ τρωινόν, ἀλλ' οἱ Ἱστορικοὶ, καθὼς προεῖπον, δὲν ἀναφέρουν ταῦτα.

Μετὰ τὸν βαθμὸν τῆς τελειοποιήσεως τῆς Ναυτικῆς, ἤυξησε και ἡ Ἀλιευτικὴ· ὁ Θρακικὸς Βόσπορος ἐπαινεῖται ἀπὸ τὸν Γεωγράφον Στράβωνα διὰ τὸ πλῆθος τῶν πελαμύδων, και ἄλλων ὀψαρίων του· τὸ Βυζάντιον ἔχαιρε παλαιόθεν αὐτὸ τὸ Ἐμπόριον· ἀλλ' εἰς τὰ Ἄρβρα Ὀλλάνδα, και Ἀγγλία φέλομεν ἰδῆ ὅτι ἡ Ὀψαρικὴ εἰς αὐτοὺς τοὺς τόπους ἀποτελεῖ τῶρα μέγιστον Ἐμπόριον εἰς τὸν εὐρυχωρότατον Ὠκεανόν.

Ὅτι ἡ Βοσκητικὴ εἶναι συνενωμένη μὲ τὴν Γεωργικὴν ἀμφιβολία δὲν εἶναι, διότι τὰ μεταχειριζόμενα παρὰ τοῦ γεωργοῦ ζῶα, τρέφονται, και βόσκονται παρὰ τοῦ ἰδίου, και ἐν ταύτῳ εἶναι και γεωργός, και βοσκός· ἀλλ' ἐπειδὴ φυσικῶς διαιροῦνται αὐταὶ αἱ δύο τέχναι, ἀνάγκη ἦτον νὰ τὰς διαιρέσω και ἐγώ.

Ὁ περικλεῆς εἰς τὴν φυσικὴν ἀκρίβειαν Λινναῖος, διαιρεῖ ὅλα τὰ ζῶα τῆς ὑδρογείου μας σφαίρας εἰς ἕξ κλάσεις τὰς ἀκολουθούσους.

α'. Τὰ τετράποδα, ὅσα περιπατοῦν μὲ τέσσαρα ποδάρια.

β'. Τὰ πτηνὰ, ὅσα πετοῦν εἰς τὸν ἀέρα.

γ'. Τὰ ἀμφίβια, ὅσα ζοῦν εἰς τὴν ξηρὰν, και εἰς τὰ νερά.

δ'. Τὰ ὀψάρια, ὅσα πλέουν, και ζοῦν εἰς τὰ νερά.

ε'. Τὰ ἔντομα, ὅσα ἔχουν πολλὰ λιγυρὴν τὴν μέσην των.

ς'. Τοὺς σκώληκας, ὅσα ἔρπονται, ἤτοι σύρονται κατὰ γῆς χωρὶς ποδάρια.

Ὅλον τὸ ζωτικὸν Βασίλειον τῆς φύσεως εἰς αὐτὰ περιορίζεται, καὶ ἀπὸ αὐτὸ πηγάζουν, καὶ εἰς αὐτὸ ἐνασχολῶνται ἡ Βοσκητικὴ, καὶ ἡ Θηρευτικὴ, ἤτοι Κυνηγετικὴ, καὶ Ἀλιευτικὴ, καὶ ἀπὸ αὐτὰ τὰ δύο ἐπαγγέλματα λαμβάνει ὁ ἔμπορος ὅλην τὴν ὕλην, ὅσην ἠμπορεῖ εὐὰ δώσειν τὸ Βασίλειον τοῦτο.

ΕΙΔΗ ΤΗΣ ΒΟΣΚΗΤΙΚΗΣ.

Διαιρεῖται λοιπὸν εἰς ταῦτα τὰ εἶδη ἡ Βοσκητικὴ:

1. Εἰς ζῶα Ἐπισαγματικά, καὶ Ἀμαξητικά, ὅποια ἔχει ἡ Εὐρώπη, ἵππους, ἡμιόνους, καὶ ὄνους ἢ Ἀσία, καὶ Ἀφρικὴ, ἐλέφαντας, καμήλους, καὶ δρομάδας ἢ δὲ Ἀμερικὴ προβατοκαμήλους, καὶ τὰ εἶδη αὐτῶν (α).

2. Εἰς Κερασφόρα μεγάλα, ὅποια εἶναι ὁ βουῆς, καὶ ὁ βούβαλις (β).

3. Εἰς Ἐριοφόρα, ἤτοι ὅσα μᾶς δίδουν μαλλί, εἰς τὰ ὅποια κυρίως ἀνάγονται τὰ πρόβατα, αἱ αἴγες, καὶ οἱ χοῖροι (γ).

4. Εἰς

(α) Οἱ βόσκοντες τὰς ἵππους ὀνομάζονται Ἴπποτρόφοι, καὶ οἱ συνειδίζοντες αὐτοὺς εἰς τὴν ἵππασίαν Ἴππαγωγοί, πωλιδάμιαι, ἱπποδάμασται· εἰ δὲ ἐπιμελοῦμενοι αὐτῶν Ἴππικόμοι. οἱ δὲ τὰς ὄνους, καὶ ἡμίονους Βοσκέι, καὶ ἀγελοτρόφοι· ἐπὶ δὲ τῶν λοιπῶν Ἐλεφαντοβοσκός, καὶ Κομηλοβοσκός, κ. τ. λ.

(β) Βουκόλοι, καὶ ἀγελοτρόφοι εἰ ταῦτα βόσκοντες.

(γ) Πομῆνες κυρίως εἰ πρόβατα βόσκοντες, Αἴγιοπόλοι, οἱ Αἴγες, καὶ Χειροβοσκοί, εἰ χοίρους βόσκοντες.

4. Εἰς πτηνά, καὶ τοιοῦτοι εἶναι οἱ χηνοβοσκοί.

5. Εἰς ἔντομα, ὅποιοι εἶναι, ὅσοι ἐπιμελοῦνται τὰς μελίσσας, καὶ λαμβάνοντες ἐξ αὐτῶν τὸ μέλι, καὶ κηρί.

6. Εἰς σκώληκας, ὅποιοι εἶναι, ὅσοι ἐπιμελοῦνται τὸν βόμβυκα, ἢτοι σκωλήκι τῆς μετάξης, καὶ λαμβάνουσι αὐτὴν τὴν τιμιωτέραν ὕλην τῶν ὕφαντῶν.

Εἶδη δὲ τῆς Θηρευτικῆς γενικώτατα ἡ Κυνηγετική, καὶ Ἀλιευτική· τῆς δὲ Κυνηγετικῆς ἀντικείμενα ὅλα τὰ ἄγρια ζῶα, καὶ πτηνά, ἢτοι τετράποδα, διαιρούμενα εἰς χορτοφάγα, ὡς ἡ Ἐλαφος, ἡ Δορκάς, ἡ Ἀγριαίγα, τὸ Ζίβηθον, ὁ Ἀγριόχοιρος, ἡ Ἀλκή, ἡ Ἰπέλαφος, ὁ Λαγῶς, τὸ Λαγίδιον, ἡ Πάρδαλις τὸ Σαμοῦρι, τὸ Κακοῦμι, τὸ Σιντζάπι, ἡ Ἐνυδρίς, ἡ Ἀλώπηξ, οἱ Ποντικοί, τὸ Καστόριον, καὶ ἄλλα.

2. Εἰς Θηρία, ὡς Λέων, Πάρδαλις, Ἄρκτος, Ἰαίνα, Λύκος, Λύγξ, Ἀγριόσκυλος, Ἀγριογαλῆ, καὶ ἄλλα σαρκοφάγα.

β'. Εἰς Πτηνά ὑποδιαιρούμενα καὶ ταῦτα·

1. Εἰς ὅσα χρησιμεύουν διὰ πτερὰ, καὶ τὸ δέρμα των, ἢτοι στρουθοκάμηλος Κύκνος, Ἀετός, Ἀγριόχηννα, Ἀγριόνητσα.

2. Εἰς ὅσα μᾶς τρέζουν μὲ τὸ κρέας των, ὡς ὁ Φασιανός, ὁ Πέρδιξ, ὁ Σκολόπαξ (Ξυλόρνιθα), ὁ Ἐρωδιός, ὁ Ξυλοπετεινός, τὸ Ὀρτύκι, ἡ Κίχλα, ὁ Κόσσιφος, ὁ Ἐπαψ, τὸ Περιστέρι, ἡ Κίσσα, ἡ Φάσσα, καὶ τὰ ὅμοια, μὲ τὰ ὀπίσια συναριθμοῦνται καὶ τὰ μικρὰ στρουθία.

3. Εἰς ὅσα μεταχειρίζομεθα εἰς τὴν Κυνηγετικὴν, ὡς ὁ Ἰέραξ, καὶ τὰ εἶδη αὐτῆ, ὁ Γύψ.

γ'. Εἰς

γ'. Εἰς ἔρπετά, ὅσα χρησιμεύουν εἰς τὴν Ἱατρικὴν, ὡς ἡ Ἐχιδνα, καὶ ἄλλοι σκώληκες.

Ἡ Ἀλιευτικὴ ἐπασχολεῖται εἰς τὸ ὄψάρευμα ἐπὶ τοῦ Ὠκεανοῦ τῶν θαλασσῶν, λιμνῶν, καὶ ποταμῶν· τὰ δὲ ὄψάρια, ἦτοι τὰ ζῶα τὰ ζῶντα εἰς τὰ νερά διαιροῦνται·

α'. Εἰς τὰ ἔναιμα, καὶ ταῦτα ὑποδιαιροῦνται·

1. Εἰς Ἀμφίβια, ὡς Φώκαινα, Κορκόδειλος, Χελώνη θαλασσία, καὶ τᾶλλα.

2. Εἰς Κήτη, ἦτοι μεγάλα ὄψάρια, ὡς Φάλαινα, Ἴππος θαλάσσιος, καὶ τὰ ὅμοια.

3. Εἰς τὰ λοιπὰ θαλάσσια ὄψάρια, ὡς ὁ Ὀνίσκος, Σαλμών, Θύννος, Ἀρίγκα, Ἐγχελυσ, Λαυράκι, Κέφαλος, Τριγλί, Πετρόψαρον, Ἀφύη, Σαυριδί, Σκομβρί, Χελιδονόψαρον, Γλῶτσα, Κολοιδός, Σκυλόψαρον, Χριστόψαρον, Σιάκι, Πελαμύς, καὶ τὰ ὅμοια.

4. Εἰς τοῦ γλυκοῦ νεροῦ ὄψάρια· ὡς Πέστροφα, Μουρῆνα, Στυριῶνι (Σίλβρος) Ἐγχελυσ, Μαρίσσι, τὰ μικρὰ εἶδη Ἀφυῶν, καὶ ὅσα πολλὰ κλίματα τρέφουσιν οἱ διάφοροι ποταμοί, λίμναι, καὶ τὰ χειροποίητα Ἰχθυοτροφεῖα.

β'. Εἰς ἄναιμα, τῶν ὁποίων ἄλλα εἶναι χωρὶς ὄστρακον, ὡς ὁ Ὀκτάπυς, ἡ Σηπία, τὸ Καλαμάρι, ὁ Βάτραχος· ἄλλα δὲ μὲ ὄστρεον, καὶ λέγονται ὄστρακοδέρματα, καὶ αὐτὰ εἶναι πολλότατα· ἦτοι Ὀστρίδι, Χελώνη θαλασσία, Κτένια, Μήδια, Ἐχῖνοι, Πίννα, Κόχλος, καὶ Κογχύλια πολυειδῆ, καὶ ποικίλα.

γ'. Εἰς τοὺς Ἀλιευτὰς τῶν μαργαριτοφόρων Κόγχων, τῶν Κοραλλίων, καὶ Σπόγγων.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Δ'.

Περὶ Ὀρυκτικῆς, καὶ Μεταλλουργίας.

Ο βασιλεὺς τῆς γῆς ἄνθρωπος ἐργαζόμενος αὐτὴν διὰ τὴν ζῆσιν ἐν ἰδρωτί τοῦ προσώπου του κατὰ τὴν καταδικάσαν αὐτὸν θεῖαν ἀπόφασιν, καὶ ὡς γεωργός, βοσκός, καὶ θηρευτής, ἀπολαμβάνων τὰ προϊόντα τῆς φυτικῆς, καὶ ζωτικῆς σφαίρας, καὶ μεταχειριζόμενος αὐτὰ ἀπλᾶ, ἢ χειροτεχνημένα, δὲν εὐχαριστήθη, ἀλλὰ κινούμενος ἀπὸ τὴν ἑμαυτοῦ αὐτοῦ περιέργειαν, κατὰ διαφόρους περιστάσεις, ἐφθασε εἰς τὴν ζήτησιν ὠφέλειαν, καὶ χρῆσιν καὶ ἀπὸ αὐτὰ τὰ κείμενα εἰς τὰ ἔγκατα τῆς γῆς μέταλλα, πέτρας, καὶ χρώματα. Ἡ εὕρεσις καὶ χρῆσις τῶν μετάλλων, καὶ μεταλλικῶν ὀνομασθῆ Μεταλλουργία· καὶ ἡ τῶν ὀρυκτῶν πετρῶν, ἀλάτων, καὶ χρωμάτων Ὀρυκτικὴ, περὶ τῶν ὁποίων ἐν συντόμῳ πρέπει εἰς τὴν ὀμιλήσωμεν, ἐπειδὴ αὐτὰ ἀποπληροῦν τὴν λοιπὴν ὕλην τοῦ Ἐμπορίου, ὡς χρυσόν, ἄργυρον, χαλκόν, σίδηρον, καὶ λοιπὰ μέταλλα· ὑδράργυρον, κιννάβαρι, καὶ τὰλλα ἡμιμέταλλα, καὶ μεταλλικά· καὶ ἐπομένως τὰ πετράδια, ἀδάμαντας, σμαράγδια, τοπάζια, καὶ λοιπὰ· ἄλατα ὀρυκτὰ, μεταλλικούς ἄνθρακας, καυσίμους γαίας, ἄσφαλτον, ἄργιλλον, καὶ τὰλλα τῆς πλαστουργικῆς χρώματα, τῶν ὁποίων ὄλων καὶ τὴν κατασκευὴν, καὶ τὴν χρῆσιν, καθ' ὅσον ἀποβλέπει εἰς τὸ Ἐμπόριον, θελομένον ἐξηγήσει εἰς τὸ ἐξῆς Λεξικὸν πρὸς ὁδηγίαν τῶν ἐμπόρων.

Ἡ

Ἡ ἐπιφάνεια τῆς γῆς, κατὰ τὸ δικαίωμα τοῦ πρώτου κατασχόντος, καὶ μετὰ ταῦτα δυνάμει τῶν περὶ ἰδιοκτησίας Νόμων, ἐμοιράσθη, καὶ κατεξουσιασθή ἀπὸ τῆς ἀνθρώπων εἰς γεωργίαν, καὶ βοσκὴν ζώων· ἀλλὰ τὰ μεταλλεῖα, ὡς ἀφανῆ ὄντα, καὶ συναγμένα εἰς ἓν μέρος γῆς, ἔμειναν κοινὰ εἰς ἕκαστον Ἔθνος, καὶ ἐγνωρίσθησαν δημόσιον κτῆμα ἀπὸ αὐτὴν τὴν Ἀρχαιότητα. Οἱ Ἀθηναῖοι τὸ κέρδος, ἦτοι τὸ προϊόν τῶν μεταλλείων τῶν, τὸ ὁποῖον κατ' ἀρχὰς ἐμοιράζετο εἰς τὸν δῆμον, τὸ διέταξαν εἰς κατασκευὴν καραβίων τῆς Δημοκρατίας ἐπὶ τῶν λαμπρῶν ἡμερῶν τοῦ Ἀριστείδους, καὶ Θεμιστοκλέους.

Ἡ προβλεπτικὴ φύσις δὲν ἀφῆκε κἀνὲν μέρος τῆς γῆς ἀχρηστον διὰ τὸν ἀγχίνου ἀνθρώπου, ὁ ὁποῖος μὲ τὴν δύναμιν τοῦ λογικοῦτου προχωρῶν ἀπὸ ἓν εἰς ἄλλο πείραμα, καὶ συμπέρασμα, ἔφερεν εἰς χρῆσίν του ὄχι μόνον τὴν ἐπιφάνειαν τῆς σφαίρας, εἰς τὴν ὁποίαν διετάχθη νὰ κατοικῆ, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὰ ἐντόσθια τῆς ἐξέβαλε, καὶ ἐκβάλλει θησαυροὺς, διὰ τῶν ὁποίων βαστᾷ εἰς ἰσοσταθμίαν τὰς χρεῖας ὅλης τῆς διασπορᾶς τῶν ὁμοίων του εἰς τὴν ὑφήλιον, καὶ μὲ τοῦτον τὸν τρόπον ἐμψυχώνει τὸ Ἐμπόριον· τὰ προϊόντα τῶν εὐφόρων τόπων ἠθέλον ἦναι ἀμεταδότα πρὸς τοὺς κατοίκους τῆς ἀκάρπου, καὶ ξηρᾶς γῆς· ἀλλ' ἐπειδὴ αὕτη ἢ κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν ξηρὰ κρύπτει εἰς τὰ ἔγκατα τῆς τὰ ἀναγκαῖα, ἢ τὰ λαμπρὰ, καὶ πολύτιμα μέταλλα, διορυττομένη, καὶ πλουτίζουσα τοὺς μεταλλουργοῦντας αὐτὴν, τοῖς δίδει μέσον νὰ συναλλάττουν τὰς τροφὰς, καὶ τὰς τρυφὰς ἀπὸ τοὺς κατοίκους τῶν καρποφόρων μερῶν, καὶ μὲ τὸν τρό-

που τούτου γίνονται κοινὰ εἰς τοὺς ἀνθρώπους τὰ ἑσωτερικὰ, καὶ ἑξωτερικὰ προϊόντα τῆς κοινῆς μητρὸς γῆς.

Τὸ μέταλλον εἶναι σῶμα στερεόν, χωνευόμενον εἰς τὸ πῦρ, καὶ σφουρηλατούμενον, καὶ τοιαῦτα κυρίως γνωρίζομεν ἕξ (α) χρυσόν, καὶ ἄργυρον, τὰ πολυτιμότερα, τὰ ὁποῖα ἔχει μόνον πρὸς στολισμὸν χρησιμεύουσι, ἀλλὰ καὶ ἀναγκαῖα ἀποκατεστάθησαν διὰ τὸ κοινὸν τῆς ληψυδοσίας μέτρον, ἥτοι νόμισμα, χωρὶς τοῦ ὁποῖου δυσκολώτατα ἡμποροῦσε νὰ γένη τὸ Ἐμπόριον· σίδηρον, καὶ χαλκόν, τὰ ἀναγκαιότατα εἰς τὰς τέχνας, καὶ χωρὶς τῶν ὁποίων εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐπιδώσεν· μόλυβδον, καὶ κασσίτερον, τὰ ὁποῖα χρησιμεύουν εἰς πολλὰς ἀνθρωπίνους χρείας, καὶ εἰς τὴν διάλυσιν, καὶ εὐχρηστότητα τῶν εἰρημένων.

Ἀπὸ τὰ ἡμιμέταλλα ἐγκριτότερος εἶναι ὁ ὑδράργυρος, ὁ ὁποῖος διὰ τὴν πολλὴν του χρῆσιν, καὶ διὰ νὰ ἀποπληρωθῇ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἑπτὰ, κατὰ τὰ ἰσάριθμον τῶν Πλανητῶν, συναριθμεῖται παρὰ πολλῶν Χυμικῶν μὲ τὰ κυρίως μέταλλα, καὶ προταρμολύζομενος εἰς τὸν Ἑρμῆν τὸν παρὰ Λατίνοις Μερκῦριον, οἰκειοποιήθη καὶ τὴν ὀνομασίαν του.

Οἱ ἄνθρωποι ἐχρειάσθησαν πολὺν καιρὸν διὰ νὰ γνωρίσουν, καὶ νὰ μεταχειρισθῶν τὰ μέταλλα, καὶ ἀκόμη πολὺ περισσότερον διὰ νὰ τὰ τελειοποιήσουν εἰς τὸν παρόντα βαθμὸν. Ἡ Μεταλλουργικὴ χρειάζεται πολλὰς περιπτώσεις διὰ νὰ ἐφευρεθῇ,
διό-

(α) Ὅταν προσέξωμεν καὶ τὴν Παλατιαν, ἥτοι Λευκὰργυρον, συναριθμεῖται ἑπτὰ. Ἴδὲ εἰς τὸ Α'. Βιβλ. τὸ Ἄρθρον Μήταλλικα.

διότι σπάνια είναι εκείνα τὰ μέταλλα, τὰ ὅποια εὐρίσκονται καθαρά, καὶ ὅλα σχεδὸν χρειάζονται νὰ χωνευθοῦν διὰ τοῦ πυρός, καὶ μὲ δυσκολίαν διαλύονται, καὶ καθαρίζονται, ἤτοι διυλίζονται.

Ἡ Πλαστικὴ ὁμῶς, καὶ ἡ Ὀρυκτικὴ ἐφευρέθησαν πρότεροι ἀπὸ τὴν Μεταλλουργίαν, διότι ὁ Γεωργὸς διαπλάσας τὴν ὑγρανθεῖσαν ἰλὴν τοῦ χωραφίου του ἢ ἀπὸ βροχὴν, ἢ ἀπὸ παραποτάμιον βρέξιμον, καὶ ἀφῆσας αὐτὴν εἰς τὴν θέρμην τοῦ ἡλίου, ἢ πλησιάσας αὐτὴν εἰς τὴν φωτίαν του, εἶδεν ὅτι στερεοῦται, καὶ βαθυμῆδὸν ἐστοχάσθη νὰ κατασκευάσῃ τὸ ἀγγεῖον, καὶ τὸν λάγηνόν του· ἐπομένως δὲ ζητήσας, καὶ εὐρὼν καλῆτερον χῶμα τὸν ἄργιλλον, διέπλασε καλῆτερα ἀγγεῖα, καὶ μὲ τὸν καιρὸν ἔμαθε νὰ τὰ γανῶνῃ. Εἰς τοὺς Σίνας φαίνεται ὅτι εἶναι παλαιοτάτη αὐτὴ ἡ τέχνη· καὶ ἡ Αἰγύπτιοι ἔχοντες ἀνάγκην ἀπὸ τὴν πλινθουργίαν διὰ τὴν ἔλλειψιν τῶν ξύλων, καὶ πετρῶν, τὴν μετεχειρίσθησαν παλαιότερον, καὶ εἰς αὐτὴν κατεδίδασεν ὁ Φαραὼ ἐκεῖνος τὸν λαὸν τῶν Ἑβραίων. Ἡ ἄσφαλτος, τὸ θεῖον, καὶ ἡ ἄσβεστος, εἶναι ὁμοίως παλαιῶς ἐγνωσμένοι· καὶ ἡ μεταχείρησις τῶν μαρμάρων ὁμοίως, καὶ τῶν πετραδίων, καθὼς πληροφοροῦμεθα ἀπὸ τὸ Δευτερονόμιον, τὸ ὁποῖον μᾶς τὰ ἐπαριθμεῖ· ἡ ξέσις ὁμῶς, καὶ ἡ στίλβωσις τοῦ ἀδάμαντος εἶναι νεωτέρα, καὶ ἰδὲ τὸ ἴδιον Ἄρθρον· ὅτι δὲ παρὰ τῶν Ἑλλήνων καὶ ταῦτα ἔλαβαν τὴν καλῆτεραν τεχνουργίαν, μᾶς τὸ ἀποδεικνύουν τὰ σωζόμενα ἐκ τῶν πολλῶν ἔργωντων· κατὰ τὸ παρὸν ὁμῶς μετὰ τὴν εὑρεσιν τῆς Ἀμερικῆς οἱ θησαυροὶ τῶν τιμιωτέρων ὑπογείων μετάλλων ἐκενώθησαν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς σφαιράς μας, καὶ τὸ Ἐμπόριον
ἤν.

ἤυξησεν εἰς μέγιστον βαθμόν· διότι μὲ αὐτὸ ἐπιμελούμενα τὰ λοιπὰ Γένη δίδουν ἀπὸ τὰ προϊόντα τῆς πατρίδος των, ἢ καὶ ἄλλων μερῶν, καὶ λαμβάνουν τὸν χρυσὸν, ἄργυρον, καὶ τὰ λοιπὰ μέταλλα, ἀπὸ τὰλλα μεταλλοφόρα Ἑθνη, ἢ πλέσια.

ΕΙΔΗ ΤΗΣ ΟΡΥΚΤΙΚΗΣ.

Εἰς τὰ προτεχῶς ρηθέντα διεγράψαμεν περὶ τῆς Μεταλλουργικῆς, καθὼς καὶ Ὀρυκτικῆς ἐν ἰσοτίμῳ λόγῳ διὰ τὴν ὑπεροχὴν τῶν μετάλλων, ὡς πρὸς τὰ ἄλλα ὀρυκτὰ, κατὰ τὴν κοινὴν τῶν πολιτευομένων Ἑθνῶν δόξαν· μεθοδικώτερον ὅμως, καὶ εὐλογώτερον εἶναι νὰ ἐκλάβωμεν τὴν Ὀρυκτικὴν (ἢ ὁποῖα συνίσταται εἰς τὴν ἐνασχόλησιν τῶν ἀνθρώπων διὰ νὰ ὠφεληθοῦν ἀπὸ ὅλα τὰ εὕρισκόμενα μετὰ τὴν ἐπιφάνειαν εἰς αὐτὰ τὰ σπλάγγχνα τῆς γῆς) ὡς γένος γενικώτατον τοῦ Ὀρυκτικοῦ τῆς Φύσεως Βασιλείου, τὴν δὲ Μεταλλουργικὴν νὰ συναριθμήσωμεν μὲ τὰ λοιπὰ εἶδη, εἰς τὰ ὁποῖα καταγίνονται ὅσοι σπουδάζου τὴν Ὀρυκτολογίαν, ἥτοι περὶ φύσεως, κατασκευῆς, καὶ χρήσεως τῶν Ὀρυκτῶν πραγμάτων· εἶναι δὲ

α. Γαῖαι· ἥτοι ἀπὸ τῆς βώλου μέχρι τοῦ ψιλοῦ κοριορτοῦ, καὶ τῆς λεπτοτάτης ἄμμου.

β. Πέτραι· ἀπὸ τῆς κοινῆς, καὶ πατουμένης, ἕως τῶν πολιτιμοτέρων πετραδίων.

γ. Ἄλατα· ὅλα ὅσα ὑποκάτω ἀπὸ αὐτὸ τὸ ὄνομα βάλλουν οἱ Χυμικοί.

δ. Θειώδη· ὅσα ὁμοίως ἀνάγονται εἰς τὸ αὐτὸ εἶδος.

ε. Ἡμιμέταλλα· ὅσα ἢ διὰ τοιαύτην τινα σύγκρασίντων, ἢ διὰ τὸ ἀνέψητόν των εἰς τὰ ἐργαστή-

στήρια τῆς φύσεως, δὲν εἶναι σφυρήλατα διὰ τὰ συναριθμηθῆν μετὰ ἀκόλυστα, διὰ τοῦτο καὶ ἀτελῆ μέταλλα παρὰ τῶν νῦν Φυσικῶν λέγονται.

5. Μίταλλα, τὸ ἐγκριτότερον εἶδος ἀπὸ τὰ λοιπὰ, ὡς προείπομεν, διὰ πολλὰ αἷτια, καὶ ὠφελείας εἰς τὴν ἀνθρώπινην ζωὴν.

Εἰς τὰ ἕξ ταῦτα γενικὰ εἶδη διαιρεῖται ἡ Ὀρυκτική, τὰ ὁποῖα ὑποδιαιροῦνται εἰς τὸν ἀκόλουθον τρόπον ἕκαστα.

Α'. ΑΙ ΓΑΙΑΙ.

1. Εἰς τὰς ἀσυνάπτους, δηλαδή τὰ μὴ συγκολλούμενα, καὶ συνενούμενα χῶματα διὰ τὰ γένους πηλός, ὡς τὸ Ἀγγλικὸν κόκκινον χῶμα, τὸ τῆς Κολωνίας, τὸ Καυσόχωμα (Tourbe) τὸ Μαυρόχωμα, αἱ Κιμωλῖαι γαῖαι, ἤτοι Κρέται, λευκαί, κόκκιναι Ἀγγλικαί, πράσιναι, Σμυρναῖαι, ἄλλη ἀπὸ τὸ Βριγάντιον τῆς Γαλλίας (Brianc̄on), καὶ ἑτέρα ἀπὸ τὴν Βερώνην τῆς Ἰταλίας.

2. Εἰς τὰς εὐσυνάπτους, ἤτοι πηλώδεις, συνενουμένας, καὶ συγκολλουμένας εἰς πηλόν, ὁποῖα εἶναι τὰ διάφορα εἶδη τοῦ ἀργίλλου (Fayence), τῶν βῶλων τοῦ πηλοῦ διὰ τὴν Πηλουργικὴν, καὶ Κεραμικὴν ἢ σαρκόχρους τῆς Δήμου βῶλος ἢ πράσινος, καὶ ἢ μαύρη βῶλος ἄλλων μερῶν τὸ νεροτριβικὸν χῶμα, καὶ τὰ παχέα χῶματα διὰ κόπρισμα, καὶ πάχυνσιν τῶν χωραφίων, καὶ κήπων.

3. Εἰς τὰς ἰμβάπτους, ἢ συμμίκτους μετὰ ἀλατῶδη, θειῶδη, μεταλλικά, ἢ χαλκάνθινα μέρη, ὡς στύψιν, νίτρον, καὶ τεάφι, ἢ μετὰ ὄχρας τοῦ ζίγκου, καὶ σιδηρώδεις.

4. Εἰς

4. Εἰς τὰς ψάμμους, ὁποῖαι εἶναι αἱ διάφοροι ἄμμοι ἀναγόμεναι εἰς τὰς γαίας διὰ τὴν λεπτότητά των, καὶ ὄχι εἰς τὰς πέτρας.

Β'. ΑΙ ΠΕΤΡΑΙ.

1. Εἰς ἀσβεστώδεις, ἤτοι ὅσαι καιόμεναι κάμρουν ἀσβέστην, ἤτοι τίτανον, ὅθεν καὶ τιτανώδεις ἠμποροῦν νὰ ὀνομασθῶν καλήτερα· εἶναι δὲ ὁ Γύψος, τὸ Μάρμαρον, τὸ Ἀλάβαστρον, ὁ Σεληνίτης, ἡ Βουωνιακὴ, καὶ τὸ Σπάθον.

2. Αἱ ὑελώδεις, ἤτοι ὅσαι καιόμεναι ἀποτελοῦν ὑελον· ὡς Πλάκες, Ἀμμώδεις, Πυρίται, τῶν ὀπίων εἶδη ἢ Πυροβόλος, ὁ Ἀχάτης, ὁ Ἴασπις, ὁ Κουάρτος, καὶ οἱ Κρύσταλλοι, ὧν, οἱ μὲν εἶναι ἀπλᾶ κρυστάλλια, οἱ δὲ πετράδια ὡς ὁ ἀδάμας, ὁ αἰράξ, (τὸ ρουβίνι) ὁ σάμφειρος, τὸ τοπάξιον, ὁ σμάραγδος, ἡ χρυσόλιθος, ὁ ἀμέθυστος, ὁ κερκηδόριος, ὁ ὑάκινθος, καὶ ὁ βήρυλλος.

3. Αἱ ἀκαυστοι, ἤτοι ὅσαι δὲν καιοῦνται ἀπὸ τὴν φωτίαν, ὡς οἱ ἀργυρίται, ἤτοι στιλπναὶ πέτραι, ὅποια ἢ Ῥωστικὴ ὑελος, οἱ τάλκοι, αἱ χυτραῖαι πέτραι (Lapis Ollaris), καὶ ἡ ἀμίαντος.

4. Αἱ κοιναὶ, καὶ ποταπαὶ πέτραι, ἤτοι τὰ χαλίκια, καὶ ὅσαι ἄλλαι χρησιμεύουν διὰ λιθοστρώσεις δρόμων, ποταποὺς τοίχους ἀγρῶν, καὶ ταπεινῶν οἰκοδομημάτων· συνδέονται δὲ ἀπὸ τὰ ῤηθέντα εἶδη, καὶ κυρίως ἀπὸ τὰ λεγόμενα Σπάθον, καὶ Κουάρσον. Ἰδὲ περιληπτικώτερον τὴν λέξιν Πέτρα, καὶ Πετράδιον εἰς τὸ ἐξῆς Α'. Βιβλίον.

Γ. ΤΑ ΑΛΑΤΑ.

1. **Εἰς** Ὀξειδωτὰ (Acides) τὰ ὅποια ἡ φύσις ἀπλᾶ καὶ καθαρὰ δὲν μᾶς ἔδωκεν· ἀλλ' ἡ Χυμῖα ἐκβάλλει ἀπὸ τὸ Νίτρον, τὸ κοινὸν ἄλας, τὴν Ἀμβραν, τὸ Ἡλεκτρον, τὸν Λιθάνθρακα, καὶ ἄλλα.

2. **Εἰς** τὰ Ἀλκαλινα, ὑποδιαϊρέμενα εἰς στερεὰ, καὶ εἰς πτητικὰ διῦλιζόμενα παρὰ τῶν Χυμικῶν ἀπὸ μεταλλικὰ νερὰ ἀμφότερα· τὸ δὲ τελευταῖον καὶ ἀπὸ πέτρας ὡς μάρμαρον, καὶ χυτραίαν πέτραν, καὶ τὰ στερεὰ ἰδιαιτέρως ἀπὸ τὸ νίτρον, τὸ λεγόμενον τεχνητὸν ἄλκαλι τούτου, ἢ νίτρον βροντῶδες, τὰ ἄλατα τῶν φυτῶν, τῆς τρυγίας, τῆς ἀμμοστάκτης, τῆς χορτοστάκτης, καὶ τὸ ὀνομαζόμενον ἄλκαλι τεχνητὸν τῆς τρυγίας.

3. **Εἰς** τὰ οὐδέτερα, συντιθέμενα ἀπὸ τὰ ῥηθέντα δύο· ἦτοι τὸ Κοινὸν ἄλας, ὑποδιαϊρούμενον εἰς θαλάσσιον, πηγαῖον, καὶ ὄρυκτόν· τὸ νίτρον, τὸ ἀμμωνιακὸν ἄλας (νιτατίρι) τὸ Ἀγγλικόν, καὶ τὸ Βοημιακὸν ἄλας, ἢ χρυσοκόλλα, ἢ χάλκανθος (καρᾶ βογιά), καὶ ἡ στύψις.

Δ. ΤΑ ΤΕΑΦΩΔΗ.

1. **Εἰς** ταῦτα τὸ θεῖον, ἦτοι τιάφι, πίσσα, νιφθα, πετρίλαιον, μάλθην, ἄσφαλτος ὑγρὰ, καὶ πεπηγμένη ἐκ φύσει, βῶλοι ἄσφαλτῶδεις, καὶ λιθάνθραξ, ἦτοι μεταλλικὸς ἄνθραξ (κάρβουνον) ἢ λεκτρον, καὶ ἄμβρα ἀναφέρονται.

Ε. ΤΑ

Ε'. ΤΑ ΗΜΙΜΕΤΑΛΛΑ.

1. **Εἰς** τὸν Ὑδράργυρον
2. **Εἰς** τὸ Ἄρτενίχιον
3. **Εἰς** τὸ Κοβάλτον, ἥτοι Καδμείαν Λίθον.
4. **Εἰς** τὸ Στίμμι, ἥτοι Ἀντιμόνιον.
5. **Εἰς** τὸ Βίσμουθον
6. **Εἰς** τὸν Ζίγκον.

Ϛ'. ΕΙΣ ΤΑ ΜΕΤΑΛΛΑ.

1. Εἰς Σίδηρον. 2. Εἰς Μόλυβδον. 3. Εἰς Χαλκόν. 4. Εἰς Κασσίτερον. 5. Εἰς Ἄργυρον. 6. Εἰς Χρυσόν. 7. Εἰς Λευκᾶργυρον.	}	<p>Ἴδὲ περὶ τῶν ταῦτα Ἄρ-
θρα καθ' ἕκαστον εἰς
τὸ Α'. Βιβλίον.</p> |
|--|---|--|

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Ε΄.

Περὶ Τεχνῶν.

Τέχνη λέγεται ἡ ἐπιτηδειότης τῶν ἀνθρώπων εἰς τὸ νὰ κατασκευάσῃν ἐτέρως πῶς τὰ ἀπλᾶ πράγματα πρὸς χρῆσιν αὐτῶν, καὶ ὠφέλειαν· καὶ διαιρεῖται εἰς Βαναυσουργίαν, ἡ ὁποία εἶναι τέχνη ἐτελεσμένη διὰ τοῦ πυρὸς, καὶ εἰς Χειρωνακτικὴν, ἡ ἐργοχειρίαν, ἡ ὁποία ἐμπεριλαμβάνει ὅλας τὰς ἄλλας τέχνας τῶν ἀνθρώπων. Ὅσαι ἀπὸ τὰς τέχνας χρειάζονται περισσοτέραν ἀγχίνοισιν, ὡς ἡ Γραφικὴ, ἡ Ζωγραφικὴ, ἡ Γλυπτικὴ, καὶ παρόμοιαι ὀνομαζονται προτιμότερα Ἐλεύθεραι· ἀλλ' ἡ διαίρεσις αὕτη μοὶ φαίνεται μόνον πρὸς ἐπίδειξιν ἐφευρημένη· διότι μηδένα ὄρον κυρίως διακριτικὸν ἔχει πρὸς τὰς λοιπὰς· ἀλλὰ περὶ ταύτης πραγματευόμεθα περὶ τὰ τέλη τοῦ Κεφαλαίῳ τούτῳ, ἀκολουθοῦντες προηγουμένως τὴν ἱστορικὴν ἐκθεσιν.

Ὅταν οἱ ἄνθρωποι διὰ τῆς Γεωργικῆς ἀποκτήσῃν εὐτυχίαν, καὶ εὐζωίαν, τότε φροντίζουσι νὰ ἐφεύρῃν, καὶ ἄλλοις τρόπους διὰ νὰ εὐκολύνουσι, καὶ νὰ ἡδύνουσι τὸν κοινωρικὸν βίον. Τὸ ζύμωμα τοῦ ψωμίου, καὶ ἡ τεκτονικὴ εἶναι ἀναγκασιόταται· ἀλλὰ πόσας ἄλλας τέχνας χρειάζονται διὰ νὰ τελειοποιηθοῦν; Ὅλαι λοιπὸν εἶναι μὲ τοιοῦτον τρόπον συμπεπλεγμένοι, ὥστε εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐπινοήσῃ τις ποῖαι προεφευρέθησαν ἀπὸ τὰς τέχνας, ἐκτὸς μόνον ἀντελήθη διὰ τῆς μυθιστορίας νὰ τὰς πλάττῃ, καὶ νὰ τὰς βάλλῃ εἰς τάξιν κατὰ τὴν ἰδίαν του φαντασίαν.

σίαν. Ἐγὼ ὁμῶς μὲ τὸν Κύρ Ἀββαῖ Ῥαϊνάλον στοα χάζομαι γενικῶς, ὅτι ἀφ' ἧ πολλὰ οἰκογένεια συναχθῶν εἰς ἓνα τόπον, τὸ ὁποῖον εἶναι τὸ ἴδιον ὡς νὰ εἶπω, ὅτι ἀφ' ἧ ὁ γεωργός, καὶ ποιμὴν πατὴρ γεννήσῃ τέκνα τέκνων, καὶ ὅλοι αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι συστήσουν χωρίον, καὶ ἐπομένως πόλιν, τότε ἐξ ἀνάγκης ἄλλος γίνεται στρατιώτης, ἄλλος ναύτης, καὶ ἄλλος χειρῶναξ (Manifattore), καὶ τὰ ἴδια χέρια, τὰ ὅποια κατετρότωσαν τοὺς ἐχθρούς των, αὐτὰ τὰ ἴδια εἰς καιρὸν εἰρήνης μεταχειρίζονται τὰ κωπία, τὰ σχοινία, τὸ σκεπάρνι, τὴν ὑφαντικὴν, καὶ εἰς ἓνα λόγον ὅλα τὰ ἐργαλεῖα ὅσα χρειάζεται ἡ Βαναυσικὴ, καὶ ἡ Ἐργοχειρία· ἐπειδὴ ἡ Γεωργικὴ δὲν ἔχει ἀνάγκην νὰ τὴν ἐργάζονται ὅλοι ὅσοι τρέφονται ἀπὸ αὐτὴν.

Αἱ τέχναι θέλουσιν τὴν εὐθυμίαν τῶν πραγμάτων, καὶ τὴν εἰρήνην διὰ νὰ γεννηθῶν ἀπὸ τῶν ἀγαπαυμένων· διότι ὅταν ὁ ἄνθρωπος εὐτυχῇ εἰς τὸ ἐσωτερικόν, καὶ ἠτυχεύῃ ἀπὸ τὸ ἐξωτερικόν, ἔχει καιρὸν νὰ συλλογισθῇ διὰ νὰ ἐπινοήσῃτι συμβάλλον εἰς αὐξήσιν τῆς εὐτυχίας του, καὶ αὕτη εἶναι τέχνη. Ἀνάγκη λοιπὸν εἶναι νὰ ζητήσωμεν καὶ τὴν ἀρχὴν τῶν τεχνῶν εἰς τὴν Ἀσίαν, ἐκείνην τὴν γενικὴν τῶν ἀνθρώπων, καὶ τῶν διὰ τὸν ἄνθρωπον καλῶν μητέρα. Ἡμεῖς οἱ Εὐρωπαῖσι ἐκεῖθεν ἐλάβομεν ἀναντιρρήτως τὰ πρῶτα σπέρματα τῶν ἀεργακαιοτέρων τεχνῶν· ἐπειδὴ ὅταν οἱ κάτοικοι τῆς Εὐρώπης ἔζων ἀπολίτευτοι νομάδες, κυνηγοὶ, καὶ ποιμένες, τὰ Ἐθνη τῆς Ἀσίας, οἱ Ἰνδοὶ, Σῖται, καὶ Πέρσαι ἦσαν πολιτευμένοι, καὶ ἐνησχολοῦντο εἰς τὰς τέχνας· ἄς συναριθμηθῶν εἰς αὐτοὺς καὶ οἱ Αἰγύπτιοι.

Τὸ κλίμα, κατὰ τὸν Πολύβιον, μεταμορφώνει τὰ χρώμα καὶ τὰ ἦθη τῶν ἀνθρώπων· εἰς τὰ θερμότερα κλίματα δὲν εὐδοκίμοῦν ὅσαι τέχναι χρειάζονται καθεστικὴν ζωὴν, καὶ πολυχειρίαν· εἰς τὰ ψυχρὰ εὐτυχοῦν αἱ βαρναυτικάι τέχναι, καὶ εἰς τὰ εὐκρατα ὅλαι σχεδόν· ἀλλὰ περισσότερο ὅσαι χρειάζονται πολυχειρίαν εἰς τὴν ἐργασίαν των. Ἡ μετακόμισις τῶν πραγματειῶν διὰ θαλάσσης, λιμνῶν, καὶ ποταμῶν, κάμνει ἀναγκαίαν τὴν γειτορίαν τῶν τόπων, εἰς τοὺς ὁποίους κατασκευάζονται τὰ βαρέα πράγματα, μὲ αὐτὰ τὰ νερά· αἱ βαρναυτικάι τέχναι συμφέρει νὰ ἐργάζωνται πλησίον εἰς τὰ μεταλλεῖα· καὶ ὅσα ἐργόχειρα χρησιμεύουν εἰς στολισμὸν, καὶ τρυφήν, μέσα εἰς τὰς μεγάλας πόλεις.

Ἡ πολυανθρωπότης εἶναι ἀναγκαία εἰς τὴν εὐδοκίμησιν τῶν τεχνῶν· διότι ὅταν πολλοὶ εἶναι οἱ ἀγορασταί, ἀναγκάως εὐρίσκουν ἐργασίαν καὶ πολλοὶ κατασκευασταί, καὶ πωληταί. Ἡ πολυανθρωποτάτη Σίνα καυχᾶται εἰς τὴν ἀρχαιότητα τῆς ὑφαντικῆς, καὶ τῆς ἀργιλλοπλαστικῆς (τῆς κατασκευῆς τῶν φαρφουρίων) καὶ πολλῶν ἄλλων τεχνῶν, ἐπειδὴ αἱ ἀγοραίτης παντοτεινὰ πλημμυροῦν ἀπὸ ἀγοραστῆς.

Εἰς τὰς Ἰνδίας, καὶ τὴν Αἴγυπτον τὰ λινα, καὶ βαμπακερὰ ἐνδύματα, ἦτοι τὰ πανικά, εἶναι ἀρχαιότατα, καὶ τὰ σάλια τῆς Κασμιρίας, καὶ ἄλλα ὑφαντὰ διὰ νὰ φθάσουν εἰς τὴν τωρινὴν τελειότητα, ἀνάγκη εἶναι νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι εὐρέθησαν πρὸ πολλῶν αἰῶνων αἱ ὑφασίαι των.

Ἄλλ' ὅλα αὐτὰ τὰ ἐπιτήδεια Ἐθνη εἰργάζοντο τὰς τέχνας τῶν προγόνων των, ὡς μηχαναί, καὶ ὀ-

χι ὡς ἀγγίνοες μηχανικοὶ, εὐχαριστούμενοι διὰ τὴν φυσικὴν ῥαστώνην, καὶ ἀμέλειαν, προερχομένην ἀπὸ τὸ θερμὸν κλίμα τῆς γῆς των εἰς τὴν καθημερινὴν ἀπόλαυσίν των, ἢ ὁποῖα δὲν τοῖς ἔλειπε διὰ τὸ ὀλιγοἔξοδόν των, καὶ μὴ φροντίζοντες εἰς τελειοποίησιν τῆς τέχνης των· αὐτὴ ὅμως φυσικὰ ἐκαλητέρευσε ἀπὸ καιρὸν εἰς καιρὸν· ἀλλ' ἐπειδὴ διὰ παρ' ἄξενόν τι σύστημα τῶν Ἰνδῶν, ὃ ὑπὸ τῷ στρατιώτου ἐγένετο στρατιώτης, ὃ τοῦ ἱερέως, ἱερεὺς, καὶ ὃ ἐκάστῃ τεχνίτῃ, ἀκολοῦθῆσε διὰ τῆς βίας τῶν Νόμων τὴν τέχνην τοῦ πατρός του, ὅσαι τέχναι εἶναι συμπεπλεγμέναι, δὲν ἠμπορῆσαν νὰ προχωρήσουν εἰς τὴν τελειότητα. Ὅταν ἡ Ζωγραφικὴ δηλαδὴ δὲν δώσῃ τὸν σχηματισμὸν τοῦ ἀνδρός, καὶ τὸν χρωματισμὸν εἰς τὸ σθηρικὸν ὕφασμα, τὸ πολῦτιμον σάλι, ἢ κλωστή λαμβάνει ἀπὸ τὸν βαφέα, ἔχοντα εἰς τὸν τόπον ἐξαιρέτους βαφαῖς, τὰ ὠραῖα χρώματα, ἀλλ' ὑφαίνεται χωρὶς μέθοδον. Ὅμοίως καὶ ἡ Ἀργιλλοπλαστικὴ, καὶ ἄλλαι· τὰ τωρινὰ ὅμως ὕφασματα, καὶ ἀργιλλοπλαστικὰ τῆς Εὐρώπης, ζωγραφιζόμενα κατὰ σχέδιον ἀπὸ ζωγράφους, καὶ ὑφαινόμενα ἀπὸ τοὺς ὑφαντὰς, δὲν ἔχουν τὴν ἐξαιρετικὴν καὶ Σινικὴν ὕλην· ἀλλ' εἶναι ἀσυγκρίτως ὠραιότερα· ὥστε ὅλοι οἱ αἰῶνες δὲν εἶναι ἀρκετοὶ νὰ τελειοποιήσουν περισσότερον εἰς τὰ Ἀνατολικὰ ταῦτα Ἔθνη τὰς τέχνας, ἀν δὲν ἀλλάξῃ αὐτὸ τὸ ἀρχαιότατον σύστημα, τὸ ὁποῖον ἀκόμη ἐπικρατεῖ.

Ἡ ὀξύτης τῷ Ἑλληνικῷ πνεύματος, καὶ ἡ ζηρότης τῆς ἀγγινοίας αὐτῆ τοῦ λαμπροῦ Ἐθνους, δὲν ἐχρειάσθη πολλοὺς αἰῶνας νὰ φέρῃ εἰς τὴν τελειότητα ὅσας τέχνας λαβὸν ἀπὸ τὴν Ἀσίαν, ἢ αὐτὸ καθ'.

καθ' ἑαυτὸ ἐπινοῆσαν μετεχειρίσθῃ. Ἡ Ζωγραφικὴ, ἡ Γλυπτικὴ, καὶ ἡ Ἀρχιτεκτονικὴ ἀκόμη ἐπιθυμῆσαι εὖρῃ ἀρχέτυπα ἀπὸ Ἑλληνικῆς χειρὸς, διὰ τὴν τελειοποίησιν τὸ ἐπιχειρήματός της. Ὅλα τὰ ἐργόχειρα, καὶ αὐταὶ αἱ κρηπίδες (εἶδος ὑποδημάτων), ὅσα ἐγίνοντο εἰς τὰς Ἀθήνας, ἐζητοῦντο ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη· οἱ νικηταὶ αὐτῶν Ῥωμαῖοι ἐγνώριζαν τοὺς Ἕλληνας ἐπιτηδειότερους ἀπὸ αὐτοὺς, οἱ ὁποῖοι ἀρκούμενοι εὖ φορολογοῦν τὰ ὑπεξούσια Ἔθνη, καὶ εὖ τὰ μεταχειρίζονται εἰς τὰ μεγάλα ἔργα των, δὲν ἐπεμελήθησαν εὖ μάθουν οἱ ἴδιοι τὰς τέχνας. Ἡ Γεωργικὴ, καὶ ἡ Πολεμικὴ ἐφάνησαν εἰς αὐτοὺς περισπουδάστοι τέχναι· καὶ μετὰ τὰς λαμπρὰς νίκων των, τὴν πρώτην διεδέχθησαν ἡ τρυφή, καὶ ἡ πολυτέλεια, τῶν ὁποίων ὄργανα ἦσαν ἀναρίθμητοι αἰχμαλῶτοι ἀνδραποδιζόμενοι ἀπὸ ὅλα τὰ Ἔθνη. Ἀπὸ τούτους ἦσαν πολλοὶ προκομμένοι εἰς τέχνας καὶ γράμματα, καὶ ἐπωλοῦντο εἰς τιμὰς ὑπερβολικωτάτας, καὶ σχεδὸν ἀπιστεύτους, ἂν δὲν μᾶς ἐβεβαίωναν σύγχρονοι, καὶ ἀξιόπιστοι Ἱστορικοὶ. Μάρκος Σκαῦρος Πρόεδρος τῆς Γερουσίας ἠγόρασε τὸν Γραμματικὸν Δάφνιν διὰ γρόσσ. 60,000 περίπου, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Πλινίου· ὁ Κάτουλος ἠγόρασεν ἄλλον διὰ τοσαύτην τιμὴν, καθὼς ἱστορεῖ ὁ Σουετώνιος· ὁ Καῖσαρ ἠγόραζεν ἐκλεκτὰς αἰχμαλώτους εἰς τόσον ὑπερβολικὰς τιμὰς, ὥστε ἐντρέπετο εὖ τὰς γράψῃ εἰς τὰ κατὰστικὰ τῆ. Ὅταν ὁμοῦς ἡ Ἰταλία, καὶ ἡ λοιπὴ Εὐρώπη ἔχασε τὴν ὑπεροχὴν εἰς τὰ ὄπλα, καὶ κατεπλακώθη ἀπὸ τῶν Βαρβάρων, ἐγυμνώθη ἀπὸ ὅλους τοὺς τεχνίτας καὶ τέχνας, ἐπειδὴ τὸ γένος ὑπεδουλώθη, καὶ εἰς λαὸν λεηλατηθέντα, καὶ ἀνδραποδισμένοι, δὲν ἦτον δυ-

νατὸν νὰ μείνουν ἀνδράποδα, ἀλλ' οὔτε τέχνη, ἢ ἐπιστήμη.

Μετὰ τὴν πέμπτην λοιπὸν Ἐκατονταετηρίδα βαρβαρωθεῖτα ὅλη σχεδὸν ἡ Εὐρώπη, δὲν ἐγνώριζε μήτε τέχνας, ἀλλὰ πολέμους, καὶ ταραχὰς βαρβαρικὰς, κατὰ τὰς θελήσεις καὶ ὀρέξεις τῶν ἐπίδραμόντων, καὶ κυριευσάντων αὐτὴν διαφόρων βαρβαρικῶν Ἐθνῶν· ὥστε αὐταὶ αἱ μαθήσεις, αἱ ὁποῖαι χαρακτηρίζουν τὸν ἀνθρώπου, καὶ τὸν διακρίνουν ἀπὸ τὰ ἄλογα ζῶα, ἐπειδὴ ἀγαθοῦν νὰ συζοῦν μὲ πολιτευμένα, καὶ εὐνομούμενα Ἐθνη, κατέφυγον εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, τὸν διαδοχικὸν θρόνον τῶν Καισάρων, καὶ ἐδῶ ἤκμαζον διὰ τὴν πολυτελίαν τῆς Αὐλῆς, καὶ τῶν Ἀρχόντων· μόνη ἡ ἀνδριαντοποιητικὴ ἐξέπεσεν ἀπὸ ὅλας περισσότερον ἐξ αἰτίας τῆς Χριστιανικῆς Θρησκείας, ἡ ὁποία βδελύττεται τὰ εἰδῶλα· ἡ ὑφαντικὴ ὅμως ἐτελειοποιήθη περισσότερον διὰ τὴν χρῆσιν τῆς μετάξης, καὶ τοῦ βαμβακίς, καὶ λιναρίου, καὶ ἄλλαι πολλαί. Οἱ Νομοφύται Αὐτοκράτορες, Θεοδόσιος, καὶ Ἰουστινιανὸς ἔδωκαν τὴν εὐνομίαν, συστατικὸν, ὡς εἶπον, ἀναγκαῖον εἰς τὰς τέχνας· ἀλλ' ἡ ἀκατάστατος διαδοχὴ τῶ θρόνου, καὶ αἱ συχναὶ διὰ τοῦτον, καὶ διὰ τὰς αἰρέσεις ἐσωτερικαὶ ταραχαί, ἐμπόδισαν οὐσιωδῶς τὴν καλητέρευσιν τῶν τεχνῶν, ἀφ' ὅσον ἦτον δυνατὸν νὰ γένη.

Ἡ προσημειωθεῖσα σταυροφορικὴ ἐκστρατεία τῶν χριστιανιστῶν βαρβαρῶν τῆς Εὐρώπης, τοὺς ὠδήγησε πρὸς τὴν Ἀσίαν, καὶ τοὺς ἔδωκε τὰς ἀρχάς, καὶ τὴν κλίσιν εἰς τὰς τέχνας· ὥστε εἰς τὴν Ἀσίαν χρεωστῆ ἡ Εὐρώπη, καὶ τὴν γέννησιν, καὶ τὴν ἀναγέννησιν τῶν τεχνῶν, εἰς τὰς ὁποίας δικαίως καυχᾶται.

Εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν (σημεῖοι ὁ ῥηθεῖς Ἀββάς) ἐστόμωσαν τὸν φανησιασμόν, καὶ ἡμέρωσαν τὴν βαρβαρότητα των οἱ σταυροφόροι ἐκεῖνοι, καὶ ὀδεύοντες πρὸς τὸν τάφον τοῦ γεννηθέντος εἰς τὴν φάτην μεταξύ τῶν ζώων, ζήσαντος μὲ ἔνδειαν, καὶ θανόντος εἰς τὸν Σταυρὸν μεταξύ τῶν ληστῶν, ἀπέκτησαν τὴν ὄρεξιν τῆς πολυτελείας, τῆς μεγαλοπρεπείας, καὶ τοῦ πλούτου, καὶ μετέφερον εἰς τὴν πατρίδα των τὴν Ἀσιατικὴν ἐπίδειξιν.

Ἡ Ἰταλία τότε γνωρίζομένη ὡς θρόνος τῆς Ὀρθοκείας τῶν εἰρημένων, καὶ ἔχουσα περισσοτέραν προκοπὴν εἰς τὰ γράμματα, ἐδέχθη πρώτη τὰς τέχνας, διὰ τῶν ὁποίων ἐστόλιζε τὰς ἡγεμόνας ἀρχιερεῖς τῆς, τοὺς ναοὺς, καὶ τὰς ἐορτὰς, καὶ πανηγύρεις, τὰ ὅποια ζητεῖ ἡ ἀνθρωπίνη ψυχὴ, ἀφ' ἧς κυριεύθῃ ἀπὸ τὴν εὐλάβειαν.

Ἡ Ἑνετία, ὡς πλουσιωτέρα διὰ τὸ Ἐμπόριόν της μὲ τὴν Ἀλεξάνδρειαν, καὶ ἔχουσα περισσοτέρας σχέσεις μὲ τὴν Ἀσίαν, ἀνέλαβε τὴν φροντίδα, καὶ τὴν ἐπιμέλειαν τῶν τεχνῶν. Ἡ Φλωρεντία διοικουμένη ὁμοίως Ἀριστοκρατικῶς, καὶ μὲ ἐλευθερίαν (τὴν ὁποίαν ζητοῦν αἱ τέχναι, καὶ ἐπιστῆμαι) μὲ ἄλλας ὁμοίας Ἰταλικὰς Δημοκρατίας, ἐπεχειρίσθησαν τὰς τέχνας· καὶ ἡ Ἰταλία ἐ χρημάτισε μήτηρ ὄλων σχεδὸν τῶν τεχνῶν, καὶ πηγὴ διὰ τὴν λοιπὴν Εὐρώπην, καὶ ὑπερεῖχε πολλὰ ἔτη μετὰ τὴν ἀνακάλυψιν τῶν Ἀνατολικῶν, καὶ Δυτικῶν Ἰνδιῶν, συμβάσαν, ὡς προείπομεν, περὶ τὰ τέλη τῆς ΙΕ'. Ἐκατονταετηρίδος.

Ἡ Φλάνδρα ἐμαθητεύθη ἀπὸ τὴν Ἰταλίαν· ἡ Ἀγγλία ἀπὸ τὴν Φλάνδραν, καὶ ἡ Γαλλία ἀπὸ ἔλα τὰ Ἔθνη. Ἡ ΙΓ'. Ἐκατονταετηρίς εἶναι Ἐποχὴ

τῆς εὐδοκίμησews τῶν τεχνῶν εἰς αὐτὰ τὰ μέρη, τὰ ὅποια καὶ ἐτελειοποιήταν ἀσυγκρίτως, καὶ τὰς ἔδωκαν εἰς τὴν λοιπὴν Εὐρώπην κατὰ τὸ μᾶλλον, καὶ ἦττον, καὶ εὐρίσκονται εἰς τὴν σημερινὴν κατὰστασιν, τὴν ὁποίαν ὁ φιλομαθὴς Δέλει εὕρη εἰς τὰ ἐξῆς Ἄρθρα τῆ Γεωγραφικοῦ Λεξικοῦ, καὶ τοῦ Α'. Βιβλίου.

Ὅταν ὁ πλοῦτος τῶν εἰρημένων Ἰνδιῶν ἔρρευσε διὰ τοῦ Ὠκεανοῦ εἰς τὴν Εὐρώπην, καὶ τὸ ἐξωτερικὸν Ἐμπόριον ἔφερε τὰς πρώτας ὕλας τῶν τεχνῶν, δηλαδὴ βαφὰς, βαμβάκι, καὶ τὰ παρόμοια εἰς αὐτὴν· ὅταν ἡ πολιτικὴ διοίκησις ἀπὸ διαφόρους αἰτίας κατήντησεν εἰς ὀλίγας Μονάρχας, καὶ αἱ Ἐπικράτειαι ἀυξήσασαι, συνήνωσαν τὰ Ἔθνη τῆς Εὐρώπης ὑποκάτω εἰς ὀλίγας αὐτονομίας, καὶ ἔπαυσαν ἐκεῖνοι οἱ συχνοὶ καὶ ἐμφύλιοι πόλεμοι, οἱ ὅποιοι διώκουσιν ὅλας τὰς τέχνας καὶ ἐπιστίμας, καὶ γεννῶσι τὴν βαρβαρότητα· ὅταν οἱ Βασιλεῖς, καὶ Ἀριστοκράται τῆς Εὐρώπης ἐγνώρισαν, ὅτι διὰ νὰ ἦναι δυνατοὶ πρέπει νὰ ἦναι πλούσιοι, κατὰ τὸ Δημοσθένειον ἐκεῖνο· „ δεῖ, δεῖ χρημάτων, καὶ ἀνευ „ τούτων ἔδεν ἐστὶ γενέσθαι τῶν δεόντων“. τὸ ὅποιον καλῶς οἱ Γάλλοι ἔχουσιν ὡς ἀξίωμα, argent fait tout, argent fait la guerre, ἦτοι διὰ χρημάτων γίνονται ὅλα, διὰ χρημάτων γίνεται ὁ πόλεμος, καὶ ὅταν ἐκεῖνοι ἐδιδάχθησαν καὶ παρὰ τῶν πραγμάτων, καὶ παρὰ τῶν ἐπισημοτέρων μεγιστάνων των, ὅτι ὁ πλοῦτος τῆς Διοικήσεως συνίσταται εἰς τὴν εὐπορίαν τοῦ ἔθνους, καὶ ὄχι εἰς τὸν προσωρινὸν ὄγκον τῶν θησαυρῶν των· τότε καὶ οἱ ἐξαίρετοι Νόμοι ἐτέθησαν πρὸς εὐδοκίμησιν τῶν τεχνῶν, καὶ τοῦ Ἐμπορίου τῆς ψυχῆς τῶν τεχνῶν,
καὶ

καὶ ἡ πρόνοια τῶν Διοικήσεων πρὸς αὐξήσιον αὐτῶν τῶν μέσων τῆς κοινῆς εὐτυχίας ἔγινε παντοτεινὴ· καὶ οἱ λαοὶ ἐνασχολούμενοι εἰς τὰς τέχνας, τὰς ἐτελειοποίησαν· καὶ αἱ διὰ τῆς δημοσίου προστασίας ἀνεγερθεῖσαι καὶ προικισθεῖσαι διάφοροι Ἀκαδημαῖαι ἐφώτισαν καὶ τοὺς γεωργοὺς, καὶ τοὺς μηχανικοὺς, καὶ τοὺς χειρωνακτας, καὶ τοὺς βανάνους εἰς ὅλας τὰς παλαιὰς, καὶ νέας τέχνας· τοῖς ἐπρόβλεψαν ὅλα τὰ ἐργαλεῖα, τὰ ὁποῖα τελειοποιῶν εἰς τὸν παρόντα ἑξαίρετον τρόπον τὰ ἔργα τῶν χειρῶν των, καὶ ἀποκατέστη τῶρα ἡ Εὐρώπη κατοικητήριον τῶν ἐπιστημῶν καὶ τεχνῶν, διδακτήριον ὅλης τῆς Οἰκουμένης, καὶ κυριεύουσα εἰς τὸν τετραπέρατον Κόσμον, ἢ ἀμέσως, ἢ καὶ ἐμμέσως.

Ἡ συνδρομὴ τῶν ἐπιστημῶν πρὸς τὰς τέχνας, καὶ τούτων πρὸς ἐκεῖνας, εἶναι ἀναγκαῖα· ἡ μηχανικὴ ὀδηγούμενη ἀπὸ τὴν μαθηματικὴν ἐτελειοποίησεν αὐτὴν τὴν ἰδίαν, καὶ ὅσας ἐπιστήμας ὑπάγονται εἰς αὐτὴν· τὰ μεταλλεῖα, οἱ μύλοι, καὶ αἱ βαφαὶ ἐμεγάλωσαν τὴν σφαῖραν τῆς Φυσικῆς, καὶ αἱ ἄλλαι ὁμοίως· ἀλλὰ καὶ αἱ ἴδιαι τέχναι ἔχουν χρεῖαν πρὸς ἀλλήλας, καὶ πολλαὶ μεταχειρίζονται τὰ ἴδια ἐργαλεῖα· ὥστε διὰ τὴν εὐδοκίμησιν ἢ μίαν, εἶναι χρεῖα πολλῶν· καὶ διὰ τὴν ἀνδρήσιν ἢ Φιλοσοφίαν, καὶ αἱ ἐπιστήμαι χρειάζονται τέχνας ἐντελεῖς διὰ τὴν δώσασιν τὰ πειράματα, καὶ τὰ ὄργανα, τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦσι τὰς ἐπιστημονικὰς ἀποδείξεις.

Διὰ τὴν εὐκολυνθῆσιν αἱ τέχναι χρειάζεται πολυχειρία, καθὼς ὁ Ἄγγλος Σμίθος πραγματικῶς τὸ ἀποδεικνύει εἰς τὴν περὶ ζητήσεως τοῦ πλουτισμοῦ τῶν

τῶν Ἐθνῶν πολυμαθῆ πραγματείαν του. Ἐνας βάναυσος ἐπιμελούμενος εἰς τὸ ἐργαστήριόν του μόλις εἰς μίαν ἡμέραν τελειώνει μίαν καρφοβελόνην· ἀλλ' ὅταν ἦναι πολλοὶ ἐργάται εἰς τὸ ἐργαστήριον ἐνὸς πλουσίου τεχνίτου, καὶ ἕνας κάμνει τὸ σῦρμα, ἄλλος τὸ ἰσάζει, ἄλλος τὸ κόπτει, ἄλλος κάμνει τὴν μύτην, ἄλλος χονδρύνει τὸ μέρος, εἰς τὸ ὁποῖον βάλλεται τὸ κεφάλι (τὸ ὁποῖον δουλεύεται ἀπὸ ἄλλης τρεῖς) ὁ ἕννατος τὰς λευκαίνει· ὁ δέκατος τὰς μετρά, καὶ ὁ ἐνδέκατος τὰς καρφώνει εἰς τὸ χαρπίον· τότε μὲ αὐτὴν τὴν πολυχειρίαν εἰς μίαν ἡμέραν κατασκευάζονται περὶ τὰς 48,000 ἀναλογούσας πρὸς 4,000, καὶ περισσοτέρας εἰς τὸν ἀνθρώπον. Τὰ ἴδιον ἀκολουθεῖ καὶ εἰς ὅλας τὰς ἄλλας τέχνας· διὰ τῆτο χρειάζονται πρὸς εὐδοκίμησιν συστήματα ὑποκείμενα εἰς ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν, ἔχοντα τρόπους διὰ νὰ προβλέπη καὶ τὴν ἀναγκαίαν ὕλην, καὶ τὰς χρειώδεις μηχανάς, καὶ πολλοὺς ὑπουργοὺς τεχνίτας νὰ συνεργάζωνται, μοιραζόντες τὸ ἐργόχειρόν των, καὶ συναποτελοῦντες τὸ ὅλον. Διὰ τοῦτο ὅσαι τέχναι δὲν ἤμπαρῶσαν νὰ διαιρεθοῦν εἰς τὴν ἐργασίαν των, δὲν ἀποτελοῦν ἐν ταῦτῳ πολλὰ εἶδη, καὶ προβαίνουν μὲ ἀργοπορίαν· ὁμοίως καὶ ὅπου ἡ μέθοδος αὐτὴ δὲν ἐνεργεῖται, ἡ τέχνη δὲν προκόπτει.

Διὰ νὰ γένη εὐθυνὸν τὸ τεχνητὸν ἔργον χρειάζονται τὰ ἀκόλουθα. Α'. εὐθυνία τῆς ἀναγκαίας εἰς αὐτὸ ὕλης. Β'. χαμηλοὶ τόκοι τῶν μετритῶν εἰς τὸν τίπου τῆς κατασκευῆς. Γ'. αἱ ἀναγκαῖαι μηχαναὶ πρὸς εὐκολίαν τῆς ἐργασίας. Δ'. ἡ ῥηθεῖσα διαίρεσις τῆς ἐργασίας, τὴν ὁποίαν πολυχειρίαν ὠνομάσαμεν. Ε'. ἡ εὐθυνία τοῦ μισθοῦ τῶν ἐργα-
των

τῶν προερχομένη ἀπὸ τὴν εὐθυρίαν τῶν τροφῶν, τὴν πολυανθρωπίαν, καὶ τὴν πρόνοιαν τῆς Διοικήσεως εἰς τὸ νὰ μὴ ἐπιφορτίζη μὲ βαρῆα δοσίματα τοὺς πτωχοὺς ἐργάτας, καὶ νὰ τοὺς ἐμποδίζη ἐν ταύτῳ ἀπὸ τὴν πολυτέλειαν εἰς ἐνδύματα, καὶ τὰ λοιπὰ ἔξοδα· καὶ ἦ ἡ πολλή, καὶ εὐκολος πώλησις.

Ὅταν εἰς δύο ἐπιπρατείας, ἢ ἐπαρχίας κατασκευάζονται τὰ αὐτὰ πράγματα, ὅπως τὰ ρηθέντα συστατικά τῆς εὐθυρίας εἶναι περισσότερα, ἐκεῖ γίνεται καὶ περισσότερος ἀριθμὸς, καὶ αὐξάνει τὸ ὄφελος τῶν τεχνιτῶν, καὶ ἐπιδίδει ἢ τέχνη· ἀνάγκη λοιπὸν εἶναι, ἢ νὰ παύσῃ ἢ ἀντίζηλος ἐπιπρατεία ἀπὸ τοῦ νὰ κατασκευάζῃ τὰ αὐτὰ, ἢ νὰ ἐμποδίξῃ τὴν εἰσοδὸν τοιούτων ἐργοχείρων εἰς τὴν περιοχὴν τῆς· ἢ ἂν ἔχῃ χρεῖαν νὰ στείλῃ ἔξω τὰ ἴδια τεχνιτὰ, νὰ μὴ τὰ ἐπιβαρύνῃ μὲ τελώνια, καὶ νὰ εὐκολύνῃ ὅσον τὸ δυνατόν μὲ ὀλιγώτερα ἔξοδα τὴν μετακόμισιν. Εἰς τὴν Ἀγγλίαν, ὅπου τὸ Ἐμπόριον εἶναι πρώτη φροντίς τῆς Διοικήσεως, ἐπεὶ εἶναι καὶ πρώτη πηγὴ τοῦ πλούτου, καὶ τῆς δυνάμεώς της, ἠμπορεῖ νὰ εὖρῃ ὁ περίεργος παραδείγματα βασιλικῆς προνοίας πρὸς εὐκολίαν ὅλων τῶν ἐναντιοτήτων εἰς τὰ ἀνωτέρω συστατικά τῆς εὐθυρίας· ἐκεῖ καὶ μετακόμισις ἄμεσος ἀπὸ τὸν τόπον διὰ θαλάσσης γίνεται τῶν πρώτων ὑλῶν, καὶ τὴν ἀκριβότητα τῶν ἐργατῶν ἀποπληρεῖ ἢ ἐφεύρεσις μηχανῶν παντοίων· καὶ αἱ συνθήκαι τῆς Βασιλείας μὲ τὰς ξέναις δυνάμεις, ἀποβλέπου ὅσον τὸ δυνατόν εἰς τὴν προτίμησιν τῶν ἐργοχείρων τῆς Ἀγγλίας, καὶ τῶν Ἀγγλῶν ἐμπόρων εἰς τὴν ἀγορὰν τῆς πρῆτης ὑλῆς, καὶ τὰ εὐθυστὰ τελώνια. Ἀνάγνωθι τὸ

Ἄρθρον Ἀγγλία εἰς τὸ Β'. Βιβλίον διὰ τὰ ἰδῆς ἐνεργεστάτας ἀποδείξεις τοιαύτης βασιλικῆς προνοίας.

Πρὸς ἐπίδοσιν ἐκάστης τέχνης χρειάζεται πρῶτον ἵνα ᾖ σύμφωνος καὶ ἡ κλίσις, καὶ τὸ ἰδίωμα τοῦ τεχνουργοῦ Ἑθνους. Τὸ ζῶηρον καὶ ἐπιχαρι τοῦ Γαλλικοῦ Ἑθνους προξενεῖ τὴν εὐδοκίμῃσιν εἰς ὅσας τέχνας ἀποβλέπουσιν εἰς στολισμὸν, καὶ τερπνότητα· ἀλλὰ τὸ βαρὺ καὶ μελαγχολικὸν τῶν Ἀγγλῶν, τοὺς κάμνει νὰ ὑπερτεροῦν εἰς ὅσας τέχνας χρειάζονται ἐπιμονὴν, καὶ προσοχὴν. Ὁ χάλυψ (τζελίκι) εἰς τὰς χεῖρας τῶν Ἀγγλῶν λαμβάνει τὴν στιλπνότητα τοῦ ἀδάμαντος, καὶ ὅλη ἡ βαναυσουργικὴ ἐκτελεῖται μὲ ἀμίμητον τελειότητα. Τὰ ὀρολόγια τῆς Ἀγγλίας δὲν ἔχουσι ἐκείνην τὴν ὠραιότητα, ἢ ἐπίδειξιν τῶν Γαλλικῶν σχεδίων· ἀλλ' ἐπειδὴ ἐργάζονται μὲ ἐπιμονὴν, ἢ ὅποια λείπει ἀπὸ τοὺς ἀνυπομόνους Γάλλους, ἐκτελοῦνται ἀμίμητα εἰς τὸ εἶδος των διὰ τὴν ἀκρίβειαν τῆς κινήσεώς των, καὶ τὴν ἐντέλειάν των.

Μὴ στοχασθῆ ὅμως τινὰς ὅτι οἱ κανόνες οὗτοι εἶναι χωρὶς ἐξαιρέσεως· ἀλλὰ γενικώτερον ἐκλαμβάνομένου τοῦ Ἑθνους, ἐπαληθεύσῃ· διότι εὐρίσκεται καὶ Ἀγγλος μὲ Γαλλικὸν ἰδίωμα, καὶ ἐναλλάξ· οἱ Ὀλλανδοὶ, καὶ ὅλα τὰ βόρεια Γένη ἢμποροῦν νὰ μιμηθοῦν τοὺς Ἀγγλους, ὅταν τοῖς δοθοῦν τὰ μέσα, καὶ αἱ μηχαναὶ τούτων· καθὼς τὰ Μεσημβρινὰ Ἑθνη, καὶ μάλιστα οἱ Ἕλληνες ἢμποροῦν νὰ φθάσουν τοὺς Γάλλους, ἔχοντες τοὺς ἰδίους χαρακτῆρας, καὶ ἰδιώματα· μένουσιν λοιπὸν εὐκταῖα, οἱ τρόποι, καὶ ἡ προστασία δι' ἡμᾶς.

Διὰ τῶν προρρηθέντων ἐργασιῶν του, Γεωργίαν,
Βο.

Βοσκητικὴν, καὶ Ὀρυκτικὴν, ὃ ἄνθρωπος ἀπολαμβάνει ἀπὸ τὴν γῆν τὰ φυσικὰ προϊόντα, ἥτοι τὰ φυτικά, ζωτικά, καὶ ὀρυκτά, καθὼς ἐν συντόμῳ ἐσημειώσαμεν.

Διὰ δὲ τῶν τεχνῶν τὰ ἀλλοιοῖ, τὰ μεταβάλλει τρόπον τινὰ εἰς ἀλλοίους, καὶ ποικίλους σχηματισμούς, διὰ τὰ ὠφελήθη περισσότερον, καὶ καλύτερα.

Διὰ τοῦ Ἐμπορίου τέλος πάντων τὰ ζωογονεῖ, τοῖς δίδει κίνησιν, καὶ τὰ διαμοιράζει ὅπου κάμνει χρεία· ὥστε εἰς ἀμφοτέρα τὰ ρηθέντα θεμελιούμενον εὐρίσκει τὴν ὕλην τοῦ Ἐμπορίου· καὶ ἐναλλάξ διὰ τούτου ζωογονοῦνται, ἀυξάνουν, καὶ τελειοποιοῦνται ἐκεῖνα.

Πρώτη καὶ γενικὴ διαίρεσις τῶν τεχνῶν εἶναι ἡ εἰρημένη εἰς Ἐργοχειρίαν δηλαδὴ, καὶ εἰς Βαναυσουργίαν.

Δευτέρα δὲ κατὰ τὴν ὕλην τῆς μεταχειρίσεώς των ἀπὸ ἕκαστον τῆς Φύσεως Βασιλείου, ἥτοι

α'. Ἀπὸ τὸ Φυτικόν· ὅσοι ἐνασχολῶνται εἰς κατασκευὴν πραγμάτων ἀπὸ λινάρι, καννάβι, βαμβάκι, καπνούς, ριζάρι, ἴσατιν, γεννήματα, ὄσπρια, στάκτας, ζαχαροκάλαμα, σαφύλια, κ. τ. λ. ὅλοι ὀνομάζονται Χειρώνακτες, καὶ Ἐργοχειροῦντες.

β'. Ἀπὸ τὸ Ζωτικόν· ὅσοι εἰς τὴν ἐργασίαντων μεταχειρίζονται δέρματα, γάλατα, μαλλία, τρίχας, μετάξια, κηρία, ὄστρακα, κόκκαλα, ἀλείμματα, καὶ ὅσα ἄλλα ἔχουν τὴν πρώτην ἀρχὴν των ἀπὸ ζῶα· προσκατηγοροῦνται δὲ καὶ οὗτοι εἰς τὴν Ἐργοχειρίαν.

γ'. Ἀπὸ τὸ Ὀρυκτικόν· ὅσοι ἐργάζονται εἰς τέχνας ἐχούσας ὕλην, γαίας, ἀργίλλους, πέτρας, ἄλα-

λατα, ἡμιμέταλλα, καὶ μέταλλα, τὰς ὁποίας ὑπάγομεν εἰς τὴν Βαναυσουργίαν.

δ. Ἀπὸ Μικτὰ, ἧτοι ὅσοι ἐργοχειροῦν, ἢ βαναυσουργῶν σύμμικτα τὰ ἀνωτέρω ρηθέντα, ἧτοι μαλλὶ μὲ λινάρι, μετὰξι μὲ βαμβάκι, σύρμα μὲ μετὰξι, καὶ πλῆθος πολὺ ἄλλων τοιούτων εἰς τὰς βαφάς, καὶ εἰς τὰ λοιπὰ ἐργόχειρα, κεντήματα, πλέγματα, ὑφάσματα, πτιλωτά, νήματα, καὶ ἄλλα τὰ ἀτετελοῦντα τοιοῦτον πλῆθος τεχνῶν, καὶ τρέφοντα περισσοτέρους λαοὺς, ἀφ' ὧν τὰ πρῶτα ἐκεῖνα ἀπλᾶ φυσικὰ προϊόντα ὑπάγονται δὲ αἱ περισσότεραι εἰς τὴν Ἐργοχειρίαν.

Διαιρέσεις τριτὴ τῶν τεχνῶν γίνεται, κατὰ τὰς ἐκφράσεις τῶν τωρινῶν Σοφῶν τῆς Εὐρώπης, ὡς ἀκολουθεῖ.

α. Εἰς Ὠραίας Τέχνας συμπεριαρθρομύμενας εἰς τὴν Λογικὴν, τὴν Ποιητικὴν, τὴν Μουσικὴν, τὴν Ζωγραφικὴν, τὴν Γλυπτικὴν, τὴν Λιθοξοικὴν, τὴν Ἀρχιτεκτονικὴν, καὶ τὴν Χορευτικὴν.

β. Εἰς Ἐλευθέρας, ὅποια ὀνομάζονται ἢ Φαρμακοποιία, ἢ Χειρουργία, ἢ Ὀφθαλμιατρία, ἢ Τυπογραφία, ἢ Τελεψία, ἢ Κυνηγετικὴ, ἢ Χρυσοχοικὴ, ἢ Ὀρολογικὴ, ἢ Πετραδιστικὴ, καὶ ἢ Τραπεζίτικὴ.

γ. Εἰς Μηχανικὰς, καὶ αὗται εἶναι πολυειδεῖς, καὶ πολυώνυμοι, ὡς Βελονοποιητικὴ, Ὀπλοποιία, Λυσικὴ, Πιλυργία, Κρεπωλικὴ, Ἀρτοποιία, Σχοινοκλωστικὴ, Βραστικὴ, Ζύθου, καὶ ἄλλων. Κεντιστικὴ, Κεντιστικὴ μαλλίων, Κουρευτικὴ ρούχων, Λατομία, ἧτοι Πετροχοποιία, Μαγειρικὴ, Σκιαδοποιία, Ξυλουργία, Ἀνθρακοποιία, Ἀμαξοποιία, Χαλκουργία, Καρφοποιία, Καλαθοποιία, Ἐμβαδοποιία,

ἤτοι κατασκευαστικὴ τῶν ἐμβαδῶν, καὶ σανδα-
 λίων, Βυρσοδεψικὴ, Μαχαιροποιία, Ῥαπτικὴ, Ἐφα-
 πλωματορράπτικὴ, Χρυσωματικὴ, Ἐγκαυσικὴ, Καρ-
 φοβελονοποιία, Περικνημιόπλεξις, καὶ Περισφυρο-
 πλεξις, (τὸ πλέξιμον τῶν μακρῶν, καὶ κοντῶν
 καλῶν) Μουσικῶν ὀργάνων κατασκευὴ, τὴν ὁποίαν
 καὶ Ὀργανοποιίαν ἠμποροῦμεν νὰ ὀνομάσωμεν, Ἀνα-
 λυτικὴ μετάλλων, Προπλασματικὴ, ἤτοι κατα-
 σκευὴ τῶν Τουρκιστί λεγομένων καλουπίων διὰ χύ-
 σιμον τῶν μετάλλων, καὶ ἄλλων. Ψαλιδοποιία,
 Θηκαροποιία, καὶ Θηκοποιία, Χειρωτιευτικὴ, Κτι-
 στικὴ, ἤτοι Τεκτονικὴ, Καθρεπτοποιία, Λεπτουρ-
 γικὴ, Ἴπποπεταλικὴ, Ψιαδοπλεξις, Χρυσοῦφαντι-
 κὴ, Χαρτοποιία, Περγαμνηνοποιία, Πλεκτικὴ, Πηνι-
 κοποιία, ἤτοι κατασκευὴ τῶν Περουκῶν, Μυρεψία,
 Ζυμωτικὴ, Λιθοστρωσία, Μολυβδουργικὴ, Κασ-
 σιτερουργικὴ, Πλαστικὴ, Βαναυσουργία, Βιβλιοδε-
 σία, Ταιμποποιία (ὑφαντικὴ τουλπανίων) Ἐφιπιο-
 ποιία, Σκυτοδεψία, Ταπητοποιία, Βαπτικὴ, Συρ-
 ματοποιία, Βαρυλλοποιία, Τορνευτικὴ, Ἰσαντικὴ,
 γενικῶς Πτιλωτοποιία, καὶ ἄλλαι τοιαῦται.

Σημειῶσαι ὅτι διὰ τὸ σύντομον δὲν ἐξήγησα ἐ-
 κάστην τῶν ἀνωτέρω τεχνῶν εἰς τὸ ἀπλούτερον,
 τὸ ὁποῖον εἰς ἡμᾶς εἶναι Τουρκιστί γνωστόν· ἀλ-
 λ' ὁ ἀπορῶν εὐκολὰ ἠμπορεῖ νὰ τὸ μάθῃ ἀπὸ τὸ
 Α'. Λεξικὸν Βιβλίον εἰς τὸ Ἄρθρον του, ὅπου καὶ
 κατὰ πλάτος θέλει εὔρη τὴν ἐκθεσιν τῶν κυριωτέ-
 ρων τεχνῶν, φθάσει νὰ παρατηρήσῃ τὴν Λέξιν τῆς
 ὕλης, ἤτοι Ἐτελος διὰ τὴν Ἐτελεψίαν, κ. τ. λ.

Εἰς ὅλας ταύτας τὰς τέχνας ἐπικαθήμενον τὸ
 Ἐμπόριον, εἰς ἄλλας φέρει τὴν ἀναγκαίαν ὕλην,
 καὶ ἀπὸ ἄλλας λαμβάνει τὰ τεχνουργηθέντα, καὶ

γενικῶς ὅλας τὰς ζωοποιεῖ, καὶ τὰς ἐμψυχώνει· διὰ τοῦτο καὶ δὲς συναριθμεῖται εἰς κἀνὲν εἶδος τούτων· διότι οὔτε μία, οὔτε μονοειδεῖς, καὶ ἀπλαῖ εἶναι αἱ ἐνασχολήσεις αὐτοῦ, ἀλλ' ἀναριθμητοὶ, καὶ ἀπειροὶ, καὶ παντοδαπαί· ὡς δὲ τέχνην ἠμποροῦμεν νὰ τὸ συναρμόσωμεν εἰς τὸν χορὸν τῶν ἐλευθέρων τεχνῶν, καὶ νὰ τὸ σπουδάσωμεν προθύμως, καθὼς ὅλοι οἱ εἰρημένοι τεχνῖται σπουδάξουν νὰ μάθουν τὴν τέχνην των, νὰ τὸ σπουδάσωμεν περισσότερον, ὡς πολυειδέστερον, καὶ πολυτροπώτερον, καὶ νὰ τὸ μάθωμεν μὲ τὴν δυνατὴν ἐντέλειαν· τρόποσ δὲ γὰ ἐπιτύχωμεν, καὶ νὰ εὐδοκιμήσωμεν εἰς ταῦτα εἶναι κατὰ τὴν γνώμην μου ἡ ἀκύλουδος.

ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΣΠΟΥΔΗ.

Τ Μ Η Μ Α Δ'.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Α'.

Περὶ Εὐδοκίμησης εἰς τὸ Ἐμπόριον.

Αφ' οὗ ἐν συντομίᾳ διεξήλθομεν ἱστορικῶς περὶ τῆς ἀρχῆς, καὶ αὐξήσεως τοῦ ἐσωτερικοῦ, καὶ ἐξωτερικοῦ Ἐμπορίου, καὶ ὅσα κεφαλαιωδέστερα ἦτον χρεῖα περὶ τῶν τεχνῶν, ἀπὸ τοῦς ὁποῖς πηγάζουσι αἱ πραγματεῖαι, ἢτοι ἡ ὕλη τοῦ Ἐμπορίου, καὶ τῆς ἐνασχολήσεως τῶν ἐμπόρων, δὲν μοι φαίνεται ἀνάρμοστον νὰ ἐκθέσωμεν καὶ κανόνας τινὰς χρησίμους, διὰ νὰ μὴ εἴπω ἀναγκαίους, δι' ὅσους θέλουν νὰ μεταχειρισθῶν τὸ Ἐμπόριον μὲ εὐδοκίμησιν, καὶ καλὴν ὑπόληψιν, τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ ἦναι ἀμφοτέρα σκοπὸς τοῦ τιμίου ἐμπορίου.

Τὸ Ἐμπόριον, ὡς τέχνη ζωογονοῦσα ὅλας τὰς τέχνας, χρειάζεται εἰς τὸν θέλοντα νὰ εὐδοκίμησῃ εἰς αὐτὸ, καθὼς καὶ εἰς ἐκείνας·

α'. Εὐφυΐαν, καὶ κλίσιν εἰς αὐτὸ, καὶ ἐπειδὴ σπανίως οἱ ἄνθρωποι γεννῶνται μὲ φυσικὴν ἐναντιότητα εἰς ὅποιονδήποτε ἐπιτηδεῦμα, ἀλλ' ἐνδέχεται νὰ τὴν ἀποκτήσουν μὲ τὴν ἀνατροφήν, ἀνάγκη εἶναι οἱ γονεῖς, καὶ παιδαγωγοὶ νὰ δώσουν εἰς τοὺς νέους αὐτὴν τὴν πρώτην ὄρεξιν, καὶ κλίσιν πρὸς τὸ Ἐμπόριον. β'. Μάθησιν, ἢ ὁποῖα συνίσταται εἰς

τὸ νὰ διδάχθῃ ὁ νέος ὅσα εἶναι ἀναγκαῖα εἰς αὐτὸ τὸ μέγα Ἐπιτήδευμα, εἰς τὸ ὁποῖον ἐτοιμάζεται νὰ ἐμβῇ. γ'. ἐπιμέλειαν, διότι ἂν ὄλαι αἱ μηχανικαὶ τέχναι ἔχουν χρείαν ἀπὸ ἐπιμέλειαν· κὰν ὅταν ἀμελήσῃ πρὸς ὥρας, ἢ καὶ ἡμέρας ὁ τεχνίτης ἠμπορεῖ νὰ ἐπαναλάβῃ τὸ ἔργου του, καὶ δὲν ζημιούται εἰμὴ μόνον τὸν καιρὸν· ὁ ἔμπορος ὅμως διὰ μιᾶς στιγμῆς ἀμέλειαν ἐνδέχεται νὰ χάσῃ καὶ τοὺς κόπους του, καὶ τὴν ὑπόληψίν του ὅλην· καὶ δ'. τύχην, περὶ τῆς ὑποίας ὀλίγους κανόνους ἠμπορῶ νὰ δώσω· μὲ ὅλον τοῦτο ἄς ἐκθέσωμεν κατὰ σειράν ὅσα στοχασθῶμεν ἀναγκαῖα καὶ ὠφέλιμα.

Κ Α Ν Ω Ν Α'.

Ἄνατροφὴν ἐμπορικὴν, τὴν ὁποίαν καὶ εὐφυΐαν, καὶ κλίσιν πρὸς τὸ Ἐμπόριον ὠνόμασα, ἐννοῶ ἐκεῖνον τὸν τρόπον, κατὰ τὸν ὁποῖον πρέπει οἱ γονεῖς, καὶ οἱ παιδαγωγοὶ νὰ ἀνατρέψωσι τοὺς νέους, ὅσους στοχάζονται νὰ ἀποκαταστήσουν Ἐμπόρους, καὶ ἐπειδὴ ἡ ἀπαλὴ νεότης ὅσας ἀρετὰς ἀποκτήσῃ, μὲ εὐκολίαν τὰς ἀκολουθεῖ, καὶ μὲ δυσκολίαν τὰς λησμονᾶ, διὰ τοῦτο εἶναι ἀνάγκη ἀπὸ αὐτὴν τὴν παιδικὴν ἡλικίαν νὰ συνεδίξῃται ὁ νέος διὰ νὰ ἐπιδώσῃ μὲ τὸν καιρὸν εἰς τὸ Ἐμπόριον.

α'. Φροντίς λοιπὸν τοῦ ἀνατροφέως ἄς ᾔναι τὸ νὰ συνεδίξῃ τὸν νέον εἰς τὴν ὀλιγάρκειαν· ὅς τις εὐχαριστεῖται εἰς τὸ νὰ ἔχῃ ὀλίγον, καὶ ἐξοδεύει ὀλίγον, καὶ ὅς τις ἐξοδεύει ὀλίγον, ἀποκτᾶ τὸ πολὺ· ἀπόδειξις φυσικὴ, διὰ τὴν ὁποίαν οἱ πολῖται δυσκόλως ἐπιδίδουν εἰς τὸ Ἐμπόριον, ὄντες συνειδησμένοι νὰ τρώγουν πολλὰ, καὶ νὰ ἐξοδεύουν ἀναλό-

λόγως· οἱ δὲ ἀνατραφέντες εἰς τὰ χωρία, καὶ παρὰ πτωχῶν συγγενῶν, ἀυξάνουσι κατ' ὀλίγον τὸν πλῆ-
τόν των, ἤτοι τὸν καρπὸν τῆς ἐμπορικῆς ἐργασίας
των. Ἀπὸ τὰ εὐδοκίμησάντα Ἔθνη εἰς τὸ Ἐμπό-
ριον προκρίνονται οἱ Ὀλλανδοί, ἐπειδὴ αὐτοὶ κερδί-
ζοντες πολλάκις ἀπὸ ὀλίγον, καὶ ἐξοδεύοντες ὀλι-
γώτερον, ἔφθασαν εἰς ἐκείνον τὸν ἀξιομίμητον ἐμ-
πορικὸν βαθμὸν.

β'. Ἡ συνήθεια εἰς τὴν ταπεινώσιν· αὕτη ἢ εὐαγ-
γελικὴ ἀρετὴ εἶναι ἀναγκαιοτάτη διὰ τὸν ἔμπορον·
διότι αὕτη σώζει τὴν ὀλιγάρκειαν, καὶ ἀποδιώκει
τὴν πολυτέλειαν, τὸν ἀφαισμὸν τῆς ἐμπορικῆς κα-
ταστάσεως· αὕτη προξενεῖ τὴν ὑποταγὴν εἰς τοὺς
μεγαλητέρους, μὲ τῶν ὁποίων τὴν βοήθειαν ἀπο-
κτᾶται ἢ κατὰστασις ἢ ἀναγκαία διὰ νὰ ἐπιχει-
ρισθῇ τινὰς τὸ Ἐμπόριον.

Μὲ τὴν ταπεινώσιν λοιπὸν, καὶ τὴν ὀλιγάρ-
κειαν συντροφευμένος ὁ νέος ἤμπορεῖ νὰ προχωρήσῃ
εἰς τὴν μάθησιν τῶν ἐμπορικῶς ἀναγκαίων μαθημά-
των· δὲν ἐννοῶ ὅμως διὰ τοῦτο νὰ ἦναι χαμερπῆς
κόλαξ (τοῦτο τῶν πολιτικῶν εἶναι προίκα) ἀλλὰ
οὔτε εὐτελής, καὶ ποταπός· ἀλλὰ νὰ φυλάττῃ
τὸν χαρακτῆρά του, τιμῶν καὶ ἐξοδεύων, ὅσους πρέ-
πει, καὶ ὅπου πρέπει, καὶ ζῶν μὲ τὴν φυσικὴν εὐ-
γένειαν, προερχομένην ἀπὸ τὴν ἀνένδειαν.

Κ Α Ν Ω Ν Β'.

Μάθησις ἐμπορικὴ εἶναι τὸ νὰ ἰξεύρῃ, ἤτοι νὰ
διδασθῇ ὁ νέος ὅσα εἶναι εἰς τὸ ἐπιτηδεύμα του ἀ-
ναγκαία, καὶ χρήσιμα, καὶ ἐπειδὴ τοῦτο κατὰ τὸ
παρὸν εἶναι πολλὰ ἐκτεταμένον, καὶ αἱ μαθήσεις
αἱ

αί εἰς αὐτὸ ἀναγκαῖαι ἔγιναν πολλαί, καὶ οὕτω-
δῶς εἶναι αἱ ἐφεξῆς·

α'. Ἡ Γραμματικὴ, ἥτοι ἡ μάθησις μὲ ἀκρί-
βειαν τῆς ἰδίας του γλώσσης, εἰς τὴν ὁποίαν λα-
λεῖ, καὶ καταγράφει εἰς τὰ κατάστιχα τὰς ὑπο-
θέσεις του· διότι χωρὶς αὐτῆς μήτε ἠμπορεῖ νὰ ἰ-
ξεύρῃ, καθὼς πρέπει τὰς ἐπιχειρήσεις, καὶ κατά-
στασίν του; μήτε ἄλλην γλώσσαν ἠμπορεῖ ἐντε-
λῶς νὰ μάθῃ, ἀπὸ τὰς ὁποίας ἔχει ἀνάγκην ὁ
ὁμογενὴς, τὴν Ἰταλικὴν, ὡς κοινὴν, καὶ ἐμπορικὴν
διάλεκτον, καὶ τὴν Γαλλικὴν, ὡς κοινοτέραν εἰς τὰ
λοιπὰ Ἑθνη· καλὸν εἶναι νὰ ἰξεύρῃ καὶ τὴν κυ-
ριεύουσαν γλώσσαν· διότι βοηθεῖται πολὺ εἰς τὰς
ληψυδοσίας, καὶ μάλιστα εἰς τὰς ἀφεύκτους ἀγω-
γὰς· καλὸν εἶναι νὰ μάθῃ καὶ τὴν γλώσσαν τὴν
λαλουμένην εἰς τὸν τόπον, μὲ τὸν ὁποῖον πραγμα-
τεύεται, διότι ἠμπορεῖ νὰ κάμῃ ἄμετον μὲ τοὺς ἐν-
τοπίους τὸ Ἐμπόριόν του (α).

β'. Ἡ Ἀριθμητικὴ, ἡ ὁποία εἶναι ἀναγκαιότατη
διὰ τοὺς καθημερινούς λογαριασμούς του, καὶ τὴν
κατάστρωσιν τῶν καταστίχων του, καὶ χωρὶς αὐ-
τῆς

(α) Ὅτι τὸ νὰ λαλή τινες πολλὰς γλώσσας εἶναι πράγμα κα-
λὸν δὲν πιστεύω νὰ ἀμφιβάλλῃ κενεὶς φρόνιμος ἄνθρωπος, γνωρί-
ζων ὅτι ὁ Θεὸς θέλων νὰ παιδεύσῃ τοὺς περὶ τὴν Βαβυλῶνα ἐπι-
χειρηματίας ἐκείνους, τοὺς κατέδρασε νὰ λαλή ἕκαστος διαφορε-
τικὴν γλώσσαν· καὶ πάλιν διὰ νὰ φωτίσῃ τοὺς θεῖους του Ἀπο-
στόλους γλώσσα πύρινα ἔκαμε νὰ φανῶν ἑπάνω αὐτῶν, καὶ τοὺς
ἀπετέλειεν ἐν ταῦτῳ πολυγλωσσούς. Διὰ τῶν ξένων γλωσσῶν συν-
διαλεγόμεθα, φιλικόμεθα, καὶ ἐμπορευόμεθα μὲ τὰ ἀλλόγλωσσα
Ἑθνη· ἀναγινώσκωμεν τὰ βιβλία των, καὶ ἐκλέγοντες τὸ ἔρδον
καὶ χρήσιμον, φωτιζόμεθα εἰς τὰς ἐπιστήμας, εἰς τὰς τέχνας,
καὶ εἰς τὸ Ἐμπόριον.

τῆς εἶναι αδύνατον νὰ συσταθῇ ἐμπόριον· δὲν ἐννοῶ ὅμως μὲ τοῦτο τὴν ἀφηρημένην ὑπολογιστικὴν, καὶ τὰ ἀπειροστά, οὔτε τὴν λεγομένην Ἑλβετραν, ἀλλὰ τὴν πρακτικὴν Ἀριθμητικὴν, μὲ ἀκρίβειαν, καὶ δείξεις, διὰ νὰ ἦναι βέβαιος εἰς τοὺς λογαριασμοὺς του, ὅτι οὕτως ἔχουσι (α).

γ'. Ἡ Γεωγραφία, εἰς τὴν ὁποίαν θέλει μάθῃ τοὺς τόπους, εἰς τοὺς ὁποίους γίνονται τὰ προϊόντα, τὰς Πόλεις, εἰς τὰς ὁποίας εὐδοκιμοῦσιν αἱ τέχναι, καὶ γίνονται, καὶ δαπανῶνται αἱ πραγματεῖαι, τῆς λιμένας, τὸ πλῆθος τῶν караβίων, καὶ τὰ παρόμοια, ὅσα συμβάλλουν εἰς τὸ Ἐμπόριον (β).

δ'. Ἡ Νομοθετικὴ, καὶ ὅσον ἀποβλέπει εἰς τὸ
Ε.

(α) Ὃταν ὁ ἔμπορος ἰξεύρῃ νὰ ἀριθμῆσῃ, καὶ νὰ λογαριάσῃ καθ' ὅλους τοὺς ἀριθμητικούς τρόπους, χωρὶς νὰ γνωρίζῃ τὴν δεῖξιν καὶ δοκιμὴν, ὁμοιάζει μὲ τὸν θαλασσοπλοῦντα εἰς τρικυμίαν, καὶ λέγοντα, ἐνδέχεται νὰ σωθῶ εἰς λιμένα, ἢ ὄχι, ὅταν δὲ ἰξεύρῃ τὴν δεῖξιν, καὶ ἦναι βέβαιος εἰς τὴν ὀρθότητα τοῦ λογαριασμοῦ του, ἡσυχάζει ὁ νους του, ἀντιφέρεται γενναίως, ἀντιπᾶσι τῶ ἐναντιωθῇ, καὶ εὐκολύνεται εἰς ἀναμφίβολον προχώρησιν τῶν καταστίχων του. Ἀνάγκη εἶναι λοιπὸν νὰ ἰξεύρῃ μεθοδικὴν πρακτικὴν Ἀριθμητικὴν ὁ ἔμπειρος.

(β) Ὃταν στοχασθῆς ὅτι μὲ τὸ φῶς τῆς Γεωγραφίας, καὶ μὲ τὴν ὁδηγίαν τῶν γεωγραφικῶν Πινάκων, ἤτοι μὲ τὰς χάρτας, περιπατεῖς νοερῶς, καὶ διαπλέεις ὅλην τὴν ὑδρόγειον σφαιραν μας, ἐπάνω εἰς τὴν ὁποίαν ἔχεις διασπαρμένα τὰ ἀργυριάσου εἰς Πόλεις, χώρας, καὶ Ἐθνη διάφορα, καὶ κατὰ τὸ κλίμα, καὶ κατὰ τὰ ἦδη, καὶ κατὰ τοὺς νόμους, καὶ ἔθιμα· βέβαια δὲν σοι μίνει ἀμφιβολία ὅτι πρέπει νὰ διδάσῃς αὐτὴν τὴν ἐπιστήμην, διὰ νὰ γνωρίσῃς ἀπὸ τὴν καταγραφὴν ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι ὑπῆγαν εἰς ἐκείνους τοὺς τόπους, καὶ μαθόντες καλὰ τὴν κατάστασίν του ἠδέλησαν νὰ μᾶς ἀφελήσουν μὲ τὴν πληροφορικὴν καταγραφὴν του, καὶ νὰ ἐμπρεψῆσαι ἢ μὲ ἐκείνον, ἢ μὲ τὸν ἄλλον τόπον, ὅπου γνωρίζεις ὅτι συμφέρει.

Ἐμπόριον, διὰ τὴν ἡξέυρη πῶς, καὶ τὴν πρᾶττη χωρὶς παράβασιν νόμου, καὶ ἐναντιότητα κριτῶ (α).

Τούτων ὄλων τὰ στοιχεῖα θέλει τὰ εὐρη εἰς τὰ ἐξῆς Λεξικά, εἰς τὸ α. καὶ β'. Βιβλίον, τὰ τῶ γ'. εἰς δὲ τὸ γ. τὰ τοῦ β'. καὶ δ'.

Αἱ λοιπαὶ Τέχναι, Ποιητικὴ, Ἱστορία, καὶ Ῥητορικὴ, καὶ ἐπιστήμαι, ὡς τὰ λοιπὰ τῆς Μαθηματικῆς μέρη, καὶ ἡ Φυσικὴ, Χυμικὴ, καὶ Ἀστρονομία, καὶ ἡ κατ' αὐτὸ Φιλοσοφία, ἤτοι ἡ Ἠθικὴ, Λογικὴ, Μεταφυσικὴ, καὶ Θεολογία, εἶναι κοινῶς ὠφέλιμα εἰς ὅλους τῶς ἀνθρώπους· ἀλλ' ὄχι καὶ ἀναγκαῖαι εἰς ἑμποιοῦν θέλει τὰ πραγματεύηται κατὰ κανόνας, καὶ κατ' ὅσον πρέπει.

Κ Α Ν Ω Ν Γ.

Ἡ ἐπιμέλεια πρέπει τὰ ἦναι παντοτεινὴ εἰς τὸν Ἐμποροῦν, καὶ αὐτὴ πρέπει τὰ τὸν δεχθῆναι, ἀφ' ὧ μετὰ
τά

(α) Ὅστις γνωρίζει τὸν Νόμον, καὶ τὸν φυλάττει, δὲν σφάλει, καὶ δὲν ζημιούται· ὅστις γνωρίζει τὸν νόμον, καὶ τὰ ἔδικον του πόπου, εἰς τὸν ὅποιον εὐρίσκειται ἐμποδισμένον τὸ ἔδικόν του, γνωρίζει καὶ ἂν πρέπει τὰ ἐξοδύση ἔτοιμα μετρητὰ διὰ τὰ κληγῆ τὰ ἐμποδισμένα, καὶ ἀπὸ τοῦ ἴ ἀρχῆσῃ τὴν ἀγωγὴν. Ὁ Ἐμποροῦς εὐρίσκειται καθημερινὰ συμπεπλεγμετὸς μὲ πολυπλόκουσ ὑποθέσεισ, καὶ εἰς διαφοροῦσ τύπουσ· ὁ Ἐμποροῦσ ἀρα πρέπει ὁ ἴδιος τὰ γνωρίζῃ τὴν περι Ἐμπερίου Νομοθεσίαν του πόπου, εἰς τὸν ὅποιον διαρρίτται, ἢ μετὰ τὰ διαρρηθῆ ἢ ἀγωγῆτου, διὰ τὰ μὴ πῆσῃ εἰς τὰσ χεῖρασ τῶν Ῥητέρων, οἱ ὁποῖαι πάζουν πολλα διὰ τὰ πληρωδοῦσ συχνὰ ἀπὸ ὀλίγα, καὶ συναδρροῖζόμενα πολλα, καὶ μὲ ὅλα ταῦτα ἀργοποροῦν ἔσεν δυνατὰ τὴν ἀπόφασιν, καὶ πολλακίσ ἀποδεικνύουσ ἀδικον τὸ δίκαιον· προτίθενται γὰρ τοῦσ λόγουσ ὡσ ὦνια, κατὰ τὸν Μίγαν Βασίλειον.

τὰ τὴν εἰρημένην μάθητιν ἐμβῆ εἰς τὸ Ἐμπόριον, τὸ ἔργον του, ὡς ἐκτεταμένον, καὶ πολυποικίλου ζητεῖ τὴν προσοχὴν του παντοτεινὴν, καὶ τὴν πρόβλεψιν εἰς τὰς ἀγορὰς τῶν πραγματειῶν, εἰς τὴν διαφύλαξιν αὐτῶν ἀπὸ ὅσα ἠμποροῦν νὰ τὰς φθείρουν· καὶ εἰς τὴν πώλησίν των, ὁ πωλητὴς, ὁ ἀγοραστὴς, ὁ μεσίτης, ὁ ζυγιστὴς, ὁ μετρητὴς, ὁ ναύτης, καὶ ὁ ἴδιος βαστάζος ἐνδέχεται νὰ τὸν ἀπατήσουν· διὰ τοῦτο μὲ τὴν ἐπιμέλειάν του πρέπει νὰ προφθάνη εἰς ὅλα, νὰ ἦναι ἐκατόγχειρ, καὶ ἐκατόφθαλμος μὲ τὴν ἐπιμέλειαν.

Εἰς ὅσα γράφει, ἢ ὑπογράφει, εἰς ὅσα λέγει συμφωνεῖ, καὶ ὑπόσχεται, εἰς ὅλα πρέπει νὰ ἔχη προσοχὴν διὰ νὰ μὴν ἀπατηθῆ, καὶ ζημιωθῆ· ἢ ἐπιμέλεια πρέπει νὰ ἦναι ἀρετὴ προτιμωμένη ἀπὸ ὅλας τὰς λοιπὰς, καὶ εἰς τὰς σωματικὰς, καὶ εἰς τὰς ψυχικὰς κλίσεις του.

Ἄλλ' ἐπειδὴ εἶναι δύσκολον νὰ προφθάσῃ εἰς ὅλα ὁ μεγαλέμπορος, καὶ ὁ τραπεζίτης (ὁ ὅποιος εἰς τοῦτο μόνον διαφέρει ἀπὸ ἐκείνου, εἰς τὸ νὰ μεταχειρίζηται ἀντὶ πραγματειῶν νομίσματα εἰς τὰς συναλλαγὰς, καὶ ληψοδοσίας του, καὶ ὑπόκειται εἰς τοὺς ἰδίους Κανόνας) ἂς ἦναι καὶ ὁ πλέον ἀκούραστος ἐπιμελητὴς, ἀνάγκη εἶναι νὰ μεταχειρισθῆ τὴν πολυχειρίαν, ἡτοι τὴν διαίρεσιν τοῦ ἔργου, ἢ ὁποῖα ἀπεδείχθη ὅτι εἶναι ἐν ἀπὸ τὰ συστατικώτερα εἰς τὴν ἐπίδοσιν τῶν τεχνῶν, καὶ ἐδῶ χρειάζεται πολλὴν ἐπιμέλειαν εἰς τὸ νὰ ἐκλέξῃ συμβοηθοὺς καὶ ὑπηρέτας ἀξίους, ἐπιμελεῖς, καὶ πιστοὺς εἰς τὸ ἔργον των· τοιοῦτοι εἶναι οἱ γραφεῖς, οἱ συνάκται, οἱ ἐπὶ τῆς Κάψης, οἱ μεσίται, καὶ οἱ λοιποὶ· δὲν πρέπει νὰ ἦναι φειδωλὸς εἰς τὸ νὰ τοὺς

πληρώνη καλά, και να ἐνοιάζεται δια τὴν κυβέρ-
νησίντων· διότι τότε μὲ κάθε δικαίωμα ἠμπορεῖ νὰ
ἦναι και ἀυστηρὸς εἰς τὰ σφάλματά των, και ἀ-
μέλειαν, και πολυτέλειαν, ἢ ὁποία εἶναι ἀπόδειξις
ὑποψίας κατὰ τῆς ὑπολήψεώς των. "Ὅταν τὰ εἰσο-
δήματά των δὲν ἐξαρκοῦν εἰς τὰ ἐξοδά των, ἀναμ-
φίβολον εἶναι, ὅτι θέλουν ἀναγκασθῆναι νὰ κακο-
μεταχειρισθοῦν τὴν πρὸς αὐτοὺς ἐμπιστοσύνην τοῦ
διοικητοῦ τῆς ἐμπορικῆς Οἰκίας, εἰς τὴν ὁποίαν ὑ-
πουργοῦσιν, ἢ τὸ ὀλιγώτερον δίδουν μεγάλας ὑπο-
ψίας πρὸς τὸν ἐπιμελητὴν, και προσεκτικὸν προε-
στώτά των.

Κ Α Ν Ω Ν Δ'.

Εἰς τοιοῦτον τρόπον λοιπὸν ἀνατεθραμμένος, δι-
δαγμένος, και ἐπιμελούμενος ὁ Ἐμπορος πρέπει νὰ
φροντίζῃ νὰ ἐπιτύχῃ και τὴν συγκυρίαν τῶν ὠφελί-
μων περιστάσεων, τὴν ὁποίαν ἐγὼ ἐννοῶ τύχην, και
ἀπὸ τὴν ὁποίαν κρέμαται ἢ εὐδοκίμησις, και εὐτυ-
χία του· ἀλλ' αἱ τοιαῦται καλαὶ περιστάσεις εἶναι
τόσον συμπεπλεγμέναι, και δυσκόλως ἐπιτυχαίνον-
ται, ὥστε εἶναι ἀναγκασμένος·

α'. **Νὰ** προστρέχῃ εἰς τὴν πρόνοιαν τοῦ Θεοῦ, ὁ
ὁποῖος μόνος ἰξεύρει, και ἠμπορεῖ νὰ οἰκονομήσῃ
πρὸς τὸ συμφέρον τὴν ἐκβασιν τῶν μελλόντων, πε-
ρὶ τῶν ὁποίων πραγματεύεται ὁ Ἐμπορος· τοῦ δὲ
ἀνθρώπου ἐπισφαλεῖς αἱ ἐπίνοιαι, κατὰ τὸν Σο-
φόν· διὰ τοῦτο ἡ προσευχὴ εἶναι ἀναγκαιοτάτη εἰς
ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, και μάλιστα εἰς τοὺς Ἐμ-
πόρους, και ἡ φύλαξις τῶν Νόμων, και ἐντολῶν τῆς
Πίστειος, διὰ τῆς ὁποίας φιλιούται μὲ τὸν Θεόν,
και

καὶ ἀποκτᾶ χρηστοθήθειαν, καὶ καλὴν ὑπόληψιν·

β'. Ἡ ὑπακοή εἰς τὰς βασιλικὰς προσταγὰς, διότι ἂν ποτε ἐπιτύχη μὲ τὴν κλεψεμπορίαν (contrabando) ὑπόκειται εἰς μέγαν ὕλεθρον ἐξακολουθῶν αὐτήν.

γ'. Ἐντιμος διαγωγή πρὸς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, μάλιστα τοὺς συνεμπόρους του, φυλάττων ἀκριβῶς τὸν λόγον, καὶ τὴν ὑπογραφὴν του· καὶ μὴ φαινόμενος τύραννος ἀδυσώπητος, ἢ ὑπερήφανος, καταφρονητὴς τῶν συναδελφῶν του· ἐπειδὴ τὸ μέλλον εἶναι ἀόρατον, καὶ αὐτὸς, ὡς προεῖπον, περὶ μελλόντων πραγματεύεται, καὶ ἀβεβαίων.

δ'. Νὰ μὴ ἐπιχειρίζηται πράγματα μεγαλήτερα ἀπὸ τὴν κατάστασίν του, διότι ἂν δὲ ἐπιτύχη, τὸ ὁποῖον πάντοτε πρέπει νὰ τὸ στοχαζήται ἀμφίβολον, εἶναι ἀναγκασμένος νὰ πληρώσῃ τὰ ξένα μετρητὰ εἰς τὰς συμφωνηθεῖσας διωρίας, καὶ ἂν ἄπαξ εἰς τοῦτο λείψῃ, χάνει πολὺ μέρος τῆς ὑπολήψεώς του, τὸ ὁποῖον μὲ μεγάλους ἰδρῶτας, καὶ κατὰ τὴν γνώμην τῶν ἐγκριτοτέρων ἐμπορικῶν Συγγραφέων, διὰ θαύματος ἢμπορεῖ νὰ ἀποκτήσῃ.

ε'. Νὰ ἀσφαλιζήται εἰς τοὺς διὰ θαλάσσης, καὶ αὐτοὺς τοὺς διὰ ξηρᾶς κινδύνους, ἂν ἦναι δυνατὸν, πληρώνοντας μὲ εὐχαρίστησίν του, τὸ τῆς κινδυνασφαλείας βραβεῖον, ἀπὸ τὸ ἐλπιζόμενον κέρδος, διὰ νὰ μένῃ εἰς αὐτὸν ἀσφαλῶς τὸ κατατεθὲν κεφάλαιον, καὶ τὸ ὑπόλοιπον τοῦ κέρδους, καὶ ἀκολουθῶν τὸ Ἰταλικὸν τοῦτο δίστιχον·

Mercante che dura,
Paga Dogana, e assicura.

Τὸ ὁποῖον ἐγὼ ἐξελληνίζω ἔτως.

Ἐμπορος νὰ διαρκέσῃ,
 Καὶ μὲ τύχην νὰ παλαίσῃ,
 Πρέπει τέλη νὰ μετρήσῃ,
 Καὶ νὰ κινδυνασφαλίσῃ.

Διὰ τῆτο οἱ Τραπεζίται ὑπόκεινται εἰς περισσοτέρως κινδύνους, καὶ χρειάζονται περισσοτέραν προσοχὴν· διότι τὸ μικρὸν γραμματίον, τὸ ὁποῖον λαμβάνουσι δίδοντες ποσότητας μετρητῶν, εἰς μόνην τὴν ὑπ' αὐτὸ ὑπογραφὴν ἔχει τὴν ὑπόληψίν του, καὶ ὅταν αὐτὴ λείψῃ, μένει ἄχρηστον ὡς ἄγραφον. Ἀνάγκη λοιπὸν εἶναι νὰ μὴ ἐμπιστεύηται εἰς ἓν ὑποκείμενον, ἢ καὶ συντραφίαν ὑπερόγκους ποσότητας, καὶ αὐτὴ εἶναι ἡ μόνη πρόνοια, τὴν ὁποῖαν ἠμποροῦν νὰ κάμουν διὰ νὰ προλάβουν, ὅσον τὸ δυνατὸν, ἀν' ὅχι ὅλας, καὶ τὰς μεγάλας ζημίας.

Δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι πολλοὶ Ἐμποροὶ, χωρὶς νὰ προγυμνασθῶν εἰς τὰ εἰρημένα, καὶ χωρὶς νὰ ἔχουν τὴν ἐκτεθεισάν ἀναγκαίαν μάθησιν, εὐδοκίμησαν εἰς τὸ Ἐμπόριον, καὶ ἐπλούτησαν, καὶ μερικοὶ πάλιν ἔχοντες ὅλα τὰ ρηθέντα, δὲν ἐπρόκοψαν· ἀλλὰ μὲ ὅλα ταῦτα τὰ σπάνια παραδείγματα, καὶ οἱ ἴδιοι, ὅσοι ἐπέτυχον τὸν πλοῦτον χωρὶς τῆς προκοπῆς ταύτης, γνωρίζουν καὶ ὁμολογοῦν ὅτι εἶναι ἀναγκαῖα. Ἐμπορεῖ τινας τάχα συλλογιζόμενος ὀρθῶς νὰ στοχασθῆ περιττὴν τὴν μάθησιν τῆς ἰατρικῆς ἐπιστήμης, ἐπειδὴ κατὰ περίστασιν μία γραφαία, καὶ ἓνας ἐμπειρικός ἔτυχε νὰ ἰατρεύσῃ πάθος, ἢ πληγὴν ἀπληπισμένην ἀπὸ τοὺς προκομμένους ἰατρούς; ἢ καὶ διότι ἓνας ἰατρός ἐπιστήμων, καὶ ἐνεργῶν κατ' ὅλους τοὺς κανόνας τῆς τέχνης, ἐναντιωθεῖς ἀπὸ τὴν κρατικὴν τοῦ ἀρρώστου, ἢ ἀπὸ περιστάσιν τινὰ, τὴν

ὅποιον δὲν ἔτυχε νὰ προῖδῃ, διὰ τοῦτο πρέπει νὰ περιφρονηθῇ εἰς τὴν τέχνην του; Ἐγὼ στοχάζομαι ὄχι.

Ἡ Ἐμπορικὴ εἶναι τέχνη, καὶ ἔχει χρεῖαν ἀπὸ σπουδῆν, καὶ ὡς τέχνη ἀναγκαλιζομένη ὅλας τὰς τέχνας, χρειάζεται καὶ περισσοτέραν μάθησιν, προκοπὴν, ἐπιμέλειαν· ὅλοι οἱ κανόνες ἔχουσι τὰς ἐξαιρέσεις των, ἀλλὰ μὴ ὅλον τοῦτο δὲν πᾶν ἀπὸ τοῦ νὰ ἦναι κανόνες, καὶ νὰ διευθύνουν τὰς ἐπιστήμας, καὶ τέχνας· τὸ γενικώτερον πρέπει νὰ θεωρῇ ὁ προκομμένος ἄνθρωπος, εἰς ὅποιαν τέχνην καὶ ἂν σπουδάζῃ, καὶ ὄχι τὸ μερικόν, τὸ ὅποιον ἂν ἀπαξ εὐδοκιμήσῃ, δὲν ἀποτελεῖ Κανόνα, διότι δὲν ἐπιτυχαίνει καὶ δεύτερον, καὶ πολλάκις, εἰς τὸ ὅποιον συνίσταται ἡ προκοπή.

Ὅταν ὅλοι οἱ ὁμογενεῖς καὶ ὁμότεχνοι ἦναι ἀμαθεῖς, ἐνδέχεται νὰ εὐδοκιμήσῃ ὁ φύσει ἀγχινοῦστερος, καὶ ἐπιμελέστερος ἀπὸ αὐτοῦς, καὶ εἰς τῶτον ἡ φύσις ἀναπληρῇ τὴν μάθησιν, ὡς πρὸς τοὺς ἀφγεῖς, καὶ ἀμαθεῖς ὁμοτέχνης του (α). ἀλλ' ὅταν μερικοὶ ἦναι προκομμένοι, καὶ σπουδαῖοι, καὶ οἱ λοιποὶ ἀμαθεῖς, ποῖος ἀπὸ τούτους ἔχωντας τὸν νοῦν του εἰς τὸν τόπον τε, δὲν ἠθελεν ἐπιθυμήσῃ νὰ ἀποκτήσῃ τὴν προκοπὴν ἐκείνων; ἢ τέλος πάντων ἂν αὐτὸς δὲν ἦναι εἰς ἡλικίαν, καὶ νὰ τὴν προμυθεύσῃ εἰς τὸν υἱόν, ἢ συγγενῆ του, τὸν ὅποιον ἐτοιμάζει διὰ τὸ Ἐμπόριον; Ὅταν ἡ τυφλὴ ἀμάθεια ἐκυρίευσεν, (καὶ τοῦτο τὸ ἐνθυμοῦνται οἱ γεροντότεροι

(α) Κατὰ τὴν Λατινικὴν Παροιμίαν· μακαρίζεται ὁ μετόφθαλμος εἰς τὸν τυφλὸν τὴν χώραν.

ροι τοῦ καιροῦ μας, δὲν εἶναι τόσον παλαιόν) τὸ πρῶτον ἐμπορικὸν Σχολεῖον τῶν νέων ἐγένετο εἰς τὸ μαγειρεῖον· ἀλλ' οἱ τοιοῦτοι φθάνοντες εἰς ἡλικίαν ἐμάνθανον μόνον νὰ μετροῦν μὲ τὸν πῆχυν, ἢ νὰ ζυγίζεν, ὡς ὁ ὀπωροπώλης, μὲ τὸν ὀποῖον ἔκαμναν τὴν ληψοδοσίαν των· τί εἶναι ὅμως τὸ Ἐμπόριον, πῶς γίνεται, ποῦ γίνονται, ἢ κατασκευάζονται αἱ ἀπλαῖ, ἢ τεχνηταὶ πραγματεῖαι, πῶς συραλλάττονται τὰ νομίσματα, πῶς μεταφέρονται ἀπὸ τόπον εἰς τόπον αἱ πραγματεῖαι, ποῖα εἶναι τὰ νόμιμα ἔξοδά των· ποῖα τὰ χρέη τῆς ἀνταποκρίσεως, τῶν παραγγελιῶν, καὶ τῶν ἐπιτροπιῶν, πῶς καταγράφονται τὰ καλὰ κατάστιχα διὰ νὰ ἦναι πάντοτε εἰς φῶς τῆς καταστάσεώς του ὁ Ἐμπορος, καὶ νὰ τῷ χρησιμεύσουν, ὡς νόμιμος ἀπόδειξις εἰς τὰ κριτήρια· αὐτὰ μῆτε τὰ ἐμάνθανον, μῆτε τὰ ἴξευρον, καὶ ἐπιπτον εἰς τὴν στενὴν ἀνάγκην, ἢ νὰ πραγματεύωνται ἀλόγως, καὶ νὰ σφάλουν συχνά· ἢ νὰ ὑποδουλωθοῦν αὐτοὶ οἱ νομιζόμενοι κύριοι εἰς ὑπερήφανόν τινα γραμματικὸν (α) πολλάκις καὶ ἀλλογενῆ, καὶ νὰ τὸν ὑποφέρουν.

Διὰ νὰ λείψουν αὐτὰ ἀνάγκη εἶναι νὰ ἀκολουθῶν τὸς εἰρημένους κανόνας, καὶ νὰ μελετῶν τὸ ἀνά χεῖρας
βι-

(α) Τοὺς Γραφεῖς τῶν Ἐμπόρων, καθὼς καὶ ὅλων τῶν λοιπῶν ἀρχόντων, ἢ τεχνιστῶν ὀνομάζομεν κοινῶς Γραμματικούς· πολλὰ ἀρμόδια, κατὰ τὴν γνώμην μου· διότι μὲ τὴν ἐπιμονὴν ταύτην ὀνομασίαν τοὺς ἐνθυμίζομεν, ὅτι πρέπει νὰ ἴξευρον, ἢ νὰ φροντίσουν νὰ μάθουν καλὰ τὴν Γραμματικὴν τῆς γλώσσης, εἰς τὴν ὁποίαν γράφουν, καὶ νὰ μεταχειρίζονται ὕφος κανονισμένον, καὶ καθαρὸν, καὶ ὄχι βάρβαρον σύμμικτον ἀπὸ ξένας διαλέκτους, καὶ ἀτάκτως συνθεμένον μὲ ἀηδῖαν τοῦ ἀναγνώστου, καὶ αἰσχύνηστων.

βιβλίον εἰς τὴν γλῶσσάν των· καὶ μὲ τὴν βοήθειαν τούτου δὲν θέλουν εἶναι ἠναγκασμένοι νὰ προστρέχουν εἰς τὰς συμβανούσας περιστάσεις νὰ ζητοῦν τὴν γνώμην τῶν ἄλλων διὰ νὰ τὰς διευθύνουν· ἀλλ' αὐτοὶ καθ' ἑαυτοὺς γνωρίζοντες καὶ τὴν ὕλην τῆςπραγματείας, καὶ τοὺς ἐμπορικοὺς τόπους, καὶ τὸς Νόμους, καὶ συνηθείας, θέλουν πράττει τὸ ὠφελιμώτερον.

Δὲν ἐμποδίζω τιμὰ ἀπὸ τοῦ νὰ συμβουλευῆται ἀπὸ τοὺς ἀγχνωστέρους, καὶ προκομμενεστέρους· ἀλλ' ἀγωνίζομαι μὲ τὸ Σύγγραμμα τούτο νὰ ἀποκαταστήσω τὸν ὁμογενῆ Ἐμπορον ἐλεύθερον ἀπὸ τὴν στενὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ ζητῆ εἰς ὅλας τὰς περιστάσεις μὲ εὐτέλειαν τὴν γνώμην τῶν ἄλλων διὰ νὰ ἐνεργήσῃ τὰς ὑποθέσεις του.

Διὰ νὰ ἐνεργηθοῦν ὅμως οἱ προτεθέντες Κανόνες, μάλιστα ὁ Α' καὶ Β', ἐπιθυμητὸν, καὶ ὠφελιμώτατον πρᾶγμα ἦθελεν ἦναι τὸ νὰ συστηθῆ Σχολεῖον Ἐμπορικὸν, εἰς τὸ ὁποῖον νὰ διδάσκωνται ὅσοι νέοι εἶναι ἀφιερωμένοι διὰ τὸ Ἐμπόριον, ὅσα ἐκεῖ ἐξεθέσαμεν ὅτι εἶναι ἀναγκαῖα μαθήματα διὰ τοὺς τοιούτους, χωρὶς νὰ χρονατριβῶν εἰς ἄλλα μαθήματα μὴ ἀναγκαῖα, καὶ νὰ συνεδίζωνται εἰς ἐμπορικὴν ἀνατροφήν παρὰ Διδασκάλων τιμίων, καὶ ἀξίων διὰ τοιοῦτο ἐπάγγελμα.

Εἰς τὸ Ἐμπορικὸν Σχολεῖον, μαθήματα ἀναγκαῖα εἶναι ἡ Γραμματικὴ τῆς γλώσσης μας, ἡ πρακτικὴ Ἀριθμητικὴ, καὶ τῶν καταστίχων κατὰστρωσις, καὶ ἡ Γεωγραφία, ὡς ἀναγκαιοτάτη εἰς τὸ ἐμπορικὸν ἐπάγγελμα, καὶ ἐπομένως ἡ Ἰταλικὴ διάλεκτος, καὶ ἡ Γαλλικὴ· ὥστε ὁ μαθητὴς χωρὶς νὰ χάνῃ τὸν καιρὸν τῆς εἰς τὰ ἄλλα μὴ ἀναγκαῖα δι

αὐτὸν μαθήματα, νὰ διδαχθῇ ταῦτα εἰς ὀλίγον διάστημα καιροῦ, καὶ ἔτι νέος νὰ τα βάλῃ εἰς πρᾶξιν, διὰ νὰ φθάσῃ εἰς ἐκείνην τὴν θεωρητικὴν, καὶ πρακτικὴν ἔξιν, ἣ ὁποία ἀποτελεῖ τὴν ἐντέλειαν τοῦ ἐπαγγέλματός του.

Κἀνὲν ἀπὸ τὰ ἤδη εὐρισκόμενα Σχολεῖα εἰς τὸ Γένος μας δὲν ἔχει αὐτὸ τὸ προτέρημα, ἐπεὶ δὲν ἔχει αὐτὸν τὸν ἰδιαίτερον σκοπὸν τοῦ νὰ διδάξῃ τοὺς νέους ἀπλῶς, καὶ εἰς ὀλίγον καιρὸν ὅσα χρειάζονται διὰ νὰ ἔμβεν εἰς τὸ Ἐμπόριον· καὶ διὰ τοῦτο ὀλίγοι εἶναι ἐκεῖνοι οἱ νέοι, οἱ ὁποῖοι ἐκβαίνοντες ἀπὸ αὐτὰ ἠμπορῶν, ἀμέσως, καὶ χωρὶς πολλὴν ἀλλοτρίαν τριβὴν, καὶ διδασκαλίαν νὰ χρησιμεύσεν εἰς τὸ Ἐμπόριον. Ἀπὸ τὸ Ἐμπορικὸν Σχολεῖον ὅμως ἐξερχόμενος ὁ μαθητὴς ἀμέσως θέλει ἰξεύρει ὅλην τὴν θεωρίαν τῆς τέχνης, καὶ μετὰ ὀλίγην πρᾶξιν τελειοποιεῖται.

Εὐκταῖον ἄρα εἶναι νὰ θελήσουν οἱ εὐπορώτεροι Ἐμποροὶ, καὶ φροντίζοντες διὰ τὴν ἀνατροφὴν, καὶ μάθησιν τῶν τέκνων, συγγενῶν, καὶ ἀπλῶς ὅλων τῶν ὁμογενῶν των νὰ συστήσουν τοιοῦτο Ἐμπορικὸν Σχολεῖον, τὸ ὁποῖον θέλει προσενήσει γενικὴν τοῦ Γένους εὐδοκίμησιν εἰς τὸ Ἐμπόριον.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Β'.

Περὶ εὐδοκίμησης τοῦ ὅλου Ἑθνους
εἰς τὸ Ἐμπόριον.

Οἱ προτεθέντες Κανόνες ὅταν φυλαχθῶν, καθὼς πρέπει, τελειοποιῶν τὸν Ἐμπορον, καὶ τὸν ἀποκαθιστῶσιν ἀρκετὸν διὰ τὴν εὐδοκίμησιν εἰς τὸ Ἐμπόριον· ἀλλ' ὅταν ὀλόκληρον Ἑθνος ἀγωνίζεται (ὡς τί ἐπωφελὴς ἀγών!) τὴν ἀπολαύσιν αὐτὴν τὴν εὐτυχίαν γενικώτερον, χρειάζεται ὅλα τὰ ἐπὶ ταῦτα, τὰ ὅποια εἶναι βάσεις, ἐφ' ὧν θεμελιούται ἡ πολύπλοκος ἐμπορικὴ Τέχνη, ἢτοι Γεωργικὴν, Βοσκητικὴν, Κυνηγετικὴν, Ἐργοχειρεῖα, Βαυκαυτοργεῖα, Ναυτικὴν, καὶ Τραπεζιτικὴν.

Ἐπειδὴ δὲ περὶ τῶν πέντε πρώτων εἶπαμεν τὰ ναυκαῖα, καθ' ὅσον μᾶς ἐπέτρεπεν ἡ προκειμένη προγυμναστικὴ θεωρία, συνέπιπται νὰ προσθέσωμεν ἀκόμη καὶ τὰ περὶ τῶν λοιπῶν, διὰ νὰ μὴ παραπονηθῶν διὰ τὴν ἔλλειψιν οἱ μελετήσαντες ταύτην τὴν Ἐμπορικὴν Σπουδὴν.

Ναυτικὴ εἶναι τέχνη τοῦ νὰ πλῆθῃ ὁ ἄνθρωπος μὲ ναῦν, ἢ γενικώτερον, πλοῖον ἐπάνω εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῶν ὑδάτων· περὶ τῆς εὐρέσεως, καὶ ὅπως οὖν τελειοποιήσεως τῆς ὁποίας εἶπαμεν τὰ χρειώδη εἰς τὴν ἱστορικὴν ἔκθεσιν τοῦ Ἐμπορίου, ἐπειδὴ αὐτὴ εἶναι ἀυξητικὴ, καὶ συνακόλουθος τούτου.

Ἄλλ' ἀφίνοντες κατὰ μέρος τὰς παλαιὰς ἐκείνας, καὶ ἀρχαιοτάτας θαλασσοπλοίας τῶν Φοινίκων, Καρχηδονίων, Ροδίων, καὶ Ἀθηναίων, ἄς στοχασθῶ-

σφῶμεν τὰς νεωτέρας, καὶ μὲ σαφηνείαν ἔξιστορημέ-
νας τῶν νῦν εὐδοκιμούντων Ἐθνῶν, διὰ τὴν πληροφορη-
σῶμεν ὅτι διὰ τὴν εὐδοκίμησιν τὸ Γένος εἰς τὸ Ἐμ-
πόριον πρέπει νὰ ἔχη Ναυτικόν, ἥτοι Ἐμπορικὰ κα-
ράβια ἐδικά του.

Ἐρευνῶντες τὴν αἰτίαν, ἡ ὁποία ἤρπασεν ἀνεκαι-
σθήτως, καὶ ἐνταύτῳ τὸ Ἐμπόριον ἀπὸ τὴν Ἐνε-
τίαν, Γένουαν, καὶ τὰς Ἀνσεατικὰς Πόλεις, καὶ το
ἔδωκεν εἰς τοὺς Λυσιτανούς (Πορτογάλλους) καὶ
Ἰσπανούς, καὶ μετὰ ταῦτα εἰς τοὺς Ὁλλανδοὺς,
καὶ τοὺς νῦν θαλασσοκρατοῦντας Ἄγγλους κατ' ἐ-
ξαίρεσιν, πληροφορούμεθα ὅτι εἶναι ἡ Ναυτική. Οἱ
Ἄγγλοι χρεωστοῦν ἄλλην τὴν Ἐμπορικὴν εὐτυχίαν
των, καὶ πλοῦτον εἰς ἐκεῖνο τὸ ψήφισμα τοῦ ὑπε-
ρασπιστοῦ Κρομβέλου (Cromwel) διακελευθὲν τὸ
νὰ μὴ ἦναι συγχωρημένον εἰς τὰς ἀλλογενεῖς νὰ με-
τακομίσουν εἰς τὴν Ἀγγλικὴν Ἐπικράτειαν ἄλλας
πραγματείας, εἰ μὴ μόνον τὰ προϊόντα τῆς ἰδίας
των πατρίδος, καὶ μὲ Ἀγγλικά πλοῖα· τοῦτο τὸ
ψήφισμα ὀνομάζεται παρὰ Συγγραφέως ἀξιολόγου
Παλλάδιον τῆς Ἀγγλίας, καὶ ἀπετρεφενδονίσθη οὐ-
σιωδῶς κατὰ τῶν ναυτικωτάτων Ὁλλανδῶν. Ἰδέ
Ἀγγλία εἰς τὸ Β'. Βιβλίον.

Ὁ δὲ Κάρολος Β'. Βασιλεὺς τῆς Ἀγγλίας ὄχι
μόνον ἐπικύρωσε τὸ ῥηθὲν ψήφισμα, ἀλλὰ καὶ προ-
σέθετο Διάταγμα τῷ 1660, θεσπίζων ὅτι κανεῖς
ἀλλογενεῖς νὰ μὴ ἔχη ἄδειαν νὰ ἐμπορεύεται μὲ τὴν
Ἀγγλίαν εἰς ὅσα εἶδη ἠμποροῦν οἱ ἴδιοι Ἄγγλοι νὰ
ἐμπορευθῶν, μετακομίζοντές τα μὲ ἐδικάτων καρά-
βια. Ἐκτοτε λοιπὸν ἀναγκασθέντες κατὰ πρῶτον,
καὶ ἐρεθισθέντες κατὰ δεύτερον λόγον ἀπὸ τὸ κέρ-
δος, ἐπολλαπλασίασαν τὰ πλοῖά των, καὶ ἔφθα-

σαν εἰς αὐτὸν τὸν ὑπεροχικὸν βαθμὸν τοῦ Ἐμπορίου.

Γνωρίζω ἀρκετὰ τὴν διαφορὰν τῷ Γένους μας, καὶ τὰ ἀνυπέρβατα ἐμπόδια εἰς τὸ νὰ φθάσωμεν τὴν Ἄγγλους, ἀλλὰ τὸ νὰ τὴν μιμηθῶμεν, καὶ νὰ ἀπολυθῶμεν τὰ ἴχνητων, ὅχι μόνον δὲν μας εἶναι ἐμποδισμένον, ἀλλὰ καὶ φιλοτιμιμένη ἢ κραταιὰ Βασιλεία εἰς τὸ νὰ μας ἐμψυχώσῃ, ἐπιχορηγῆι προνόμια ἀτελείας, καὶ ἐλευθεριότητος εἰς τοὺς κυβερνήτας τῶν караβίων τῶν ὁμογενῶν μας, καὶ συνίστησι Προξένους (Consoli) δημοσίως ἐγνωσμένους εἰς τὰς παραλίους Πόλεις τῶν φιλικῶν Δυναμίεων, πρὸς ὑπεράσπισιν τοῦ Ναυτικοῦ, καὶ τῷ Ἐμπορίῳ.

Συγχρόνως μὲ τὴν ἀναγέννησιν τῷ Ἐμπορίῳ εἰς τὸ Γένος μας ἐμεγάλωσαν, καὶ ἐπλήθυναν τὰ καράβια τῶν ἡ Ἰδρα, τὰ Ψαρά, καὶ αἱ Σπέσσαι, τὰ τρία ξηρόνησα τῷ Ἀρχιπελάγους, καὶ ἀπέδειξαν ἐμπράκτως μὲ τὸν ἀποκτηθέντα πλοῦτόν των τὴν ἀλήθειαν τῶν εἰρημένων. Ἀλλὰ πόσον ἠθέλον ἦναι εὐτυχέστεροι εἰάν εἶχον περισσοτέραν ὁμόνοιαν, καὶ νόμους, ἢ κανόνας διὰ νὰ ὀδηγῶνται, καὶ τὸ κυριώτερον εἰάν τὰ δύο Ἐμπορικὰ Συστήματα τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καὶ τῆς Σμύρνης ἠθέλου συντρέξῃ εἰς τὸ νὰ πολλαπλασιασθῶν, καὶ ἐκείνων, καὶ τῶν λοιπῶν παραλίων μερῶν τὰ καράβια, καὶ νὰ ὑπερασπίζωνται παρὰ τῶν δυνατωτέρων τοῦ Γένους, μὲ τὴν συστηματικὴν συνδρομὴν, ὅταν χρεία τὸ καλέσῃ νὰ ἀνενεχθῶν αἱ ὑποθέσεις των εἰς τὴν Βασιλικὴν Ναυαρχίαν, καὶ αὐτὴν τὴν ἀνωτάτην Διοίκησιν; Μήπως δὲν γνωρίζον οἱ Ἐμπορευόμενοι πόσας ἀδικίας δοκιμάζου μεταφέροντες τὰς πραγματείας των μὲ καράβια ἔχοντα Σημαίας ξένων Βασιλειῶν; μήπως εἶναι ἀδύνατον νὰ

ἔπαυ-

ἐπαυξηθῶν ἀπὸ τὸ βασιλικὸν ἔλεος τὰ προνόμια τῆς ναυτιλίας τοῦ Γένους, καὶ νὰ ἀπολαμβάνωμεν ὅσα καὶ αἱ φιλικώτεραι Αὐλαὶ τοῦ Βασιλείου τῆ-
του Κράτους;

Χρειαίζονται ὅμως, ἠθελέν μοι προβάλλη τινὰς; δυσκολίας τὰ τοιαῦτα, ἀλλ' ἀποκρίνομαι ὅτι ὅλα τὰ καλὰ καὶ μὲ δυσκολίας, καὶ μὲ ἔξοδα ἄρχονται καὶ τελειοποιῦνται· καὶ φυσικὰ κἀνεὶς ποτε δὲν τρυγᾷ, ἢ θεριίζει, εἰν πρῶτον δὲν κοπιάσῃ, καὶ ἔξοδεύσῃ νὰ φυτεύσῃ, καὶ νὰ σπείρῃ· εἰς ὅλα χρειάζεταιται σύμπνοια, καὶ ἀδελφότης, καὶ ὅλα κατορθοῦνται εἰς τὸν κατὰ δύναμιν καλλήτερον τρόπον.

Τὰ παράλια τοῦ Ἀρχιπελάγους, καὶ τὰ ἐν αὐτῷ Νησίᾳ κατοικῶνται ἀπὸ πολλοὺς, καὶ καλοὺς ὁμογενεῖς ναύτας· εἰς πολλὰ μέρη εὐρίσκεται ναυπηγήσιμος ξυλικὴ ἑξαιρετος· εὐκολίαν ἔχομεν διὰ τὴν ἀπόκτησιν τῶν σχοινίων, πανίων, καὶ σιδήρου, ναυπηγοὺς ἔχομεν· ὥστε ὁ πολλαπλασιασμὸς τῶν παραβίων τοῦ Γένους εἶναι εὐκολώτατος, ἀναγκαιότατος εἰς τὴν αὐξησιν τῆ Ἐμπορίας, καὶ ἐπωφελέστατος εἰς τὴν κοινὴν εὐδοκίμησιν εἰς τὸ Ἐμπόριον.

Τὰ διαπλέοντα ἐπὶ τῶν ὑδάτων πλοῖα εἶναι·

α'. — Ἡ Βασιλικὰ, τὰ ὁποῖα καὶ πολεμικὰ, καὶ συνηνωμένα, Στόλος ὀνομάζονται.

β'. — Ἡ Ἐμπορικὰ, ὅσα μετακομίζουσι πραγματείας ἀπὸ ἑνα, ἢ ἄλλον λιμένα, καὶ τόπον· ὑποδιαιρῶνται εἰς διάφορα εἶδη κατὰ τὰ σχήματά των, ὡς βλέπετε εἰς τὴν Λέξιν Καραβι τοῦ Α'. Βιβλίου, καὶ περὶ τούτων εἶναι ὁ λόγος ἐνταῦθα.

γ'. — Ἡ Ἀλιευτικὰ, ὅσα χρησιμεύουσι διὰ τὸ ὑψάρευμα.

δ'. — Ἡ Ἐπιβατικά, καὶ Διαβατικά, ὅσα μεταχειρίζομεθα διὰ τὰ διαπεράσωμεν πορθμούς, λίμνας, ἢ ποταμούς, ἢ καὶ τὰ μεταβῶμεν ἀπὸ ἓν εἰς ἄλλο τοῦ αἰγιαλοῦ μέρος, καὶ τὰ μετακομίσωμεν κατ' ὀλίγον τὰς πραγματείας εἰς τὰ μεγάλα Καραβία, ἀλλὰ ταῦτα καὶ σκάφη, καὶ πλοιάρια, καὶ λέμβη ἢμποροῦν νὰ ὀνομασθῶν.

Τὰ Ἐμπορικά καραβία ἐκτὸς τῆς ἄνω σημειωθεῖσης διαιρέσεως κατὰ τὸ σχῆμα, καὶ τὴν μορφήν των, διαιροῦνται καὶ εἰς μικρότερα, καὶ μεγαλήτερα κατὰ τὸ χωρητικόν των εἰς πολὺ, ἢ ὀλίγον φορτίον· καὶ ἐπειδὴ συμβάλλει πολὺ εἰς τὴν τιμὴν των, ἢ τοιαύτη χωρητικότης τοῦ φορτίου των, ἀναγκαῖον μοι φαίνεται νὰ ἐκτεθῇ ἐνταῦθα καὶ ἡ μέθοδος τῆς καταμετρήσεως.

ΚΑΤΑΜΕΤΡΗΣΙΣ

Τῆς Χωρητικότητος τῶν Καραβίων.

- α'. — Μέτρησον τὸ μῆκος τῆς ἐσωτερικῆς ἐκτάσεως τῶν Καραβίων ἀπὸ τὸ διάφραγμα τοῦ κοιτῶνος, ἕως τοῦ ἄλλου διαφράγματος τῆς πρῶρας.
- β'. — Λάβε τὸ πλάτος κατὰ τὸ μέσον, καὶ εἰς τὰς δύο ἄκρας ἀφίνωντας 8 ποδῶν μῆκος εἰς ἐκάστην.
- γ'. — Ὅμοίως λάβε καὶ τὸ ὕψος εἰς τὰ τρία ταῦτα ἀποστήματα.

Παράδειγμα.

Ἐποθέτωντας τὸ μῆκος τῆς Καραβίης . . ποδῶν „	60
τὸ δὲ πλάτος {	μεσαῖον „ 20
	τῆς μιᾶς ἄκρας „ 15
	τῆς ἄλλης „ 14
τὸ ὕψος {	εἰς τὴν μίαν ἄκραν . . . „ 7
	εἰς τὸ μέσον „ 6
	εἰς τὴν ἄλλην ἄκραν . . „ 8

Ἀναλόγησον τὸ κοινὸν πλάτος ἔτω· σύναψε τὰς δύο ἄκρας, ἧτοι 15 καὶ 14, καὶ τὴν ὁλότητα 29 διαίρεσον εἰς δύο, καὶ ἔχεις $14\frac{1}{2}$. πρόσθετες εἰς αὐτὰ τὸ μεσαῖον πλάτος 20. καὶ τὸ γινόμενον $34\frac{1}{2}$ διαίτεμε εἰς τὸ ἥμισυ, καὶ ἔχεις $17\frac{1}{4}$, καὶ αὐτὸ εἶναι τὸ ἀληθὲς κοινὸν πλάτος.

Ἀναλόγησον ὁμοίως καὶ τὸ κοινὸν ὕψος, ἧτοι συνάπτων 7 καὶ 8, κατὰ τὸν ἀπαράλλακτον τρόπον τῶ πλάτους, καὶ τὰ 14. ἡμισυῶν ἔχεις $7\frac{1}{2}$, εἰς αὐτὰ πρόσθετες τὸ μέσον 6, καὶ τὴν ὁλότητα $13\frac{1}{2}$ διαίρεσον, καὶ εὐρίσκεις ὅτι τὸ ἀληθὲς κοινὸν ὕψος εἶναι $6\frac{1}{2}$ πόδας· ὥστε εἶναι

Τὸ κύριον μῆκος τοῦ καραβίου . . πόδας „	60
Τὸ κύριον πλάτος „	$17\frac{1}{4}$
Τὸ κύριον ὕψος „	$6\frac{1}{2}$

Υπολογισμός.

Πολλαπλασίασον τὸ μῆκος 60 -
 μὲ τὸ πλάτος „ 17 $\frac{1}{2}$

Πολλαπλασίασον τὸ γινόμενον μὲ τὸ ὕψος. ^{ἢ ἔχεις 1035} 10356 $\frac{1}{2}$

καὶ γίνεται 6986.

Καὶ τόσους κυβικὰς πόδας εἶναι τὸ ἐμβαδὸν τῆς Καραβίς· καὶ ἐπειδὴ οἱ 42 πόδες κάμνου ἓνα Κάδου (Tonneau) κατὰ τὸ Γαλλικὸν διάταγμα τῆς Ναυτικῆς, ἐκδοθὲν τὸν Αὐγούστου τοῦ 1681. καὶ ἕκαστος Κάδος ζυγίζει 2000 Παρισιακὰς λίτρας, ἀναλογεῖ τὸ βᾶρος ἑνὸς κυβικοῦ ποδὸς νερῶ μὲ 47 $\frac{1}{2}$ λίτρας.

Ἄλλη Μέθοδος Καταμετρήσεως.

Υποθετίον ἐν Καραβί χωρῶν 24 βαρύλλια στη-
 βαζόμενα κατὰ μῆκος, τοῦτο δὲ ἀπὸ τὰς λεγομέ-
 νας Λότκας, ἧτοι ἐπίπεδον, καὶ χωρὶς δεύτερον κα-
 τίστρωμα 16 πόδας πλατὺ, καὶ 8 πόδας ὑψηλὸν,
 ἧτοι βαθύ. Θέλωντας νὰ λογαριώσῃς πόσους Γαλ-
 λικοὺς Κάδους χωρεῖ κάμε ἔτω·

Τὸ $\frac{1}{2}$ τῶν 16 ποδῶν τῆς πλατύς . . „ 8

Τὸ $\frac{1}{2}$ τῶν 8 ποδῶν τοῦ μήκους . . . „ 4

Τὸ γινόμενον ἀπὸ τὸν πολλαπλασιασμὸν -- 32

Υποπολλαπλασίασον μὲ τὰ βαρύλλια „ 24

ἔχεις 768.

Διαί-

Διαιρέσον αὐτὰ μὲ 4, καὶ ἔχεις τόσους κἀδας, ἥτοι 19: πρὸς 2 χιλιάδ. Λίτρας, καὶ ἀνάγαγε εἰς ὄ,τι μίτρον, ἢ Βάρος Φέλεις.

Σημείωσαι. Ἐὰν τὸ Καραΐβι ἦναι κοῖλον, λαμβάνεται τὸ κατὰ μῆκος ἀπόστημα τῶν βαρυλλίων καὶ ὅσον διὰ τὸ περισσότερον κοίλωμα προστίθεται εἰς τὸ πλάτος, διὰ τοῦτο πρέπει νὰ ληφθῇ τὸ ἀντερον πλάτος.

Ἐὰν δὲ τὸ Καραΐβι ἦναι δύο καταστρωμάτων μετρεῖται ὁμοίως κατὰ τὰς τρεῖς διαστάσεις μίκρος, ὕψος, καὶ πλάτος· ἀλλὰ προστίθεται τὸ ἐπιτημόριον τοῦ ὅλου πρὸς ἀναπλήρωσιν.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Γ'.

Ἐξακολουθήσεις τῆς αὐτῆς Προτάσεως.
Περὶ Τραπεζιτικῆς.

Λεῖπεται νὰ ἐκθέσωμεν εἰς αὐτὸ τὸ τελευταῖο Κεφάλαιον καὶ τὰ περὶ τοῦ τραπεζιτικοῦ ἐπιτηδέυματος, διὰ νὰ ἀναπληρωθῇ ὅλος ὁ ἀριθμὸς τῶν συντρεχόντων εἰς τὴν αὐξήσιν, καὶ εὐδοκίμησιν τοῦ Ἐμπορίου, καὶ δὴ λέγομεν.

Τράπεζαν ὠνόμασαν οἱ δευτερογενεῖς Ἕλληνες, ἥτοι ὅσοι ἤκμασαν μετὰ τὸν λαμπρὸν αἰῶνα τῆς ἐλευθερίας, καὶ αὐτονομίας τῆς Ἑλλάδος, ἐκεῖνο τὸ ὅποιον οἱ Πρόγονοὶ τῶν ὠνόμαζον Ἄβακα, (α οἱ δὲ Ἴταλοὶ παραλαβόντες ἀπὸ τοῦ Ἄβακος ἔκαμαν

(α) Καὶ τὰς Τραπεζὰς τῶν Κολλυβιστῶν κατίστρεψε. Ματῆ Κερ. κ.σ. στιχ. 12.

μαν τὸ Banca, καὶ ἐκ τούτου Βαγκιέρην τὸν Τραπεζίτην ὠνόμασαν.

Ἡμεῖς δὲ Τραπεζιτικὴν ὀνομάζομεν τὴν συναλλαγὴν τῶν νομισμάτων, ἢ ὕλικῶς, ἢτοι μίταλλου πρὸς μίταλλον, ἢ καὶ διὰ τῶν λεγομένων Γραμματίων συναλλαγματικῶν· ὥστε οἱ πρῶτοι εὐλόγως ἠμποροῦν νὰ ὀνομασθοῦν Κολλυβισταί· οἱ δὲ δεύτεροι κυρίως Τραπεζίται (Banchieri) (α).

Τὸ Γένος μας, κακῇ τύχῃ, παρεχώρησεν ὄλην τὴν ἐπικερδестаτήν κολλυβιστικὴν εἰς τοὺς Ἀρμενίους, καὶ ἐλπίς δὲν φαίνεται νὰ ἀναλάβῃ κατὰ τὴν ὑπεροχὴν ἐκείνων εἰς τὴν Βασιλεύουσαν αὐτὸ τὸ ἐπάγγελμα· εἰς δὲ τὸ δεύτερον ἐπιμελεῖται, καὶ ἠμπορεῖ νὰ ἐπιδώσῃ διὰ τὴν ἀγχινοῖάν του· διὰ τοῦτο καὶ περὶ τῆς διὰ Συναλλαγματικῶν Γραμματίων ἐπιχειρήσεως θέλομεν γράψῃ, ἢ ὁποία συνέχεται ἀδιαχωρίστως μὲ τὸ ἐξωτερικὸν Ἐμπόριον.

Οἱ Ἐμποροὶ φροντίσαντες νὰ ἐλαφρώσουν τὰ βάρη τῆς συναλλαγματικῆς των ληψοδοσίας μὲ τὰ μακρυνὰ μέρη, ἐνέκριναν τὰ Συναλλαγματικά Γραμμάτια, ἀντὶ τῶν ὕλικῶν νομισμάτων, καὶ μεταχειριζόμενοι συμβόλαια ἀπὸ μικρὸν χαρτίον, ἐπολλαπλασίασαν τρόπον τινὰ τὰ τίμια μίταλλα τῷ χρυσοῦ, καὶ ἀργύρου, καὶ ἀπέδειξαν νέαν τέχνην τὴν Τραπεζιτικὴν.

Ἐφευρετὰ τῶν Συναλλαγματικῶν Γραμματίων ἐχρημάτησαν οἱ Ἑβραῖοι, οἱ ὁποῖοι καταδιωχθέντες, καὶ

(α) Τραπεζίται, ἢ Ἀβγκισαί, διότι ἐπὶ Τραπεζῆς, ἢτοι Ἀβγκος γράφοντες ἀποτελοῦσι τὸ συναλλάγμα. Κολλυβισταί δὲ οἱ ἄλλοι, κατὰ τὴν παλαιάν των ὀνομασίαν.

καὶ ἔξοστρακισθέντες ἀπὸ τὴν Γαλλικὴν Ἐπικρατείαν ἐπὶ Φιλίππου Αὐγούστου (α), καὶ Φιλίππου τοῦ Μακροῦ (β), καὶ ἀφήσαντες τὴν περιουσίαν των εἰς τὰς χεῖρας πιστῶν φίλων των, ἔδιδον Γραμματία πληρωτέα παρ' αὐτῶν πρὸς ὅσας εἶχον χρεῖαν νὰ ἐμβάσουν ἀπὸ τὴν Λομβαρδίαν, εἰς τὴν Γαλλίαν, καὶ ἐλάμβανον μετρητὰ ἀργύρια· οἱ δὲ συνεδίσαντες αὐτὸν τὸν εὐκόλον τρόπον τοῦ νὰ ἐμβάζουν, καὶ νὰ τραβοῦν τὰ μετρητὰ των ὅποι, καὶ ὑπόθεν ἠθέλον, ἠκολούθησαν αὐτὸν, καὶ ἐκεῖθεν διεδόθη ἀπανταχοῦ· ὥστε ἡ ἀνάγκη ἐχρημάτισε πρωτοδιδάσκαλος τῆς Τραπεζιτικῆς, ἡ εὐκολία παρακινητῆς, καὶ οἱ Νομοδίται ἐπεστήριξαν μετὰ ταῦτα μὲ σαφεῖς Νόμους, καὶ μὲ διαταγὴν πρὸς τὰς Κριτὰς νὰ ἀποφασίζουσαν ἀνυπερθέτως τὰς περὶ αὐτῶν διαφορὰς, αὐτὸν τὸν κοινωφελῆ τρόπον.

Αἱ Διοικήσεις ἔμως ἐστενεύθησαν νὰ βλέπουσαν ἐγνωσμένην εἰς τὸ κοινὸν τὴν ἐσωτερικὴν, καὶ ὑλικὴν τιμὴν τῶν νομισμάτων των, καὶ νὰ μὴ δύνωνται νὰ κρύψουσαν τὴν δολιότητα τῶν Νομισματοτυπειῶν των ἀπὸ τὸν τραπεζίτην ἔμπορον, ὁ ὁποῖος κατ' ἡμέραν τὰ ἰσοσταθμεῖ μὲ τὰς λοιπὰς Ἐπικρατείας, καὶ αὐτὸ λεγεται διαφορὰ, ἢ μεταβολὴ τῆς συναλλαγῆς. Difference du change.

Ἡ

(α) Τῷ 1182 ἐξίδοδο Δόγμα ἐξοστρακισμῶ ὅλων τῶν Ἑβραίων ἀπὸ τὴν ἐπικρατείαν του, καὶ τῷ ἐπίοντι ἔπει μετέβαλεν εἰς Ἐκκλησίας τὰς συναγωγὰς αὐτῶν.

(β) Τῷ 1319 ὁ τῆς ἱερᾶς ἐτάσεως πρόεδρος Γουιδονίς ἐκάλε ἐνὶ ἀμάξια βιβλία τῶ Ταλμυδ, καὶ ἄλλο πλῆθος Ἑβραίων· τῷ δὲ 1321 ἐξωλοδρεῦθησαν οἱ Ἑβραῖοι ἀπὸ τὴν Γαλλίαν, καὶ μετῴκησαν εἰς τὴν Λομβαρδίαν.

Ἡ τοιαύτη Συναλλαγή λέγεται κατὰ τὸ ἴσον *En pair*, ὅταν τὸ συναλλαγματικὸν Γραμματίον δίδῃ εἰς τὸν ἐπιφέροντα (*Porteur*) χρυσίου ἢ ἀργύριον ἰσοστάθμον, καὶ ἰσοκαθαρὸν μὲ ὅσον αὐτὸς ἠγόρασε τὸ Γραμματίον· ὑπὲρ τὸ ἴσον, ὅταν ὁ ἐκδότης τοῦ Γραμματίου εὐρεθεῖς εἰς ἀνάγκην, ἢ διὰ πρόβλεψιν μεγαλητέρας ὠφελείας δίδῃ περισσότερα, καὶ λαμβάνει ὀλιγώτερα· ὑπὸ τὸ ἴσον δὲ, τὸ ἐναντίον· ἦτοι δίδει ὀλιγώτερα, καὶ λαμβάνει περισσότερα· ἢ δὲ τοιαύτη ἀναλογία προέρχεται ἀπὸ τὴν ὀλιγότητα τοῦ χαρτίου, ἦτοι τῶν Συναλλαγματικῶν Γραμματίων, ἢ τὴν αὐτοῦ περισσότητα, αἰτιατὰ τῆς ποσότητος τῶν ἀργυρίων, τὰ ὅποια δίδει, ἢ λαμβάνει τὸ ἐν πρὸς τὸ ἄλλο μέρος, ὑποδιαιρούμενα εἰς τὰ ἀκόλουθα.

α'. Εἰς τὴν περισσότητα, ἢ σπανιότητα τῶν νομισμάτων.

β'. Εἰς τὴν ὑπόληψιν, καὶ πίστιν.

γ'. Εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις τῶν Τραπεζιτῶν.

δ'. Εἰς τὴν εἰρήνην, ἢ πόλεμον.

ε'. Εἰς τὰ ἐκτακτὰ ἔξοδα τῶν Ἐπικρατειῶν.

ς'. Εἰς τὴν ὑλικὴν διαφορὰν τῶν νομισμάτων.

ζ'. Εἰς τὸ Ἐμπόριον, ἐνεργητικὸν δηλαδή, ἢ παθητικόν.

Ὅταν ἀπὸ μίαν Πόλιν ἐκδίδονται Συναλλαγματικά πρὸς ἄλλην Πόλιν, ἢ Ἐπικράτειαν μὲ ὀνομασίαν τῶν ἰδίων νομισμάτων ὑπὲρ τὸ ἴσον, ἢ διαφορὰ αὕτη λέγεται προσθήκη, *Agio*, τὸ ὅποιον σημαίνει βοήθειαν, ἢ εὐκολίαν· ἀντιπροσθήκη δὲ, τὸ ὑπὸ τὸ ἴσον, *Contra Agio*.

Εἰς τὰς Συναλλαγματικὰς ἀγορὰς, ἢ πόλεις συνεδίζεται νὰ ἦναι μεταβλητὴ εἰς τὴν μίαν ἢ Συναλ-

ναλλαγματική διαφορά, Corso di Cambio· εἰς δὲ τὴν ἄλλην εἶναι ἀμετάβλητος, καὶ ἡ διαφορά αὕτη ἔσα κοινῶς γνωστὴ, ὀλίγον ὄφελος δίδει εἰς τὸν Τραπεζίτην· διὰ τοῦτο οἱ ἐπιτηδειότεροι Τραπεζίται ἀναλογιζόμενοι κατὰ τὰς λεπτομερεῖς εἰδήσεις πανταχόθεν, ἐκλέγουν τὸ ἔμμεσον τράβιγμα, ἢ ἔμβασμα διὰ νὰ ὠφεληθοῦν, καὶ αὐτὸ κυρίως ὀνομάζεται Γύρος· ἤτοι ἔχοντας νὰ ἐμβάσω εἰς Βιένναν, καὶ ἐπειδὴ ἔν, ἢ πολλὰ ἀπὸ τὰ εἰρημένα ἑπτὰ αἰτία βαστοῦν τὴν συναλλαγματικὴν διαφοράν μεταξὺ Κωνσταντινουπόλεως καὶ Βιέννης ὑπὲρ τὸ ἴσον, προκρίνω νὰ ἐμβάσω τὴν ἴσην ποσότητα φιορινίων Βιέννης, ἀλλὰ μέσον Ὀλλάνδης, Λιβόρνου, ἢ ἄλλης συναλλαγματικῆς Ἀγορᾶς, ὅπου ἰξεύρω ὅτι ἡ ῥηθεῖσα διαφορά εἶναι ὑπὸ τὸ ἴσον κατ' ἀναλογίαν τῆς μεταξὺ Κωνσταντινουπόλεως, Λιβόρνου, ἢ ἄλλης Ἀγορᾶς, καὶ Βιέννης. Ἀλλὰ ταῦτα θέλων ἐκτεθῆ εἰς τὴν σειράν τοῦ παρόντος Βιβλίου ἐξηγηματικώτερα· ἐντεῦθεν δὲ ἀρκεῖ νὰ πληροφορηθῶμεν ὅτι ἡ Τραπεζιτικὴ αὕτη εἶναι ἀναγκαία πρὸς ἐπίδοσιν τοῦ Ἐμπορίου, καθὼς καὶ αἱ προγραφεῖται τέχναι, ἂν ὄχι περισσότερον.

Ἄβακα, ἤτοι Banca, ὠνόμασαν οἱ Ἑνετοὶ τὴν ὑπ' αὐτῶν συστηθεῖσαν κατὰ πρῶτον Τράπεζαν, ἥσαν κυρίως Κάψαν Γενικὴν, καὶ Δημοσίαν, δεχομένην ὅλων τῶν εἰς αὐτὴν παρακατατιθεμένων τῶ ἀργύριον, ἢ χρυσίον μὲ ἀδειαν νάτο διατάξουν, ὡς θέλουν· ὥστε μὲ τὴν μέθοδον ταύτην πολλαπλασιάζονται τὰ ὑλικά νομίσματα, καὶ ἀντὶ τούτων διαδίδονται εἰς τὸν Κόσμον τὰ Γραμμάτια, ἢ Συμβόλαια τοῦ Ἄβακος, καὶ γίνεται ἡ ληψοδοσία τῶν ἐμπόρων, καὶ τῶν λοιπῶν ἀνθρώπων.

Κατὰ τὴν ἐξῆς σειράν συνεστήθησαν αἱ διάφοροι τῆς Εὐρώπης Τράπεζαι, ἧτοι Ἄβακες.

Εἰς τὴν Ἑνετίαν παλαιότερα, καὶ πρώτη μὲ 5 Μιλλιῶνια Δουκάτα κεφάλαιον κατατεθέν.

Εἰς τὸ Ἄμστελῶδαμον τῷ 1609. κατὰ τὸν τύπον τῆς ἀνω, μὲ 300 Μιλλιῶνια Φλωρίνια.

Εἰς τὸ Ἄμβουῦργον τῷ 1619. μὲ ἄγνωστον κατάθεσιν μετρητῶν.

Εἰς τὴν Λιβόρνον ὁμοίως· καὶ ἐπομένως εἰς τὴν Νυρεμβέργην, Λόνδραν, Γένναν, Στοκχόλμον, Βιένναν, Μαδρίδον, Κοπεγχάγεν, Σαξωνίαν, καὶ τὰ Παρίσια, μὲ διαφόρους Νόμους, συστήματα, καὶ σκοπούς, καθὼς θέλουν διαληφθῆ εἰς τὰ ἐξῆς Β' καὶ Γ'. Βιβλία.

Π Ι Ν Α Ξ

ΤΗΣ ΕΡΜΑΘΗΝΗΣ ΚΕΦΑΛΑΙΩΔΗΣ

Εἰσαγωγικά Προλεγόμενα.	Φύλ. γ'.
Μέθοδος τοῦ Συγγράμματος.	ή.
Τ'φος τῆς γλώσσης.	ιά.

Τ Μ Η Μ Α Α'.

Κεφάλαιον Α'. Ὅρισμός, καὶ Διαίρεσις τοῦ Ἐμπορίου.	3
Κεφάλαιον Β'. Πότερον ὠφελεῖ τὸ Ἐμπόριον, ἢ βλάπτει.	9
Κεφάλαιον Γ'. Ὅτι ἀναγκαῖα ἡ Ἐμπορικὴ Σπουδὴ.	28

Τ Μ Η Μ Α Β'.

Κεφάλαιον Α'. Περὶ Ἀρχῆς καὶ προόδου τοῦ ἔξωτερικοῦ Ἐμπορίου.	34
Κεφάλαιον Β'. Περὶ καταστάσεως τοῦ Ἐμπορίου μετὰ τὴν παρακμὴν τῆς Ῥωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας.	54
Κεφάλαιον Γ'. Σύνοψις Ἱστορικῆ περὶ τοῦ νέου Ἐμπορίου.	66
Κεφάλαιον Δ'. Περὶ τοῦ διὰ Ξηρᾶς Ἐμπορίου τῶν προϊόντων τῆς Ἰνδίας.	75

Κεφάλαιον Ε'. Ἐπιθεωρία, καὶ Ἀνακεφαλαίωσις τῶν
ρήθύντων, 79

Τ Μ Η Μ Α Γ'.

Κεφάλαιον Α'. Περὶ τῆ Ἐσωτερικῆ Ἐμπορίας. 86
 Κεφάλαιον Β'. Περὶ Γεωργικῆς. 88
 Κεφάλαιον Γ'. Περὶ Βοσκητικῆς, καὶ Θηρευτικῆς, 106
 Κεφάλαιον Δ'. Περὶ Ὀρυκτικῆς, καὶ Μεταλλουρ-
 γίας. 114
 Κεφάλαιον Ε'. Περὶ Τεχνῶν. 123

Τ Μ Η Μ Α Δ'.

Κεφάλαιον Α'. Περὶ Εὐδοκιμήσεως εἰς τὸ Ἐμπό-
 ριον. 139
 Κεφάλαιον Β'. Περὶ Εὐδοκιμήσεως τῆ ὅλου Ἐθνους
 εἰς τὸ Ἐμπόριον, ἐν ᾧ καὶ περὶ Ναυτικῆς. 153
 Κεφάλαιον Γ'. Περὶ Τραπεζίτικῆς. 160